Езра Павнд

Вибраний

ЕЗРУ ПАВНДА

у щирій пошані вітає
в день його 75-річчя
«На горі» українським вибором з його творів

EZRA POUND

is sincerely and respectfully greeted
on the occasion of his 75-th birthday
by this Ukrainian edition of his selected works

延年.

„MAY HIS YEARS BE PROLONGED!"

Inscription on a tile, probably from the Wild-Goose-Hall (built in 220 a. Chr. by Ch'in shih huang-ti) within Ch'ang-lo-kung-Palace. Below: the same ideogram in modern Chinese.

«НЕХАЙ ПРОДОВЖАТЬСЯ ЙОГО РОКИ!»

Ідеограма на дахівці, яка, наскільки це можна встановити, походить із «Світлиці Дикого Гусака» (збудованої 220 до Хр. Ч'ін шіг гуань-ті) в середині палацу Ч'ань-ло-кунь. Нанизу та сама ідеограма в сучасному китайському письмі.

„On the Mountain", Editions in exile, present the Selected Works of Ezra Pound in Ukrainian translations. Most of them have been translated by Eaghor G. Kostetzky in collaboration with Mrs. Elisabeth Kottmeier and Mrs. Valentina Karpowa. The author who has been notified of the characteristic points that are common to the two languages, has offered a helping hand by his explanations and advice. The translator owes many useful suggestions as well as kind assistance to Mrs. Eva Hesse. The translation of „Doria" is by Dr. Yar Slavutych, „Ité" and „Imerro" by Boghdan Boychuk, „Envoi (1919)" by Ostap Tarnavsky. The appendixes contain some specimens of E. P.'s own translations from other languages, a letter he addressed to „L'Illustrazione Italiana", and several of his poems, translated by different poets into their languages (some of these translations being published here from MSS. for the first time.)

At the end of the book Professor Jaroslaw B. Rudnyckyj gives some notes on the Ukrainian language.

The book's cover shows on its face a drawing by Wyndham Lewis from the cover of the original edition of „Ripostes" 1912 (Ukrainian characters stylishly worked out by Rudolf Franke, Kassel), on the reverse is the portrait of E. P. drawn by Gaudier Brzeska 1912. The photo-portrait beside the curriculum bears some inscriptions by E. P.'s own hand (private collection of E. G. Kostetzky).

The second volume will contain a detailed commentary on the works published in the first volume. E. G. Kostetzky has composed the commentary with the appreciated assistance of Mrs. Eva Hesse, Rev. Dr. Boghdan Kurylas, Dr. Beauson Tseng and Professor August Vezin. By courtesy of „New Directions" he was permitted to use also the essay of Hayden Carruth „The Poetry of Ezra Pound", published in „Perspectives USA" Nr. 16/1956, p. 129—159 (Intercultural Publications, Inc., 333 Sixth Avenue, New York 14, N. Y.). The editor wishes to express his warmest thanks to all of them.

Printing: 450 copies and 50 numbered copies

Printed in Western Germany

Herstellung: Druckgenossenschaft «CICERO» e.G.m.b.H., München 8, Zeppelinstr. 67

Вибраний Езра Павнд

Том I

Поезія
Есей
Канто

Переклад, статті та загальна редакція

Ігоря Костецького

ВИДАННЯ „на горі"

Серія „Для аматорів"

Мюнхен 1960

Photo: Arnold Genthe

ЕЗРА ЛУМІС ПАВНД (EZRA LOOMIS POUND) народився 30. жовтня 1885 у Гейлі, невеличкому гірському містечку в штаті Айдаго, США. Предки його з обох боків — батьківського й материнського — вимандрували на початку XVII стор. з Англії.

П'ятнадцятирічним юнаком Е. П. вступив до Пенсілванського університету, де виявив великий інтерес до порівняльного літературознавства, коло якого він заходжувався поза рамками учбового пляну. Провчившися деякий час у Гемілтон Колледжі у Клінтоні, Нью-Йорк, він повернувся до Пенсілванського університету і 1907 склав при ньому маґістерський іспит з романських мов. У січні 1908 Е. П. прибув на транспортовому судні, що перевозило худобу, до Ґібралтару, а звідти виправився пішки до Венеції. Від того часу, за винятком коротких відвідин батьківщини й примусового 12-річного перебування в ув'язненні й на лікуванні у США після другої світової війни, доля поетова цілковито пов'язана з Европою.

У Венеції вийшла його перша поетична збірка "A Lume Spento". Спільно з поетами "Г. Д." (Гільдою Дуліттл) та Річардом Олдінґтоном Е. П. заснував у Лондоні поетичний рух, що дістав назву "імажизму" або "імаґізму". Зовні при цьому йшлося про закріплення прав громадянства за т. зв. "вільним віршем" (формула Е. П.: "Віршувати, слідуючи за музичною формою, а не за метрономом"). Внутрішнім своїм характером, проте, реформа мала значно глибше значення: змагання за новий вираз було не тільки змаганням за якість і поетичний професіоналізм, але й принципово мистецьким зворотом — намаганням символістичну пливкість образу і бароккову реторику заступити точним і прецизним висловом, конкретним називанням поетичної речі, висловом, який, крім власне поетичної самодатности ('логопоейя"), включав би в себе елементи, з одного боку, музичні ("мелопоейя"), а з другого — прозові ("фанопоейя") і навіть публіцистичні. Ці засади знайшли ще чіткіше оформлення у наступному мистецькому напрямі, "вортицизмі", співфундаторами якого були Віндгем Льюїз, Ґодьє Бжеска та Джекоб Епштайн. Невтомна теоретична й практична діяльність Е. П. вплинула на творчість численних поетів та прозаїків, серед них Джемса Джойса, Т. С. Еліота й Ернеста Гемінґвея, пов'язаних з ним ще перед першою світовою війною особистою дружбою.

Друга війна застала Е. П. в Італії. Його різкі радіовиступи послужили причиною, що по окупації країни поета заарештували й поставили перед судом за зраду батьківщині, — не зважаючи на те, що виступи Е. П. були спрямовані не проти Америки, лише проти влади капіталу над людським життям і проти згубної, на його думку, політики президента Рузвелта. Поетові загрожувала найвища кара. Вона його, на щастя, оминула. Лікарська комісія визнала в'язня за психічно ненормального, і з такою наличкою він прожив від 1946 до 1958 в одному шпиталі під Вашінґтоном, аж поки, під тиском інтелектуальної громадськости всього вільного світу, його нарешті випустили, характеризувавши як "нешкідливого". Ввесь цей час Е. П. ані на один день не припиняв праці. Він закінчив і випустив у світ спершу "Pisan Cantos", яким 1948 було присуджено Боллінґенську премію для поезії, кілька років по тому — "Rock-Drill Cantos", переклав твори Конфуція, в тому числі зібрані від нього "Оди" або "Книгу пісень" ("Джі-кінь"), трагедію Софокла "Трахінянки", поезії Артюра Рембо тощо. Кожен із цих творів був неоціненним вкладом у схоронище англомовної літератури.

Своє неґативне наставлення до цілого ряду явищ американського життя Е. П. не змінив і посьогодні. Не дивина, отже, що, діставши свободу, поет негайно повернувся до Італії, де оселився у замку Брунненбурґ (Меран, Тіроль), приналежному чоловікові його дочки Мері, принцеві Рахевільц.

Твір життя Е. П. — його "Канто". Від 1917, коли з'явились у первісній редакції три перших пісні поеми, аж по цей день, коли число канто сягнуло цифри 109 (у найновішому відтинку, "Thrones", який побачив світ наприкінці минулого року), поет дедалі, крок по кроці здійснює свої мистецькі принципи, надаючи поетичному висловові синтетичного характеру, поєднуючи лірику й епос, музичне й зорове, діялог і опис, пісню й монтаж документів, сентенцію й повчання, широку картину й "телеграфний стиль", слово високе й слово знижене або учуднене, різноманітні шари мов і мовомислень Тематично "Канто" охоплюють величезний час і простір, появляють людей з їхніми добрими та злими ділами, зіставляють події, виявнюють історію й культуру в занепадах та нових становленнях. Улюбленими епохами Е. П. є італійський Ренесанс, перший період існування США і Китай великих імператорів. Тут поет-проповідник знаходить гідні наслідування зразки позитивної, цілеспрямованої, відкритої небу та землі людської діяльности. Як "Одіссея" і "Слово о полку Ігореві", як "Божественна Комедія" і "Мертві душі", як мікель-анджелівський пляфон Сікстинської капелі і ваґнерівське "Кільце Нібелюнґа", "Канто" це спільна й загальна поема роду людського.

ТЛО ПОЕТИЧНОЇ МІСІЇ ЕЗРИ ПАВНДА

Модерне мистецтво несе в собі духову, протиматеріялістичну — точніше сказати: надматеріялістичну — наставу.

Термін «модерний» конче слід відрізняти від терміну «модерністичний». Останнє має часову закраску.

Стиль «модерн» (з його німецьким різновидом «юґендстилю») покривається з епігонадою певного роду стилістичного символізму. Часово період припадає на поріг попереднього та поточного сторіч. У нас — із запізненням щось на десять-п'ятнадцять років.

Поняття «модерного» автор цих рядків не хотів би беззастережно утотожнювати з поняттям «новочасного». Критерій прямої послідовности бажано з мистецтвознавства вилучити.

«Модерне» варт сприймати радше з квалітативного погляду. Якість модерного: фаховість.

Коріння модерного, поодинокі квіти модерного гніздяться в різних часових епохах, аж до печерного живопису. У поодинокі духові перісди минулого входили елементи, ба цілі закінчені явища, споріднені з модерним.

У професійності модерного його традиціоналізм. Своєю формальною сутністю модерне мистецтво найбільш здатне до безпосереднього контакту з мистецтвом традиційним.

Традиціоналізм становить ланцюг органічного мистецького розвитку. Раз-у-раз фаховий засіб оголюється, і ланцюг з'являється на поверхні, стає видний. Він занурюється вглиб, зникає з зору, якщо нагорі тимчасово запановують антимистецькі, «реалістичні» тенденції.

У тенденції модерного мистецтва до подолання «природи» — його антиматеріялізм. У стремлінні до понадчасових категорій — його духовість.

Попутництво модерного мистецтва та матеріялістичного світогляду, що інколи має місце, не буває органічним. Проти помилкового або вдаваного ношення модерним мистцем матеріялістичних шат промовляє саме його мистецтво.

Якщо ж модерний мистець переходить у світоглядовий табір матеріялізму свідомо й послідовно, він неминуче перестає бути модерним, неминуче стає «реалістичним».

Як правило — він стає тоді поганим мистцем.

Головні з висловлених тут тверджень обґрунтовуватимуться далі, ходом розвитку теми.

*

Модерне мистецтво з пошаною ставиться до мистецтва народного: ритуального та вжиткового.

У народному мистецтві модерний умілець вбачає не безлику «колективну творчість», а чинність шкіл, мистецьке товаришування майстрів, де первісним поштовхом служить свого роду мітологічна діяльність видатної творчої особистости.

Ланцюг від міту до фахової епігонади можна простежити на такому ряді: «Боян» — автор «Слова о полку Ігореві» — автор «Задонщини».

Народне мистецтво виникає не на національному ґрунті, а значно вужче — на повітовому. Воно інколи доростає до меж національного і на тому спиняється. У зерні своєму воно, одначе, прагне не затримуватися на національних рамках, а вибиватися з них якнайдалі.

Тим то негрська різьба і наші глиняні «свищики», тканини індіян і хорасанські килими мають між собою незрівнянно більше точок дотикання, ніж, скажімо, національний англійський барокковий театр і національний театр французького клясицизму.

Понаднаціональне у своїй засаді, модерне мистецтво поширює границі загальнолюдського естетичного ідеалу. Синтезуються поодинокі ідеали чорних, жовтих та червоношкірих народів.

Воля до синтези, слідна в сучасному модерному мистецтві, конкретизується у прямуванні до нового клясицизму. Прямування полягає в тому, щоб, відбувши деструкцію атенського ідеалу, унаочнити нові зразки.

Гелленський зразок прославив красу лише однієї частини людства. Він ґльорифікував комплекс «білої людини», дав підґрунтя для всіх його крайніх виявів: від постулятів білого расизму до зображень Венери Мілоської на фляцинках із запахущою водою.

Новий клясицизм прийме з гелленського доробку те, що має значення місцевої фаховости понад її національною обмеженістю.

З цього погляду мистці не оминуть здобутків ані одного з національних мистецтв.

Демонтуючи ідеал Атен, модерне мистецтво зближує між собою прагнення людей усіх кольорів. Конструюється ідеал вселюдський.

У цьому етична вага модерного мистецтва.

*

Для найвищої з можливих діяльности людської — для релігії — проблема вселюдського вже потенційно розв'язана.

Ніщо інше, як саме всесвітній християнський ідеал відкрив дорогу до вселюдського естетичного ідеалу: на початках, як і за наших днів.

Виставка Святого Року 1950 у Римі ознаймувала, яким робом в естетику всього людства приймається святий Франциск, вирізьблений народним майстром з Ніґерії.

Ми можемо з повним душевним спокоєм приймати Мати Божу з монгольськими рисами обличчя і по-новому омислювати "чорноту" Богородиці з Ченстохова.

Знаємо, що земна Церква усвідомлює свою суть як надприродну. З погляду формальної логіки, не існує різниці між надприродним та протиприродним. У живій мові, проте, обидва вирази пов'язалися з різними значеннями.

Ужиток термінів потребує через те певної домови.

На відчуття автора цих рядків, чин християнської Церкви можна називати протиприродним у такому розумінні: вона бореться проти виявів того, що "природою" називає мовний шабльон.

Вловне тривимірними почуттями і бажане нами підсвідомо: це прийнято називати природою. Церква бореться проти неї, коли вона заперечує „натуральний" крок злочину, „натуральну" расову ненависть, коли вона культивує ідею альтруїзму, чин зречення, патос жертви, коли вона закликає до взаємнення з тим, що лежить поза засягом зору, слуху та дотику.

Тим самим Церква стверджує, мовити б, природу-максимум. Вона стверджує сукупність світів і законів їхнього існування, стверджує сутність, якої ми спроможні торкатися щойно нашою здатністю вірити.

Подібне характером явище маємо, коли мова про світський естетичний ідеал. Модерне мистецтво бореться не проти природи божественного універсуму, а тільки проти мовного штампу в стосовній царині.

*

Під виглядом опору природи модерному мистецтву виставляються, щоправда, — в різних відгалуженнях недосконалого мистецтвознавства — теоретично й практично несполученні між собою речі.

В одних випадках (найкращих) фігурує як природа згаданий грецький умовний зразок. У других (середніх) висувають естетику пересувництва. У третіх (найгірших) — підкидають під ноги наш провінційний «збагачений реалізм».

Усі ці й інші подібного роду випадки неспроможні, проте, заступити собою мету, до якої прямує модерне мистецтво. Вони покриваються з без порівняння меншою частиною світового феномену.

Годі прирівнювати працю народного майстра до вправ просвітянина на тій лише підставі, що діяльність обох може збігатись на одному географічно обмеженому просторі. Творчість першого має вагу універсальну. Старання другого ніколи не переступають меж «селища міського типу».

Модерне мистецтво прагне вдосконалити наше відчуття всесвіту. Витворюються символи для руху небесних світил, будови атома, дії етерових хвиль, силових полів космічної творчости, внутрішньої форми барв. Рівнобіжними засобами підсилюється вага звуку й слова, варіюються численні їхні можливості.

Але якщо мистецьку функцію обмежити навіть до вимоги відтворювати чисте зорове, ілюзійне, то й тут виявиться, що проти природи виступає не модерне мистецтво, а якраз аматор «стрункої тополі».

На питання про «ідею курки» ствердно відповідає сама природа модерного мистецтва. Варті найгарячішої рекомендації натуралістичні фільми Вота Дісні. Їх треба багаторазово дивитися всім, хто жадають природного пояснення так суті мистецького процесу, як і спрямування мистецтва наших днів.

У фільмі «Таємниці життя» дійові особи — бджоли й мурашки, риби й квіти. Це скалки «абстрактних» форм космосу, і сама тільки пряма фотографія їх уже підважує ґрунт просвітянської «природи».

Щоб стати, проте, усвідомленим людським символом, об'єктивна абстракція потребує формотворчого втручання.

Втручається головна дійова особа: кінооператор. Мультиплікаційним способом фільмує він вусики хмелю, і вони починають на очах у глядача рухатися, зустрічатися, заплітатися. Насіння падає з рослин і само заповзає в земні репавини. Пуп'янки вибухають стожарим живоцвітом.

Стається взаємнення. Незриме робиться зримим. Почуття звільнюються з пут обмеженого, з-під влади підсвідомого. Почуття наповнюються шляхетним змістом, бо їм являється видиво творчої форми.

Серед квітів діє й наш хуторянський соняшник. Але він виростає в символ соняшного диску.

У технічному фільмі Дісні про людину в світовому просторі відтворено здійснену утопію: «екстериторіяльну людину», яка перемогла закони клясичної фізики. Вага, міра, число дістають нові форми.

Модерне мистецтво намалювало (і сказало) сонце «зеленого кольору». Потім образ був стверджений емпіричним шляхом: людина піднеслась у височінь і переконалася, що «небесна блакить» блакитна лише до своєї стелі, а далі починаються кольори зовсім іншого роду.

У XXI сторіччі остаточно визначать, хто був дійсним реалістом у мистецтві сторіччя XX[1]).

*

Місія нового клясицизму величезна. Але вона величезна не неуявленно. Обриси її об'єму дають себе збагнути вже сьогодні.

Шлях мистецтва у схемі накреслюється такий: від первісно-ритуального до роздрібненого — і від роздрібненого до символічно-монументального, а разом з тим до синтетичного.

Монументальне значить: величне й просте. Простота в мистецтві значить: здатність найскомплікованіше вкладати в елементарну фігуру. Елементарні фігури: коло, трикутник, чотирикутник.

Клясицизм це стилевідчуття, складники якого здатні вкладатися в елементарні фігури. Новий вираз клясицизму відрізнятиметься від попередніх лише тим, що їхні фігури він дещо видозмінить: коло може витягатися в овал, рівнобічний трикутник у нерівнобічний або тупокутний, прямокутний чотирикутник — у паралелограм і трапецію.

Неміренно збільшиться кількість матеріялу: того, що здобуто в окремих стилях та школах, і того, що безперервно й далі здобуватиметься. Але в основі лежатиме світла простота: клясицизм.

Якщо людство справді розів'ється в міжплянетну величину, воно, силою самої обставини, вимагатиме від мистецтва великих скорочень

[1]) Понад десять років тому автор цих рядків ужив в одному виступі метафору «атомовий реалізм». З неї сміється дехто ще й сьогодні. Сміх, однак, і передчасний, і короткочасний.

шляхів. Мільйон часток тяжітиме до злиття в монументальну одиницю.

Людство потребуватиме мистецтва, вся складність якого зводилася б до основних знаків. Виникне доцільність мистецтва доглибно консервативного, що існувало б у своїй священній недоторканості принаймні перше тисячеліття нового буття.

Не дивина, що сьогодні мистецтво воліє короткий і ударний символ. Ролю громіздко споруджених механізмів перебере на себе портативний монумент кешенькового радіоприймача.

Новий клясицизм означатиме, що образ або ритм або звук твору, його сюжет або його композиція, його ґрунтовні художні складники одержать властивість виявлятись у відповідних знаках обмеженої скалі.

Модерне мистецтво стримить до системи рівнодійових, вислідних, що унаочнювалися б у знаках-поняттях подібно до того, як це давно вже існує в письмі Далекого Сходу.

Поезія нового клясицизму потребуватиме стабілізованих ідеограм. З часом виробиться міжнародна абетка поезії, знаки якої знаменуватимуть кульмінаційні пункти твору і будуть зрозумілі поетам та аматорам поезії, хоч яка була б їхня рідна мова.

Так мистецтво театру стримить до маски. Найдокладніша міміка обличчя нездатна заступити символічну одноразовість маски. Це знали й знають великі гістріони всіх часів, аж до Чарлі Чапліна та Джульєтти Мазіни. У новому театрі здійсниться велика ідея Ґордона Креґа в її новоклясичній досконалості. Ускладнена міміка служитиме лише підготовою до центрального творчого акту лицедійства. Перипетії, катастрофу, катарсис ознаймуватиме велична й проста личина над-маріонетки.

Мистець нового клясицизму стане великим вияснювачем. Він знову прийме на себе обов'язки церемоніймайстра масового ритуалу.

*

Та не переочмо прірву між простим та примітивним.

Просте: праелемент, в якому потенційно живуть цілі світи.

Примітивне: міжклітинна речовина, де не живе нічого.

Ритуал, на вигляд — легка до наслідування річ. Насправді систему руху пальців бірманської танечниці при виконанні її обряду склали тисячеліття культурних переломів та технічних подвигів.

Мистецтво має на своєму шляху труднощі. Труднощі труду як такого, труду подолання матеріялу лежать уже в самому феномені мистецтва. Але є ще й труднощі проходження через середовище.

Усяка доба знає власні проблеми опору. Опір середовища, суспільний опір у тій або тій мірі дає змогу вияснити завдання кожного нового мистецького звороту.

Опір з боку примітивного — самозрозумілий.

Є, однак, опір і іншого роду.

«Незрозумілість» великого й ясного модерного мистецтва стається наслідком того, що занадто «незрозуміло» заплутано довколишній світ. Складний первень мистецтва принципово сам із себе широко приступний. Труднощ лежить лише в тому, що мистецтво у своїй мо-

нументалізації значно пішло вперед, тоді як світ суспільний перебуває у стані роздрібнених комплікацій.

Перехід до вселюдського суспільного знаменника не може бути нескладний. Революціям притаманний біль розривів.

Переплутане все життя періоду недосконало «об'єднаних націй». Виникають і, нерозв'язувані, одна одній стають упоперек проблеми: перенаселення, прохарчування, масовізації психіки, національна, колоніяльна, соціяльного устрою.

В естетичній площині входженню модерного мистецтва в життя — входженню як конечної в побуті речі — найбільш, однак, перешкоджають суперечні коментарі до нього.

Мистецька теорія відстає від практики. Щойно коли між поодинокими явищами впадуть останні перепони і вони зіллються в одностайний живий процес над спільним показником, буде збудована й нова естетика.

Універсальна естетична теорія відрізнятиметься від нині існуючих тим, що вона не тільки аналізуватиме явища, не тільки даватиме критикам вказівки, як реклямувати нові твори (істота критики — фахова реклама), а й самим майстрам знову читатиме лекції на тему «як робити вірш».

Тут ми ще раз знайдемо паралелю з релігійним життям. Складним і труднодоступним зробили люди розуміння Бога. Середньовічна людина речово бачила Його присутність у тих своїх щоденних ділах, які були добрими Сьогодні це потребує численних доказів.

Тим часом, емпірика становить лише засіб догми. Це конечний проводир догми при переході середовищем. Досвід учить різних способів бачення. Внадр догми — це внадр генерального кута бачення.

Питання «незрозумілости» модерного мистецтва зводиться до проблеми бачення.

*

Щоб навчати бачити, треба самому навчитися бачити. Бачити значить: опановувати те, на що дивишся. Бачити це — вміти.

Новий клясицист виростає, таким робом, на клясика нової техніки. Формально-технічні властивості нового клясицизму відрізняються від усього попереднього тим, що вони не заперечують усе попереднє, а, навпаки, включають у свій обсяг осередні точки кожного суто-мистецького явища.

Технічна місія модерного мистця полягає в подолуванні бар'єрів між «дивитись» і «бачити».

Середньовічні мініятюристи не тільки знали, що Христос жив за римських часів, але й дивилися щодня на античні будови, які численно збереглися були до часу їхньої творчости. Але вони не бачили цих будівель. Христа вони зображували в оточенні архітектури зовсім іншого стилю.

Вазарі дивився на ґотичні собори. Вони існували. Але він їх не бачив. «Ґотичний» означало: варварський, тобто — поза ренесансовим ідеалом.

Шекспір дивився на статуї королів історії. Але він їх не бачив. Він робив з них власних королів, бо так дозволяв, ба вимагав робити барокковий ідеал.

Ідеал не бачив нічого страшного в тому, що герої Троянської війни розмовляють про Арістотеля, а в боях допорохових часів — гримлять гармати.

Одна мистецька доба не рахувалася з закономірностями другої. Нова виходила на сцену лінією прямого заперечення.

Новий клясицизм ставить проблему заперечення ступенованого. Таке заперечення однозначне з проблемою нового ствердження.

У цьому основний технічний засіб модерного мистецтва.

*

Модерне мистецтво нашого часу розпочало свою оновну працю з деталю і доходить вершини синтетичного. Три ступні належалось йому здобути на цьому шляху.

*

Революцію деталю відбув той з-поміж модерних стилів, якому першому судилося набрати на певний час універсального значення: експресіонізм. З пут типового він звільнив виняткове, поодинокому надав автономного значення, а надавши — звів значення в новий тип.

Мистці навчились екстатично випинати те, в чому екстаза менш усього підозрювалася. Права громадянства здобув символ неповторного.

Експресіонізм навчив по-новому бачити індивідуальні символи численних шкіл народного мистецтва. Европейській людині він відкрив до них стежки.

Технічно це досягалося деструкцією звичного бачення, витоптаного слухання, вистояної синтакси. Зовнішню заслугу експресіонізму становило те, що з'явились нові художньо-технічні терміни: «учудднення» і «зсув».

*

Наступний щабель у становленні сьогочасного модерного мистецтва явила праця в напрямі багатоплянового виразу. Для такого виразу автор цих рядків пропонує «учуднений» термін: пародія Термін береться у первісному грецькому значенні слова: «рівнобіжний спів», «спів допари».

Пародія розвиває способи створювати відстані до предмету, бачити предмет відразу з кількох пунктів. Це вироблення техніки симультанного сприйняття.

Головне завдання пародії — створювати можливості для поновного переживання того, що в мистецтві перед тим уже було сказано або зображено. Пародія спромагається привернути увагу до забутого, поставити його в новому світлі.

Витворювавши інші дистанції до існуючого мистецького явища, зводивши навколо нього ніби риштування, пародія дає явищу черговий старт, відроджує його несподіваним робом. Як правило, пародія посереднить труднодоступне легшим, «жвавішим» для сприйняття способом.

Якоюсь мірою пародія тотожна з тим, що в акторському мистецтві називається «відношенням» або «ставленням».

Називане звичайно пародією (тобто: сміхотворний виворіт явища) становить, отже, тільки незначну частину спроможностей пародіювання.

Усвідомлення пародії як мистецької відстані, як монтажу різних плянів породило в мистецтвознавстві нові важливі робочі терміни: «оголення засобу» і «пакувальний матеріял».

*

Третій щабель — модерне мітологічне мистецво.

Що таке міт?

Міт це об'єктивізація явища. Міт це взаємнення Я з Ти, злиття Я з Ти.

Міт — технічно — це наступний по пародії щабель збагнення явища і взагалі взаємозбагнення. Джойсова модерна пародія Улісового міту залишилася в стадії експерименту. Вона доступна людям, які не просто люблять літературу, а люблять її надзвичайно. Але по тому провідні письменники наших часів уже розмірно легко переключили в царину загальноприступного ритуалу міти Антігони, Електри, Орфея, Трістана та Ізольди.

Позасвідомо й півсвідомо міт був завжди вирішним чинником людських діянь.

Наполеон мітологічно пародіював зачіску Юліїв та Клявдіїв. Це надзвичайно улегшило йому посунути европейську свідомість до нового засвоєння ідеї імперії.

Сталін пародіював тужурку (чи «френч») Леніна. Якби він одягався по-европейському, йому було б значно важче продовжити й розвинути діло свого зразка. (Ця мітологічна одежина з тих самих мотивів перейшла у спадок до Мао Цзе-дуна.)

Так званий ревізіонізм у лавах комуністичних партій небезпечний для генеральної ідеології тому, що бернштайніянство він відроджує не простим повтором, а його мітологізує. Він досягає цього потужними пародійними засобами сучасної соціяльно-економічної думки.

Міт це багатоплянова, ступенована орієнтація на зразок. З поступовим прояснюванням автоматично утворюваних мітів, кореґуванням їх через духовий момент мистецтво простує до найвищої своєї мети: до служення мітологічно-релігійній свідомості людства.

*

У загальному це — огляд того тла, на якому відбувається творчий чин модерного поета Езри Павнда.

Детальний коментар до зібраних і перекладених тут його творів читач знайде у другому томі видання.

*

Автор цих рядків був першим перекладачем Езри Павнда українською мовою[2]). Йому належать і всі переклади даного видання, за

[2]) А не В. Державин, як він це твердить у нотатці до кількох своїх перекладів, уміщених у журналі «Україна і Світ» (зошит 8-9, Ганновер, 1953). Переклад славетного двовірша «На станції метро» автор цих рядків вмонтував у свій мистецький репортаж «Гостина в печерників», надрукований у газеті «Українські вісті», Н. Ульм (ця частина репортажу припадає на різдвяне число газети 1950).

винятком вміщених перед тим у різних виданнях перекладів Яра Славутича («Дорія»), Богдана Бойчука («Іте́» та «Імерро») і Остапа Тарнавського («Посилка, 1919»).

Поштовх до українського вибору з Езри Павнда надав поет Василь Барка.

Щоправда, первісно задум полягав у перекладі лише повного комплекту «Канто». Ходом часу і, вирішною мірою, ходом листування з самим Езрою Павндом вирішено було обмежитись на перекладі, повнотою та у фраґментах, 55 канто (що, втім, становить половину появленої досі кількости), а зате включити у збірку цілий ряд інших речей поетових з різних циклів та різних періодів.

Ігор Костецький

St Elizabeths / D.C. 10 Jan 58

Dear Kostetzky

Saturday

I you have sense enough to make the selection of poems that you have made, and to conserve the alliteration with due accomodation to nature of your own language AND in general to give the signs of intelligence which appear in your letters , I (and we) don't need to bother about any yank or kenuk professors.
I do suggest , however that if you are giving specimens of other translations of my poems you write for permission to J.V.Amaral , box 622 , Rutgers University , New Brunswick N.J. USA
and ask for his MAGnificently vivid spanish version of the Pisans.
To Lars Forssell . Skeppareg 33. Stockholm
probably for his version of Canto XIII
To Eva Hesse O'Donnel
Franzjosefstr 7. vi , Munchen 13,
for her improvement of, at least, one line about Freiheit.

I am unable to judge J.Niemojowski's polish version but I should like you to include at least a specimen. 312 Finchley Rd. London N.W. 3. England.

for a note on the Confucian studies and Odes you might write to Dr Beauson TSENG
Chin Tien Street 3-12 - 7
Taipei , Taiwan , Formosa.

as a lineal descendent both of Tseng and Confucius his view might sustain you. He has just resigned as head of the University there , evidently not wisheing to concede to some folly or other.

Prafulla Chandra DAS , p.o. box 527 Cuttack 2, Orissa India
said a vol/ of poems wd/ be printed in October.
At any rate my brief verse on Whitman appears in Das ' edition of Whitman , as preface.
the type-face is decorative.

all of these are I think preferable to the italian efforts. Ungaretti and Quasimodo are highly esteemed. But still I think Mary gets nearer the swing and gist of the text.

I should like to encourage a frenchman , or rather belgian colonial, who has been having difficulties in finding a publisher.
Rene Laubies, Divers Press, Banalbrufar Mallorca, Spain
He had ahhh perspicacity to pick one of the Adams cantos. not exactly in the parisian mode of the moment.
this list
At any rate, hhhhh will give you some pen pals

AND then there is Ryozo Iwasaki
Keio University
I. 34 Mita Minatoke , Tokyo
who brought out a beautiful bilingual Mauberley.
You might even take over his cover or jacket design/ which comes from the original Ripostes, but looks better with jap lettering, and might give an interesting ukraine variant.
Then there is Lorenzatos greek Cathay whether you cd/ still reach him at 28 Boulevard de Cour Courcelles, Paris 17 , I do not know.

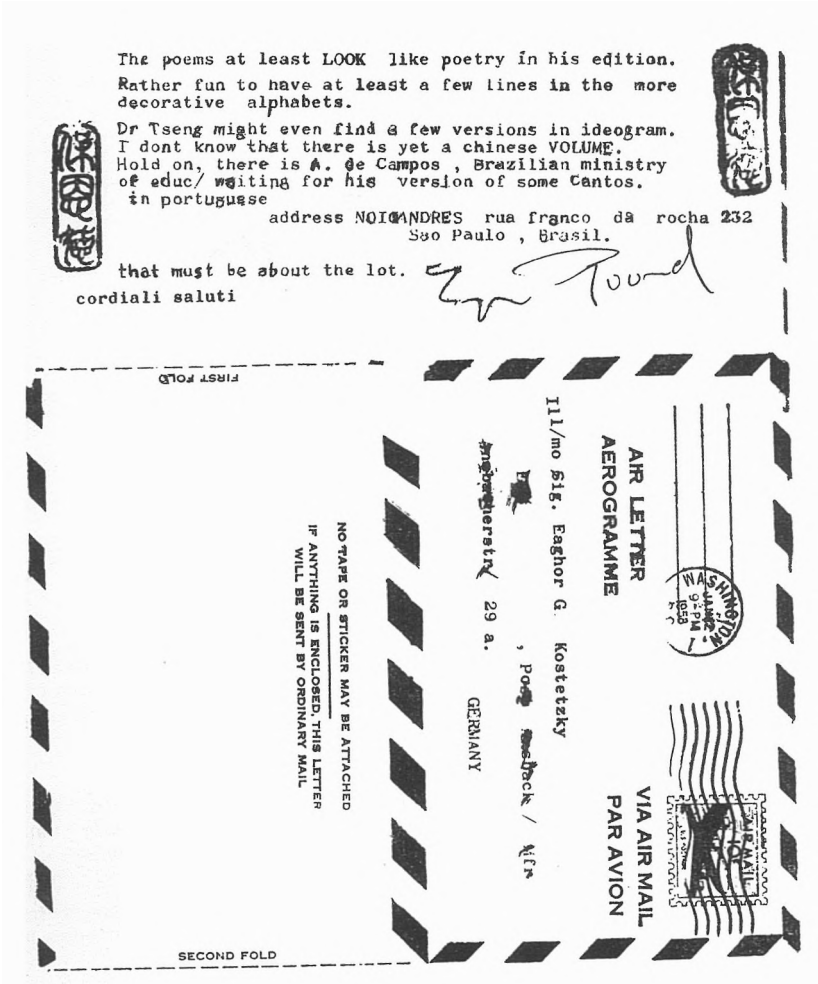

The poems at least LOOK like poetry in his edition.
Rather fun to have at least a few lines in the more decorative alphabets.
Dr Tseng might even find a few versions in ideogram.
I dont know that there is yet a chinese VOLUME.
Hold on, there is A. de Campos , Brazilian ministry of educ/ waiting for his version of some Cantos.
in portuguese
address NOIGANDRES rua franco da rocha 232
Sao Paulo , Brasil.
that must be about the lot.
cordiali saluti

Ezra Pound

AIR LETTER
AEROGRAMME
VIA AIR MAIL
PAR AVION
AIR MAIL
PAR AVION
WASHINGTON
JAN 9 1958
Ill/mo Sig. Eaghor G. Kostetzky
, Post Fach / für
Universität 29 a.
GERMANY
FIRST FOLD
NO TAPE OR STICKER MAY BE ATTACHED
IF ANYTHING IS ENCLOSED, THIS LETTER
WILL BE SENT BY ORDINARY MAIL
SECOND FOLD

Лист Езри Павнда з 10. січня 1958 до редактора цього українського видання його творів

Китайський словознак: Чоловік і слово, чоловік стоїть при своєму слові, чоловік свого слова, правда, щирість, непохитність. Словознак корінитьcя либонь у комбінації язика й (над ним) рота, з якого висовуеться язик (?)

Man and word, man standing by his word, man of his word, truth, sincere, unwavering. The word sign is radical supposedly from combination of tongue and above: ? mouth with tongue coming out it

(The Chinese Written Character as a Medium for Poetry. By Ernest Fenollosa. With a foreword and notes by Ezra Pound)

PERSONAE OF EZRA POUND
(1908, 1909, 1910)

新

ДЕРЕВО
THE TREE

I stood still and was a tree amid the wood — —

Я тихо стояв і був древом між лісу,
Знавши правду речей, небачених перше;
Дафни й лаврової арки,
І тієї бого-трапезної пари старих,
5 Чий зріст між гаю берест-дуб застеріг.
Не було це доти, поки божищам
Ласкаво молились, і їх вносили віщим
Осердям свого сердечного дому,
Щоб вони спромагались на ці чудеса;
10 Безжурно став я древом між лісу
І над численним новим підніс я завісу,
Що рядом глупот було мені перше.

ПЛАЧ
THRENOS

No more for us the little sighing — —

Уже не нам маленький зідх.
Уже нас вітер в сутінках не потурбує.

Леле, красне вмерло!

Уже я більше не горю.
5 Уже не нам пурхання крил,
Що шумом у повітрі понад нами.

Леле, красне вмерло!

Уже не порива' мене бажання,
Уже нема для нас тремтіння
10 При доторканні рук.

Леле, красне вмерло!

Уже нема нам уст вина,
Уже для нас нема спізнань.

Леле, красне вмерло!

15 Уже нема струмка,
Уже нема нам місця стріч
(Леле, красне вмерло!)
Tintagoel.

NA AUDIART

Que be'm vols mal

Примітка. — Той, хто читав щось із трубадурів, добре знає повість Бертрана де Борна та Мосціпані Мавт з Монтеньяку, і знає також пісню, що він її склав, коли вона нічого не хотіла мати з ним спільного, пісню, в якій він, прагнувши створити її подобу, звертається до кожної ясновельможної пані Лянґедоку по якусь рису або якусь красну схожість: отак до Сембелінс — по її „esgart amoros", сиріч її любовний зір, до Аеліс — по її вільнорічиву мову, до графині з Шале — по її шию та її дві руки, до Аньєс на Рокорті — по її коси, так золоті, як в Ізольди; і рівно ж у той спосіб від Пані Авдіярт, «мимо, що вона бажала, аби лихо приключилось йому», він благав і ясував обрис тіла. І все це для того, щоб зладити „Una dompna soiseubuda", позичену пані або, як це перекладають італійці, „Una donna ideale".

Though thou well dost wish me ill — —

Хоч мені бажаєш зла,
Авдіярт, Авдіярт,
Там де талійки твій гарт,
Мов пальцями плюща пройняв
Шнуром петлі,
Авдіярт, Авдіярт,
Зріст високий, ставна лагідь,
Хто прославить
Авдіярт, Авдіярт,
Цю твою люб'язну вдачу?
Слів цілунок!
Будь пішов
Я до Пані „Miels-de-Ben",

Оспівавши пас на стані,
15 На твоїм, що гнуться спряжки;
Та де ж бо, пані,
Ти б могла . . .
Ні, наспра́вжки,
Ти б не просила щось собі.
20 Вже яса тобі, дівча,
Вже, що парча
Твоя ляга' на сходах виром,
Бо не існує там вилам,
Де при тілі в тебе члени
25 В'ю, хоч ти й лиха на мене,
Це в злот-багрець*).
Чи як, співавши, враз гудець
Захвалить захлином той клад
«Авдіярт, Авдіярт» . . .
30 Бертран, майстер на свій лад
Бертран, той з Авльтафорте, твій клад
Звічнить, і хоч мені й лиха,
Так, хоч бажаєш зла,
Авдіярт, Авдіярт.
35 Твоя баса в письмо ввійшла,
Авдіярт,
О, поки прийдеш знов**).
І, згорблена і зморщена, як тло
Недосконалих рис, коли тепло
40 Юнь-рос внівець
Лід рук скує, й стара душа
Нове проклявши житло,
Лиха на сповид-титло,
Знайде землю гіркою,
45 Як сьогодні солодкою,
Бувши юна й красна,
Як тоді лише у снах,
Бувши юна й крива,
Коли ломить пихи лихва,
50 Дістанеш втіху,
Знавши, не знаю як,
Ти була колись та,

*) Тобто, в розмальований рукопис.
**)Перевтіленою.

Авдіярт, Авдіярт
Чий бо вроді прощено
55 Авдіярт,
Авдіярт
Que be'm vols mal.

DE AEGYPTO

I, even I, am he who knoweth the roads — —

Я, саме я є той, хто знає дороги,
Простягнені небом, і їхній вітер є мені плоттю.

Я зрів Владичицю Жизні,
Я, саме я, хто з ластівками літає.

5 Зелені й сизі у неї шати,
Стеляться вони за вітром.

Я, саме я є той, хто знає дороги,
Простягнені небом, і їхній вітер є мені плоттю.

Manus animam pinxit,
10 Писальце в моїй руці

Щоб накреслити слово приймовне . . .
Мій рот для чистого співу!

Хто має рот для її сприймання,
Пісні Лотосу з Кумі?

15 Я, саме я є той, хто знає дороги,
Простягнені небом, і їхній вітер є мені плоттю.

Я є полум'я, що зноситься в сонці,
Я, саме я, хто з ластівками літає.

Місяць на чолі моїм,
20 Повітря з-під уст моїх.

Місяць — велика перлина в сафірових водах,
Прохолодні перстам моїм води струїсті.

Я, саме я є той, хто знає дороги,
Простягнені небом, і їхній вітер є мені плоттю.

І ТАК У НІНЕВІЇ
AND THUS IN NINEVEH

Aye! I am a poet and upon my tomb — —

«Авжеж! Я — поет, і над моїм гробом
Розсипатимуть дівчата пелюстки троянд,
А чоловіки мірти, перше ніж ніч
Здолає день своїм темним мечем.

«Леле! Це справа не моя,
Ані не твоя — перешкодити,
Бо звичка ця дуже стара,
І тут у Ніневії я бачив —
Багато співців проходило й осідало
В тих похмурих покоях, де ніхто не потурбує
Їх сон чи пісню.
І багато з них співали свої пісні
Досконаліше, задушевніше, ніж я;
І багато з них тепер перевищують
Мою хвилями-хватану вроду з її хвищею квітів
Все ж я — поет, і над моїм гробом
Розсипатимуть люди пелюстки троянд
Перше ніж ніч здолає світло
Своїм синім мечем.

«Це не тому, Раано, що мій спів дзвенить вище
Чи солодший звуком, ніж інший, але тому що я
Є тут Поет, який впивається життям,
Як ото менші люди впиваються вином.»

БІЛИЙ ОЛЕНЬ
THE WHITE STAG

I ha' seen them 'mid the clouds on the heather — —

Я бачив їх серед хмар у вересі.
Гей! вони не спинялись ні в коханні, ані в горі,
Та їх очі — очі дівчини при її коханці,
Коли білий рогач розбива' свої шанці,
5 А білий вітер розбиває ранок.

«Це білий олень, Славо, ми на ловах,
Нехай гончаків світу зве ріг наостанок!»

ҐВІДО ЗАПРОШУЄ ВАС ТАК*)
GUIDO INVITES YOU THUS

Lappo I leave behind and Dante too — —

Я Ляппо залишив і Данте теж,
Ой, морем плив з тобою я на-сам!
Не про любов кажи, не про дешевку,
Мій корабель бо, а твої товари,
5 Сліпій землі не знані дари,
Що звеш до них і що до них я зву.

«Ой, бачив я тебе у путах мрій,
Ой, серце взнав твоє, життя, бажання;
Мої моря, й весь людський чорторий
10 Стопились в нім як олтаря палання!
Ой, ти не мандрував! Мій — корабель.»

*) На мотив Дантового сонета „Guido vorrei — — “

СЕСТИНА: АЛЬТАФОРТЕ
SESTINA: ALTAFORTE

Loquitur: *En* Бертран де Борн.

Данте Аліґ'єрі посадив цього чоловіка в пекло, понеже він був підбехтувач до чвари.

Eccovi!

Судіть самі!

Чи я його вигребав знову?

Дія відбувається на його замку Альтафорте. «Папйоль» це його гудець. «Леопард» — *девіз* Річарда Левине Серце.

Damn it all! all this our South stinks peace — —

I

Чорт забирай! Тхне на нашім Півдні мир.
Папйолю, сучий сину! Грай гудьбу!
Я не живу, не чувши мечів брязк.
Та гей! Коли зрю стяги, злот-багряні, в спорі
5 І поле широке між ними, змінене в кармазин,
Реву я серцем, сливе повний шалених радощів.

II

Гарячим літом зазнаю я радощів,
Як бурі вбивають землі гнилий мир,
І неба чорноту рве блиску кармазин,
10 І грізні громи ревуть мені гудьбу
І виють вітри в божевіллі хмар, у спорі,
І в розскепі небес Божих мечів брязк.

III

Пекло, дай, щоб вчули ми мечів брязк!
І іржали б комоні з бойових радощів,
15 Гострі груди — гострим грудям у спорі!
Лучче раті мить, ніж річний мир,
Де жеруть, бабіють, бренькають гудьбу!
Тьху! Нема вина над крови кармазин!

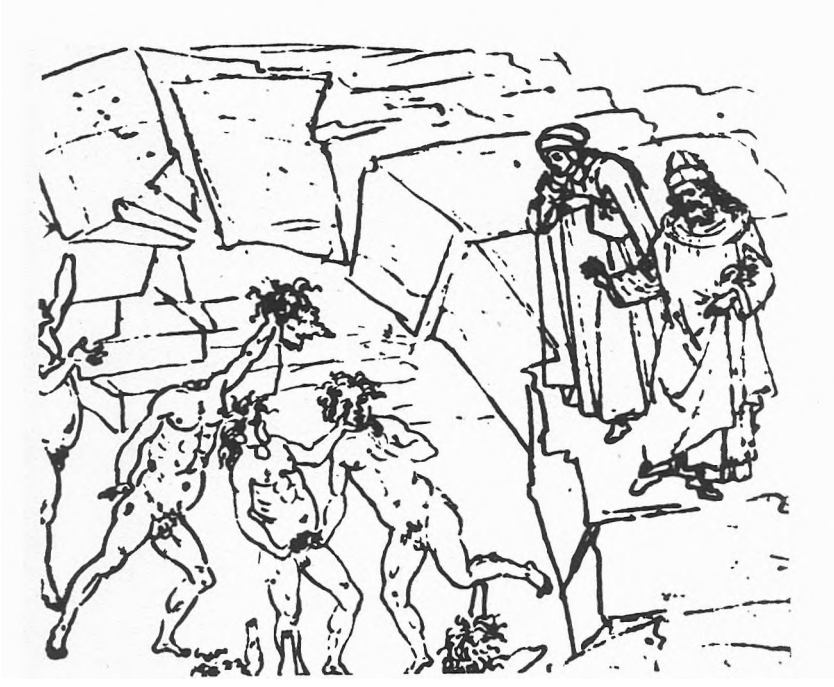

Данте та Верґілій розмовляють у пеклі з Бертраном де Борном, який тримає власну голову як ліхтар перед собою (Данте, «Пекло», XXVIII, 118-142). З рисунків Сандро Боттічеллі до «Божественної Комедії» (бл. 1490)

Dante and Virgil with Bertran de Born (Inferno, XXVIII, 118-142). "La Divina Commedia", illustrated by Botticelli, about 1490

IV

І я люблю сходу кривавий кармазин.
І я стежу соняшного списа в темряві брязк
І ллє воно в моє серце повно радощів
І глибоко я ковтаю як сильну гудьбу,
Коли сонце зневажає і висміює мир,
Міццю власною з темнотою в спорі.

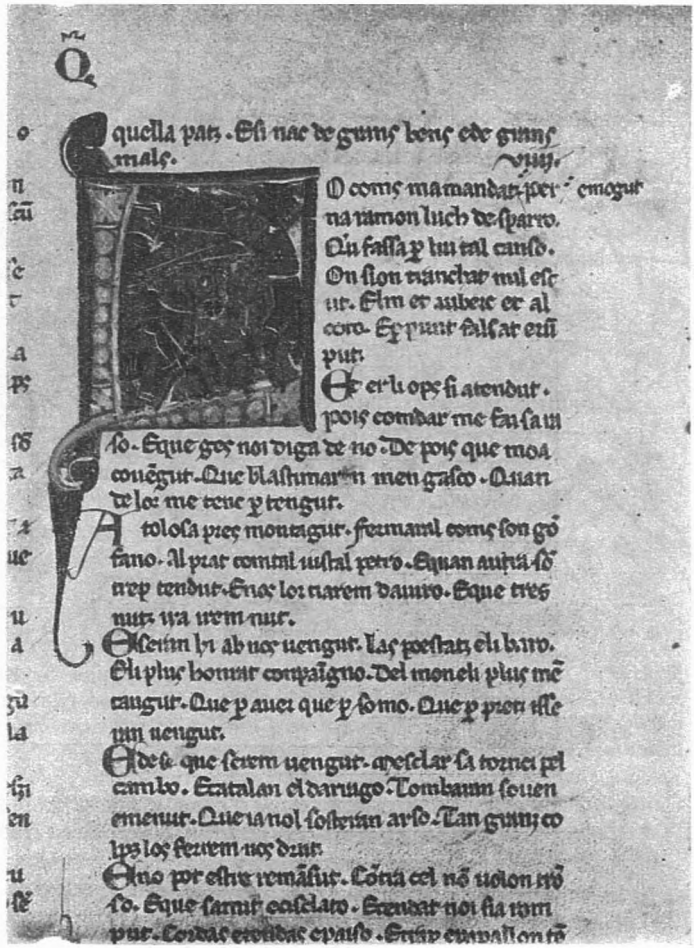

Канцона Бертрана де Борна з початковим рядком "Lo coms m'a mandat e mogut — —" у рукописі XIII стор. Віньєтна літера містить зображення трубадура у двобої верхи. Національна книгозбірня, Париж. Публікується вперше

A canzo of Bertran de Born, beginning "Lo coms m'a mandat e mogut — —". MS from the 13-th century, Bibliothèque Nationale, Paris. Published for the first time

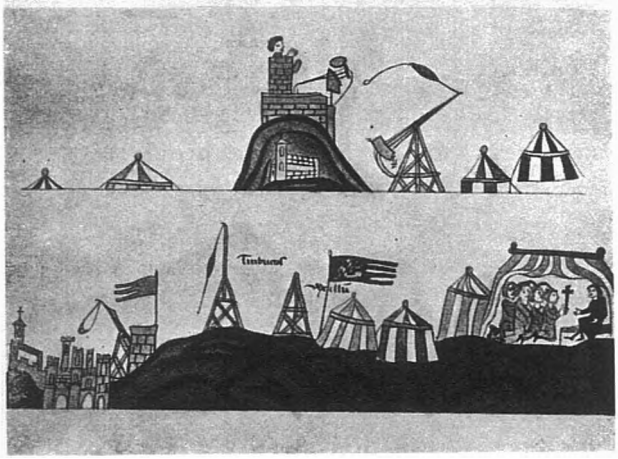

У горі: сьогоднішній вигляд замку Альтафорте (або Автафорт, Отфор, фр. Hautefort) на півдні Франції, який належав Бертранові де Борнові.
Нанизу: техніка облоги та оборони замку на початку XIII стор.
Above: Altaforte to-day (after "Geschichte der französischen Literatur" by Suchier and Birch-Hirschfeld).
Beneath: Siege of a castle, a miniature from the Genoa Annals, year 1227

V

Той, хто боєбоюн і зо мною в спорі
Замість битись, не має крови, як кармазин,
Лиш здатний на ледачий жіноцький мир
Здаля відтіль, де чести вигра й мечів брязк,
Цих ланців смерть завдає мені радощів;
Так, шлю в повітря я мою гудьбу.

VI

Папйолю, Папйолю, гудьбу!
Немає звуку, ніж мечі з мечами в спорі,
Немає крику, ніж від бойових радощів,
Коли мечі і лікті бризкають кармазин
І напад наш на «Леопарда» будить брязк.
Боже, навік тих проклени, хто кричать «Мир!»

VII

І пошли гудьбу мечів на них як кармазин!
Пекло, дай, щоб вчули ми мечів брязк!
Пекло, затавруй настало думку «Мир»!

25 Nov 58

Dear Kostetsky.

Thanks. key to Bertranddée Born

bares metetz en gatje. Pawn yr/ castles/ economic cause of crusades. i.e. to make DEBT. cg/ infamy of hocking Normandy , to Wm. Rufus , the s.o.b. rentw in Kent up from 5 to 40. vide later cantos.

probably in print by time yu need it, but if not, simply say " metetz en gatje"

noted by E.P. long before he got immersed in economic studies.

///

Tintagoel / Castle in Tristan story / Tristan and Iseult Bedier, etc.

Not fulfilled in mountain castle, but interesting prodrome.

2/ Aegypte / I knew only Dudge Book of the Dead / name may be error, or fancy. Kumi

in later brief poem.

ritual symbol / cf/ Brown fat babe, sitting in the Lotus.

dare say one lotus as good as another.

3/ swallow , any flying bird or psyche.

4 Raana / I supposed it meant merely Princess/

cf/ ranee. etc.

5. white stag /

not quotation from anywhere in particular.

quotation from invented author.

Pang had helluva hunt for my german version of Anacreon, in Pisans.

better always ask the author , and save yr/ eyesight.

5/ yes, ref. to Dante's Guido vorrei.

5. Nathat Ikanaie , name invented by E.P. don't know if there is anything like it in any known language.

Have found one bit of onomatopoeia in Na Khi (Nashee) and will alter onomat/ to fit it, in canto whatever.

Pan is dead/ no italics in my text.

Ezra P.

Лист Езри Павнда з 25. листопада 1958 до редактора українського видання, з різними поясненнями та вказівками

НА ВЛАСНЕ ОБЛИЧЧЯ У СВІЧАДІ
ON HIS OWN FACE IN A GLASS

O strange face there in the glass! — —

О чудернацьке обличчя там у свічаді!
О глузливий кумпане, о святенний господарю,
О турбою гнаний мій блазню,
Який бо одвіт? О ви, міріяди,
5 Що прагнуть, і грають, і в западі,
Жарт, виклик, протибрехня
Я? Я? Я?
І ви?

RIPOSTES (1912)

ВІЛЬЯМОВІ КАРЛОСОВІ ВІЛЬЯМСОВІ

TO

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

"Quos ego persephonae maxima dona feram."

PROPERTIUS

Н. Й.
N. Y.

My City, my beloved, my white! Ah, slender — —

Моє Місто, моє любе, моє біле! Ах, струнке,
Слухай! Слухай мене, а я вдихну в тебе душу.
Чуйно на очереті чекай на мене!

Я знаю, збожеволів я,
Бо тут мільйон людей дратує рух;
Це жадна діва.
Я й на свиріль очеретяну б не заграв, будь і мав.

Моє Місто, моє любе,
Ти діва з жадними грудьми,
Ти струнке, мов срібна очеретина.
Слухай мене, чекай на мене!
І я вдихну в тебе душу,
І ти житемеш вічно.

ДІВЧИНА
A GIRL

The tree has entered my hands — —

Древо ввійшло в мої руки,
Їх сповнило соком по лікті,
Древо зросло в моїх грудях —
Наниз,
Гілки ростуть з мене, мов лікті.

Древом єси,
Мохом єси,
Фіялками з вітром над ними.
Дитинча — *таке он* високе — єси,
І все це дурниці для світу.

МОРЕХОДЕЦЬ
(З англосаксонської)

THE SEAFARER
(From the Anglo-Saxon)

May I of my own self song's truth reckon — —

Будь правда мого співу сповниться за мене,
Мова про мандри, коли трудними днями
Терпів я труднощі тривко.
Гіркотні журби пережив я в серці,
5 Скільки ж бо скупчилось турб на моєму кілі,
Бачив я й бурні прибої, а бус-корабель
Опорою був мені в сповнені нуждами ночі,
Щільно щоглами при скелях щулившись. Нещасні
Ноги мої пронозність морозу німо йняла.
10 Зимні ланцюги його; різючим зойком
Гонено серце, і тиснув говір голоду
Морем зморену мужність. Будь не незнано мужеві,
Що присутність на суші це щастя суще,
Тож чуйте, як, змучений, я на морі змерзлому
15 Зимував зиму, нужденний ізгой,
Позбавлений близьких;
Віхтями криги обвішаний, по випаді граду,
Крім почварної пучини не чув я нічого,
Лиш хвилю у хвищі та ще лебедя квили,
20 Розвагу склав мою клич баклана,
Граяння пташих зграй було моїм реготом,
Ячання чайок — чашею меду.
Бурі, бившись об брили, на кормі розбризкувались
Перами пороші; курликали орли,
25 Укриті краплями.
Ніяка покрова
Неспроможна звеселити мужа знеможеного.

Повірити не в стані, хто стало в достатках
По містах обертається, справний у справах,
30 Маєтний і рум'яний, як я маятись мусів
Над солоними водами.
Ночі тінь, знизившись, із півночі снажить снігом,
Заморозило землю, сипавсь град завзято
Зернами зимного. І зовом озивається
35 Серця думка, що я високими струями
Соли сказ неситий сам пересилю.
Стогне моєї істоти става
Плисти дедалі, в тих просторах дальніх
Шукати чужих суходолів.
40 У земних бо гонах ність гордого гостя,
Що, попри успіх у справах, не мав замолоду спраги;
Нема діла для смілодійного, нема владики для віродайного,
Але тільки мореходні турби,
Хоч там що б собі князь наказував.
45 Серце не лежить до струнного ладу, ні до страсної ласки.
Ні жіноцтву не світить, ані знадам світу,
Анічого не жадає, лиш води ударів,
Лиш знає наснагу відв'язати снасті.
Кущ квітне ясно, являться ярі ягоди,
50 Поля скрасить світло, земля стане свіжа,
Те все нагадає мужеві вдатної вдачі,
Що у серці сильна мисль про мандри
Водою дужою в далів роздолля.
Зозуля зве занудними звуками,
55 Вищить до літа, віщує звищення турб,
Серця гіркотну кров. Городянин під покрівлею —
Муж добробуту — не змислить, як то хоробрий
Впрост у подорож путь спрямовує.
Так бо серце моє стукає грімко, рветься з груді,
60 Мій дух серед дужих струмів,
Над вирвою валу, волить вести валку водами.
Під захистом землі часто з'яву я зрю,
Ревну, бистрокрилу, криком кричучу,
Гострить для подорожі серце невідпорно
65 Слідами китів на морі-окіяні; бачу, що якось,
Мій пане, життя мені мерхне мертво,
Оте позичене на землях, я на здатен бо вірити,

Що навічно виживе вигідний побут,
Щоб не скоїлось якоїсь негойної пригоди,
70 Яка стріне мужа страшно до строку.
Хвороба чи старіння чи мечів ворожість
Виб'ють подих з опалої болем плоті.
Для того й кожен князь для пізніших переказувачів,
Що хвалять живих, хвастається словами востаннє,
75 Мовляв, він у стані на прощання усталити
На чудовій тверді проти ворогів хитрющий твір,
Подвиг повнивши . . .
Так що потім його люди прославлять,
Щоб слава слалась над ними між англів,
80 Авжеж — навіки тривалий життьовий відгомін
Як торжество проміж звитяжними.
Дні коротко тягнуться,
Також і пиха сьогосвітніх багатств,
Князі більш не прийдуть, ні жадні царі,
85 Ні злотоносні панове, як ті у минулому.
Хоч і звеличен у веселощах сильно,
Хто життьовий дар скористав найволодарніше, —
Бляклі цей блиск і блага й минущість невблáгана!
Зав'яне варта, але світ витриває.
90 Вземлено лиха. Зложено леза.
Слава світу старіється й стирається.
Ані один муж не йде ходою землі,
Щоб не поблідло обличчя, на стежці не стала старість,
Стогне він, сивий, знає — супутники зникли,
95 Володарних витязів віддано домовині,
Оболонку плоті не волить, чиє життя на вигасі,
Ані їсти солодке, ані жити журбами,
Ані руху рук, ані гри у грудях,
І хоч гріб він густо злотом укриє
100 Кревним братам своїм, з погребаних тіл їх
Буде лиш поскепаний на скалки скарб.

Δώρια

Be in me as the eternal moods — —

Будь у серці як відвічний лад
невгамовних вітрів,
А не земний гість —
мерехти оквіття.
Кинь мене в тремку темряву
похмурих зарв
І сумних бродів.
Хай боги згадають про нас
У днях потомних;
тінясті вінки потойбіччя
Тебе вістять.

APPARUIT

Golden rose the house, in the portal I saw — —

Злотна розо, ґмах де у брамі я зрів
карб дивезний твій в речовині, що є
знаком. Змерхне у світичі спалах жизні,
подиву бранець.

5 Багрощ, холод рос на трояндах, де ти
ген здаля у соняшній щерті в русі,
жизнь впиваєш, землю й повітря, ткані
з злота вкруг тебе.

Путь зелена, подих від поля твій там,
10 білий світ розлігся, та хід крицевий
рішен твій, і зляканий воздух щез геть
скорше від тебе

Швидко й мужньо в злотній тій мушлі ти ски-
даєш вільно мантію з тіла, входиш
15 в раму враз, мов німб, і приглухле світло
никне вкруг тебе.

Піврам'я рито́вина, горло в блисках,
сонми сяйв, яснот лукомор'я, найми-
ліша всіх речей, алябастер-хруст, гей,
20 бистрий в зниканні.

В злотнім платі ти досконалість ніжна,
щезла з вітром! Рук чародайних одяг!
Ти, тендітність, ти бо в лукавім злеті
важиш зухвальство?

ПАН ПОМЕР
PAN IS DEAD

„Pan is dead. Great Pan is dead — — "

«Пан помер. Велій Пан помер.
Гей! Вклячай, сонме дівок,
Сплітай йому його вінок.»

«Немає літа у листках,
І осока посохла;
Як нам сплітати той вінок,
Чи брати квіти в чохла?»

«Цього я не можу сказати, Пані.
Смерть була завше скнара.
Цього я не можу сказати, Пані.
Яку ж бо причину подала, що, нівроку,
Забрала геть нашого пана
Такої порожньої пори року?»

ПОВОРОТ
THE RETURN

See, they return; ah, see the tentative — —

Глянь, вони завертають; ах, поглянь но на спроби
Руху, а також на повільні ступні,
Трудність у кроці і непевні
Хитання!
Глянь, вони завертають, один по одному,
З боязню, немов напівпробуджені;
Немов би сніг вагався
І бурмотів у вітрі,
і напів обертався б;
Ці були «Окрилені острахом»,
Неторкненні.

Боги окриленого взуття!
З ними бо срібні хорти
винюхують сліди повітря!

Гей! Гей!
Ці були бистрі в плюндруванні;
Ці гостро-запахущі;
Ці були душами повнокровні.

Повільно в загорожі
бліді загорожені люди!

LUSTRA

Визначення: Lustrum: жертва за гріхи всього народу, приношувана від цензорів по витасанні їхньої п'ятирічної службової діяльности, ітд. Elementary Latin Dictionary of Charlton T. Lewis.

ТЕНЦОНА
TENZONE

Will people accept them? — —

Чи приймуть їх люди?
(с. т. ці пісні).
Як бентежна дівуля від корінного китовраса
(чи курінного капрала),
5 Вже тікають вони, ревівши з жаху.

Чи може діткнуть їх ці преподібності?
Їхня дівственна глупота неіскусима.
Я прошу вас, мої дружні критики,
Не трудіться влаштовувати мені авдієнцію.

10 Я в компанії з вільними на мій кшталт скелями;
скриті закамарки
Чули луни моїх закаблуків,
у прохолоднім світлі,
у тьмі тьмущій.

ПІДДАШШЯ
THE GARRET

Come, let us pity those who are better off than we are — —

Пожалуймо тих, що їм ліпше йдеться, ніж нам.
Подумаймо, подруго, про тих,
хто, багаті, мають слуг і не мають друзів,
А в нас бо є друзі й жадних слуг.
5 Пожалуймо тих жонатих і тих нежонатих.

Світанок надходить дрібненьким кроком,
немов позолочена Павлова,
І я близький моїх бажань.
Не має й життя нічого кращого
10 Над цю годину світлої свіжости,
годину спільного пробуду.

ДОГОВІР
A PACT

I make a pact with you, Walt Whitman — —

Я з вами договір укладаю, Воте Вітмене —
Я досить довго не зносив вас.
Я приходжу до вас як підросла дитина,
Що мала була свиноголового батька;
Я досить нині дорослий, щоб заключати дружбу.
Це були ви, хто пробив нову просіку,
Тепер саме час-пора сницарювати.
В нас одна серцевина й один корінь —
Робімо ж спільно діла.

ДО ВІСТЛЕРА, АМЕРИКАНЦЯ
З приводу виставки позичених його картин
у ґалерії Тейт (1912)

TO WHISTLER, AMERICAN
On the loan exhibit of his paintings
at the Tate Gallery

You also, our first great — —

Ти також, наш перший великий,
Випробовував усі шляхи;
Перевіряв і придивлявся й працював на багато робів,
І це додає мені багато охоти грати партію.

5 Є тут і дещо слабке, і дещо неправильне,
І чимало незначного, — а поодиноке
Досконале, як Дюрер!
«У робітні» і оці два портрети*), якщо б я добирав!
І тоді ще оці начерки кшталтом Греції?

10 Ти переживав шукання, переживав непевність,
І це добре знати — маю на увазі: нам,
Що витримуємо головні удари від нашої Америки
І пробуємо її пориви обернути в мистецтво.

Ти був не завжди переконаний, не завжди спрямований
15 На схованку-ніч або на гудучі «симфонії»;
Не був одностильний з народження, лише випробовував
і придивлявся
І розпростовував і пороблював матеріяли.

Ти та Еб Лінколн з-поміж усієї маси йолопів
Показуєте нам, що є ще порох у порохівницях.

*) «Brown and Gold — de Race».
«Grenat et Or — Le Petit Cardinal».

ТАНЕЧНА ПОСТАТЬ
До Весілля в Кані Галилейській

DANCE FIGURE
For the Marriage in Cana of Galilee

Dark eyed — —

Темнотні очі,
О жоно моїх снів,
Слонокостю очеревичена,
Між танечниць нема тобі рівної,
5 Рівної дріботливим кроком.

Не знайшов я тебе між наметами,
У приглушеній темряві.
Над криницею не стрінув
Серед жон із жбанами.
10 Твої руки мов брості під корою;
Твій вид мов річка іскристая.

Білі мов миґдаль твої плечі;
Мов молодий миґдаль, який вилущено.
Не пильнують тебе євнухи;
15 Ані тини мідяні.

Озолочена бирюза й срібло на твоїм ложі спочиву.
Бурий убір, візерунками злотними протканий,
обгортає тебе навкруги,
О Натат-Іканайє, «Древо над рікою».

20 Мов ручай між очеретом, твої рученьки на мені;
Твої пучки — потічки заморожені.

Твої діви білі мов рінь;
Їхня гудьба вкруг тебе!

Між танечниць нема тобі рівної,
25 Рівної дріботливим кроком.

КВІТЕНЬ
APRIL

Nympharum membra disjecta

Three spirits came to me
And drew me apart
To where the olive boughs
Lay stripped upon the ground:
5 Pale carnage beneath bright mist.

Троє духів до мене прийшли
І потягли набік,
Туди, де оливне галуззя
Лежало обідране на землі:
5 Бліда різанина під ясним туманом.

ПІСНЯ СТУПЕНУВАННЯ
A SONG OF THE DEGREES

Rest me with Chinese colours — —

I

Заспокойте мене китайськими барвами,
Бо я гадаю, що скло — зле.

II

Вітер біжить над пшеницею —
Із срібним тріском,
5 Тоненька війна металю.

Я знав той злотний диск,
Я бачив, як він розтопивсь надо мною.
Я знав камінно-світле місце,
Світлицю чистих барв.

III

10 О скло, хитрюсінько зле, о барвний вире!
О світло, скуте й скісне, о душе бранця,
Чому я перестережений, чому я відісланий?
Чому твоє іскріння цікаво підозріле?
О скло, хитрюсіньке й лукавеньке, о порох-злото!
15 О клітини амбри, о двообличне переливання!

ITÉ

Go, my songs, seek your praise from the young and from the intolerant — —

Йдіть, мої пісні, шукайте собі слави в молодих і
нетолерантних,
Рухайтеся між любовниками досконалости самої.
Шукайте місця під твердим софоклівським промінням
І беріть від нього радо свої рани.

DUM CAPITOLIUM SCANDET

How many will come after me singing as well as I sing, none better — —

Скільки ж прийде по мені, співавши так добре,
як я співаю, а жаден кращий;
Повідавши серце своєї правди,
як я навчив їх це говорити;
5 Плід мого засіву,
О мої неназванні діти.
Знайте, отже, що я вас любив передчасно,
Ясні речники, оголені в сонці, нескуті.

АРІД
ARIDES

The bashful Arides — —

Сором'язливий Арід
Оженився з незугарною жінкою,
Він наскучив своїм життям,
Збайдужілий і спантеличений, гадав, він може так само
5 Це зробити, як і щось інше.

Сказавши в серці, «Я собі непотрібний,
Хай, коли хоче, бере мене»,
Пішов на те, що судилось.

MEDITATIO

When I carefully consider the curious habits of dogs — —

Коли я пильно стежу чудернацьку поведінку собак,
Я змушений робити висновок,
Що людина це вища тварина.

Коли я стежу чудернацьку поведінку людей,
Я стверджую, мій друже, що я — пантеличусь.

CODA

O my songs,
Why do you look so eagerly so curiously into people's faces,
Will you find your lost dead among them?

О мої пісні,
Чому так ревно й так цікаво глядите ви в людські обличчя,
Чи хочете віднайти ваших утрачених померлих між ними?

НАДХІД ВІЙНИ: АКТЕОН
THE COMING OF WAR: ACTAEON

An image of Lethe — —

Зображено Лету
і поля,
Блідо освітлені,
проте злотні,
5 Сіре бескеття,
а попід ним
Море,
Твердіше ґраніту,
невгавне, невпинне;
10 Високі постаті
з жестами богів,
Загрозлива става,
І один мовив:
«Це бо Актеон.»
15 Актеон у злотних латах!
Ясними лугами,
Прохолодним обличчям поля,
Невгавно, вічно в русі
Рать стародавнього роду,
20 Мовчазний похід.

ЛІЮ Ч'Е
LIU CH'E

The rustling of the silk is discontinued — —

Шелестіння шовку вривається,
Порох женеться подвір'ям,
Жадних лун від ніг, і листя
Дріботить купами й лягає,
5 І вона, втішниця серця, під ним:

Вогкий листок, що тримається на порозі.

НА СТАНЦІЇ МЕТРО
IN A STATION OF THE METRO

The apparition of these faces in the crowd;
Petals on a wet, black bough.

Споглядна з'ява оцих облич у людському натовпі;
Пелюстки, що квітчають ось вогку, чорну галузку.

АЛЬБА
ALBA

As cool as the pale wet leaves
of lily-of-the-valley
She lay beside me in the dawn.

Прохолодна, мов блідаве вогке листя
конвалій,
Вона лежала біля мене насвітанку.

COITUS

The gilded phaloi of the crocuses — —

Озолочені пиляки крокусів
сподіваються весняного повітря.
Тут нічого від мертвих богів,
Лише врочисте шестя,
5 Шестя, о Джуліо Романо,
Притаманне, щоб дух твій у ньому жив.
Діоно, твої ночі на нас.

Роса на листі.
Ніч навколо нас безнастанна.

ЗУСТРІЧ
THE ENCOUNTER

All the while they were talking the new morality — —

Увесь час, поки вони говорили про нову моральність,
Її очі вивчали мене.
І коли я підвівся, щоб іти,
Були її пучки як тканина
5 Японської паперової серветки.

ПАПІРУС
PAPYRUS

Spring . . . . .
Too long . . . . .
Gongula . . . .

Пагін . . . . .
Погін . . . . .
Гонгула . . . .

ἱμέρρω

Thy soul — —

Твоя душа
Зробилась ніжна від насичень,
Аттіс.
О Аттіс,
5 Я прагну твоїх уст.
Я прагну вузькости твоїх грудей,
Ти, неспокійна, невловима.

L'ART, 1910

Green arsenic smeared on an egg-white cloth,
Grushed strawberries! Come, let us feast our eyes.

Зелений мишьяк, намащений на яєчно-білкову хустку,
Розчавлені полуниці! Нум, бенкетуймо очима.

ЕПІТАФІЇ
EPITAPHS

Fu I

Fu I loved the high cloud and the hill,
Alas, he died of alcohol.

Фу Ї

Фу Ї любив високі хмари і холми,
Леле, помер він від горілки.

Li Po

And Li Po also died drunk.
He tried to embrace a moon
In the Yellow River.

Лю Бо

І Лю Бо помер теж п'яний.
Він спробував обняти місяць
У Жовтій Ріці.

СТАРОДАВНЯ МУДРІСТЬ, СЛИВЕ КОСМІЧНА
ANCIENT WISDOM, RATHER COSMIC

So-Shu dreamed,
And having dreamed that he was a bird, a bee, and a butterfly,
He was uncertain why he should try to feel like anything else,

Hence his contentment.

Со-шу снив,
І снивши, що був він птахом, бджолою й метеликом,
Не був певен, чи варт почувати себе ще якось інакше,

Звідси й його задоволення.

CATHAY

Переважна частина з китайської мови Рігаку,
з нотаток покійного Ернеста Фенолльози
і з розшифрувань професорів Морі
та Аріґа
(1915)

КРАСНІ СТРОЇ
THE BEAUTIFUL TOILET

Blue, blue is the grass about the river — —

Синя, синя трава понад річкою,
І верби рясний ставок переповнили.
І всередині пані у високостях юности,
Біла, біла лицем, вагається, ворітьми переходивши.
5 Струнка, оголює стрункую рученьку;
І була з неї за давніх днів наложниця,
І потім вона за чмура пішла,
Який тепер ось із дому йде
І лиша' її часто самотньою.

Мей Шень, 140 перед Хр.

СКАРГА САМОЦВІТНИХ СХОДІВ
THE JEWEL STAIRS' GRIEVANCE

The jewelled steps are already quite white with dew — —

Самоцвітні сходи цілком побіліли з роси,
Вже так пізно, що роса промочує мої шовкові панчохи,
І я відкриваю кришталеву заслону
І зорю місяць крізь ясну осінь.

З Рігаку

Примітка. — Самоцвітні сходи, тобто палац. Скарга, тобто щось, на що жаліються. Шовкові панчохи, тобто двірська пані, не служниця, що жаліється. Ясна осінь, тобто неможливо вибачитись на рахунок погоди. До того ж вона прийшла рано, бо роса не тільки побілила сходи, а й промочила її панчохи. Вірш особливо цінений, тому що вона не робить прямого закиду.

ЧОТИРИ ВІРШІ ВІДХОДУ
FOUR POEMS OF DEPARTURE

Light rain is on the light dust — —

Світлий дощ у світлій куряві.
Білі верби корчемного двору
Дедалі зеленішатимуть і зеленішатимуть,
Та ви, пане, ліпше випийте вино
перед вашим відходом,
Бо не матимете коло себе друзів,
Як прийдете під брами Ґо.

(Рігаку або *Омакіцу)*

РОЗСТАННЯ НАД РІЧКОЮ К'ЯНЬ
SEPARATION ON THE RIVER KIANG

Ko-jin goes west from Ko-kaku-ro — —

Ко-жін пливе на захід від Ко-каку-ро,
Чадні квіти застилають річку.
Його самотнє вітрило цяткує дальній обрій.
І ось я не бачу нічого, лише річку,
5 Довжезний К'янь, що впадає в небо.

Рігаку

ПРОЩАЮЧИСЯ З ДРУГОМ
TAKING LEAVE OF A FRIEND

Blue mountains to the north of the walls — —

Сині гори на північ валів,
Біла річка в'ється круг них;
Тут повинні ми розлучитись
І йти за тисячу миль мертвої трави.

5 Омисл мов пливкий дальній оболок,
Захід сонця мов прощання давніх знайомих,
Що вклоняються, склавши руки, на віддалі.
Наші коні іржуть одне до одного,
коли ми відходимо.

Рігаку

ПРОЩАННЯ ПОБЛИЗУ ШОКУ
LEAVE-TAKING NEAR SHOKU

«Сансо, володар Шоку, будував шляхи»

They say the roads of Sanso are steep — —

Твердять, мовляв, дороги Цз'ан-цз'уня круті,
Прикрі, неначе гори.
Мури на рівні обличчя людини,
Хмари ростуть із холма
5 по її коня шори.
Любі дерева над мощеними шляхами Чіну,
Стовбур'я пробивається крізь замощене,
І струмки пробивають свою кригу
посередині Шу, пишного міста.

10 Людські судьби вже встановлено,
Провидців нема потреби питати про них.

Рігаку

МІСТО ДЖОАН
THE CITY OF CHOAN

The phoenix are at play on their terrace — —

Фенікси бавляться на своєму майданчику.
Фенікси відлетіли, річка пливе в самотині.
Квіти й трави
Вкривають темряву стежку,
5 де стояв династичний дім Ґо.
Барвні плахти й барвні шапки Шіна
Нині підніжжям старезних пагорбів.

У дальній обрій нурить Троєгір'я,
Острів Білої Чаплі
10 рознімає течію надвоє.
Нині сонце вкривають високі оболоки
І я недобачаю вже Джоану
І я смучуся.

Рігаку

Лю Тай-бо (Рігаку)
Li T'ai-po (Rihaku)

ПІВДЕННИЙ ЛЮД У ХОЛОДНІЙ МІСЦЕВОСТІ
SOUTH-FOLK IN COLD COUNTRY

The Dai horse neighs against the bleak wind of Etsu — —

Дайський кінь ірже у зимному вітрі Ецзу,
Птахи Ецзу не люблять Ен на півночі,
Чуття породжує звичка.
Учора ми вирушили від брами Дикої Гуски,
5 Сьогодні — від Кошари Дракона*).
Вражено. Пустельний галас. Морське сонце.
Ось від летючого снігу дичавіє варварське небо.
Вошва, мов мурашва, кишить на нашім озброєнні.
Думка й дух сунуть по опірених стягах.
10 Жорстокий бій не буде нагороджений.
Вірність важко обґрунтувати.
Хто пожалкує за отаманом Рішоґуном,
за бистрорухим,
Чия біла голова поляже за цю окраїну?

Рігаку

*) Т. т., ми воювали від краю до краю імперії, то на сході, то на заході, на кожній границі.

СЕННІНСЬКИЙ ВІРШ КАКУГАКУ
SENNIN POEM BY KAKUHAKU

The red and green kingfishers — —

Червоний та зелений рибалки
миготять між орхідеями та конюшиною,
Одна пташка кидає відблиск на другу.

Зелене виноградця звисає крізь крони,
5 Звиває цілу покрівлю над пагорбом,
Самотній сидить, йому заціплено мову,
Він муркоче й поляпує ясні струни.
Він мече серце небесами,
Він прокусює квітчану маточку
10 і виплекує прегарний водограй.
Бог сосни дивиться на нього та й чудується.
Крізь багряне димовище мчить він навідати сенніна,
Він бере «Летючого Холма»*) за рукав,
Він плеще по спині великого водяного сенніна.

15 А ви, ви, проклятущий комарячий рою,
Чи здатні ви сказати щось про вік черепахи?

*) Ім'я одного з сеннінів.

БАЛЯДА ШОВКОВОЇ СТЕЖКИ
BALLAD OF THE MULBERRY ROAD

The sun rises in south-east corner of things — —

Сонце сходить на південно-східньому розі речей,
Щоб глянути на видатний дім Шінів,
Вони бо мають дочку на ім'я Рафу (гарненьке дівча),
Вона ж вигадала сама собі ймення: «Прозорий Серпанок»,
5 Бо вона годує шовкопрядну черву шовковицями.
Ягоди бере вона на південних валах вишгороду.
Зеленими шворками перевиває козубеньку,
Сплітає держальце козубеньки
з гілок Кацури
10 І копичить волосся наліворуч з-під очіпка.

Її сережки зроблено з перлів,
Її білизна з зеленого узорного шовку,
Її сукня з того самого шовку багряної барви,
І коли перехожі чоловіки завбачають Рафу,
15 То кладуть свою ношу,
Випростуються й підкручують вуса.

(З рукописів Фенолльози, дуже давнє)

ПОЕМИ З „LUSTRA"

POEMS FROM LUSTRA

(1915)

明

РИБА ТА ТІНЬ
FISH AND THE SHADOW

The salmon-trout drifts in the stream — —

Фореля стримить у струмені,
Душа форелі носиться над струменем,
Наче вафелька з світла.

Фореля посувається осонням, світлою мілиною моря . . .
Легка, мов тінь рибини,
що протинає воду,
Піднялась вона сходами до світлиці,
Увійшла ледь позіхаючи, ще позначена сном.
«Я щойно з ліжка. Ще очі спросоння.
Слухай но. Я бачила довгий сон.»
А я: «Про отой ліс?
І дві весни пройшли вже повз нас.»
«Не так далеко, ні бо, не так далеко нині,
Там є місцина — та ніхто її більш не зна'—
Лука в долині . . .
Qu'ieu sui avinen,
Ieu lo sai.»
Безумовно, вона говорила про часи
Арно де Марейля, я гадав, «qu'ieu sui avinen».

Легка, мов тінь рибини,
Що протинає блідаву, зеленаву воду.

PHANOPOEIA

I

Трояндна білина, жовтина, срібло
Rose white, yellow, silver

The swirl of light, follows me through the square — —

Світляний вир слідує за мною сквером,
Дим ладану
Здіймається з чотирьох колонок моїх бильців,
Водометна струя золотого світла виносить нас крізь стелю;
5 Облизаний злотобарвним полум'ям, зношусь я етером.
Срібний твориться м'яч у моїй долоні,
Він падає й котиться до твоїх стіп.

II

Saltus

The swirling sphere has opened — —

Вируюча куля відкрилась
і тебе вхоплено до небес,
10 Тебе вземлено в мій сафір.
Іо! Іо!

Тобі стали зримі леза полум'я,
Тріпотіння гострокантних сандалій.

Обгортаюче й лизуче сяйво
15 Спинилось у повітрі перед тобою.
Тобі стали зримі листки полум'я.

III

Concava vallis

The wire-like bands of colour involute mount from my fingers — —

Дротоподібні зав'язки закрученої фарби
гороїжаться з моїх пальців;
Я оповив вітром твої плечі,
І розтоплений метал твоїх плечей
гнеться за кружлянням вітру,
АОІ!
Крутіжна матерія світла
тчеться й твердне під нами;
Море-ясний сафір повітря, море-темна яснота
розтягає морські скелі й океан.

仁

Г'Ю СЕЛВІН МОБЕРЛІ
(ЖИТТЯ ТА ВЗАЄМСТВА)

HUGH SELWYN MAUBERLEY
(LIFE AND CONTACTS)

"Vocat aestus in umbram"

NEMESIANUS, Ec. IV.

E. P. Ode pour l'élection de son sepulcre

V

There died a myriad — —

Померли міріяди,
І то найкращі поміж них,
За стару суку, за буру й беззубу,
За задрипану цивілізацію.

5 Приваба, усміх добрих уст,
Жваві очі щезли під повіком землі,

За два корці розтовчених статуй,
За кілька тисяч попсованих книг.

Yeux Glauques

Gladstone was still respected — —

Ґледстона ще шанували,
Коли Джон Раскін майстрував
«Скарбницю короля»; Свінберна
Й Россетті лаяли внаяв.

5 Смердючий Баченен зняв голос,
Коли ту фавнську голову її
Взяли, щоб час свій полонити,
Малярі й шлюбні крутії.

Ті Берн-Джонсові картони
10 Зберігали її очі;
Ще вчать вони Кофетуа
В щаблі зводити співочі;

Тоненькі, мов вода потоку,
Де погляд спорожнів.
15 Англійський «Рубайят» вродився
За тих ще днів.

Тоненький, ясний погляд, той же
Летить стрілою ще, мов фавн, з лиця биткого,
На іспит бездіяльний . . .
20 «А, Дженні льосу злого» . . .

В подиві, що світ не явить
Несподіваного дійства
Щодо останнього її макеро
Шлюбного крутійства.

Пан Ніксон
Mr. Nixon

In the cream gilded cabin of his steam yacht — —

В кабіні кремово-позлоченій своєї парової яхти
Пан Ніксон мені авансувати радив з дружнім поглядом,
Не дуже то затягненням ризикувавши. «Стежте
Пильно за оглядом.

5 «Я був такий же бідний, як і ви;
Коли я починав, одержав я, звичайно,
Аванс із прибутку, спочатку п'ятдесят», сказав пан Ніксон,
«Наслідуйте мене і виберіть колонку,
Якщо ви навіть вільним фахом промишляєте.

10 «Оглядачі жирів. Від п'ятдесят на триста
За вісімнадцять місяців я скочив;
Горішком найтвердішим, щоб розгризти,
Був д-р Дандас.

«Нікого я не називав, крім випадків,
15 Коли на продаж власні підприємства мав.
Це добрий випад, що ж торкається письменства,
То з нього нема підприємства.

«І хто б то міг на погляд оцінити штуку,
І залишіть, мій хлопче, віршувати,
20 Не буде з того ані-ні.»

Подібним робом Блуґремів друг радив мені колись:
Не при проти рожна,

Слухайся думок. Ті «Дев'ятдесяті» спробували грати
І вмерли, й з того ані-ні.

ПОСИЛКА (1919)
ENVOI (1919)

Go, dumb-born book — —

Іди, мовчазна книго,
Скажи їй, що співала мені пісню Лоза:
Якщо б ти мала бодай пісню,
Як маєш ти сюжети знані,
5 *Тоді ти мусіла б простити*
Навіть мої блуди, що важко на мені лежать,
І будуй її славу, їхню довговічність.

Скажи їй, що втрачає
Такий скарб у повітрі,
10 *Не турбуючись нічим, лиш щоб її ласка давала*
Життя моментові,
Я накажу їм жити,
Як троянди живуть, вкладені в чародійний бурштин,
До червіні перепрацьовані оранжем, і всі зроблені
15 *В одну субстанцію і в один колір,*
Даючи виклик часові.

Скажи їй, що йде
З піснею на устах,
Та не виспівує пісні, ані не знає
20 *Її автора — інші уста,*
Може такі гарні, як її власні,
Що могли б у нових віках здобути їй приклонників,
Коли прах нас обох складуть із прахом Воллера,
Пересіяне на пересіяне в забуття,
25 *Доки зміна не зломить*
Усіх речей — залишиться лиш краса одна.

新

ВШАНУВАННЯ СЕКСТА ПРОПЕРЦІЯ
HOMAGE TO SEXTUS PROPERTIUS

ORFEO

"Quia pauper amavi"

I

(Фраґмент)

And I also among the later nephews of this city — —

35 Тож і я в потомних братанків цього міста
матиму свій гарячий деньок,
Бодай і не буде каменя над моїм погордженим гробом;
Визнання прийде до мене з храму Феба в Лікії, при Патарі,
А тим часом пісні мої скрізь мандруватимуть,
40 І роздівичені панночки будуть тішитися з них,
коли вже звикнуть до незвичного,
Бо й Орфей приборкував хижаків —
і спиняв Тракійську річку;

І Кітаред розворушував скелі при Тебах
45 і йшли вони в танці аж по шанці для його розваги,
Та й ти, о Поліфеме? Хіба не прихилялась бездушна Галатея
Сливе до твоїх змоклих коней, згідно з тоном, попід Етною?
Мусимо розглянутися в суті речі.
Вакх з Аполлоном ласкаві до цього,
50 Тут товпитимуться й молоді жінки, прославлявши мою балаканину,
Хоч мою халупку й не підпирають тенарійські колони
з Лаконії (разом з Нептуном та Цербером),
Хоч її й не вистелено по злотних кроквах;
Мої садки не рівняються й не міряються
55 з гаями Феакії,
такими розкішними й такими йонійськими,
Ані мої пивниці не переповнено марсіянським винобором,
Мій льох не датовано від Нуми Помпілія,
Ані не наїжачено винними глечиками,
60 Ані не обладнано холодильним приладом;

Та супровід Муз
таки пхатиме спільного носа в мої книги,
І від остобісілих діл історії повернуться до моїх танечних тонів.
Щасливі згадані в моїх писаннях,
65 пісні стануть гарним нагробком над їхньою красою.
Що ж бо з тим супернить?
Ні коштовні піраміди, що чешуть зірки на своєму шляху,
Ані будівлі, взоровані на Юпітерову в східньому Елеї,
Ані огроми-образи Мавсола
70 повнотою не усувають смерть.
Полум'я опалює, дощі промикаються в тріщини
І все це поймає розор і руїна під гупанням років.
Триває ж геній безсмертною окрасою,
ім'ям, що не зітреться від років.

V, 2

(Фраґмент)

If she goes in a gleam of Cos, in a slither of dyed stuff — —

Коли йде вона в мерехті з Косу, в платті з фарбованої матерії —
Це матерія для цілого тому; коли повіки її сповиє сон —
10 Це нове зайняття для автора;
А коли вона бавиться зо мною без сорочки —
Ми тчемо численні Іліяди.
І що б вона не витворяла чи торо́чила —
Ми прядемо довгі чисниці з ніщиць.

VII

Me happy, night, night full of brightness — —

Щасти мені, ноче, ноче, повна світлости;
О ложе, ощасливлене моєю довгою слаждою;
Скільки слів промовлено при розкішних свічах;
Змагання по тому, як забрано світичі;
5 Ось із голими грудьми напала вона на мене,
Туніка розкидалась повільно;
І вона розплющила мої заснулі очі
Своїми устами; і рот її промовив:
Лінюху!

10 У скількох розмаїтих обіймах наші мінливі руки,
Поцілунків її скільки бо побувало на моїх губах.
«Не обертай Венеру в засліплений рух,
Очі це водії кохання,
Паріс узяв голу Гелену з Менелаєвого ліжка,
15 Голе тіло Ендіміона, примана для Діяни»,
так принаймні переказ.

У сплетенні наших судеб впиваємо очі коханням;
Бо довга ніч опала тебе
і день, за яким немає дня.
20 Нехай боги заб'ють нас у кайдани,
щоб їх не збив жаден день.

Дурень, хто час визначав би для шалу кохання,
Бо сонце мчало б чорними кіньми,
земля здобувала б з ячменю пшеницю,
25 Потоки текли б назад до джерел,
Якщо б кохання знало міру,
Риба плавала б сухими ручаями.
Ні, тепер, поки це ще існує,
Не спиняй у зрості плід життя.
30 З сухих вінків пелюстки спадають,
стебла їхні вплітаються в кошик,
Нині берімо великий подих коханців,
узавтра замкне нас доля.

Хоч ти віддаєш усі твої цілунки,
35 ти даєш небагато.
Ані не можу віддати біль мій іншим,
Я буду їйний навіть у смерті,
Якщо вона уділяє мені такі ночі,
довге життя моє, довге роками,
Якщо вона дає мені так багато,
На цей бо час із мене бог.

ECET ESSAYS

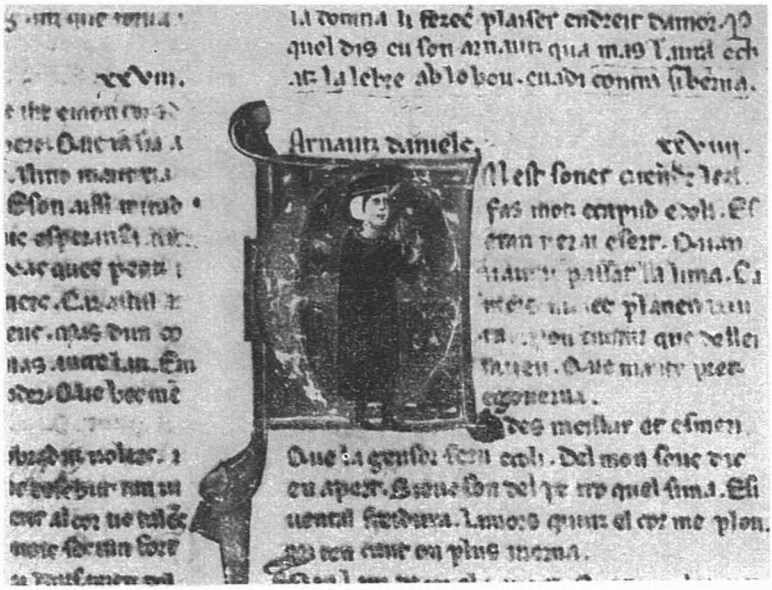

Портрет Арно Даніеля, включений у початкову літеру «Е» канцони "En cest sonet coind' e leri — —" (за транскрипцією У. А. Канелльо). Угорі можна прочитати славетне гасло Арно, який "amas l'aura e chatz la lebre ab lo bou e nadi contra suberna". Рукопис XIII стор. у Національній книгозбірні, Париж. Публікується вперше

A portrait of Arnaut Daniel within the initial of his canzo "En cest sonet coind' e leri — —" (after the transscription of U. A. Canello). MS from the 13-th century, Bibliothèque Nationale, Paris. Published for the first time

ОГЛЯНУВШИСЬ (1917)
A RETROSPECT (1917)

Про нову моду в поетичному мистецтві так багато набазікано, що нехай мені пробачать, якщо я зроблю тільки стислу інвентуру та огляд.

Навесні або раннього літа 1912 «Г. Д.», Річард Олдінґтон і я встановили, що ми спільної думки про такі три засади:

1. відтворювати саму річ — будь вона суб'єктивна чи об'єктивна;
2. не вживати ані одного слова, яке не вносить нічого до зображення;
3. що стосується ритму, компонувати в часовому слідуванні музичної фрази, а не за метрономом.

З погляду смаку та особистих уподобань ми не сходилися в багатьох пунктах; але що ми зійшлися бодай на цих трьох пунктах, то ми й гадали, мовляв, ми так само маємо право претендувати на групову назву, як і та низка французьких «шкіл», що її 1911 у серпневому числі часопису Гаролда Монро ознаймував п. Флінт.

Багато людей «приступили» пізніше до нашої школи абож «примкнули до неї»; з їхньої творчости, попри всі іншого роду заслуги, аж ніяк не можна було помітити, що вони погодилися з другим реченням. *Верлібр* став таким самим балакучим і розбухлим, як і ті неохайні роди віршування, що йому передували. Його мова й квітчасті прикраси часто-густо такі ж погані, як і в наших старших, та ще й без того вибачення, що слова, мовляв, доміряно, щоб виповнити розмір або привести до закінчення галас римованого звуку. Чи фразування, що його впроваджувало це товариство, є мелодичне, чи ні, нехай вирішує читач. Іноді я впізнаю у верлібрі виразний розмір, точнісінько такий же видиханий і вимолочений, як у якогонебудь псевдо-Свінберна; іноді здається, що поет взагалі не має жадного мелодичного риштуванння. Та загалом беручи, це добре, що поле виорано. Якщо в новому способі праці виникло кілька видатних віршів, значить він — виправданий.

Критика це жадне звужування, жадне накопичування заборон. Вона пропонує певні вихідні точки. Бездумного читача вона може

либонь підштовхнути до дійовости. Нечисленне добре серед того знаходять переважно в поодиноких словесних зворотах. Коли старший мистець допомагає молодшому, то робить це насамперед у вигляді невеличких порад чи остерігальних вказівок, що походять з досвіду.

На час, коли було опубліковано перші вислови про «імажизм», я зіставив кілька коротких вказівок щодо практичного застосування. Слово «імажист» уперше вжито восени 1912 у моїй примітці до п'ятьох поезій Т. Е. Гелмза наприкінці моїх „Ripostes". Я передруковую тут мої перестороги з „Poetry", березень 1913.

Кілька заповідей

Імаж це щось, що в межах миті відображує інтелектуальний та емоційний комплекс. Я вживаю визначення «комплекс» у технічному розумінні новітніх психологів, як от Гарт, хоч ми й не цілком тотожної думки щодо застосування слова.

Відображення такого комплексу в межах миті породжує відчуття раптового звільнення й виярмлення з часових та просторових обмежень, відчуття стрімкого зростання, як це ми переживаємо у взаємненні з великими витворами мистецтва.

Краще створити за життя один-єдиний «імаж», аніж укласти товсті томи.

Усе це може декому здатися спірним. Доконечно, отже, насамперед зіставити *список заповідей* для тих, що починають писати вірші. Не всіх можу я прибрати в мозаїчний неґатив.

Передусім я розглядаю три засади (відображення самої речі, ощадність слів та музична послідовність фрази) не як догми — я ніколи нічого не розглядав як догму, — лише як вислід довгих роздумувань, що, будь він і не твій власний, все ж таки — вартий уваги.

Не турбуйся критикою людей, які не написали ніколи нічого видатного. Думай про різницю між дійсним письменством грецьких поетів та драматорів і звідними теоріями греко-римських граматиків, що мають пояснювати їхню метрику.

Мова

Не вживай жадного зайвого слова, жадного прикметника, який нічого не відкриває!

Не впроваджуй виразів, як от «темна країна миру»! Вони каламутять образ. Вони побільшують абстрактне конкретним. Вони походять з недостатнього розуміння того, хто пише, що природна річ завжди являє собою *притаманний* символ.

Бережись абстрактизмів! Не оповідай пересічним віршем того, що вже сказано в добрій прозі. Не вір, що розумна людина дасть себе обморочити, коли ти уникаєш труднощів несказанно важкого мистецтва доброї прози, підрубуючи свою працю в рівномірні рядки!

Чого сьогодні ситий знавець, того буде взавтра сита публіка.

Не гадай, що поетичне мистецтво простіше, ніж мистецтво музики, або що ти задовольниш знавця, не вживши щонайменше стільки зусиль у ділянці поезії, скільки їх вживає рядовий навчитель гри на фортепіяні, коли мова про музичне мистецтво.

Переживай впливи великих мистців, скільки хочеш, але будь настільки пристойний, щоб припустити вплив, абож не давай йому виявитися зовні.

Нехай «вплив» означатиме для тебе не тільки те, що ти всисатимеш словництво власне-прикрас від одного чи двох поетів, яких ти саме подивляєш. Нещодавно один турецький воєнний звітодавець зловився на тому, що у своїх депешах нагородив про «голубино-сизі холми» — чи вони були «перлово-бліді»? — я вже не можу точно пригадати.

Впроваджуй з окрас або жадну, або добру.

Ритм і рима

Початківцеві варт напоювати своє розуміння найкращими кадансами, що їх він спроможний знайти, ліпше всього в чужих мовах[1]), з тим, щоб глузд слів не так легко відволікав його увагу від ритмічного перебігу, — наприклад, старо-англосаксонськими заговорами, гебрідськими народними піснями, Дантовими віршами й Шекспіровими співами, якщо він здатний сприймати окремо лексику і каданс. Йому варто холоднокровно розкладати пісні Ґете на поодинокі звукові вартості, довгі й короткі склади, наголошені й ненаголошені, на голосівки й шелестівки.

Неконечно, щоб вірш покладався на свою музику; та коли він на неї покладається, тоді музика повинна бути такою, щоб вона захоплювала знавця.

Новак мусить дещо розумітися на асонансах та алітераціях, на безпосередніх та уповільнених, простих та поліфонічних римах, так, як передумову для музики становить, щоб він розумівся на гармонії, контрапункті та всіх подробицях свого ремесла. Ніколи не шкода часу, що його присвячують усім цим речам або котрійсь поодинокій з них, навіть якщо мистець потребує їх лише зрідка.

---

1) Це чинне для ритму. Лексику, він повинен, звичайно, шукати у власній мові.

Не роби собі ілюзій, мовляв, у віршах щось може «пройти» тільки тому, що у прозі воно нудне.

Не будь «світоглядовим»; поступися з цим авторам милих маленьких філософічних есеїв! Не малюй — не пускай з ока, що маляр спроможен краще зобразити краєвид, ніж ти, і що він повинен у даній ділянці значно більше знати!

Коли Шекспір говорить про «ранок, мов у червоному плащі», то він зображує щось, що маляр не зображує. У цьому шекспірівському рядку нема нічого, що можна назвати змалюванням: він відтворює.

Тримайся радше при методах дослідника, аніж при методах того, хто подорожує з метою реклямувати нову марку мила.

Науковець не розраховує на те, щоб бути прославленим як великий науковець перед тим, як він щось *відкрив*. Він починає з вивчення того, що вже відкрито. З цього пункту він виходить. Він ґрунтується не на тому, що особисто він — чарівна людина. Він не сподівається, що друзі оплескуватимуть наслідки початківських праць з його перших семестрів. Нещасливим робом у поезії початківцям не вказують на призначену для них, легко визначенну клясну кімнату. Вони протискаються повсюдно. Що ж тоді дивного, коли «громадськість» не зважає на поезію?

Не розсікай твою тканину на поодинокі *ямби*. Не давай кожному рядкові запинатися наприкінці, і не починай кожного нового рядка з старту. Дай початкові наступного рядка підхопити прибій ритмічної хвилі — роби довшу павзу лише тоді, коли виразно її бажаєш.

Коротше кажучи — поводься як музика, як добрий музика, якщо ти маєш справу з тією фазою твого мистецтва, яка має точні рівнобіги до музичного. Тоді стають чинними подібні закони, що ним і ти підлягаєш. Звичайно, твій ритмічний кістяк не повинен руйнувати образ твоїх слів, а також і їхнього природного звучання або їхнього глузду.

Композитор може покластися на звукову барву й гучну повноту оркестри. Ти — ні. Поняття «гармонії» не дозволяє себе впроваджувати в мистецтво поезії; воно стосується до одночасних звучань різної висоти. У визначних віршах ми знаходимо, проте, свого роду звукові рештки, що пристають до вуха слухача і служать як більш або менш органний пункт. Щоб запасти в пам'ять, рима повинна містити в собі денеякий момент несподіванки; вона не потребує бути чудернацькою або штукарською, але нею, якщо її вже взагалі впроваджувати, треба оволодіти.

Та частина твоєї поезії, яка звертається до читачевого *ока* фантазії, не втратиться в перекладі іншою мовою; та частина, яка промовляє до вуха, може досягнути читача лише тоді, коли він читає твій вірш у первотворі.

Розглянься на точність дантівського відтворювання в порівнянні з Мілтоновою реторикою. Читай з Вордзворза те, що тобі не видається занадто нудним.

Якщо бажаєш спізнати суть справи, йди до Сапфо, Катула, Війона, до Гайне, де він на піднесенні, до Ґотьє, де він не занадто морозний, абож, коли ти не знаєш цих мов, удайся до неквапливого Чосера. Не зашкодить і добра проза; добра дисципліна досвідчує, хто в ній пробує писати. Переклад становить також добрячу вправу, якщо ти у праці відкриваєш, що глузд ориґіналу починає коливатись, як тільки ти намагаєшся його по-новому вхопити. Глузд вірша, який ти перекладаєш, не повинен «хилитатися».

Не забруднюй сприйняття глузду, яке ти шукаєш визначити у виразових засобах іншого. Таке стається здебільшого тому, що ліниються шукати точного слова.

Ці три перші прості заповіді на дев'ять десятих усувають ту погану поезію, що сьогодні вважається за норму й клясику. Вони остерігають твою творчість від багатьох похибок.

«Mais d'abord il faut être un poète», як пишуть пп. Дюамель та Вільдрак наприкінці своєї маленької книжечки «Нотатки про поетичну техніку».

Credo

Ритм — Я вірю в «абсолютний ритм», отже в такий ритм поезії, який найточніше покривається з почуттям або з відтінками почуття, що їх він повинен відтворити. Ритм людини повинен бути істотний; через те він являє собою кінець-кінців власний ритм, ненаслідувальний, неможливий до наслідування.

Символи — Я вірю, що справжній та ідеальний символ це річ природи; людина, яка використовує символи, повинна їх так подавати, щоб їхні символічні функції не були нав'язливі; щоб відтинок не позбувався всякого глузду й поетичної своєрідности, якщо хтось не розуміє символ як такий, якщо хтось, приміром, в яструбі бачить тільки яструба.

Стиль — Я вірю в стиль як у чинне випробування щирости людини; у правила, якщо вони можуть бути виявлені; у повалення будь-якої конвенції, яка стоїть на перешкоді виявленню правил або виразній передачі надхнення.

Форма — Я є думки, що буває так «текучий», як і «твердий» вміст, що одні поезії мають так форму, як має форму дерево, інші ж — як вода, якою наповнено вазу; що більшість симетричних форм уживається для певних цілей; що незчисленна кількість речей не може бути відтворена прецизно і тим самим правильно в симетричній формі.

«Лише те вважається вартісним, у віщо включено все мистецтво»[2]). Я вважаю, що мистець повинен би був засвоїти собі всі існуючі форми й системи метрики, і сам я з певного роду впертістю брався за це, зумисне заглиблювавшися в ті періоди, за яких системи поставали або досягали зрілости. З певним правом скаржилися, що я виладовую свої нотатники на публіку. На мою думку, поезія лише по довгих змаганнях досягне тієї стадії розвитку або, якщо бажаєте, модерности, яка зробить її спроможною промовляти до людей, звиклих у прозі до Генрі Джемса та Анатоля Франса, в музиці — до Дебюссі. Я повторюю завжди знову: треба було двосторічного розвитку в Провансі та сторічного в Тоскані, щоб виробилися виразові засоби для Дантового шедевру; треба було латиністів Ренесансу та Плеяди і їхніх розфарбованих мовних зворотів, щоб підготувати струмент Шекспірові. Надзвичайно важливо, щоб здійснилася велика поезія; цілковито байдуже, хто її пише. Експериментальна запопадливість одиниці може багатьох уберегти від утрати часу — звідси моє захоплення Арно Даніелем; людина, яка у своїх експериментах випробовує тільки одну риму або касує бодай одну йоту чинного, загальновживаного безглуздя, діє правильно супроти своїх колеґ, якщо вона висліди нею проробленого викладає.

«Життя коротке, а мистецтво довге». Безумне підприємство, якщо людина ґрунтує свою творчість на занадто вузькому підложжі; ганебно, якщо творчість не виявляє наскрізного, міцного зростання, постійного витончування.

Коли мова про «переспіви», то встановлено, що всі старі майстрі малярського мистецтва пропонували своїм учням на початках копіювати шедеври і щойно тоді переходити до власних начерків.

Коли йдеться про «кожен сам собі поет», то я гадаю, що чим більше людей уміють поетичного мистецтва, тим краще. Я є погляду, що кожен, хто бажає, повинен віршувати, — більшість бо так чи так це робить. Я є того переконання, що кожен уміє настільки музики, щоб грати на фісгармонії «Бог свят в наш дім», — але я проти того, щоб кожен давав концерти або друкував свої погані праці.

Оволодіння мистецтвом — це життьове завдання. Я не робив би жадної різниці між принагідними поетами та людьми, що поезія є

[2]) Данте, «Про народну мову».

їхньою головною професією, — абож принаймні вирішував би в цьому розрізнюванні досить часто на користь принагідного поета; але я хотів би провести рису між принагідним поетом та фахівцем. Поза всяким сумнівом: сучасна плутанина триватиме доти, поки принагідному поетові не впомпують мистецтво поезії, поки факт, що поезія це вміння, а не провадження часу, не стане загальнозбагненим, поки не з'явиться таке знання стилю — стилю у зовнішньому вигляді й у змісті, — що принагідний поет зречеться спроб перекричати фахівця.

Якщо щось було сказано раз назавжди, чи то в Атлантиді, чи в Аркадії, чи то 450 перед Хр., чи 1290 після, нам, сьогоднішнім, не личить говорити це ще раз і притьмарювати пам'ять мертвих, проказувавши те саме з меншою вдатністю й силою переконання. Усе моє зазубрювання творчости древніх і майже-древніх являло собою одне-єдине намагання вишукати, що було створено раз назавжди, краще, ніж будь-коли знову можна створити, і винайти, що нам лишається для творчости, — а лишається таки колосально; бо якщо ми маємо також такі самі почуття, як і ті, що нап'яли вітрила на тисячі кораблів, то з цього слідує, що вони повинні бути виявлені інакше, інакшими нюансами, інакшими духовими ступенуваннями. Кожна доба має щерть власних обдаровань, проте доба лише подеколи перетворює їх на тривалу речовину. Ніколи не буде написано поезію в тому стилі, який має за собою двадцять років, бо автор, писавши в такому стилі, бездоганно доводить, що він позичає своє мислення з книжок, конвенцій і *кліше*, а не з життєдайного; хоча, звичайно, людина, яка відчуває розколину між своїм мистецтвом та життьовим процесом, може потрудитися, щоб відживити забуту форму, якщо вона в ній знайде якийнебудь бродільний матеріял або елемент, що його бракує сьогоднішньому мистецтву, і спроможеться її знову поєднати з її поживним ґрунтом, життям.

У мистецтві Данієля та Кавальканті я пережив ту прецизію, те безумовне відтворювання, — будь то довколишнього світу чи почуттів, — що його я не дораховуюсь у вікторіянців. Вони звітують як наочні свідки; їхні ствердження походять з першої руки.

Що ж торкається дев'ятнадцятого сторіччя, то, рефлектуючи на нього назад, ми, при всій пошані до його здобутків, побачимо великою мірою туманний, закаламучений, дрімотний, манірний період. Я говорю це без самовиправдання, без самозадоволення.

Щодо існування «школи» або питання моєї приналежности до неї, то визначення поезії як «чистого мистецтва» виникло знову вже із Свінберном. Від пуританського піднесення аж до Свінберна поезія становила собою лише носія, ба — попри те, що думав і почував Артур Саймон у зв'язку з цим словом, — вирішним робом була волячою

упряжкою і поштовим ридваном для посереднення ідейного, чи то поетичним робом, чи ні. І либонь «великі вікторіянці» — бодай це й сумнівно, — в усякому разі напевно «дев'ятдесятники» продовжили мистецький розвиток, обмеживши, щоправда, свої поліпшення на царині звуку та витончення манери.

Єтс раз назавжди увільнив англійську поезію від її окаянної реторики. Він ліквідував усе те, що непоетичне, і навіть багато з того, що поетичне. Ще за життя і nel mezzo del cammin став він клясиком. Він зробив мову нашої поезії пружавою, мовленням без виворотного порядку слів.

Коли йдеться про поезію двадцятого сторіччя і поезію, яку я передбачаю принаймні на перебіг наступної декади, то вона, моєю думкою, відійде від удавання, стане міцнішою і здоровішою, як п. Гевлет висловлюється, «костистішою». Вона стане настільки твердокамінною, наскільки це тільки можливо; її сила полягатиме в її справжності, в її спроможності відтворення (в чому, звичайно, полягає сила поезії споконвіку); це значить, що вона не буде пашіти засобами реторичних пишнот і розкішної плутанини. Ми матимемо менше важкої замазки прикметників. Я принаймні бажаю бачити її таку: тверезу, пряму, вільну перечуленої сковзанки.

Що ще можна сьогодні, 1917, до цього додати?

Re vers libre

Я гадаю, що прагнення до верлібру ґрунтується на вичутті розміру, яке по багаторічному роз'їданні знову стало чинним. Але я маю сумнів, чи ми можемо перейняти для англійської мови ті правила розміру, які були встановлені для мов грецької та латинської, переважно від латинських граматиків.

На мій погляд, верлібром треба писати тільки тоді, коли «треба», отже тоді, коли «річ» ступенується в ритм, гарніший за розміри звичайного віршування, або щиріший, або міцніший участю у вичуванні речі, — в ритм, який є істотніший, справжніший, наочніший, ніж рівномірний звуковий вимір; у ритм, який звучав би незадовільно, якби його вклали в нормальні ямби чи анапести.

Еліот висловив це дуже добре, коли сказав: «Жаден vers не є libre для того, хто хоче щось створити.»

Поза тим: є верлібри з виразним наголошенням, подібним до барабанного бою (напр., у моїй «Танечній постаті»), і тут я знову ж таки зайшов далі у протилежному напрямі, ніж це потрібно (либонь — занадто далі). Що я хочу сказати, це ось таке: я гадаю, що ритми, ще більш коливкі й непомітні, ніж деякі, вживані від мене, не можуть бути вживані з добрим наслідком. На мою думку, дальший розвиток

провадить радше до намагання наблизитися клясичних розмірів (не наподоблювавши їх), аніж до неохайности в цих речах. (Це записано 20. серпня 1917.)

Щодо відношення між прекрасним та внутрішнім переконанням, то я визнаю слушність за Джоном Єтсом. Я волію сатиру, що походить із почуття, всякій олицеміреній схвильованості.

Я мусів багато писати про мистецтво, скульптуру, малярство та поезію, або принаймні я це зробив.

Та мені було б любіше, якби люди розглядали картини Бжески і рисунки Льюїза, читали Джойса, Жюля Ромена та Еліота, ніж те читали, що про цих осіб написав я, чи, інакше сказавши, — ніж би вони вимагали від мене наново видавати спірні есеї та обговорення.

Критик не може для свого читача або слухача нічого іншого зробити, як тільки зібрати зір і слух в одному фокусі. З правом або ні, а я таки гадаю, що мої виливи й есеї зробили своє і що виникли більші вигляди на звертання людей сьогодні до джерел — замість читати цю ось книгу.

Я вважаю, що ми потребуємо радше корисної збірки поезій, аніж зображувальної критики. Карл Сендберґ писав мені з Чікаґо: «Як це огидно, що поети неспроможні купувати один в одного книжки.» Половина людей, що їх такі книжки хоч трохи обходять, можуть тільки їх позичати. В Америці знаються між собою так мало людей, що ціла половина проблеми полягає в поширюванні. Либонь і треба б укласти антологію: Роменові «Буття в поході» і «Молитва»; Вільдракові «Відвідини»; ретроспективно — тонко виточені твори Ляфорґа; сліпучий блиск Рембо; захватні віршові рядки Трістана Корб'єра, Телядові начерки та «Арістофанічні поеми»; «Літанії» де Ґурмона.

Само з себе вже достатньо важко писати про красні мистецтва, і воно сливе неможливо, коли до свого тексту не додають репродукцій. Та все ж таки я хочу використати цю — і кожну іншу — нагоду, щоб поновно ознаймувати свою віру в геній Віндгема Льюїза, так в його рисунках, як і в його писаннях. І я хотів би назвати один бічний прозовий твір, «Сцени та портрети» Фредеріка Маннінґа, а також короткі історії та роман Джойса, «Даблінці» і сьогодні загальновідомий «Портрет мистця», тоді ще «Тарр» Льюїза, — це значить, якщо я смію обійтися з незнаним читачем як з новим приятелем, який прийшов до мене, щоб перерити мої книжкові полиці.

(Скорочений переклад)
(An abbreviated translation)

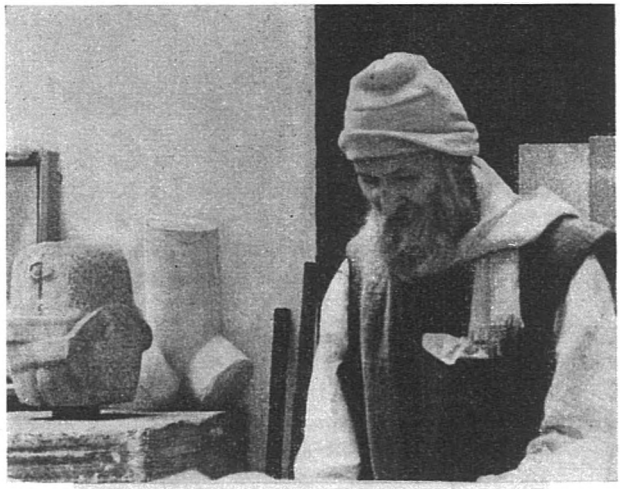

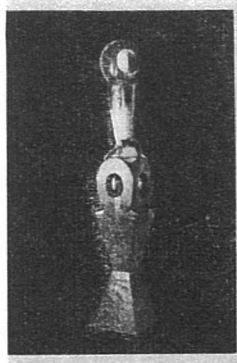

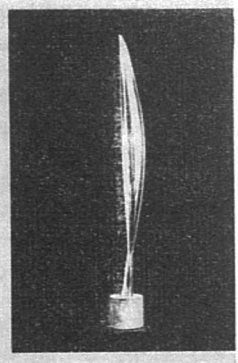

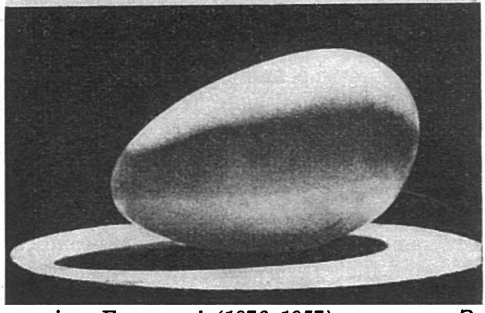

Угорі: Константіно Бранкузі (1876-1957) в ательє. Зняток Б. Моосбруґґера, невдовзі перед смертю мистця. Посередині ліворуч: Химера, дереворізьба Бранкузі, 1918, праворуч: Птах у просторі, бронзова статуя Бранкузі, 1919. Нанизу: Початок світу, мармурова скульптура Бранкузі, 1924

Above: Constantino Brancusi (1876-1957) in his atelier. Photo few months before his death, by B. Moosbrugger. Works of Brancusi: Middle left: Chimaire (wood, 1918, Museum of Art, Philadelphia), right: Bird in the Space (bronze, 1919, Museum of Modern Art, New York) beneath: Beginning of the World (marble, 1924)

БРАНКУЗІ (1921)
BRANCUSI (1921)

«Я вирізьблюю виклад у логіці відвічної краси», пише Ремі де Ґурмон у своїх «Sonnets à l'Amazone». Людина віддається безконечному, і витвір мистецтва править за її слід, за її вислід у предметному.

Дати бодай приблизне уявлення про скульптуру взагалі, а про скульптурну творчість Бранкузі зокрема слово либонь у спромозі так само, як і фотографія, проте для них обох неможливо спосереднити точне пластичне поняття. Найкращий підсумок нашій сучасній естетиці, з усіх, що я знаю, підбив Т. Дж. Еверетс таким висловом: «Мистецький твір не містить жадної ідеї, яку можна було б відчахнути від його форми.» Я гадаю, що це переконання існує й в обох вортицистичних заявах. І в тому світі, де щойно нечисленні люди розрізняють між формою та зображенням, виникає змога — або принаймні виникає для мене змога — наблизитися до Бранкузі, спокійно застосовуючи формулювання, що їх знайшов Ґодьє-Бжеска або й я сам у моїй студії про Ґодьє: «Скульптурний глузд це сприйняття стосовних одна до одної мас.» «Скульптурне вміння це обрис цих мас площинами.»

«Кожне надхнення, кожен порух почуття відтворюється в живій свідомості якоюнебудь основною формою і причаснить мистецькому ґатункові цієї форми.»

Не хочу тим твердити, мовляв, вортицистичні формули були б «вистачальні» для Бранкузі або, мовляв, перша-ліпша формула колинебудь вистачала якомусь мистцеві. Формули дають мені в руки лише вісь (не вістря) для розрізнювання.

До сих пір я не знайшов у вортицистичних формулах аж нічого, що суперечило б творчості Бранкузі. Формули залишали кожному далекосяжну свободу. Ґодьє давно вже відвернувся від роденівсько-майолівської мішанки. Жаден з тих, хто розуміли Ґодьє, не давалися в оману дешевій віденській мікеляндженлівщині й реториці якогонебудь Мештровича. Було усвідомлено: «Мистецькі твори промовляють споминальною несхожістю.» «Формальна краса твердого каменя не може бути тотожна з тією, що її має жива тварина.» Було на-

віть усвідомлено, що чисті й непослабні формальні мотиви кола та трикутника мають право нагромаджувати свої власні формальні фуґи й сонати, — як от у піщаниковій «Танечниці» Ґодьє, — точнісінько так, як мотив музичний має право на притаманний йому вираз.

Зате ніхто з критиків не має права хвалитися, він, мовляв, повнотою збагнув якогось мистця. Найменшою мірою можу я в цьому нарисі заявляти претенсію на зрозуміння Бранкузі (після знайомства перед кількома тижнями) в такому ж об'ємі, що й Ґодьє (після багаторічної дружби). Дещо з того, що я тут тверджу, знімає дещо з того, що я раніше міг ствердити про предмет, а дещо з того, що я стверджу черезнаступного тижня, зніме те, що я тверджу тут. (Щось наче слабенький відсвіт всебічного бажання Бранкузі, мовляв, нехай люди зачекають, аж поки він дійде кінця — тобто, дійде кладовища, — перше ніж вправлятися в естетиці щодо нього або з приводу нього.)

Та можна усунути принаймні деякі грубіші непорозуміння. Ґодьє звільнив себе від статуй з пихатими м'язами. Він рішуче причастив нас до відчуття каменю як такого. Він навчив нас бачити, що краса скульптури невіддільна від свого робочого матеріялу, що вона присутня в робочому матеріялі. Бранкузі зрікся продажного успіху приблизно під той час, коли Ґодьє позбувся дитячого смочка. З багатьох поглядів від відрізняється від Ґодьє тільки ступневим щаблюванням: він мав час для статуй, а Ґодьє лише для шкіців. Ґодьє увільнявся від будь-якого роду реторики, скоро його усвідомлював. Бранкузі розшукав більше реторичних різновидів, і його чин звільнення тривав довше. У тих своїх словах, які надаються до розуміння, він з великою певністю стверджує, що мистецтво — чим би воно не було — ні в якому разї не править за «crise des nerfs», що краса не полягає у ґримасах та свавільних жестах, а той, хто виходить із формального ідеалу, потребує математичної точности пропорцій, проте *не за допомогою* математики.

Насамперед він людина, закохана у досконалість. Данте вірив у «мелодію, яка цілковито спрямовує душу на найвнутрішніше осереддя». У передмові до свого видання Ґвідо[1]) я спробував висловити ідею абсолютного ритму чи то його можливости.

Можливо, що кожного мистця тоді чи тоді навідує віра у свого роду еліксир абож у філософічний камінь, виведений виключно досконалістю його мистецтва, альхемічною сублімацією первня-носія, вилученням усіх випадковостей та вад.

Там, де Ґодьє сполученням форм розвинув щось наче формальну фуґу абож формальну сонату, там Бранкузі зробив аж до розпачу

1) Кавальканті. — *І. К.*

важку спробу звести всі форми до однієї-єдиної форми: запопад, такий самий тривалий, як і споглядання всесвіту від буддиста а чи споглядання божественної любови від середньовічного святого, — такий же довгий і такий же парадоксальний, як заключні виводи «Божественної Комедії». Це шукання, до якого можна вдатися й злегка, яке, проте, аж ніяк не має кінця і вираз якого, наприклад, набирає образу в «Птахові» Бранкузі. Між однією моделлю випростаного ввись птаха та другою лежать, мабуть, шість місяців праці й двадцятьрічний досвід, хоча на фотографії вони обидві мають однаковий вигляд. У цьому й полягає різниця між твором та шкіцом. Одна таблиця[2]) появляє щось, що має вигляд яйця. (Я волію фота з бюсту, ніж з отого яйця, бо яйце на фоті ніщотиться.) На другій таблиці біля стіп химери лежить яйце, що має в собі сплющення й поглиблення, яйце дітвацьких заокруглень і дітвацького спокою.

Я не знаю, яким переносним виразом повинен я з'ясувати стосунок цих овоїдів[3]) до решти скульптур Бранкузі. Тимчасово можна в них вбачати ключі до світу форм — не до «його» формального світу, лише до того, що він відкрив із «цього» світу форм. Вони обіймають і включають у себе трикутник і коло, чи принаймні повинні це робити.

Або, іншими словами: кожен із тисячі можливих кутів зору на статую повинен бути цікавий, повинен мати власне життя (Бранкузі либонь дозволив би мені сказати «божественне власне життя»). Правдоподібно, «кожен підмайстер» може зробити статую, яка під якимось кутом погляду притягатиме й цікавитиме око. Щоправда, таке твердження, взяте у своїй достоті, не зовсім відповідає дійсності, бо сучасний стан скульптурного почуття дарує нам тільки учнів та «великих різьбарів» надзвичайно низького рівня. Проте й найнепохитніший приклонник поміркованости в мистецтві таки визнає, що безконечно легше створити скульптурний образ, який подобається лише з *одного* боку, аніж такий, який довліє вимогам з кожного довільного кута зору. Значно важче також досягти цього довління форми замкнутою масою, або, скажімо, замкнутою масою зберегти зацікавлення до форми, — аніж досягти монументальними та мелодраматичними зіставленнями мимохідної приваби для ока.

Настава Бранкузі проти всього реторичного й колосального призвела його до певного ставлення, яке під цю пору має вигляд настави проти масування певного роду. У своєму прагненні до повітряного він створив «птаха», який стоїть без підпори на самоомолоджуваній

---

[2]) Автор називає тут цифри, посилаючись на певні ілюстрації. — *І. К.*
[3]) Яйцевидних фігур. — *І. К.*

базі (кращі з-поміж різбарів нефритових фігурок та нетске[4]) виробляють крихітні предмети, що подібним робом ґрунтом мають крихітну поверхню). Якщо я тверджу, мовляв, Бранкузі бажає, щоб його ідеальна форма однаково зацікавлювала з кожного кута погляду, то тим я, щоправда, не хочу сказати, мовляв, ідеальний храм може стояти й на голові. Та все ж цей вислів містить, мабуть, у собі незадоволення з усіх членувань пропорції, які не вважалися б за прекрасні навіть тоді, коли б — як от у випадку з храмом — землетрус перекинув їх як ціле на вузький бік чи найнижче обернув найвищим. Тут ріб розуміння відступає від робу розуміння в Ґодьє, як і взагалі метафізика Бранкузі лежить поза вортицистичним способом думання й не має до нього жадного стосунку. Велика єгипетська жертовна чаша з чорного каменя у Брітанському музеї напевно ж формально цікавіша, ніж статуї Мемнона. У випадкові овоїду мені спадає на думку, що Бранкузі роздумує над формою потойбіч земного тяжіння, над формою, яка живе таким же власним життям, яким живе форма з аналітичної геометрії. Якою мірою пощастило йому з цією спробою (нездійсненою й либонь нездійсненною спробою), можна спізнати з того, що принаймні з певних точок зору овоїд пробуджено до життя і йому надано вигляду знесеного вгору. (Можливо, що це тільки свавільний «анекдотон», як, зрештою, й кожен інший вислів.)

Провидчий чин?? Аж ні. Можливість самогіпнози за допомогою достотно вигладжених мосянджових поверхень, щоправда, існує. Та з чисто скульптурного погляду, вигладжування прознається виключно з бажання гостріше вирізнити форму і являє, до того ж, нетривалий блиск. Втім, треба ясно відрізняти розгляд форми або формальної краси як провідниці в безконечне від сліпучого сподіяння кристалу. І те, і те, щоправда, мають між собою зв'язок, проте важливіше таки те, що розділює. У випадку з кристалом ідеться про гіпнозу, про споглядальне заворожування думок або про збудження «під-» і не-свідомого (чорт його зна, що воно, зрештою, таке), у випадкові ж ідеальної форми у мармурі, натомість, — про наближення до безконечного *через форму,* отже якраз через найвищий з можливих щабель свідомости з огляду на формальне вивершення, на форму, настільки вільну акциденції[5]), наскільки лише всі філософічні вимоги щодо «раю» можуть її такою зробити. Тим, звичайно, не повинно бути сказано, мовляв, уся скульптура мусить закінчитись

4) Японські ґудзики з дерева, слонокости й металю, майстерно різьблені у формі ґротескових зображень ритуального характеру й ношені при поясі як вмістилище інро (малесеньких коробочок з ліками й пахощами). — *І. К.*

5) Тобто: вільну випадковости, вільну незначних властивостей. — *І. К.*

на виробництві овоїдів. Авжеж, тільки бо геній, цілковито спрямований на осереддя свого мистецтва і який би був більш або менш «орієнтальним», спромігся б витримати напруження таких зусиль.

Але якщо ми одного разу маємо дістати сяке-таке мистецтво скульптури та архітектури, то було б тільки добре, якби молоді скульптори почали з подібного прагнення до досконалости, — у всякому разі, краще це, аніж уявлення про якогось «Лаокоона» чи там «Тріюмфу праці над торгівлею». (Ця пропозиція походить від мене, і я сподіваюся, що вона ніколи не спаде на думку Бранкузі. — Але Бранкузі може якраз більшу частину часу проводити у своєму ательє, оточений тишею власних творів, тоді як автор оцих сирових висловів примушений перебувати у світі крамничок дешевого розпродажу, у світі більш ніж ідіотичних прикрас, у світі, де картини роблять для музеїв, де ніхто не посідає дверей, що їхній вигляд був би зносний, не кажучи вже про такі, на які дивитися було б приємно, де пересічне мешкання стає з кожним роком огидніше і де почуття форми зарезервовано для інтелектуальної [бороньбоже!] «аристократії» як коштовне майно, під час коли воно, проте, повинно таки скрізь розповсюджуватись, як почуття свіжости після купелі чи втіха з вологи за часів посухи чи інша ще якась недвозначно тваринна втіха.)

日

CANTOS

Франческо дель Косса: Алегорія Осени

Francesco del Cossa: Allegory of Autumn

Former Staatliche Museen Berlin

ЯК ЧИТАТИ КАНТО

Коментар до вибраних творів Езри Павнда, який править за другий том даного видання, включає в себе численний фактичний, мовити б, зіставний матеріял, проте сливе ніде не пропонує «розв'язок» для чисто мистецького прочитування того чи того твору. На переконання редактора видання, читач, на якого воно розраховане, мавши перед очима монтажі стосовних прикладів і цитат із світової історії, культури та літератури, спроможеться сам звести кінці з кінцями, коли йому йтиметься про жанр, композицію, стиль, взагалі про форму твору.

Коли мова, однак, спеціяльно про Канто, то тут либонь таки потрібне щось наче впровадження у предмет. Причина того лежить, поперше, у факті, що засаднича простота цієї ґрандіозної поеми гетерогенна, багатоджерельна, являє собою результат або, ліпше сказати, синтезу різних складних поетичних систем. Подруге, між істотною традиційністю Канто та тим, що для них становить традиційне підложжя, — до- і позаклясицистична поезія народів (у поезії українській сюди належали б такі епохальні вияви, як «Слово о полку Ігореві» та «Мертві душі», «Сон» та «Кавказ», «Соняшні клярнети» та «Поет», дума «Буря на Чорному морі» та Довженкова «Поема про море», «Майстер корабля» Юрія Яновського та «Океан» Василя Барки), — існує бар'єр закорінених умовних норм.

Збагнути новаторство Канто заважає недобачання прямого зв'язку між модерним та первісно-ритуальним. Можна сказати так: мистецькому розумінню нового клясицизму цього твору стоїть на перешкоді те, що вважають за клясицизм у новочасній Европі, — т. т. псевдоклясицизм у найдослівнішому розумінні слова.

З такого стану речей, отже, й випливає потреба у відповідній вступній замітці. При її укладанні дотримувано якомога найбільшої лаконічности.

У післямові до свого німецького перекладу «Пізанських канто» Ева Гессе вдалася до такого генерального пояснення:

«Коли читати в Гомера про подорожі Одіссеєві й пробувати накреслити курс на мапі, то збіг місцевостей видається безглуздим. — Наші мапи зорять землю згори, неначе з певного роду абстрактної обсерваторії; древні ж бачили середземноморські береги так, як їх сприймають з пливучого корабля. Тож і Езра Павнд, шукач духових пригод, який човнує крізь простір і час, бачить речі з іншої перспективи, ніж наша звична. Поняття простору й часу, ба навіть тотожности стають тут відносними. Поет стає медіюмом, яким переходять речі — —»

Це поняття античного „periplus“, т. т. каботажної плавби, човнування здовж берегів, і варт розглядати як головний ключ до Канто, як їхню основну притчу.

Канто це збірний образ людської історії та культури, модерна енциклопедія людей і подій, прикладів добра і прикладів зла, мудрощів і дурощів, повчань і ган. Такою поетичною енциклопедією середньовіччя була «Божественна Комедія». Цілевим завданням, як і в Данте, зумовлено просто таки циклопічну кількість імен і цитат, що просякають твір.

Провідні мотиви, навколо яких усе обертається в Канто: протиставлення культури цивілізації; пропаґування зразків творчих суспільств (гомерична Греція, італійське кватроченто, золоті часи великих китайських династій, Америка доби Едемса й Джефферсона); прокляття «узурі», лихварському капіталові, який «вбиває дитину в лоні»; проповідь здорового кредиту, системи, за якої гроші не накопичуються в одних руках, а дістають розподільчу функцію (вплив теорій німецького економіста Сільвіо Ґезеля); нарешті — суспільно-етична дидактика, виводжувана переважно з конфуціянських канонів «Непохитна вісь» та «Велике повчання» (в різних, більш або менш досконалих, европейських написаннях: „Chung Yung“, „Tschungyung“ і „Ta S'eu“, „Tahsueh”, „Ta Hio”, „Da hüo”; *мотиви зустрічаємо вже у канто* XIII, *і вони дедалі набирають на кількості й потужності, сягаючи кульмінації у пізніх канто), але раз-у-раз і з інших скарбниць традиційної мудрости, зокрема з середньовічних европейських мислителів.*

Коли брати всі ці мотиви в їх безпосередній дослівності, а також судити за такими зовнішніми моментами, як відсутність правильного метру, то можна зробити висновок, мовляв, Канто це проза, і то проза позамистецька, щось, про що Пастернак сказав:

И тут кончается искусство,
И дышат почва и судьба.

Це і так, і не так. Мистецькість твору визначається шляхом віднімання суспільно-ідейних елементів: якщо після віднімання щось лишається, то ця решта й є мистецтво. Архітектурно-скульптурний ансамбль ґотичного собору теж мав свою позамистецьку функцію повчання й страхання, «страху та співчуття». Його, проте, можна розглядати й як чисту даність ліній та площин, ритму та композиції. Особливо чітко проступає естетичний момент, коли ми маємо справу з твором, релігійне або звичаєве призначення якого зостається для нас незнаним. Тож після вилучення й з Канто утилітарних моментів лишається незаперечне, ба — велике й вирішальне мистецтво.

Для остаточної точности треба говорити навіть не про вилучення, а просто про зміщення точки зору. Що значущіший предмет, то більше існує кутів бачення його. Так те, що з погляду вивчення суспільних ідей Е. П. у Канто є їхнім змістом, при мистецькому розгляді стає просто матеріялом, сировиною, яку перепрацьовують у стоп поезії. Йдеться при тому не про боротьбу «змісту» з «формою» (якої насправді ніколи й ніде не існує), а про те, що змістом мистецького твору і є його самодатна форма.

Таким робом, перечислені мотиви з їхніми похідними ситуаціями й приватними випадками перетворюються на чисто мистецькі компоненти, які потребують і спеціяльної термінології, щоб їх визначити. З цього погляду в Канто маємо: літературні монтажі (ремінісценції з «Одіссеї», «Метаморфоз» та «Мого Сіда» у ранніх канто, цитатне зіставлення листів та найрізноманітніших документів у пізніших, компонування речень, що походять від різних осіб і з різних часів, у найновіших); певні сюжетні ситуації, втілювані в постійні формули, які ляйтмотивно повторюються ходом компонування цілого (священні кошачі тварини, «рисі», „Cadmus of Golden Prows", у перекладі «Кадм Золотого Штевня» у канто IV і „Cadmus of the gilded prows", у перекладі «Кадм корабельних носів озолочених у канто XXVII, «бесіда о. Анрі Жака з сенніном на Тайгоку», «безглузді прокльони й благословення товарища», постійні атрибути «узури» в канто XLV і LI, перефразоване з Бодлера „Le Paradis n'est pas artificiel", «таляри Марії Терези», «жадних воєн після '70», „Dummheit, nicht Bosheit", „der in Baluba das Gewitter gemacht hat", «залізо не зішкрябується з вістря голки», «напад десятьох на кулеметне гніздо», «Олександер сплачував борги своїм військам», «Клеопатра писала про свої гроші», «човен Ра-Сет рухається з сонцем» ітд., ітд.); моментальні знятки, роблені, однак за експресіоністичним принципом патетизування деталю, зведення його на свого роду котурн («Легкий мов галузка Кванон і спершу розчарований у Шодді голих підупалих набережних, тоді просто побачивши колеса високих ридванів і примирившися, Джордж Сантаяна прибув на бостонську пристань — —» у канто LXXXI і под.); як остаточна мета поетичного виразу: вживання словопонять гієрогліфічного типу, які заступають складне речення або символізують мітологічну ситуацію (славетна гра слів у пригоді Одіссея з Поліфемом: „OU TIS", що Е. П. віддає або ось так по-латинському, або у грецькому первописі, або у перекладі як „no one" і „no man" — «ніхто», застосовування у значенні притч назв мітичних міст Екбатани, за Геродотом, та Вагаду, за виданими від Фробеніюса африканськими переказами «Даусі», Темпіо, архітектурно-малярського мікрокосму Сіджісмондо Малятести в Ріміні, тощо, словопоняття „directio voluntatis", „Sagetrieb" ітд., ітд.) і які, справді, раз-у-раз — у найновіших канто дедалі частіше й систематичніше — висловлюються китайськими ідеограмами (первісно на ґрунті вивчення рукописів синолога Ернеста Фенолльози: напр., словознак для «жен» — „jen" — т. т. «людство», «людяність», словознак для «оновлення», у перекладі Е. П. як „make it new", та численні інші), єгипетськими гієрогліфами, ба нотними знаками й навіть фаховими знаками, приміром, знаком для доляра, знаком для „copyright", знаком для сполучника „і" („&") тощо, тощо; як технічний споміжний засіб для такого виразу: різномовність — включення слів і речень грецьких, латинських, італійських, еспанських, провансальських, французьких, німецьких, різних діялектів, компонування, отже, «мови людства», при чому в такому обсязі, що про пізні канто напівжартома твердять, мовляв, для їх розуміння менш усього треба знати мову англійську.

Це, однак, усе ще тільки матеріял, сирівець, хоч і доведений уже, щоправда, до стану півфабрикату, як от записана композитором у

чернетці музична фраза, яка спала йому на думку і яка потім буде розвиватися й варіюватися. У чому ж виявляється сама мистецька тканина Канто, саме їхнє поетичне вміння?

Поперше, у композиції. Маємо тут сильний елемент того, що сам Е. П. називає «мелопоейєю»: не тільки згадані мотиви підлягають веденню за поліфонічним принципом, не тільки слово чи речення раз-пораз виділяється пісенним повтором (напр., «і вітер ущух на часинку і присмерк захилитався в один бік на часинку» в канто VIII, «„ — — один день, коли літописці не записали в рукописах, гадаю, ті речі, про які не знали, та ті часи, здається, минають." Один день, коли літописці не записали в рукописах, та ті часи, здається, минають» у канто XIII, «ані пташого крику, ані гуду хвиль рухливих, ні плескання касатки, ані гуду хвиль рухливих» у канто XVII, «камінь, що знає форму, якої різьбар надає йому, камінь знає форму» в канто LXXIV, «деякі вдачі звеселює контрапункт, звеселює контрапункт» у канто LXXIX ітд.), а й компонуються один по одному відтинки різного темпо-ритмічного характеру. У кожному канто більш або менш виразно можна вирізнити ададжо, скерцо, анданте кантабіле, маєстозо, ґраве. Вичувається відмінність пасажів, збудованих у мінорі й збудованих у мажорі. Деякі місця, зокрема деякі початки канто звучать глибинними тонами вступу до «Райн-злота», в деяких чути світлі фанфари «Тангойзера», в деяких — безконечне модулювання звукорядів «Трістана та Ізольди». Є канто, що переходять у наступні чергою безпосередньо, ніби ваґнерівською «нескінченною мелодією». „Canto" *— сьогодні це фаховий термін для означення розділу в поемі. Так уже називалися розділи «Божественної Комедії» і — від єлисаветинських часів — у поемах англійських. Проте, власне музичною будовою Е. П. розкриває у слові його етимологію: «пісня» (до речі, автор, сам композитор і співак-аматор, деклямує свої твори особливим наспівним способом).*

Подруге, у поетичному поводженні з «фанопоейєю». Зорова властивість слова — властивість прози, словесного мистецтва оповіді та опису, і в Канто часто-густо наявні кусні тексту, які, взяті відокремлено, могли б на перший погляд підпасти під цей рід літератури. Та вся справа в тому, що в Канто нічого не існує відокремлено. Пташки у «Пізанських канто» сидять на дротах, розмістившись, як ноти на лінійках. Образ цей сливе не мистецький, наскільки він натуралістично-ілюзійний. Але він дістає рух, іпостасується іншородними елементами, нотні значки перетворюються на нотні звуки, — і ми присутнимо при народженні поезії з духу цієї музики. «Великий скарабей, скоцюблений перед олтарем» (канто LXXIV) — це жрець. Визначення можна брати майже як метонімію, тому що скарабей, священний жук єгиптян, сам із себе вже істота, отже, сакральна, може правити для молителя за чисто функційну ознаку. Але образ негайно втягається в контекст, його зоровість розчиняється в інших сполуках і стає знов таки притчею. Як правило, ця зоровість опиняється в релятивному становищі: чи то як засіб учуднення побаченого, напр., «мурашка між її потвор — кентавр» (канто LXXXI: „the ant's a centaur in his dragon world", *у достотному перекладі «мурашка це кентавр в її драконячому світі»), чи то як ілюзорна конкретизація абстрактного, при чому в останньому можна ввесь час*

спостерігати щось наче дію перемінного струму, приміром, в образі «la luna *тонюня, мов волосинка Деметри» (канто* LXXIV). *Істоту місяця спершу абстрактизовано в латинській, «клясицистичній» назві, потім цю віднесеність пропущено через порівняння (т. т. через найпримітивніший вид метафори), але предметність предмету, «волосинки», негайно ж знову абстрактизовано неуявленною — абож уявленною через те саме «клясицистичне», умовне зображення — постаттю Деметри. Тож якраз оце високе вміння пропускати абстракцію «через середовище», вміння всюди відшукати точки дотику між метонімією (одиниця прози) та метафорою (одиниця поезії) і надає Канто специфічного звучання: зорове, проза — як засіб підсилення поетичної магії.*

Перетворення прозового відбувається й ще одним, надзвичайно своєрідним способом: взаємною невтралізацією обох компонентів прози — оповіді й опису. Це можна простежити, зокрема, на знаменитих морських та лісових краєвидах, які вдираються у словесну тканину несподівано, без жадного вмотивування, саме тоді, коли оповідь, здається, загрожує стати самодатною. Оповідь зависає в повітрі, і тоді розпочинається, просто кажучи, накладання фарби на фарбу (цікаво, що домінує завжди золота, і ця естетизація «блискучого металю» як його єдине природне призначення промовиста!). Це, отже, момент не тільки безпосереднього контексту, а й — як у випадку з музичним началом — композиції в цілому.

Головною, однак, цементуючою речовиною Канто, їхнім властивим нервом є «логопоейя», саме мистецтво автономного слова, — і це потретє.

Утримувати мистецтво слова, з одного боку, від того, щоб воно не вдалося до дадаїстичного звукомалювання, а з другого боку, від того, щоб воно не намагалося конкурувати з малярством перспективним, урівноважити оповідь у гимні, а зоровий образ, «ейдос», у ліричному виливі, звести всі рухомі первні до одноразової непорушности — це й є головне завдання поезії. У тяжінні кожної поезії до непорушности її істотне тяжіння до клясицизму. Але у випадкові автора Канто треба відрізняти його синтетичний клясицизм від клясицизму історичного, від мистецтва по-шкільному логічного слова, всі семантичні клопоти якого полягають у доборі «звисочених рядів». Словесне єство Канто відмінне від псевдо-клясицистичного тим, що, на протилежність йому, воно не зводить приватні випадки до словесних типів, а узагальнюючи деталь, конче дає відчути в ньому його походження, зберігає йому його своєрідне зерно. На дурно ж професор Гарвардського університету Ахіллес Фань влучно назвав вправи Е. П. у китайщині «етимосинологією».

Тим то, перекладавши, приміром, образ „dew-haze blurs, in the grass, pale ankles moving“ *(канто* IV), *не можна ні в якому разі піддаватися спокусі «клясичного» узагальнення, робити з цього якінебудь «білосніжні ноги», а треба так і віддавати: «бліді щиколотки». А вживавши у перекладі традиційні групи слів на кшталт «буйний вітер», «білі руки» або врочистих слов'янізмів, — пам'ятати, що це може бути чинним тільки як засіб утворювати відстань до слова, активізувати його за допомогою пародії (див. вступну статтю). Сам автор Канто подає приклад такого розкривання конкретного*

зерна у клясичному словообразі, переносивши в англійському мову геніяльне мистецтво трубадура Арно Даніеля взаємним підмалюванням звисочених і знижених рядів або перекладавши Софоклових «Трахінянок» нью-йоркським «сленґом».

Спеціяльне завдання стоїть при тому перед перекладачем, коли в оригіналі має місце гра слів — така, між іншим, часта гостя в Канто. Це бо та властивість «логопоейії», яка, за слушним твердженням Е. П., виключає дослівність, а вимагає лише еквіваленту. І яка, до речі, ще раз виявнює відмінність нового клясицизму від старого, для якого, з його словесною дослівністю, сама можливість оперувати семантичними перескоками, невимушеними взаєминами омонімів, «звукових ляльок» (термін Хлебнікова) — логопоетичний ґрунт словесних ігор! — править за щось цілковито недопущенне.

Канто — твір переважно епічний. Термін епічної поезії так само потребує короткого термінологічного усталення.

Її конче треба відрізняти від оповідного роду літератури. «Іліяда» й «Нібелюнґи» це витвори прози, і факт, що їх компоновано у правильних віршових розмірах, пояснюється ужитковою мнемонічною потребою: рапсоди й жонґлери, які рецитували ці твори, були людьми неписьменними й вивчали їх з голосу, а розміряна мова легше запам'ятовується, ніж нерозміряна. Поезія ж як така істотою своєю противиться оповіді про завершені події. Тим то епічним у поезії слід вважати оту наставу автора, про яку сказано в цитаті тут напочатку: «Поет стає медіюмом, яким переходять речі». У цьому й відміна поезії епічної від ліричної, в якій переживання авторського Я становлять самодатність.

У своїх позаканотових поезіях Е. П. раз-пораз виступає як лірик. У Канто він стає ним, мовити б, лише з неуникненної конечности. Так, зокрема, у «Пізанських канто», про які слід пам'ятати, що їх укладано в ув'язненні, в неволі, т. т. за обставин, коли увага людини інтенсивно зосереджується, з одного боку, на спогадах, а з другого — на спостереженні тих буденних речей, які її оточують. Поодинокі місця «Пізанських», справді, нагадують щось наче сторінки з щоденника.

На честь автора слід, однак, сказати, що навіть за цих нелюдських умов особистого існування він залишився вірним жанрові і не узалежнив тональність твору в даному його кризовому розділі від власної межевої ситуації. Загальним своїм характером «Пізанські» правлять за невід'ємну частину цілого поетичного комплексу Канто. Суб'єктивне переживання не спричинює безладу. Хаос почуттів знаходить обмеження в «камені, що знає форму, якої різьбар надає йому». Ліричне начало розчиняється в «масках», в істотах, з якими автор ототожнює себе, особиста енерґія й далі йде на творення об'єктивного культурного образу — епічного образу. Приватні випадки, випадково вроджені деталі, відносно рухливі події життя минулого й сучасного зчленовуються в одну суцільну картину, картину симультанну, як на середньовічному кону, як на багаточленних фресках Козімо Тури та Франческо дель Косси у феррарському Паляццо Скіфанойя, які зображують алегорії, космогонію й живих людей з оточення герцоґа Борсо д'Есте і на спорідненість з якими нераз покликався автор Канто.

Мовна тканина найновіших канто, циклів «Рок Дрілл» та «Трони», стає дедалі стягненішою. Вислів доходить граничної «телеграмности», відстань між асоціятивно з'єднуваними явищами й поняттями скорочується до межі можливого. Автор, за всією очевидністю, робить ставку на гаданий факт, мовляв, читач Канто вже настільки призвичаївся до особливостей їхньої поетичної форми, що простого ідеограматичного зіставлення одного над одним імень, цитат і словопонять вистачає для того, щоб читач негайно ж відчув себе включеним у певне коло.

Крім того, мовна стягненість служить і свого роду прояснюванню цілого. З цього приводу американський критик Гейден Карруз слушно зауважує: «Зв'язки ущільнюються аж до зникання, проте якраз тим самим виступає чіткіш самий проєкт, плян.»

Звичайно, не можна заплющувати очі на факт, що пізні канто справляють серйозні труднощі, ба відчужують навіть багатьох з тих читачів, які вже повнотою освоїлися з твором в його ранніх частинах. Тут, однак, слід знову нагадати те, про що вже говорилося: про штучні перешкоди до розуміння, про заякорені умовні критерії. Ходячої літературної логіки, тим часом, не витримує ні «Слово о полку Ігореві», ні «Мертві душі», ні «Майстер корабля» (принципова антиоповідність цих творів, їхня «непослідовна» будова, до речі, й дозволяють зарахувати їх до поезії, а не до прози). Псевдо-клясициста вони теж відчужують. Та людина, звільнена для безпосереднього сприйняття великого мистецтва, зустрічаючися з такого роду словесністю, неуникненно переживає притаманну їй чудодійну властивість: деталі, які викликають непорозуміння при першому читанні, які дратують при «розгляді зблизу», пізніше, по пройденні певної відстані, зливаються, мов камінчики мозаїки, в одноцілу єдність, і ця єдність тоді починає жити в уяві читача як щось монументальне, ба щось абсолютно конечне.

Таку властивість у прикінцевому рахункові мають і Канто, клясичний витвір модерної поетичної конечности. І здається, й з пізніх канто можна без вагань назвати принаймні два, XC *та* XCVIII, *розкішні екземпляри, спроможні захопити вже в першому читанні.*

Ось свідчення Т. С. Еліота, поетичного учня та однодумця Е. П.:

« — — — Сьогодні я, після постійного перечитування існуючих Канто, не міг би вже скаржитися на темні місця, що іритували мене, коли я читав поему частинами, з довгими перервами, у формі продовжень. Втім, така зміна поглядів являє собою всього лиш питання призвичаєння й поступового пристосування. За якого простолінійного, ясного й методичного маємо ми нині, приміром, Уліса!» (Джойсового. — І. К.).

Читання Канто з перервами редактор даного видання, між іншим, намагався українському читачеві будь-що заощадити. Тут зроблено добір канто (наскільки відомо, найповніший з-поміж усіх посьогоднішніх перекладних видань) так, щоб читач дістав про твір по змозі суцільне уявлення.

І. К.

仁

A DRAFT OF XXX CANTOS

CANTO I

And then went down to the ship — —

А тоді пішли наниз до корабля,
Всадили кіль на прибій, на божисте море, і —
Ми оснастили чорне судно,
Привели овець на борт, і наші тіла,
5 Обважнілі плачем, і вітри з корми
Понесли нас вперед нап'ятою парусиною,
Цірцеїну річ, богині в ловкім очіпку.
Ось сиділи ми на шканцях, вітер тиснув на руль,
З пружним вітрилом ішли до кінця дня.
10 Сонце до сну, тіні на всім океані,
Ми сягнули краю найглибших вод,
Химерних країн і населених міст,
Укритих щільнотканим туманом, непробивним,
Іскрами соняшних променів,
15 Ні просіяна зорями, ні не глядівши з неба,
Ніч розпросторилась чорнюща над нужденними людьми.
Океан відпливав назад, а ми прийшли на місце,
Провіщене Цірцеєю.
Тут відбували вони ритуал, Перімед і Еврілох,
20 І відв'язавши меч від чресел,
Викопав я на лікоть прямокутник;
Возлили жертву кожному мерцеві,
Спершу мед, потім солодке вино, воду з борошном.

Потім я проказав молитви нудотним черепам;
25 Прибуття до Ітаки, воли з найкращих,
Жертви, кострище, громаджене з дібр,
Один лиш баран Тіресієві, чорний і з дзвіночком.
Темна кров спливала в яму,
Душі з Еребу, стервячо-мертві, відданиць,
30 Юнаків і старих, що багато породили;
Душі, заплямлені свіжими слізьми, дівчата ніжні,
Множтво мужів, пробиті бронзою голови,
Здобич війни, що несе свою жахливу зброю,
Ці многі оточили мене многотою, криком,
35 Паллор надо мною гукав до моїх людей за тваринами;
Зарізано отари, овець забито бронзою;
Пролиті намащення, вигуки до богів,
До Плутона могутнього, прослава Прозерпіні;
Тонкий меч із піхов,
40 Ним, сидівши, тримав я шалених, безсильних мерців,
Поки Тіресія мав почути.
Та спершу з'явивсь Елпенор, наш друг Елпенор,
Непохований, вергнутий в далеку землю,
Члени, що їх ми лишили в домі Цірцеї,
45 Неоплакані, незагорнені в пелени, бо інших труди квапили.
Гідний жалощів дух. І я скрикнув скорою річчю:
«Елпеноре, як діставсь ти до понурого цього узбережжя?
Чи прийшов ти пішки, швидше бігши, ніж мореходці?»

А він важкою мовою:
50 «Лихая доля й повно вина. Спав я в Цірцеїному кублі.
Коли довгими сходами без сторожі йшов наниз,
Заточивсь я, впав на підпору,
Розбив собі потилицю, душа пішла шукати Аверну.
Та ти ж бо, королю, просю, не забудь неоплаканого, незагорненого,
55 Згромадь мою зброю, хай буде могила край моря, й щоб написали:
„Нещасний чоловік, а ймення дадуть йому потім."
Та й постав моє весло, що ним я в мандрах вимахував.»
Прийшла Антіклея, яку я відбив, а тоді Тіресій Тебанець,
Державши злотний костур, упізнав мене й мовчав спершу:
60 «Удруге? Чого? Муж лихої звізди зрить безсоняшних мерців і безрадісне місце?

Не стій над ямою, залиш мені моє криваве питво
Для прорікання.»

Я й ступнув назад,
А він, міцний кров'ю, рік тоді: «Одіссей
65 Повернеться назад через ворожого Нептуна, темними морями,
Утратить усіх товаришів.» А тоді підійшла Антіклея.
Ложе спокійного Дівуса. Гадаю, йдеться про Андреаса Дівуса,
В робітні Вечелі, 1538, з Гомера.
І він поплив під парусами повз сирен, і у відкрите море геть
70 І аж до Цірцеї.
Venerandam.
У кретському реченні, в злотній короні Афродіта,
Cypri munimenta sortita est, ликуючи, в орихалку, з злотними
Поясами й наперсними зав'язками, ти, з темними повіками,
75 Несеш злотну галузку Аргісіди. Так що:

CANTO II

Hang it all, Robert Browning — —

На воротях повіситися, Роберте Бравнінґу,
Може бути тільки один «Сорделльо».
Але Сорделльо, і мій Сорделльо?
Lo Sordels si fo di Mantovana.
5 Со-шу макогонить у морі.
Тюлениця бавиться в піною білених колах прибою,
Слизькоголова дочка Ліра,
очі Пікассо
Під чорним хутряним очіпком, гнучка дочка Океана:
10 І хвиля набігає в затоці:
«Елінор, ἐλέναυς і ἐλέπτολις!»
І бідний старий Гомер, сліпий, сліпий, мов кажан,
Вухо, вухо для шторму, бурмотіння дідівських голосів:
«Нехай іде до кораблів,
15 Назад між грецькі обличчя, щоб нам не коїлось лихо,
Лихо й ще раз лихо, і прокльон не прокляв би наших чад,
Іде, так, вона йде, як богиня,
І лицем божиста,
і з голосом Шенеєвих дочок,
20 І судьба з нею ступає,
Нехай іде назад до кораблів,
назад до грецьких голосів.»
І на березі Тіро
обплітають руки морського божища,
25 Гнучкі сухожилки води її вхоплюють навхрест,
І сизе скло хвилі наметом над ними,
Блиск блакитний води, холодне котіння, щільний покров.
Тихий, сонцем чинбарений піщаний обшир,
Чайки випростовують крила,
30 щипають себе між скісним пір'ям;

Бекаси йдуть на купання,
    випрямлюють суглоби крил,
Напинають вогкі крила на соняшній плівці,
І біля Хіосу,
35 ліворуч наксоського фарватеру,
Човновида скеля обросла,
    водоростями міцно обліплена скраю,
Там кармазиновий жар на мілинах,
    олив'яна блискавка в миготінні сонця.
40 Корабель пристав у Хіосі,
    екіпаж бажав джерельної води,
І над скельним ставком хлопець, отетерілий від сусла,
    «До Наксосу?» «Еге ж, візьмемо тебе до Наксосу,
Катай сюди, малий.» «Не тудою!»
45 «До Наксосу таки тудою.»
    А я: «Кораблем навпрошки.»
І колишній в'язень з Італії
    штовхнув мене до бакштагу
(Його розшукували в Тоскані за душогубство)
50 І всі двадцятеро проти мене,
Одурілі з дещиці работорговельних копійок.
    І вони відчалили від Хіосу
І змінили курс . . .
    І хлопець опам'ятався з галасу
55 І розглянувся з чардака
    і на схід і на наксоський фарватер.
Божа кара тоді, божа кара:
    Корабель остовпів у морському вирі,
Плющ на опачинах, володар Пентей,
60 виноградця з піною замість кісточок,
Плющ у клюзах.
Так таки, я, Акет, стояв там,
    і бог стояв коло мене,
Вода хлюпотіла під кілем,
65 Вали розбивались об корму,
    кільватер струївся від носу,
І де був стрільбищний ряд, там тепер виноградна лоза,
І вусики там, де снасті,
    виноградне листя на уключинах,
70 Важкий виноградник на веслах,
І з нічого — дихання,

«— — ґрона на бльоках — —». Діоніс на кораблі («Метаморфози», III, 666 наст.)

Грецька ваза

"— — grape-cluster over pin-rack — —". Dionysos in the ship (Metamorph., III, 666 foll.)

A Greek vase, about 540 ante Chr., Munich

гарячий подих на моїх щиколотках,
Хижаки, мов тіні у склі,
волосатий хвіст на ніщоті.
Муркотіння рисі і вересовий запах хижаків,
де був запах смоли,
Винюхують і лапами човгають хижаки,
іскрять очима з чорного повітря.
Небо захмарене, сухе й безбурне,

80 Винюхують і лапами човгають хижаки,
шерсть шорстко об моїх колін шкіру,
Лопотять повітряні колчани,
висхлі постаті в етері.
І корабель мов кіль на верфі,
85 вхоплений, як віл катеринкою,
Шпанговти затиснуті на елінґу,
ґрона на бльоках,
порожнє повітря наповнилось шкурами.
Неживе повітря пойняли сухожилки,
90 по-котячому ледачі пантери,
Леопарди винюхують виноградну брость у клюзах,
Пантери скорчились над люком,
І море голубе доглибно навколо нас,
зелено-червоняво в тінях,
95 А Ліей: «Віднині, Акете, мої олтарі
Не бояться ярма,
не бояться лісових кицьок,
Захищені моїми рисями,
живлять моїх леопардів виноградом,
100 Ливан — мій ладан,
лози ростуть мені на прославу.»
Хвилі вже притихли в ланцюгах стерна,
Чорна пика дельфіна,
де був Лікаб,
105 Риб'яча луска на гребцях.
І я поклоняюсь.
Я бачив, що бачив.
Коли вони привели хлопця, я мовив:
«Він має бога в собі,
110 хоч і не знаю, якого.»
І вони штурхнули мене до бакштагу.
Я бачив, що бачив:
Медонове обличчя як обличчя оселедця,
Руки змаліли в плавці. А ти, Пентею,
115 Був би ліпше Тіресія слухав і Кадма,
щоб твоє щастя не минуло тебе.
Риб'яча луска на крижах,
рисі муркотіння на морі...
І в пізніших роках,
120 бліде в кармазинових водоростях,

Коли схилишся над скелею, узрієш
    коралеве обличчя в водяних відтінках,
Трояндну блідь під струями,
    Ілевтієрію, прекрасну Дафну узбереж,
125 Пловиці руки перетворено галузками,
Хто скаже, в якому році,
    втікавши від якої зграї тритонів,
Ніжне чоло, бачене й напівбачене,
    спокій слонової кости.
130 Со-шу макогонить у морі, Со-шу також,
    вживає довгий місяць як товкач . . .
Гнучкі вири води,
    сухожилки Посейдона,
Чорно-сині й зеленаві,
135 скляна хвиля над Тіро,
Щільний покров, неспокій,
    осяйне котіння шворками хвиль,
А тоді — тихі води,
    тихо в охрових пісках,
140 Морське птаство ширить суглоби крил,
    плескавшися в скельних і піщаних затоках,
У бухті біля неповної дюни;
Скляне сяйво хвиль у струйних розколинах проти сонячного світла,
    блідавість Геспера,
145 Сірий гребінь хвилі,
    хвилі кольору виноградної м'якоті.

Оливково сизе зблизу,
    здаля димчасто сизе скельного схилу,
Крила барви ляща в орла-риболова
150 кидають сизі тіні у воду,
Вежа, неначе одноока велика гуска,
    витягає шию з оливкового гаю.

І ми чули, як фавни лаяли Протея,
    в пахощах сіна під оливковим деревом,
155 І як жаби співали проти фавнів
    у півтемряві.
І . . .

CANTO III

I sat on the Dogana's steps — —

Я сидів на сходах Доґани,
Бо ґондоли того року коштували дорого,
І не було «тих дівчат», лиш було одне обличчя,
І з Бучінторо за двадцять ярдів гармидер «Стретті»,
5 І освітлені сволоки того року в Морозіні,
І пави в домі Кóри, або принаймні могли там бути.
Гонить богів у блакитнім повітрі,
Гожих богів, тосканських, задовго перед росами.
Світло: і перше світло, ще заки роси впали,
10 Паніски, й з дуба-древа, дріяди,
Наскрізь через ліс, і в листі повінь голосів,
Шепотіння, і схиляються оболоки над озером,
І це боги на них,
І у воді миґдалево-білі пловці,
15 Сріблястa вода поливить виринуті груди,
Як то Поджо зауважив.
Зелені прожилки в тюркісі,
Абож сірі сходи ведуть угору до кедрів.

Мій Сід поскакав до Бурґосу,
20 До цвяхованої брами межи двома вежами,
Ударив ратищем, і вийшла дитина,
Una niña de nueve años,
На ґалерійку над брамою, межи вежами,
Письмо читаючи, voce tinnula:
25 Да ніхто не рече, не живить, не спомага' Рюї Діяса,
В противному ж да витнуть тому серце й на спис насадять,
І вирвуть оба ока, і визують з дібр,
«І тут, Muo Cid, печатки,
Велика печатка й підпис».

30 І пустивсь від Бівару наділ він, Myo Cid,
Де жаден яструб не сидів на тичині,
І жадних у скринях нема більше строїв,
І лишив свою валізу в Ракеля й Відаса,
Той великий ящик піску в заставників,
35 Щоб дістати оплату для свого menie;
І добився отак до Валенсії.
Іньєсу де Кастро замордовано, й мур ось тут
Зносився, а там не встоявся.
Спустошення прóпаду, фарба здирається з каменя
40 Чи здирається крейда, Мантенья помалював був стіни.
Шовкові клапті, „Nec Spe Nec Metu".

CANTO IV

Palace in smoky light — —

Палац у закуреному світлі,
Троя — лиш купа димлячого каменолому,
ANAXIFORMINGES! Aurunculeia!
Слухай мене, Кадме Золотого Штевня!
5 Срібні свічада вловлюють світле каміння й палахтять,
Світанок нам на пробуд леготить у зеленій прохолоді повітря;
Росяна мряка тьмарить у траві рух блідих щиколоток.
Стук, стук, пурхання, гупання в ніжному дерні під яблунями,
10 Choros nympharum, цапине копито, в чергуванні з блідими ступнями;
Молодик голубо-переливних вод, зелено-злотно в мілинах,
Чорний півень піє у піні морській;

І на викрученій, виточеній ніжці ліжка,
кігтясті ноги й лев'яча голова, сидить старець,
15 Примовляючи тихим бринінням . . . :
Itys!
Et ter flebiliter, Itys, Ityn!
І вона підійшла до вікна й кинулась наниз,
«Увесь час, весь час ячать ластівки:
20 Ityn!
«Це Кабестанове серце у страві.»
«Це Кабестанове серце у страві?
«Жаден інший смак хай не змінить його.»
І вона підійшла до вікна,
25 струнка біла камінна бантина
Утворює подвійну арку;
Міцні прямі пальці вхопили міцний блідий камінь;

Гойдання на одну мить
і вітер з Родезу
Надуває повноту її рукава.
...ячать ластівки:
'Tis. 'Tis. Ytis!
Актеон...
і долина,
Долина у листі, у листі дерева,
Соняшне світло іскриться, іскриться в верхів'ях,
Мов риб'ячої луски гребінь,
Мов церковний гребінь Пуактьє,
Якби він був злотом.
Нанизу, нанизу
Ані промінь, ані скабка, ані дрібненький скравочок сонця
Не обшкрябує чорну, ніжну воду;
Купає тіло німф, німф і Діянине,
Німфи, біло-згромаджені, вколо неї, і повітря, повітря
Стрясається, повітря просвітлюється богинею,
віє волос її у темряві,
Несе, несе і тче:
Слонова кістка нуриться в срібло,
отінена, затінена
Слонова кістка нуриться в срібло,
Ані плями, ані втеряної скалки сонця.
Тоді Актеон: Відаль,
Відаль. Це бо старий Відаль, хто мовить,
блукавши лісом,
Ані крапки, ані втеряної райдужки сонця,
бліде волосся богині.

Пси рвуть Актеона,
«Сюди, сюди, Актеоне»,
П'ятниста дичина лісу;
Золотом, золотом сніп волосся,
Щільний, мов пшеничний покос,
Палає, палає на сонці,
Пси рвуть Актеона.
Блукавши, блукавши лісом,
Бурмоче, бурмоче Овідій:
«Перґуса... ковбаня... ковбаня... Гаргафія,
Ковбаня... ковбаня Салмакіс.»

Порожня бронь хитається, коли ворушиться лебедятко.

Так дощить світло, сиплеться, e lo soleils plovil
70 Текучий і шумуючий кришталь
під колінами в богів.
Смужка на смужці, тоненький виблиск води;
Плівка потоку несе білі пелюстки.
Сосни в Такасаґо
75 ростуть із соснами з Ізé!
Вода вирує світлим піском у джерельному гирлі
«Зори древо облич!»
Вилкуваті галузки палають, немов вони з лотосом.
Смужка на смужці
80 Мілка вируюча рідина,
під колінами в богів.

Смолоскипи розточуються в сяйві
рівномірні вогні наріжної куховарні,
Синій агат огортає небо (як при Ґурдоні колись)
85 бризки живиці,
Шафранні сандалі пелюсткують струнку ногу: Hymenaeus Io!
Hymen, Io Hymenaee! Aurunculeia!
Шарлатну квітку кинуто на блискучо-білий камінь.

І Со-Джоку говорить:
90 «Цей вітер, величносте, королівський вітер,
Цей вітер — вітер палацу,
Він розпорошує цісарські водограї.»
А Ран-таї, розкриваючи комір:
«Цей вітер реве в торбині землі,
95 він обкладає воду тростю;
Жаден вітер не є королівським вітром.
Хай кожна корова догляда' своє теля.»
«Цей вітер втримується в газових запонах . . . »
«Жаден вітер не є королівським . . . »

100 Верблюдоводи сидять у закруті сходів,
Глядять на Екбатан рівних вулиць,
«Данає! Данає!
Який вітер є королівським?»

Дими звисають над річкою,
105 Персикові дерева мечуть світле листя у воду,
Звук несеться у вечірню сугу,
З броду зсувається байдак,
Злотні сволоки над чорними водами,
Три ступінки у відкритому полі,
110 Сірі камінні сваї ведуть . . .

Отець Анрі Жак любив бесідувати з сенніном на Тайгоку,
На горі Тайгоку, між скелею й кедрами,
Польонак,
Як Гіг готує бенкет на тракійському посуді,
115 Кабестан, Террей,
Це Кабестанове серце у страві,
Відаль, або Екбатан, на золотій вежі Екбатану
Лежала богова наречена, лежала завжди, чекавши на злотний дощ.
Над Ґаронною. „Saave!"
120 Ґаронна пливе подібно до фарби,
Процесія, — „Et sa'ave, sa'ave Regina!" —
Тягнеться, як гадюка у натовпі
Адідже, тоненька смужка образу,
Впоперек Адідже, при Стефано, Madonna in hortulo,
125 Як бачив її Кавальканті.
Кентаврова п'ята вростає в глину земну.
І ми сидимо тут . . .
там на арені . . .

CANTO VI

What you have done, Odysseus — —

Що ти зробив, Одіссею,
Ми знаємо, що ти зробив . . .
А той Ґійом розпродав свої земельні набутки
(Сьомий у Пуатьє, Дев'ятий в Аквітанії).
5 „Tant las fotei com auzirets
Cen e quatre vingt et veit vetz . . ."
Камінь живе в руці моїй, жнива
будуть тучні в рік моєї смерти . . .
Аж Люї побрався з Елеонорою
10 І мав (він, Ґійом) сина, одруженого
З герцоґинею Нормандською, дочка якої
Була жінкою короля Генрі e maire del rei jove . . .
Переправився через море до кінця дня (він, Люї, з Елеонорою)
Прибувши нарешті до Акри.
15 „Ongla, oncle" рече Арно
Її дядько верховодив в Акрі,
Він знав її за її дівування
(Тесей, син Егея)
І він, Люї, почував себе недобре в тому місті
20 І не почував себе добре над Йорданом
Коли вона виїхала верхи до пальмового гаю
Її серпанок прикрашав шолом Саладіна.
Розлучився з нею того року він, Люї,
тож і з Аквітанією.
25 І того року побрався з нею Плантаґенет
(що перехитрував 17 залицяльників)
Et quand lo reis Lois lo entendit
mout er fasché.
Nauphal, Vexis, Harry joven
30 Під заставою всього життя й життя всіх спадкоємців

Повинен він мати Жізорс і Вексіс, Невкастель,
Але як не буде наслідників, Жізорс відійде назад...
«Не конче сватати Алікс... Іменем
Святої неподільної Троїці... Річард, наш брат,
35 Не потребує сватати Алікс, колишню підопічну його батька, і...
Та кого б лише бажав він обрати... бо Алікс, ітд....»

Елеонора, domna jauzionda, мати Річардова,
Повертаючись на тридцять років (це буде вже багато років тому)
Над берегом дреґовини, при ґалерійованому церковному ґанку,
40 Малеморте, Коррезе, вона ж:
«Пані Вантадурська
Ув'язнена від Ебліса
І не полюватиме ні з соколом, ні з собаками,
ані не прогулюватиметься,
45 Ані не спостерігатиме, як риба наближається до наживки,
Ані того, як блискокрилі мухи жаготять над узбережжям затоки,
Хібащо за моєї відсутности, пані.
,Que la lauzeta mover'
Надішліте слово, прошу вас, до Ебліса
50 ви бачили цього роба
І винахідника пісень так далеко від стежок, що
Він спроможний визволити її,
яка проливає таке світло в повітря.»

E lo Sordels si fo di Mantovana,
55 Син бідного лицаря, сієра Ескорта,
І він сам радів у піснях
І взаємився з двірськими мужами
І подався до двору Рішара Сент Боніфаса
І був там охоплений коханням до його жінки
60 Куніцци, da Romano,
Що звільнила своїх рабинь одної середи
Masnatas et servos, свідками
Пікус де Фарінатіс
і Дон Елінус та Дон Ліпус
65 синове Фарінати де' Фарінаті

«вільні особисто, вільні волею
вільні купувати, свідчити, продавати, розпоряджати»
A marito subtraxit ipsam . . .
dictum Sordellum concubuisse:
70 «Узимку й улітку співаю оце
Трояндоподібне прекрасне лице,
Узимку й улітку співаю її,
У пам'яті й сніг викликає її.»

А Кайрельс був із Сарляту . . .
75 Тесей із Трезени
І вони дали б йому отрути
Тільки з-за вигляду його меча держална.

CANTO VIII

These fragments you have shelved (shored) — —

Ці уривки ви до полиць підволокли (підсволокували).
«Нехлюйко!» «Суко!» Правда й Каліопа
Гиркались одна з одною sous les lauriers:
Таж Алессандро був негроїд. А Малятеста
5 Жиґмонт:
Frater tamquam
Et compater carissime: tergo
. . . hanni de
. . . dicis
10 . . . entia
Те ж саме, що й:
Іоанн Медіцейський
Фльоренція.
Лист одержано, і у справах нашого мессера Джаноціо
15 Один від нього теж, пересланий у всій формі і з прита-
манними формальностями,
Який містив ваші бажання й нагадки.
Що стосується ж миру між вами й королем Раґонським,
Оскільки я тут причетний, то тут би йшло на втіху.
Звольте мені, прошу, таку ласку,
20 З кожного погляду, ніщо б мені так не йшло на втіху
або не було б так приймовне,
І мені б лестило причаснити, як то мені обіцяно,
чи то учасником, чи то прихильником.
З огляду на мої зарібки,
25 Може б ви або ваші батько це у вексель записали
І по можливості скорше мені переслали.
І скажіте Maestro di pentore,
Що не може бути й мови
Про його стінорозписування під цю пору,
30 Бо тинк ще не висох

І це була б робота нагалай-набалай
(buttato via)
Та хотівбим, аби було ясно, поки капелі готові,
Я хочу йому сказати малювати щось інше,
35 Щоб і він, і я
Раділи з того як тільки можемо
І щоб він мені служив
І що пан мені пишуть, що сьте пенязів потребуєте,
Воліли б з ним домовитись, йому річно стільки платити
40 І забезпечити його умовленою сумою.
Можете сказати, я забезпечую
Його всюди, де він схоче.
І нехай дам ясну одповідь,
Бо з ним обійтися добре бажаю,
45 Аби він прожити міг решту
Свого життя в моєму краї —
Якщо ви його не заберете з нього —
І тому передбачаю йому утримання дати
Аби він міг працювати як хоче
50 Або свій час відбувати за вподобою
(affatigandose per suo piacere o no
non gli manchera la provixione mai)
щоб нічого не бракувало
SIGISMUNDUS PANDOLPHUS DE MALATESTIS
55 In campo Illus. Domini Venetorum die 7
aprilis 1449 contra Cremonam

. . . . . і тому що вищепойменований найясніший
Герцоґ Мілянський
Є вдоволені і волять, аби вищепойменований Пан Сі-
джісмондо
60 Йшли на службу до преславної громади
Фльорентинців
У справі оборонного союзу двох держав,
Тому між вищепойменованим Найяснішим Жиґмонтом
Та поважаним чоловіком Аньйольо делля Стуфа,
65 послом, синдиком і прокуратором,
Визначено през десятьох радних, ітд., іж половина
З тих 50 000 ґульденів, щирозлотних,
Для 1400 комонників та чотирьох сотень піших,
Аби прибули на громади терен

70 або деінде до Тоскани,
Як то зволять десятеро Ради,
І там самому бути з ними у службі
громади.
Із своїми вершниками та піхотинцями
75 (gente di cavallo e da pie) ітд.
Серпн. 5, 1452, реєстр Десятьох Ради.

Від скель, що немов вилки, Пенни й Біллі, в Карпеньї,
дорогою, що веде під бескеттям,
підвітряним боком на Тоскану,
80 І північним шляхом до Мареккії
заболочені стежки, повні каменюк.
Ліра:
«Ой ви, добрі сили, що здавна в цім краї,
Ви, що в Любові присутні,
85 Йдіть, понесіть свої лютні,
Літо у ній збудіте,
Що їй Гелена не пара,
Ізот, ані Батсеба»
З перебиванням:
90 Magnifico, compater et carissime
(Johanni di Cosimo)
Венеція знову мене прийняла
7000 місячно, fiorini di Camera.
За 2000 коней і чотириста піхотинців,
95 І тут лле мов з відра,
Ми мали рити новий рівчак.
За три або чотири дні
Я спробую встановити бомбарди.

Під султанами з пір'я, пушинками й барвними жмутиками вати
100 Струяться з бальконів,
Килимами з вікон,
листям і гілочками, пришпиленими до них,
Аррас звисав з парапетів; вибиваючися з пилюки,
Фазанячі хвости прямовисно на чолках,
105 Білі конячки, оті
Дванадцятеро дівчат верхи лавою, зелений сатин гербованих шат;

Під балдахіном, що гаптований важким сріблом,
Б'янка Вісконті разом із Сфорцою,
Селянський син і герцоґиня,
110 До Ріміні й до воєн на південь,
Витягнути на пісок човен, червоно-жовтожарий парус у гирлі річки,
Для звеселення двох днів — здебільшого „la pesca", рибалення,
Di cui — в якому він, Франческо, — godeva molto.
До війни на південь,
115 Де він кожночасно мав знамениту криївку.
І грецький цісар був у Фльоренції
(бо Феррару навідала чума)
А з ним Геміст Плетон
Говорено про війну за дельфійський храм
120 І про Посейдона, concret Allgemeines,
І оповідано, як Платон ходив до Діонісія Сіракузького,
Бо він спостеріг, що тирани
В усьому запопадливі, коло чого заходжуються,
Та він був занадто плохий, щоб напоумити Діонісія
125 На бодай якесь покращення.
І на брамі Анкони, між причілком
Та головним війстям
Сіджісмондо, союзник, пройшов крізь ворожу збройну силу,
Щоб златати щось наче договір, пройшов одну браму,
130 А вони її зачиняють перед тим, як відчинити наступну, він же:
«Отепер ви впіймали мене,
Мов ту курку на сідалі.»
А сотник варти та й каже: «Атож, пане Сіджісмондо,
Та нехай цей город зостанеться нам.»

135 Мавши проти себе Церкву,
Коли медічейський банк був для себе,
Мавши проти себе півне-бородого Сфорцу,
Сфорцу Франческо, півне-носого,
Що віддав за нього (Сіджісмондо) свою (Франческову)
140 Дочку у вересні,
Він присвоїв Пезаро у жовтні (як Брольйо каже „bestialmente"),

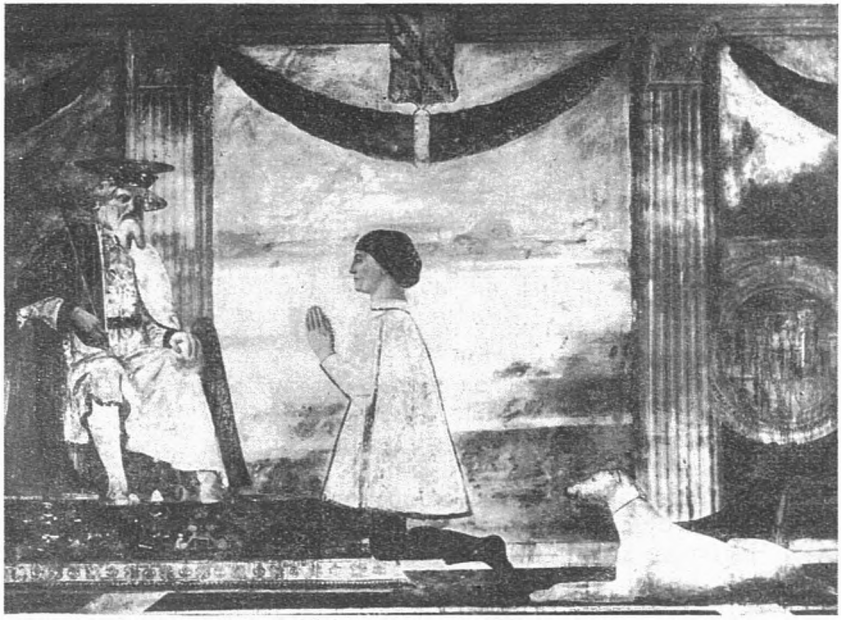

Сіджісмондо Малятеста перед своїм патроном, св. Сіґізмундом
Фреска П'еро делля Франчески у т. зв. «Темпіо Малятестіяно», Ріміні

Sigismondo Malatesta before his patron St. Sigismund
A fresco of Piero della Francesca in the Tempio Malatestiano, Rimini

Накладав з венеційцями в листопаді,
З мілянцями у грудні
Продав Мілян v листопаді, присвоїв Мілян у грудні
Чи щось коло того,
Орудував мілянцями навесні,
Венеційцями о середині літа,
Мілянцями восени,
А з Неаполем получився у жовтні,
Він, Сіджісмондо, templum aedificavit
У Романьї, де кишіло від скотокрадів,
мавши програну гру з осереднім каналом,
Та ніколи не втрачавши до повної п'ятдесятки
і ніколи не втрачавши до повного кінця, в Романьї,

155 Так що Ґалеаццо продав Пезаро, «щоб могти заплатити
за свій скот».

А Пуактьє, ви ж знаєте, Ґійом Пуактьє,
приніс був пісню з Еспанії
З співаками й гудцями. Та тут побажали вони осісти,
При Мареккії, де вода спадає через пороги,
160 І Мастін прийшов до Вероккіо,
і меч, що належав Paolo il Bello,
прикріплено на шпалерах
І в домі Есте, в Парізіні
Заплачено
165 Бо цей люд платив завжди, і дім
Названо також Атреїдовим,
І вітер ущух на часинку
І присмерк захилитався
в один бік на часинку
170 І йому було дванадцять на той час, Сіджісмондові,
І борги не плачено протягом трьох років,
І його старший брат став побожним;
І того року бились вони на вулицях,
І того року вирушив він на Чезену
175 І приніс назад данину,
І того року перетяв він уночі Фолью, і . . .

CANTO IX
(Фраґмент)

«Malatesta de Malatestis ad Magnificum Dominum Patremque suum.
Ex^{so} D^{no} et D^{no} Sigismundum Pandolfi Filium
Малятестіс Капітанові Отаманові
Вельможний і Високодостойний Пане і Ойче, зособна належно ласці мого пана себе поручаючи, ознаймую: панський лист зостав мені переданий през Джентіліно да Ґрадара, а з ним купно гнідий коник поні (ronzino baiectino), котрого пан послали мені і котрий у моїх очах виглядає як чудовий, паполамою вкритий бойовий кінь, на котрому маю я намір навчитися всього того, що знати про їзду верхи личить, за що з огляду на панську батьківську прихильність дякую я отсим В/ексцеленції коротко і прошу пана також і в прийдешньому не позбавляти мене такої уваги, ознаймуючи пана през приносителя отсього, іж ми всі перебуваємо в доброму здоров'ю, як теж того сподіваюсь і бажаю для В/ясновельможности: із сталим шацунком зостаю
Панський син і слуга
Малятеста де Малятестіс.
Дано у Ріміні, декаврія сего 22. дня
Року Божого 1454»
(у шостому році свого віку)

«Найясніший Княже:
„Так само, як не довліло б мені Ганнібалові поради пропонувати . . ."
Magnifice ac potens domine, domini mi singularissime, humili recomendatione permissa etc. Отсим ознаймую В/ясновельможність, як то другий ладунок веронського мармору нарешті прибув, по тому як його затримано у Феррарі в такий шумний і прикрий спосіб, повнотою там його виладувавши.

Довідався я, як теє сталось, і воно коштувало декілька фльоринів, аби отой вищезгаданий ладунок одержати з поворотом, котрий то ладунок зостав забраний задля корабельникових боргів та розтрат; збіг він, коли то корабель зостав забраний. Та аби В/ясновельможність не зазнали втрат у пенязях, котрі виплачено на його рахунок, сказав я корабель привести тут і держу його, аж той прибуде. Як не прибуде, то маємо принаймні корабель.

Скоро празник Різдва Христового вже перейде, то скажу вимостити каменем ризницю, котрий то камінь уже обтесано. Мур будови викінчено, і я скажу тепер зводити покрівлю.

Не починали ми новим каменем каплицю великомучеників мостити; по раз первий, тому що важкі морози напевно б працю ту попсули; по раз другий, тому що немає ще баз і тим неможливо зробити виміри для ґзимсів понад колюмнами, що повинні покоїтися на тих базах.

Вони роблять сходи до покою пана в замку . . . Я розказав вимостити двір пана Антоніо дельї Атті і поставити там кам'яні лавки.

Оттавіян робить ілюмінатори. Маю на увазі ілюмінатори для каплиці. Каменотеси всі ждуть на весінню погоду, аби знова розпочати працю.

Гробниця готова, окрім частини віка, і скоро пан Аґостіно повернеться з Чезени, я догляджу, аби він теє викінчив, завше поручаючи себе В/ясновельможності,

з запевненням вірности панові
Петрус Ґенаріїс.»

125 Це те, що знайдено в поштовій торбі
І ще дещо з того, для ствердження, що
він «жив і панував»

„et amava perdutamente Ixotta degli Atti“
e „ne fu degna“
130 „constans in proposito
Placuit oculis principis
pulchra aspectu”
„populo grata (Italiaque decus)
і збудував храм, так повний паганських утворів”

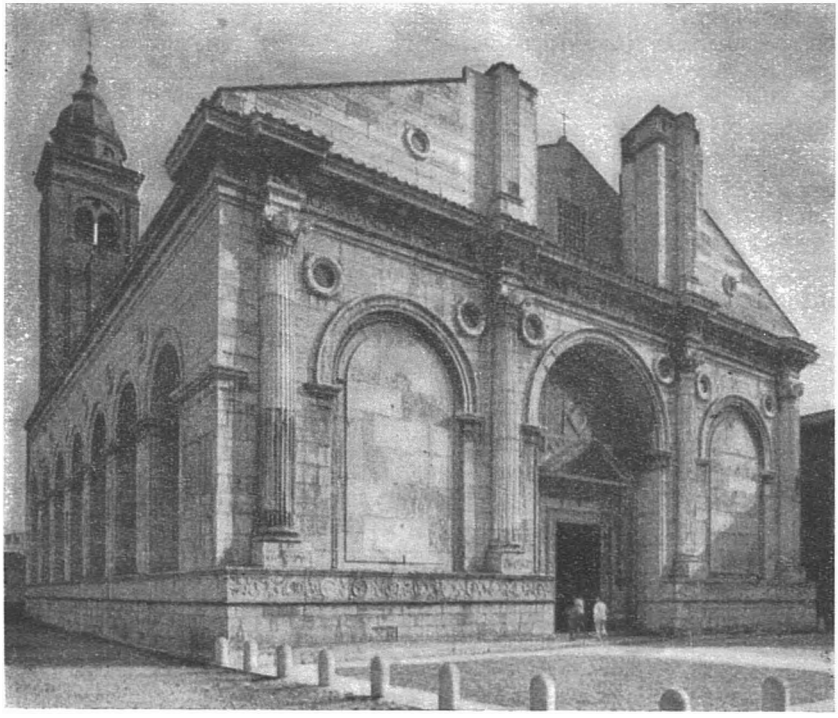

«Витворне вкриває ґотичне — —»

«The filagree hiding the gothic — —»

Il Tempio Malatestiano, Rimini (Church of San Francesco).
The face by Leon Battista Alberti

т. т. Жиґмонт
і у стилі «Перейшлого, зруйнованого Ляціюму»
Витворне вкриває ґотичне,
до того ж доторк красномовного в цілому
І старі саркофаги,
такі, як ото лежать, задихнувшись у траві,
біля Сан Вітале.

CANTO XIII

Kung walked — —

Брів Кун
династичним храмом
до кедрового гаю,
а тоді до нижньої річки,
З ним же Хієу Чі
і Тіян тихомовний,
І «нас не знають», сказав Кун,
«Ти починаєш бути колісницею?
Тоді станеш знаним,
А може б я став колісницею чи стріляв з лука?
Або прилюдно промовляв?»
Цзеу-лю ж каже: «Хочу впорядкувати заборола»,
А Хієу: «Був би я паном над провінцією,
Впорядкував би її краще, ніж оця.»
А Чі: «Волів би я гірськую капличку
З порядком у приписах,
з притаманним чином богослужб.»
А Тіян каже, з рукою на струнах кобзи,
Чиї тихі звуки ще й далі бриніли,
як відняв він руку від струн,
І звук вився куренням поміж листям,
А він зорив за звуком:
«Стара пловуча дірка,
І хлоп'ята шубовсають з дощок
Або сидять у чагарнику, граючи на гудки.»
Кун же підсміювався з усіх їх.
І Цзень-сі бажав знати:
«Котрий же правильно одрік?»
Кун же сказав: «Усі правильно,
Тобто, кожен на свою вдачу.»

І підняв трость-патерицю впроти Юан Джаня,
а той бо був старший,
Сидів край дороги, вдаючи
навіданого мудрощами.
35 Кун і каже:
«Старий дурню, ходи звідти,
Устань, роби щось корисне.»
Каже:
«Шануй спромоги дитини
40 З тої миті, як вона вдихає чисте повітря,
П'ятдесятрічний же, що нічого не знає,
не заслуговує на пошану.»
І ще: «Коли князь позбирав уколо себе
Мудреців та мистців, його багатства поживні.»
45 І Кун сказав і написав на бамбукових табличках:
Як хтось не має порядку в собі самому,
Не може робити порядок уколо себе;
І як хтось не має порядку в собі самому,
Не матиме й його родина притаманного порядку;
50 І як князь не має порядку в собі самому,
Не може робити порядок у своїй волості.
Видав Кун слово: «порядок»
і «братерська пошана»
І не сказав нічого про «життя після смерти».
55 І мовив:
«Кожен може переступити,
Легко бо стрілити поза мету,
Та тяжко встоятися всередині.»

Вони ж сказали: Як хтось учинить убивство,
60 То чи має батько його захищати й скривати?
Одріка':
Має скривати.

І Кун віддав свою дочку Конь-Чаньові,
Хоч Конь-Чань сидів у в'язниці.
65 І віддав свою небогу Нан-Юньові,
хоч Нан-Юнь був безробітний.

Мовив Кун: «Вань управляв помірковано,
За його днів Державу добре держано,

Конфуцій (Кун Фу-цзи)

Відбиток на камені з написом: „зроблено від Ву Тао-цзу за часів Тань" (мистець жив бл. 700-760 по Хр.)

Confucius (K'ung Fu-tsy)

Copy of a stereotype after a picture by Wu Tao-tsu (about 700-760 A. D.). The ideograms mean: «made by Wu Tao-tsu in the Tang Period»

І навіть пригадую
70 Один день, коли літописці не записали в рукописах,
Гадаю, ті речі, про які не знали,
Та ті часи, здається, минають.»
Один день, коли літописці не записали в рукописах,
Та ті часи, здається, минають.
75 І Кун сказав: «Без вдачі ти будеш
нездатний грати на тому пристрої
Чи виконувати гудьбу, що личить Пісням.
Квіття абрикосу
в'ється зо сходу на захід,
80 А я ж бо спробував удержати його від падання.»

CANTO XVII

So that the vines burst from my fingers — —

Так луснув виноград між моїми пальцями
І бджоли, важкі пилком,
З трудом ворушаться в лозах:
чир — чир — чир-рик — дзичання,
5 І птахи сонливо в гілках.
ЗАГРЕУС! ІО ЗАГРЕУС!
З першою бліддю неба
І міста між холмами,
І богиня з гарними колінами
10 Рухається там, а за нею дубові гаї,
Зелений схил, білі ж гончаки
обстрибують її
І звідти наниз до гирла річки, аж до вечора,
Рівні води передо мною,
15 і дерева, що ростуть у воді,
Мармурові стовбури визирають з мовчання,
Далі повз палаци,
у мовчанку,
Світло тепер не від сонця.
20 Хризопрас,
І води яснозелені й ясносині;
Далі, до бурштинових бескетів.
Серед них
Печера Нереї,
25 вона покручена, ніби велика мушля,
І судно посувається без шуму,
Без запаху оснащення,
Ані пташого крику, ані гуду хвиль рухливих,
Ні плескання касатки, ані гуду хвиль рухливих,
30 У своїй печері Нерея,
вона покручена, ніби велика мушля
У лагоді скелі,
бескет зелено-сірий в далині,

Поблизу скельна брама з бурштину,
35 І хвиля
яснозелена й ясносиня,
І печера соляно-біла й буйно-багряна,
прохолодна, порфірно-м'яка,
морем сточена скеля.
40 Ані ячання чайки, ані шуму касатки,
Пісок наче з малахіту, і жадного тут холоду,
світло не від сонця.

Загрей годує своїх пантер,
травник ясний, мов на пагорбах проти світла.
45 А під миґдалевими деревами боги,
з ними choros nympharum. Боги,
Гермес і Атена,
Мов би стрілка компаса
Між ними, здригаючись —
50 Ліворуч місце фавнів,
sylva nympharum;
Кущава поросль, болотяний чагарник,
сарна, молода плямиста лань
стрибають у рокитнику,
55 як сухолист серед жовтини.
А при одному пагорбі прокладено
велику алею Мемнона.
Потойбіч моря видко гребені над дюною,
Уночі море стрясає ґонту,
60 Ліворуч кипарисова алея.
Прибуло судно,
Чоловік тримав його вітрило,
Стернувавши веслом на кормі, промовлявши:
" Там, у мармуровому гаї,
65 " кам'яні дерева — визирають з води —
" листва з каменю —
" мармуровий листок на листку,
" срібло, криця на криці,
" срібні дзьоби здіймаються й схрещуються,
70 " ніс корабля проти носу корабля,
" камінь, бганка на бганці,
" спалахують золоті промені вечора»
Борсо, Карманьйоля, майстри на всі руки, і vitrei,
Звідти, одного разу, раз по разі,

75 І води щедріші за скло,
Золота бронза, сяйво над сріблом,
Горщики з фарбою у світлі смолоскипів,
Спалахування хвилі під носом корабля,
І срібні дзьоби здіймаються й схрещуються.
80 Кам'яні дерева, білі й рожево-білі у темряві,
Там кипариси біля веж,
Течія під тулубом корабля уночі.

«У присмерку золото
Збирає навколо себе світло.» . . .

85 Ось, лежавши в норі, ожина напівсклепінням,
Одним оком до моря, крізь оту бійницю
Сіре світло з Атеною.
Зотар та її слони, золотий набедреник,
Систрум, стрясено, стрясено,
90 як когорти її танцюристів.
І Алета при лукомор'ї,
з очима до моря,
і в її долонях морська водорость
Сіль ясна від піни.
95 Ко́ра через ясну луку,
з зелено-сірим пилом у траві:
«О цій годині Цірцеїн брат.»
Рука, покладена на моє плече,
Бачив сонце три дні поспіль, буро-багряне сонце,
100 Немов лев, що зводиться над піщаними рівнинами;
і того дня,
І три дні поспіль, і жадного потім,
Сяйво, наче сяйво Гермеса,
І вирушено звідти кораблем
105 до кам'янистої місцевости,
Блідава білина понад водою,
знайомою водою,
І білий мармуровий гай, гілка схилена на гілку,
Нашарована з каміння листва,
110 Туди Борсо, коли метано в нього колючкуватими стрілами,
І Карманьйоля між двома колонами,
Сіджісмондо по тій суднотроці в Далмації.
Захід сонця мов лет сарани.

CANTO XX
(Фраґмент)

Reclining — —

Напівлежачки,
155 Із срібною аґрафкою,
Куля, мов з розтопленого бурштину, кружена, спинена
й кручена назад.
Лотофаги з ніжними нігтями, спокійні, презирливі,
Voce-profondo:
«Не страшно ні смерти, ні страждання з-за цієї краси;
160 Якщо кривда, то кривда нам самим.»
А долі: ясні кістки, далеко нанизу,
Тисячі й тисячі.
«Що за прибуток Одіссеєві
З тих, які згинули в морському вирі
165 І по численних марних трудах,
Живлені краденим м'ясом, прикуті до лавок з веслами,
Що він має велику славу
І лежить уночі з богинею?
Їхні ймення не вирито в бронзі,
170 Ані весла їхні не встромлено поруч з Елпеноровим;
Ані не мають вони холмів на узбережжі.
Ті, що не бачать ніколи олив під Спартою,
З листям зеленим, а потім відзеленілим,
Тріскотіння світла в їхніх галузках;
175 Що не бачили бронзової світлиці, ані вогнища,
Ані не лежали з служницями володарки,
Ані не мали Цірцею подругою ложа, Цірцею Тітанію,
Ані не куштували від страв Калюпсо,
Не відчували й приторку її шовкових спідниць до своїх
стегон.
180 Подай! Що було їм подано?
Вушну сірку.

Отруту й вушну сірку,
і солону могилу біля бичого пасовиська,
neson amumona, їхні голови мов морські ворони в шумовинні,
185 Чорні брудні плями, морський бур'ян під блискавкою;
Солонина Аполлонова, десять бляшанок на корабельний вантаж.»
Ligur' aoide.

А з рівнини, звідки стік води,
Навхрест, назад, праворуч, стежки, дорога в траві,
190 Ханів ловецький леопард, і юний Салюстіо
Й Ікзотта; м'який дерен
Ac ferae familiares, і вози повільно,
І пантери, лагідноступі.
Степи, як степи Сомнусу,
195 добрячі вози, як тріюмф,
Озолочені, добрячі в колесах,
і пантери, прикуті до возів,
Над м'якою дерниною, форма обгорнута,
Троянда, малинова, густо малинова,
200 І у синьому присмерку, кольору іржі у соняшному світлі,
За білим оболоком, що сунеться над рівнинами,
Голова у вигині руки, напівлежачки;
Стежка, назад і геть ген, аж поки не врізається у скелю й біжить здовж її грані,
І бескет бгається, мов завіса,
205 Стежку врізано попід скелею
Прямокутний жолобок у скельній грані, мов chiostri,
Колони кришталеві, з павами, вирізьбленими на капітелях,
Лагідні лапи звірів, що тягнуть вози;
Вози, повільні, без скрипу,
210 А з вікон край дороги:
le donne e i cavalieri
приємнісіньке обличчя під генною,
Рукави гаптовано квітами,
Великий золотий будяк або амарант,
215 Жолуді золоті або шарлатні,
Кармазини й мережане полотно
врізано біле в оксамит;

Кришталеві колони, акант, сирени на узголів'ях стовпів,
І нарешті, між золотавим барокко,
220 Дві колони, викручені й пожолоблені,
Ванока, схилившись напівгола,
світлиця-пустка там за нею.
«Мир!
Борсо . . . , Борсо!»

CANTO XXI

„Keep the peace, Borso!" Where are we? — --

«Дотримуй миру, Борсо!» Де ми?
«Тримайся й далі справи,
Саме це мене зробило,
А річ посполита не сподіяла цього.
5 Коли я був зруйнований, був бідним пацанком,
Вони всі знали мене, всі оті cittadini,
І всі вони лупили з мене три шкури della gloria.»
Intestate, 1429, залишивши 178 221 фльорин di sugello,
Як то сказано, в червоному шкіряному нотатникові
Козімо. Di sugello.
10 І «своїм кредитом спорожнив він Венецію від грошей» —
Це був Козімо —
«І Неаполь, і спонукав їх прийняти його мир.»
І зловив молодого хлопця Фічіно
І навчив його грецької мови;
15 «Двома ліктями китайки на чоловіка
Я нароблю вам», говорив Козімо, «стільки
Статечних горожан, скільки забажаєте.»
Col credito suo . . .
Napoli e Venezia di danari . . .
20 Costretti . . . Napoli e Venezia . . . a quella pace . . .
Або іншим разом . . . гаразд, нехай собі.
А П'єро звернувся по кредити
(Діотісальві стояв за тим)
І фірми збанкрутували аж до Авіньйону,
25 І П'єро виглядав наче замордований,
А юний Лявро провалився на тій дорозі ще перед ним
І мовив: Авжеж, он батько йде.

Intestate, '69, у грудні, мені залишивши 237 989
фльоринів,

Як то ви знайдете в моїй великій зеленій розрахунковій
книжці
30 In carta di capretto;
І від '34, коли я це рахую, аж до останнього року
Ми виплатили 600 000 і ще поверх того,
То було на будови, податки й благодійність.
Нік Удзано бачив наше прибуття. Був проти, чесний,
35 І перестерігав їх. Вони хтіли його вбити
І були за Козімо, та він їх підкупив;
І вони впоралися з Джуліяно. E difficile,
A Firenze difficile viver ricco
Senza aver lo stato.
40 „E non avendo stato Piccinino
Doveva temerlo qualunque era in stato;"
І «цей хлоп сходив кривавим потом, прокладавши оту
залізницю»;
«Чи можете», писав п. Джефферсон,
«Знайти для мене садівника,
45 Який знає грати на англійський ріжок?
Межі американських грошових спроможностей
Не дозволили б допустити утримання домашньої капелі
Музик, та все ж я гадав, що захоплення музикою
Можна примирити з тією ощадністю, якої ми
50 Зобов'язані дотримуватись. Серед моїх домашніх слуг є
Садівник, ткач, поробник і каменотес,
До яких я хотів би додати ще винороба. У країні, як ото
Ваша
(т. т. Бурґундія), де музику плекають і
В ній вправляються люди з кожної кляси, гадаю, можна
55 Знайти осіб цих родів праці, саме виконавців на
Англійському ріжку, клярнеті або гобої й фаґоті, так
Що можна б мати капелю з двох англійських ріжків,
двох
Клярнетів, двох гобоїв та одного фаґота, не побільшуючи
Їхніх домашніх видатків. Забезпека зайнятости
60 На півдесятка років
(affatigandose per suo piacer o non)
І наприкінці цього часу знайдення для них, коли б
Вони забажали, можливости переїхати у власну країну
могло б спонукати
Їх прибути сюди за порядну заплату. Щоб оминути

65 Зайвий клопіт, було б либонь для Вас зручно
У Ваших звичайних взаєминах з людьми розшукати
Таких осіб, що хотіли б прибути до Америки. Поміркованість і добра
Вдача були б бажаними властивостями їхнього характеру»
Червень 1778, Монтечелльо

70 А у липні я виправився в Мілян до герцоґа Ґалеаццо
Христити його немовля,
Хоч інші були б і гідніші,
І привіз його дружині золоте намисто з діямантом,
Що коштує бл. 3000 дукатів, наслідком чого
75 Той синьйор Ґалеаццо Сфорца Вісконті побажав, щоб я
Христив усіх його дітей.

Ще одна війна без слави, і ще один мир без спокою.

І султан послав йому скритовбивцю, свого брата;
А солдан Єгипетський лева;
80 І він породив одного папу, одного сина й чотирьох дочок,
І Пізанський університет; (Лявро Медічі)
І мало не провалився у своїх підприємствах,
І купив ґрунт у Сієні та Пізі,
І розмовою в Неаполі досяг миру.
85 І була трава на підлозі храму,
Чи то там, де мала б бути підлога;
Золото блідне у темряві,
Під синьо-чорним дахом Пляцідії,
Екзархату; і ми сидимо тут
90 При арені, les gradins . . .
І палац, без бази, висить там у світанку
Серед низького туману над позначкою припливу;
І плаває там nel tramonto
Серед золотого туману над позначкою припливу.
95 Tesserae підлоги та візерунки.
Дурні споруджують нові різниці;
ніч над зеленим океаном,
І суха чорнота ночі.
Ніч золотого тигра,

100 І сухе полум'я в повітрі,
Голоси шестя
Слабшають, під нами,
І море з олив'яним відблиском у сліпучому сонці,
Мов темне вино у тінях.
105 «Вітер між морем та горами»
Кулі дерев напівтемні супроти моря
напів'ясні супроти заходу сонця,
Кіль сонця під вантажем хмар,
І по тій годині суха темрява
110 Пловуче полум'я в повітрі, насінники в саєті,
Сухий вогник, народжена у вітрі пелюстка.
Ґіґнетей калон.
Непрохідне, мов невігластво старих баб.
Мов фльота, що прибуває з Акціюму,
115 Узбережжя на схід, і видозмінюється,
І дід мете листя:
«Прокльон вашому Мідасові, Мідасові бракує Пана!»
А тепер у долині,
У долині під вістрям дня:
120 «Зростати з Соснами Ізé;
Як ото Ніл розбухає з Інопом.
Як ото Ніл спадає з Інопом.»
Фойб, turris eburnea,
слонокість супроти кобальту,
125 І галузки вирізьблюються в повітрі,
Листва вирізьблюється в повітрі,
Гончаки на зеленому схилі холма,
вода ще чорна у тіні.
У крихкому повітрі
130 переривчасті боги;
Паллада, совеня в чаші її долоні,
І, уночі, біжить олень, і леопард,
Сов'яче око між сосновими галузками.
Місяць на пальмовому листі,
135 безладдя;
Безладдя, джерело оновлень;
Жовте крило, бліде у місячному промені,
Зелене крило, бліде у місячному промені,
Ґранатове яблуко, бліде у місячному промені,
140 Білий ріг, блідий у місячному промені, і Тітанія

Біля всисаючої нори,
сходи, вирізьблені в базальті.
Там танцювала Атаме, танцювала, і там Фаетуса
З барвою в жилах,
Сильнодужа, мов від кривавого питва колись то,
З барвою в жилах,
Червоне у димно-тьмяній горлянці. Діс ухопив її.

І дід отам далі
погнав свого мула таволгою.

CANTO XXVII
(Фраґмент)

Brumaire, Fructidor, Petrograd — —

65 Брюмер, Фрюктидор, Петроград.
I Товарищ лежав у вітрі
I сонце лежало над вітром,
I три форми постали в повітрі
I бриніли навколо нього,
70 так, що він мовив:
Ця машинерія вельми здавніла,
авжеж, ми чули про теє раніше.
I хвилі немов би ліс
Там, де вітер невагомий у листі,
75 Але рухливий,
так, що звук лине за звуком.
Харити, вроджені від Венери й вина.

Точений камінь на камені.
Але вві сні, у чувалім сновидді,
80 Пелюстковано воздух;
гілочка там, де лиш смуга вітру була;
Рухлива галузка без кореня,
при Геліосі.
Так, що Харити схилились над товарищем,
85 I це бо труди товарища,
Що товариц лежав у землі,
I устав, і збурив будинок тиранів,
I що потім товарищ лежав у землі
I схилились Харити над товарищем.

90 Це бо труди товарища,
Що товариц збурив будинок тиранів,
I устав, і теревенив дурницю за дурницею,

І вийшов геть — і лежав у землі
І схилились Харити над товарищем.

95 І що товарищ кляв і блажив безглуздо,
Це бо труди товарища,
Коли мовив він:
«Кадм посіяв мене у землю
І з тридцятою осінню
100 Повернусь до землі, що створила мене.
Хай останні п'ятеро мур будують;

На будую я, ані жну.
Що прибув він, Кадм, золотими човнами,
Що змагався він мудро,
105 Кадм корабельних носів озолочених. Не будую нічого
І не жну я
Нічого; з тридцятою осінню
Спатиму, не спатиму, струхлявію
І не будуватиму жадного муру.
110 Там, де Еблісу мур стояв
У Вантадурі, там бджоли тепер,
І дика трава у дворі їм на втіху,
Так, що носять назад у щілину
Там, де хитко камінь на камені.
115 Не човнував я ніколи з Кадмом,
не піднімав ніколи камінь на камені.»

«Спік єси й із'їв єси, товарищ!
«Спік єси й із'їв єси, товарищ, мій хлопче,
«Це бо твоя історія. Й знову гайда,
120 «Гайда — та й до них. Ніколи єси камінь на камінь не клав.»

«Повітря вдирається в листя.»
«Там висів розквітлий акант,
«Чи можеш ти вивести „геть" із „гайда"?»

CANTO XXIX
(Фраґменти)

Pearl, great sphere, and hollow — —

Перлина, велика куля й порожнеча,
Мряка над озером, набрякла світлом сонця,
Pernella concubina
Зелень рукава й злотний розсип на її руці
5 Бажавши, щоб її син дістав спадщину,
Очікувавши, що старшого спадкоємця вб'ють у битві,
Бо був він відважний, вона отруїла його молодшого брата,
Чим і стягнула ганьбу на Сієну
І теє вчинила вона через одного джуру,
10 Ще раз накликавши війну на Пітільяно,
А джура ж розкаявся та й оповів про те
Нікольо (старшому) Пітільяно,
Котрий то здобув назад скелю від свого батька
«що все ще дурів по Пернеллі, своїй полюбовниці».
15 Пісок того вечора наче спина тюленя
Блискучий під ліхтарем.
Від Вія Сакра
(що за зграя Тритонів пурхає)
У відкрите повітря
20 Понад тим насипом іподрому:
Liberans et vinculo ab omni liberatos
Як отих з чотирма руками на перехрестях,
Що їм рукою володаря або жерця
даровано їхню свободу
25 — Крім тих, які були у Кастра Сан Дзено . . .

Куніцца, ради Божої любови, ради прощення душі батькової
— Бодай пекло поглинуло зрадників Дзено.
А поп'яте, породив він Альберіка,
А пошосте, пані Куніццу.

30 У домі Кавальканті
року 1265:
Нехай собі всі вони вільно йдуть здорові, повнотою
власноручно відіслані
Усі кріпаки Еццелінові, мого батька да Романо
Окрім тих, що були з Альберіком у Кастра Сан Дзено
35 І нехай собі йдуть також
З пекельними чортяками у своєму тілі.

А пошосте, пані Куніццу
Було віддано за Рішара Сент Боніфаса,
Сорделльо ж відняв її від того супруга
40 І солежав з нею в Тарві
Аж поки його не вигнали з Тарві
А вона, покинута, з одним вояком на ймення Боніюс
nimium amorata in eum
Мандрувала з місця на місце
45 «Світло цієї зорі подолало мене»
Вона страшенно раділа
І нагромадила жахливих рахунків.
Того ж Боніюса вбито однієї неділі
і вона мала по тому певного пана з Браґанци
50 а пізніше будинок у Вероні.

І він дивився з кладки на небо,
Мовив Ювентус: «Невмируще . . .
Він мовив: «Десять тисяч років дотепер . . .
Абож мовив він: «Увіходивши у вістря конусу,
55 Ти починаєш працю відтворення.
Отак дужий Ювентус, у вересні,
У прохолодному повітрі під небозводом,
Перед житлом розпорядника похорону,
Чиїх дочок поведінка викликала зауваження.
60 Та старий не знав, що він відчував,
Ані не міг пригадати, що викликало вислів.
Мовив: «Що я знаю, те я знав,
Як же може знаття припинити знаття?»
При травнику сеніора старшого
65 Він відбув свою прогулянку далі:
«Матерія це найлегше з усіх речей,
«Полова, скачана в опуки, несена, віяна в етері,
«Безсумнівно сплющена від ваги,

«Світло теж виходить з ока;
70 «У кулі над моєю головою
«Двадцять футів у діяметрі, тридцять футів у діяметрі
«Склиста, сяйвна поверхня —
«Багато відблисків,
«Так що можна спостерігати, як вони крутяться й рухаються
75 «З головами то наниз, то вгору.
Він пішов далі до аматора мінералів,
Який пізніше збанкротував;
Він пройшов далі проз дім місцевого дивака,
Джо Тайсона, який мав фотоапарат. Його дочка була караката
80 І одружилася з сином депутата.

O-hon dit que-ke fois au vi'-a-ge . . .

. . . . . .

Let us consider the osmosis of persons — --

155 Розглядаймо осмос осіб
nondum orto jubare;
Вежа, слонова кість, ясні небеса
Слонокість непохитна у світлі сонця
І блідава яснота неба
160 Фойб із вузькими стегнами,
Обкраяна прохолода повітря,
Цвіт у вітрі відкраяв Геліос,
Владар повітряного леза,
А квітень обвіває ним ступні бога,
165 Врода на тузовій карті,
Що возсідає на п'ятьох мішках із пральні
Це мала б бути дорога на Перуджу,
Що виводить до Сан П'єро. Очі бурий топаз,
Струмкова вода над бурим піском,
170 Білі гончаки на схилі,
Плавний рух води, ясні світла й ніс корабля,
Срібні дзьоби із ночі,
Камінь, галузка на галузці,
лямпи розтікаються у воді,
175 Сосни біля чорного стовбура своєї тіні
І на пагорбі чорні стовбури тіні
Дерева розчинені в повітрі.

176

CANTO XXX

Compleynt, compleynt I hearde upon a day — —

Скаргу, скаргу чув я одного дня,
Артеміда співала, Артеміда, Артеміда
Супроти горя знеслось її ячання:
Горе перепиняє лісів процвітання,
5 Горе вбиває моїх німф,
Горе щадить стільки злих діл.
Горе квітень плямить,
Горе — корінь і первісна мить.
Якщо нині за мною не слідує жадне красне створіння,
10 То це через горе,
То це через те, що горе не дає їм полювати.
Огидні всі речі цієї пори року,
В тім причина, що чистоту високу ніхто не може шукати,
Огида несе з собою горе
15 І речі врозтіч;
Не літають мої дротики
Смертоносні. Ніщо нині не вбивається чисто,
Лише зогниває.

У Пафосі одного дня
20 чув я так само:
. . . не ходить гулятися з юним Марсом,
Лише має вона горе з дрижачим дурнем,
Вона плекає свій вогонь,
Вона береже свій попіл теплим.

25 Час — лукавство. Лукавство.
Протягом днів і протягом днів
Брів розладовано юний Педро,
протягом днів і протягом днів
По тому як убито Іньєсу.

30 Прийшли панове до Лісбоа
протягом днів і протягом днів
На прославу. Сиділи там
мертві очі,
Мертве волосся під короною,
35 Король, ще юний, там поруч неї.

Прийшла пані "ΥΛΗ
Вбрана у світло олтаря
І з цінником на свічки.
«Честь? Котись вона, знаєте куди!
40 Беріть два мільйони і ковтніть її.»
Прибув мессіре Альфонсо
І відплив судном до Феррари
І проплив тут повз не сказавши «О».

Звідки маємо це вирізане в металі
45 Працювавши тут у капищі Кесаря:
Князеві Чезаре Борджа
Герцоґові Валенту та Емелії
...і ось я привів різьбярів літер
та друкарів, вони не підлі й не грубі
50 (in Fano Caesaris)
видатних та вистачальних складачів
і одного різьбяря для грецьких шрифтів та гебрейських
на ім'я мессіре Франческо да Больонья
не тільки звичайних зразків, але він вигадав
55 і нову форму назвою курсив або канцелярські літери
це не був Альдус, ані хтось інший, лише був це
оцей мессіре Франческо, який вирізьбив усі Альдусові
літери
з такою чепурністю та привабливістю, як воно відомо
Гієронімус Сонцінус 7. липня 1503.
60 а щодо тексту, то ми його взяли
з тексту мессіре Лаврентіюса
і з кодексу, що колись належав панові Малятесті...

А у серпні того року помер папа Олександер Борджа,
Il Papa mori.

Explicit canto
XXX

CANTO XXXI
(Фраґмент)

But observe that the public were at the same time paying — —

«Але зауважте, що люди в той самий час сплачували
за це відсоток тієї самої висоти
(чотири мільйони долярів). Де ж тоді прибуток для кожної
сторони, яка використовує це для громадської добро-дійности.»
до п. Еппеза, 1813
«Людина, розумне створіння!» сказав Френклін.
«Анум, припустімо розумну істоту.
«Обберім її з усіх апетитів, особливо з голоду й спраги.
«Вона у своїй кімнаті заклопотана спробами
«Абож стежить за проблемами.
«Тієї самої миті стукає у двері служник. „Пане,
«„обід на столі."
«„Шинка й курчата?" „Шинка!"
«„То я мушу урвати ланцюг моїх думок, щоб
«„спуститись наниз і відгризти від проклятущого свинячого заду?
«„Відстав твою шинку; я обідатиму взавтра;"
Одберіть апетит, і сучасне покоління не
Житиме й місяця, і ніяке покоління не існуватиме;
і отже звисочена гідність людської природи ітд. . . . .
п. Едемс до п. Джефферсона, 15. листопада 1817.

«. . бажав би, щоб я міг присовокупити Сінтаґма Ґосінді
«з доктрин Епікурових.

(п. Едемс.)

«. . це був стан речей на 1785 . . .»
100 (п. Джефферсон.)

. . досягнуто порозумінням про закриття засідання —
Патрік Генрі, Френк Лі та Ваш батько,
Генрі Лі та я . . . радитися . . міроприємства
обставини часів, здається, вимагають . . .
105 створити якийнебудь шлях листування . . . це було '73.

Джефферсон до Д. Карра

. . церква св. Петра . . . . . людський розум, людське сумління,
хоч я й вірю, що такі речі існують . . . .

п. Едемс.

110 A tiels leis . . . . en старий рукопис, і це
вони переклали як «Святе Письмо» . . .

п. Джефферсон

і вони тримаються цієї помилки й далі.
«Бонапарт . . . нічого не знав про торгівлю . . . .
115 . . . або бідаки, що становлять бл. однієї п'ятої від цілого . . .

(про становище Англії 1814).

Hic Explicit Cantus

CANTO XXXIII
(Фраґмент)

.. multiplication of officers and salaries — —

.. побільшення урядовців та утримань єдино для того, щоб робити прихильників....
Те, що цей власник — калос к'аґатос, теократ, барон, боярин або багатій, відограє дуже незначну ролю.

.. відмінність, яку приписують нашій розважності при націлюванні, коли ми відкриваємо вогонь..
«І говорю про великого герцоґа Тосканського (Т. Дж. до Дж. Е. '77), щось алчне є в його натурі... корони лежать мертві в його скринях,... заява, либонь від д-ра Френкліна, була б доцільна, будь вона заздалегідь звучала прийнятно....»

Кондорсе не затаїв шила в мішку. Він зробив цінні визнання. Шкодую, що маю лише англійський переклад його «Начерку до історичного огляду розвитку людського духу». Але на ст. ст. 247, 248 та 249 Ви знайдете щиросердне визнання того, мовляв, мислителі вісімнадцятого сторіччя засвоїли всі вміння фарисеїв.

.... було в настроях людей, і воно здійснилося від 1760 до 1775, протягом п'ятнадцятьох років.. перед тим як Лексінґтон.....

зміщення було б конечне радше для здібніших комісарів, аніж для обильнішої землі. (Т. Дж. про прохарчування.)

Бонапарт, Сердега! що з нього вийшло і що з нього вийде.... Кромвел, Вот Тайлер, Джек Кед, т. т. приклади, як то можна погано скінчити. А Веллінґтон, якому заздрили, якого зневажали всі барони, графи, віконти як вискочня, як парвеню, піднесеного над їхніми головами.
(п. Едемс до Томаса Джефферсона.)

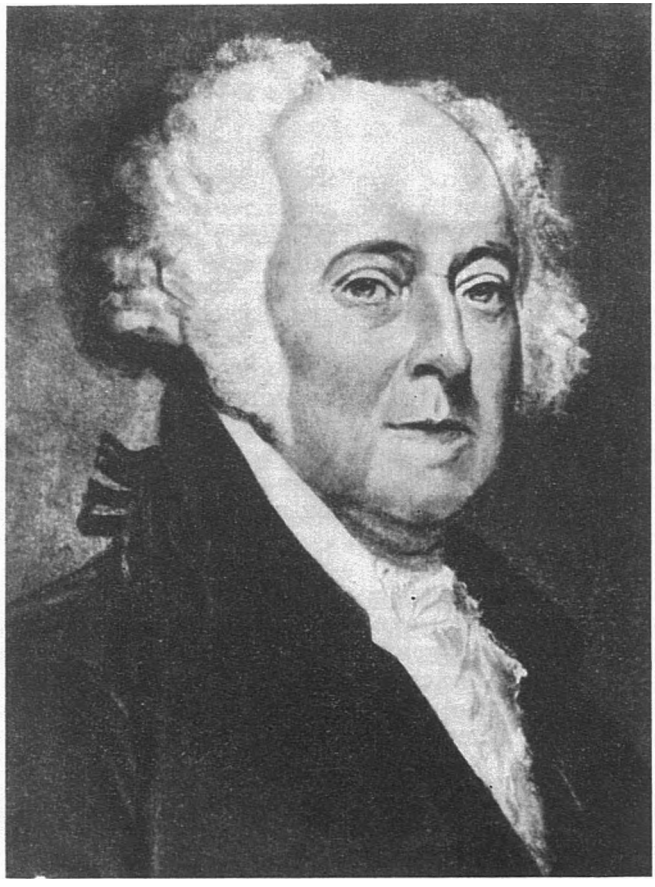

Джон Едемс, другий президент США (нар. 30. 10. 1735 у Брейнтрі, Месс., пом. 4. 7. 1826 у Квінсі, Месс.)

Портрет Джілберта Стюарта

John Adams

Portrait by Gilbert Stuart

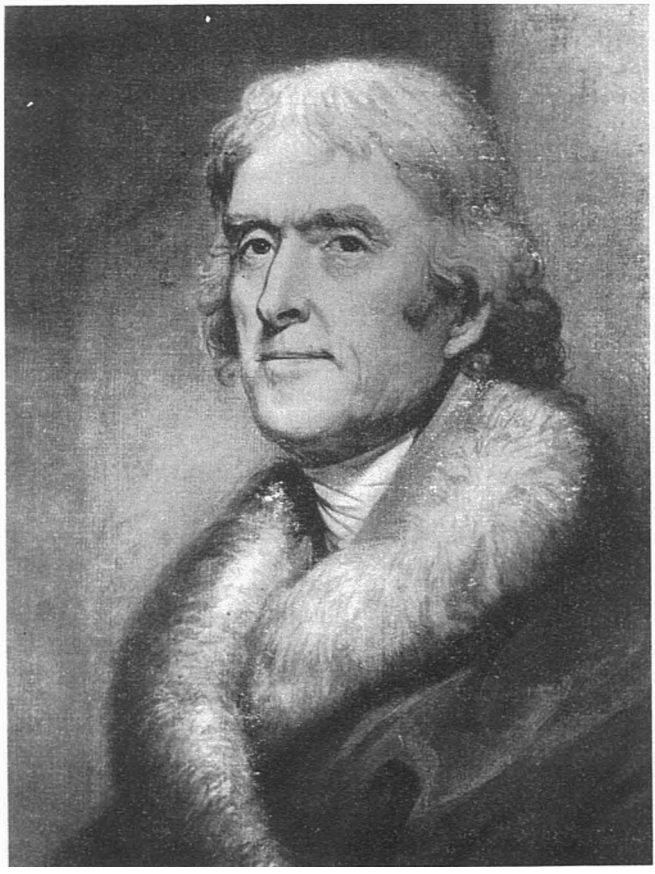

Томас Джефферсон

Портрет Рембрандта Піла

Thomas Jefferson

Portrait by Rembrandt Peale

Litterae nihil sanantes.... чи гадючі зуби стрибали на людей.. неможливо послабити моє меланхолійне состраждання супроти наших армій у цих несамовитих сніговіях (Квінсі, 15. листопада.)

Але двох речей навчивсь я в нього (Платона): Що Френклінову ідею звільнити жонатих чоловіків та матросів ітд. від воєнних грабунків запозичено в нього
і (подруге) що чхання це ліки від гикавки.

та зберігати в добрій славі майнову й банкову систему... орації, молитви, проповіді... не тому, що вони любили генерала Вашінґтона, а просто тому, щоб принизити старих віґів...

CANTO XXXV
(Фраґмент)

But when they have high cheek-bones — —

Але якщо вони мають стрімкі вилиці,
80 вбачатимуть у них монголів. Eljen! Eljen Hatvany!
У нього були ідеали і він промовив до генерала на конференції
«Появляю вам голову профспілки пекарів.
Появляю вам голову профспілки мулярів . .»
«Comment! Vous êtes tombés si bas?»
85 відрік Генерал Франше де Якім'я
зо сторони французької роялістичної партії отак показавши
користь з ідеалів одному єврейсько-угорському баронові
з книгозбірнею (звичайно ж, з книгозбірнею)
та чудовою збіркою картин? «Гадаємо, земля перемудраґельована мислями»
90 говорили бояри, чи як то там старі дикуни це називають,
коли привішали старого свого мисливого друга до люстри
в його їдальні після звичайного бенкетування й пляшкування
VIRTUSCH ! ! це має бути чортяча країна. Item:
Щоб там зробили fontego (комору)
95 позичати гроші на матерію, так що вони не перестануть
працювати з-за браку грошей . . Item: щоб там зробили scavenzaria
і постачали заставленою тим робом матерією,
яку можна продавати як schavezo за ціну гуртового продажу
плюс лише відповідні начислення на роздрібний продаж, так що
100 мантуанська матерія здешевіє, як і в довколишніх країнах, і щоб

брешіянці, кремонці, пармійці, резанці,
які тепер їздять до Верони, де вона дешева, як також
і наші власні міщани їздять туди, — їздили тоді сюди
абож
тут спинялися для приросту промисловости й побіль-
шення
105 начислень на роздрібну торгівлю та всіх інших на-
числень.
Item: для побільшення цього вміння
повинен перебувати постійно у Венеції чоловік . . .
продавати те, що ми
не можемо продавати тут . . . Item: фарб'ярню . . . щоб
могли фарбувати
заставлену матерію . . . і щоб, знаходивши тут добряче
фарбовану матерію
110 . . . . inficit umbras . . . .
романійці приїздили сюди до Мантуї, а люди з Марки,
які їздять тепер по закупи до Верони . . . усе це було б
надбанням для промисловости, притягнуло б сюди
мешкати більше люду
і спричинило б велику користь для В/податків.
115 Мантуя 1401, una grida.

CANTO XXXIX
(Фраґмент)

When Hathor was bound in that box — —

Коли Гатор була сповита в отій скриньці
на плаву на морській хвилі
Припливла Мава з піднятою наввимашки легкою рукою
з морським квіттям, вплетеним у коси
«Що ти за одна, скринько?»
«Я Гатор.»
Che mai da me non si parte il diletto
Fulvida di folgore
Прибув сюди з Главкосом непомітно, nec ivi in harum
Nec in harum ingressus sum.

„Ґонзаґові спадкоємці — — ". Льодовіко Ґонзаґа з домочадцями

Фреска Андреа Мантеньї

„Gonzaga his heirs — — ". Lodovico Gonzaga with the Family

A fresco by Andrea Mantegna in the Palazzo Ducale, Mantua. Photo Alinari, Firenze

CANTO XLV

With *Usura* — —

Під *Узурою*
Під узурою ніхто не має дому з доброго каменя,
з плит обточених та припасованих,
щоб фасада його взірцями членувалась,
5 під узурою
ніхто не має мальованого раю на церковній стіні
harpes et luthes
чи там, де діва приймає відвідувачів
і німб вилонюється з карбів,
10 під узурою
ніхто не бачить Ґонзаґових спадкоємців та полюбовниць,
не роблять картин для тривання, для життя,
лише роблять для продажу й продажного поспіху
під узурою, цим гріхом проти природи,
15 твій хліб із черствих ганчірок,
твій хліб сухий, мов папір,
без пшениці з підгір'я, без міцної муки
під узурою немає ясного обрису
20 і ніхто не знаходить місця для житла.
Каменяр у розлуці з каменем
ткач у розлуці з станком
ПІД УЗУРОЮ
вовна не йде на ринок
25 вівця не приносить зиску під узурою

Джованні Белліні («Зуан Беллін'»):
Портрет дожа Льоредано

Giovanni Bellini («Zuan Bellin'»):
Portrait of the Doge Loredano

National Gallery, London

Узура це зараза, узура
притуплює голку в руці дівиці
і спиняє прядільниці сприт. П'єтро Льомбардо
не з'явився під узурою
Дуччо не з'явився під узурою
ані П'єро делля Франческа; Зуан Беллін' не під узурою,

Амброджо Предіс (?): Портрет дівчини
Ambrogio Praedis(?): Portrait of a Girl
Ambrosiana, Milano

ані «La Calunnia» не намальовано.
Не з'явився під узурою Анджеліко; не з'явився Амброджо Предіс,
не з'явилася церква з обточеного каменя, позначена „Adamo me fecit".

35 Не під узурою св. Трохим,
не під узурою св. Іларій,
під узурою ржавіє різець
ржавіє ремество і ремісник
перекусюється голка на ткацькому станку,
40 жадна не навчається ткати узори золотом;
блакить дістає пістряка під Узурою;
cramoisi не вишивають
ізмарагд не знаходить Мемлінґа
Узура вбиває дитину в лоні
45 перепонить юнакове женихання,
приносить параліч на ложе, лежить
між молодою та молодим
CONTRA NATURAM
До Елевсіну привезено повій
50 мерців посаджено до бенкету
на наказ узури.

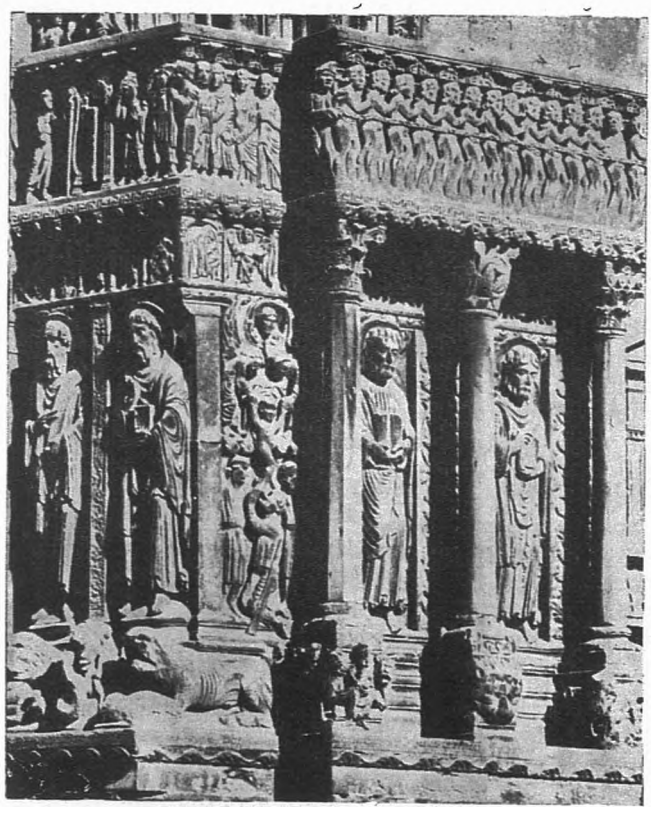

Деталь порталу манастиря Св. Трохима

A detail from the Monastery St. Trophime

Arles, Provence

CANTO LI
(Фраґмент)

With usury has no man a good house — —

Під лихварством ніхто не має доброго дому,
зробленого з каменя, ані раю на церковній стіні
Під лихварством каменяр у розлуці з каменем
10 ткач у розлуці з станком під узурою
Вовна не йде на ринок
селянин не їсть власних злаків
дівчинина голка притуплюється в її руці
Ткацькі варстати спиняються один по одному
15 Десятки тисяч за десятками тисяч
Дуччо був не під узурою
Ані „La Calunnia" не намальовано.
Ані Амброджо Предіс, ані Анджеліко
не посідали свою майстерність під узурою
20 Ані св. Трохим свої манастирі;
Ані св. Іларій свої пропорції.
Лихварство вкриває іржою людину та її різець
Воно руйнує ремісника, руйнує ремество;
Блакить заражено пістряком. Ізмарагд не приходить до Мемлінґа.
25 Лихварство мордує дитину в лоні
І розбиває передчасно юнакове женихання
Лихварство старить молодість; лежить між нареченою та нареченим
Лихварство проти помноження Природи.
30 Повії до Елевсіну;
Під лихварством камінь не обточений
Селянин не має зиску з овечих отар — —

CANTO LII
(Фраґмент)

This month is the reign of Autumn — —

Цей місяць — панування осени
115 Небо діяльне металями, тепер збирайте просо
і закінчуйте греблі
Оріон при висході сонця.
Тепер коні з чорними гривами.
Їжте собаче м'ясо. Це місяць шанців.
120 Здавати квасолю, вересень це кінець грози
Для сплячки взимку йдуть до своїх печер.
Мита зменшено, ось горобці, кажуть, перетворюються на устриць
Ось вовк приносить свою жертву.
Люди полюють п'ятьма родами зброї,
125 Вони рубають дрова для деревинного вугілля.
Новий риж до вашої собачатини.
Ось перший місяць зими
сонце у хвості Скорпіона
при висході — у Гідрі, утворюється крига
130 Фазан поринає в Гоуай (велику воду)
і перетворюється на устрицю
Райдугу скрито на певний час.
Син Неба живиться смаженою свининою й просом,
Жеребці сталево-сірі.
135 Цього місяця панує зима.

Сонце в раменах лучника
у голові ворони при висході сонця
Крига грубшає. Земля тріщить. І тигри вирушають паруватися.
Рубайте дерева при сонцезвороті і дерево на стріли з бамбуку.
140 Третього місяця дикі гуси линуть на північ,
сороки починають гніздитися,
Фазан зводить голос до Духа Гір
Відкривається пора рибальства,
ріки й озера глибоко промерзли
145 Кладіть тепер льод у ваші льодівні,
великий концерт вітрів
Називайте речі на ймення. Добрий пан розподілом,
Злий володар податками відомий.

CANTO LIII
(Фраґмент)

Then an Empress fled with Chao Kang in her belly — —

Тоді імператорка втекла з Джао Каньом у чреві.
50 Фоу-гі чеснотою древа;
Джін-нонь вогнем; Гоань Ті панував землею,
Джан металем.
Чуен був паном на кшталт води.
Джун — управління,
55 Ю — землевпорядкування,
Поверхня недостатня,
від Джань Ті нічого не сховати.
Роками не надходила вода, не випадали дощі
для імператора Чінь Таня
60 сливе жадного збіжжя, ціни підвищувалися
так що 1766 Чінь Тань відкрив копальні міді (перед Христом)
виробляв кружальця з квадратовими дірочками посередині
і давав їх народові
щоб люди могли купувати збіжжя
65 де було збіжжя
Там спорожнено силосні ями
7 років неплідности
der im Baluba das Gewitter gemacht hat
Чінь молився на горі і
70 писав ОНОВІТЬ ЦЕ
також і свою купіль
День-у-день оновлюйте це
вирубуйте кущі
складайте дрова
75 підтримуйте розростання.
Помер Чінь у стоpічному віці,
на 13-му році свого правління.
«Ми нагору, Гія наниз.»

CANTO LVI
(Фраґмент)

And Kublai said: Sung laws very beautiful — —

І Кубілай сказав: закони Суня справді чудові
несхожі з їхнім застосуванням
Кіяссé шкодив СУНЬОВІ більше, ніж монголи
Північ це колиска монголів
110 Пасепа дав їм їхню абетку
1000 слів по-монгольському та 41 літеру
СУНЬ утопився при острові Яй. Лінію Чингиза названо ЮЕН
р. Б. 1278 це династія мо'гол.
устя Гоань-го у зоряному морі.
115 Оуань чі убив Агама. Оуен Т'єнс'янь був вірний.
Воєнний неспокій перериває торгівлю. Гроші роблено тепер з латуні
і нажива на зброї йшла урядові
вино високо оподатковано, видано дозволи на поселення.
Лоу-джі впустив назад хабарників (Агама'ів)
і підвищив податок на чай
Чін-кін був збриджений об'ємом податкових поквитувань
а Л С'єуен запобіг війні з Японією
запобіг війні проти Аннаму
сказав: Податки це ніяке не багатство
Єлю відновив імператорські школи, зібрав учених
КУБІЛАЙ був сучий син на податки
Санько просмердівся від підкупів
Оуанцзи виготував книгу законів
усунув 250 трибуналів, що ні в чому не вправлялися, крім податків
130 р. Б. 1295 КУБІЛАЙ помер обважнілий роками
його щастям були добрі міністри, крім міністра скарбу.

«Коли самий лише голод штовхав їх на розбійництво,
були вони опришками аж поки не наїлися»
Це відомо за часів ТІМУРА
Останній СУНЬ утік на тому, що лишилося від фльоти,
пропав у морській хвилі, прийшли монголи Чингизові
висхід КУБІЛАЯ
ГІЯ, ДЖАНЬ, ЧЖОУ
являли великі родові лінії аж до Кунфуцзи
Тоді були ГАН до Хр. 202
ЦЗІН р. Б. 265
ТАНЬ р. Б. 618
СУНЬ р. Б. 950
А тоді ці моголи або ЮЕН
Чингиз, Угедей, КУБІЛАЙ ХАН
що вдерлись в імперію
Від острова Яй, СУНЬ більше не йшов у рахубу
і моголи стали станом у цілому Китаї
89 років ще, аж поки з'явилась МІНЬ, 1368
це, лічивши від Чингиза, сто і 60 (Камбускін)
А у південній провінції вивищився Чін Т'яоуен
і здобув місто Чань чжоу
посватався до Оуань Джі,
вона ж відрекла: А то бо честь мені.
Та мушу перше Каноуена поховати. Важке бо його тіло.
Попіл по ньому нести було легко
Ясне було полум'я для Каноуена
Оуань Джі кинулась і сама в нього, Вірна навіки
Висока та світлиця, що ТІМУР спорудив їй.

CANTO LIX
(Фраґмент)

De libro CHI-KING sic censeo — —

De libro ДЖІ-КІНЬ sic censeo
написав молодий МАНДЖУ, ДЖУН ЧІ,
твір не так думки, як радше почуттів
породжений із внутрішньої природи
5 проспіваний тут у цих піснях.
Великоміський зовні, чеснотний внутрі
дещо високим ладом для звичаїв
а дещо просто;
для імператорів; для народу
10 усі речі тут визначено чітко
щоб ми навчились нашої суцільности
щоб ми досягли нашої суцільности
Ut animum nostrum purget, Confucius ait, dirigatque
ad lumen rationis
perpetuale effecto/
Щоб ця книга тримала нас у належних межах служби
у нормі
показувала, що ми повинні взяти до дії;
що мало б слідувати в ній і то наполегливо
20 ДЖІ КІНЬ ostendit incitatque. Vir autem rectus
et libidinis expers ita domine servat
з вірою, ніколи не з хитрощами, obsequatur parentis
nunquam deflectat
увесь порядок влягається в таку норму
25 igitur meis encomiis, тим то й ця передмова
ДЖУН ЧІ anno undecesimo
(р. Б. 1655)

(CANTO LXI)
(Фраґмент)

Lieu-yu-y, state examiner said — —

35 Лієу-ю-ї, державний іспитувач, сказав:
Спорудіть шпихліри у 4 містах Джан-сі
(щоб там заснували fondego)
Дивітеся ж, кого вибираєте управляти,
щоб то не були перепрацьовані губернатори,
40 Щоб уникнути хабарництва... якщо хтось потайки позичає риж...
100 000 хунтів капіталу
означали б тридцять тисяч великих мірок
За помірними цінами зможемо продавати навесні,
щоб утримати ярмаркову ціну в порядкові
45 І щоб одержати невеличкий державний прибуток,
який повинно вжити для збільшення наступного врожаю
AMMASSI чи то розумний збір,
щоб накопичити більший запас наступного року,
тобто побільшити запас на випадок голоду
50 і тим робом зберегти риж свіжим у сховищі.
ЗА часів загальної нестачі продавати за справедливою ціною
за надзвичайного випадку позичайте його людям
а за великого лихоліття роздавайте його дурно
Лієу-ю-ї
55 Схвалено від ІМПЕРАТОРА
(Un fontego*)
І в кожному місті раз на рік
найстатечнішим горожанам: одне полуднання
на кошти імператора
60 жадної поблажливости чоловікам супроти жінок
Звичай Манджу, дуже давній, оживив тепер знову ЙОНЬ ДЖІНЬ

*) Канто XXXV.

І трударі думали про те. Коли хтось чистий у польових
роботах,
то він одержує ґудзик 8-го ступеня і
право сидіти за чаєм у губернатора
65 Одного европейця, маляра, лише одного допустили
А посланці папи дістали гарбуза
Льон Кото ж вигнано геть за хабарництво
послано його до confino наглядати за людьми, що ралили
землю
Він бо зґвинтив був ціну на сіль.

CANTO LXVII
(Фраґмент)

Printed by John Taylor of Caroline in 1814 — —

Надруковано від Джона Тейлора з Кароліни 1814
До Джона Пенна '76 від Дж. Едемса:
жадного приємнішого клопоту,
180 ніж вивчення найкращого робу управління
щоб визначити форму, вони мусять визначити закінчення
(т. т. мету)
одні-єдині збори відповідальні за всі вади дурощі й
слабкощі
... виключні права, відзнаки рабства ...
185 (подібно до Джонатана Серджента, він
вимагав explicit поради щодо захоплення урядом влади)
Непорушні закони, що їх вони самі встановили
справедливий ріб робити закони
безсторонній і спритно виконуваний.
190 Хуторяни з майна 3 L/per annum
або якогось собі майна вартістю 60 фунтів.
Обов'язок законодавців та мирових суддів
спомагати інтереси літератури ...
і засади ... доброго гумору ...
195 (Конституція Мессечузетсу)
Я особисто побоювався, що
«природознавство» й «добрий гумор» можуть бути ви-
креслені,
Писав Джон 34 роки пізніше
Показово, писав Ча'лз Ф'енсіс, що особи,
200 яких тоді підвищено, не ... ітд. ...
були великограмотні
і жадного громадського діяча аж до 1850
не тривожили сумніви щодо *непорочної*
природи управління через
205 більшість.

«Або задоволені з конституції США,
абож занадто боязкі, щоб широко спекулювати на конституції»
представники народу . . . сприйнятливі на поліпшення
(запит?)
210 . . . читати Тукідіда не здригаючись?
слова втрачають своє значення
. . . п. Юм зібрав дані про масові вбивства з Д. Сікулюса
найотесаніші роки Греції
Ефес убив три сороківки
215 Кіренейці 500 шляхтичів
Фебід прогнав 300 беотійців
у Філіясії вбито 300 людей
в Егесті 40 000 чоловіків, жінок та дітей
убито з-за їхніх грошей
220 усуньте армії, то шляхтичі скинуть кожного монарха в Европі
і встановлять владу аристократії
Жадної наради з богами в отих при цій службі
Ґросвенор Сквер 1787
але опитування Вітрувія та Паллядіо як архітектів
225 молодих паничів літератури в Америці
це й є ріб освідомлення.
. . . . сумнів у Таціта, хоч він і визнає, що теорія непогана
facilius laudari quam invenire
vel haud diuturna
230 optime modice confusa, сказав Ціцерон.

. . .

concors tamen efficitur . . . civitas consensu
ubi justitia non est, nec jus potest esse.
Сан Маріно, засновник, далматинець родом
а фахом муляр . . . .
235 Ціла історія Женеви:
люди втратили свою рівновагу
зрадивши власні права й права мирових суддів
на користь деяких нечисленних значних родин . . .
щоб шляхта торгувала загальним способом,
240 щоб провадити далі мануфактури оксамиту, шовку й матерії
Венеція спершу демократична . . .

справжня заслуга Анафесте. 5 замордовано, 5 осліплено
й вигнано,
9 зміщено, одного вбито в чужоземній війні
отак 20 з 50 дожів, плюс 5 відречень
245 перед тим як вони здумували обмежити владу
і дальші 200 років, поки спляновано управління
аристократія завжди хитріша,
ніж колективне зборище народу
армії дано королям від народу,
250 щоб тримати шляхту нанизу
через віщо благородні й залежать від корони
а люди ж іще й під їхньою зверхністю
2 тисячі 5 сотень благородних у Венеції
намісник від батька до сина
255 хто після Льольме потребує ще писати про королівські
республіки?
недавній приклад
повстання України
тільки у Невшателі
ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι
260 як у старовинному Родосі, правдоподібно у трьох галузях
jura ordo . . . aequitas leges . . .
намісник, avoyer, alcalde, capitaneo?? якщо мсьє Тюрґо
зробив якесь відкриття . . .
розпорядження начальників, не діячів в Америці
265 жадного чіткого розмежування законодавства, виконав-
ства та судівництва
перед тим, окрім Англії.

CANTO LXXI
(Фраґмент)

When public opinion is rightly informed, as it now is not — —

Коли громадську думку правильно поінформовано, чого
тепер нема,
Вержен сказав мені: Пане Едемс, часописи керують світом.

Узяли Метлока, Кеннона та Юнґові конституції,
гадавши, що вони Френклінові, вони,
Бомарше та Кондорсе, заплатили. Вони не любили мене.
Я сказав, що англійська конституція *для*
великої нації *в*
Европі.
Союз із Францією *або* Англією
поклав би кінець нашій системі свободи.
Їхня недосвідченість, настільки вони поверхово читають . . .
Купці сказали б: купці повинні діяти, як їм до вподоби.
Без Люїзіяни нема втриму на Міссіссіппі
західняки на все підуть, щоб мати вільну руку в цій річці
вони об'єдналися б з Англією або Францією,
щоб з'ясувати значення слова *натоді,*
і тоді б визначити наміри
олігархія, ненаситна прірва, невідпорно.
Я істота, що відвідує церкву
але коли б я втовкмачував вірність подружнього ложа,
вони б сказали, що це з ресантименту супроти ген. Гемілтона.
І я забув історію
з чотирма англійськими дівчатами, що їх мав найняти ген. Пінкні
в Англії, дві для мене й дві для себе.

65 Число ліцензійованих домів
було незабаром впроваджено знову, ти міг би так само
добре проповідувати індіянам проти рому
Маленька Черепаха подав мені прохання,
щоб його заборонити, «бо я втратив 3000 своїх дітей
у своєму племені лише за один рік».
70 Маєтки та банки я
ніколи не схвалював, я завжди гидував нашою банківською системою
та спроба скасувати накопичування у
сучасному світовому ладі була б т. с. романтична
як пригода з «Оберона» чи «Дон Кіхота».
75 Кожен дисконтовий банк це достеменна корупція,
що оподатковує громадськість на користь приватних одиниць
а якби я сказав це в моїй духівниці,
то американський народ заявить, що я вмер з'їхавши з глузду.
У них віґвами,
80 де мене ніколи не проминають частувати чорницями
ожиною аґрусом яблуками сливами персиками ітд.
бо вони насадили навколо них фруктових дерев
але дівчата йшли на службу, а парубки в море
аж поки там нікого не зосталося . . .
85 і так воно буде, вірте мені, поки ми себе почуваємо колоністами
залежними від Франції або Англії.
З лісом коноплями залізом, сказав Chef d'Escadre,
нація спроможна робити що хоче.
Податки накладено, війну підтримано. Це мусить бути.
90 Едемс писав у Квінсі 1813
Дієписання знищується або дістає приписки або забороняється . . .
наше «чисте незіпсоване незаплямлене незфальшоване ітд.»

Сер Вм. Кейз 1739 запропонував такі законодавчі збори міністерству
прагнувши встановити податок на штемпелі — він був тоді, гадаю, у фльотській в'язниці
95 Його вказівку прийнято у '54 та у '64
Жаден добродій з хистом не зважився на таку історію.

Козімо Тура і Франческо дель Косса: Алегорія Березня

Cosimo Tura and Francesco del Cossa: Allegory of March

Palazzo Schifanoia, Ferrara

CANTO LXXIV
(Фраґменти)

and there was a smell of mint under the tent flaps — —

і пахло там рутою під брезентом намету
120 особливо ж по дощі
і білий бик на шляху до Пізи
мов би звернений до башти,
темні вівці на польових борознах і вогкими днями бу-
ли хмари
на горі, начебто під вартовими вежами.
125 Ящірка посприяла мені
дике птаство не їло білого хліба
від гори від Тайшану до заходу сонця
Від каррарського каменя аж до башти
і цього дня повітря відкрилось
130 для Кванон усіх блаженств,
Лін, Клет, Климент,
чиї молитви,
великий скарабей, скоцюблений перед олтарем,
зелене світло блимає на його крила шкаралущі
135 ралили у священному полі й рано розмотували шов-
ковичні лялечки
у шворки
у світлі світла є virtù гсієн
„sunt lumina“ сказав Еріґена Скотус
як від Шуна на горі на Тайшані

顯

140 і у світлиці предків
як від початку чудес
параклет, що у наявності в Яо, чітко
у Шуні, милосердному
в Ю, водієві по водах

145 4 велетні по 4 кутах
троє молодиків на дверях
і вони викопали рів навколо мене,
щоб сирість не гризла мені кістки
Сіон викупити справедливістю
150 сказ. Ісая. Не випозичено на відсотки, сказав Давид
rex, верховний с. с.
Світляна шворка immaculata
соняшна линва непорочна
„sunt lumina" сказав ірляндець королеві Каролюсові
„OMNIA,
155 усі існуючі речі правлять за світла"
і вони викопали його з гробниці
либонь вишукувавши маніхейців.
Les Albigeois, проблема історії,
і фльота під Саламіном, збудована на державну позику корабельникам
160 Tempus tacendi, tempus loquendi.
. . . . . .
a man on whom the sun has gone down — —
175 чоловік, для якого сонце зайшло,
в ягняти, сказав він, був такий кроткий погляд очей;
і німфа з Гаґоромо з'явилась до мене
мов янголиний віночок
одного дня хмари нагромадились на Тайшані
180 чи у сяйві вечірньої заграви
і товариш поблагословив безглуздо
плакав у дощовому рові увечорі
Sunt lumina
ця драма повнотою суб'єктивна
185 камінь, що знає форму, якої різьбар надає йому,
камінь знає форму
sia Cythera, sia Ixotta, sia in Santa Maria dei Miracoli
де П'єтро Романо витесав цоколь
ΟΥ ΤΙΣ
190 чоловік, для якого сонце зайшло,

ані діямант не повинен загинути в обвалі гори
будь і виламаний з оправи
мусить сам себе занапастити перше, ніж інші зана-
пастять його.
4 рази відбудовувано, Гууу Фаса
Ґассір, Гууу Фаса dell' Italia tradita
нині у дусі незнищенне, Ґассір, Гууу Фаса,
З чотирма велетнями по чотирьох кутах
і чотири брами посередині валу Гууу Фаса
і тераса кольору зірок
бліда, мов вранішній оболок, la luna
тонюня, мов волосинка Деметри,
Гууу Фаса, і в танку — оновлення
з двома жайворами in contrappunto
при заході сонця
ch'intenerisce
a sinistra la Torre
видна крізь пару штанів.

. . . . . .

Oedipus, nepotes Remi magnanimi
отак п. Буллінґтон лежав, наче малпа, на спині
й співав: «О люба й мила
о пані, добренька будьте»
in harum ac ego ivi
Чи злочинці не мають духових зацікавлень?

CANTO LXXV

Геть з Флегетону!
геть з Флегетону,
Ґергарте,
чи вийшов ти з Флегетону?
5 з Букстегуде й Кляґесом у наплечнику,
з Саксовим „Ständebuch“ у чамайдані
— не від одного птаха, лише від багатьох

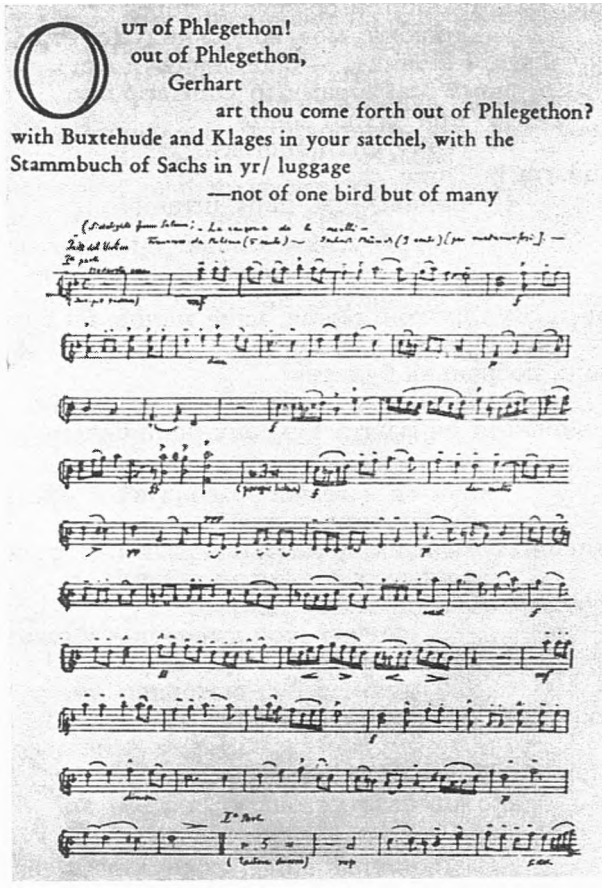
OUT of Phlegethon!
out of Phlegethon,
Gerhart
art thou come forth out of Phlegethon?
with Buxtehude and Klages in your satchel, with the
Stammbuch of Sachs in yr/ luggage
—not of one bird but of many

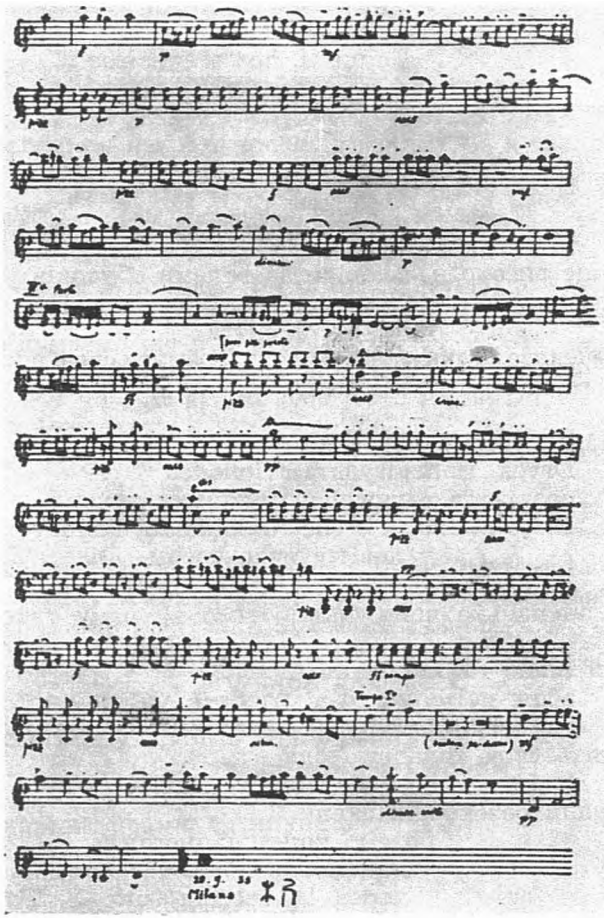

Прим. — В англійському оригіналі помилка, що її автор потім виправив: замість «Stammbuch» повинно бути «Ständebuch». — *І. К.*

CANTO LXXVI
(Фраґменти)

And the sun high over horizon hidden in cloud bank — —

І сонце високо над обрієм за валами оболоків
осяює шафраном хмаристий гребінь
dove sta memora
«'ме», сказала синьйора Аґресті, «ламати свою політичну,
5 а не господарську систему»

Та на стрімкій скелі Алкмена,
Dryas, Hamadryas ac Heliades
розквітла галузка й рухливий рукав
Dirce et Ixotta e che fu chiamata Primavera
10 у повітрі поза часом

тож зненацька вони опиняються в моєму тутешньому
просторі
межи мною та оливковим древом
абож nel clivo ed al triedro?
і відрекли: сонце у великому своєму periplum
15 уводить свою фльоту сюди
sotto le nostre scogli
під наші розскепані скелі
поземо шпилі її щогол
Сіджісмондо через Аврелію на Ґеную
20 через la vecchia sotto S. Pantaleone
Cunizza qua al triedro,
e la scalza, і та, яка мовила: я маю ще форму литва,
і дощ лив цілу ніч в Усселі
cete mauvaiseh venggg віяло над Тольосою
25 і на горі на Сеґюр є проміжок вітру й проміжок дощу
жадного олтаря більш для Мітри

від il triedro до Кастелляро

оливи сірі над сірим орендованим муром
і їхнє листя гортає сирокко

la scalza: «Io son' la luna
і вони розбили мій дім»

мисливиця на розсадженому тинку не чуває вже більш

tempora, tempora і щодо mores

на валах Вавилону (memorat Cheever)
із-за його пласкорізьби, заради отих рядків
ми думаємо ще про нього
і хто вмер, а хто ні
і чи світ візьме свій курс ізнову?

. . . . . .

Tout dit que pas ne dure la fortune

і Каналь Ґранде дотримався принаймні до нашого часу
нехай Фльоріян і був наново підновлений
а крамниці на П'яцці тримаються лише

штучним диханням

і „La Figlia di Iorio" випущено
спеціяльним виданням
(озаголовлено Едіпом ляґун)
з карикатурами д'Аннунціо

l'ara sul rostro
20 років сну
і оболоки поблизу Пізи
такі ж добрячі, як і будь-де в Італії.

CANTO LXXVII
(Фраґмент)

The Pisan clouds are undoubtedly various — —

60 Пізанські оболоки безсумнівно мінливі
і пишні, що я й не бачив таких
після Скаддерських водоспадів у Шуйлкілі
де струм якось нагадує мені одного парубка:
сидів у паршивій шопі й ні хріна не робив
65 не рибалив, лиш очі на воду рячив,
мав щось сороківку з гаком

ніщота все поза якістю прихильности

рот це сонце, божисті уста
абож в іншому зв'язку (periplum)
70 ательє над каналом Реґента
Теодора спить на канапі, молодого
Дайміо «кравецький рахунок»
чи фото Ґрішкіна, віднайдене по роках
з почуттям, що п. Еліот міг
75 щось таки переочити, компонувавши свою віньєту
periplum
[танок це посередник]
«До своєї вітчизняної гори»
ψυχάριον ἀι βάσταξον νεχρὸν

80 вогник, на хвилину
збережений в Імператорському балеті, ніколи не танцьований на кону
Хоронене, як його залишив по собі Юстініян,
Падре Хосе збагнув так або так
перед тим як люксусове авто винесло його над прірву

85 sumne fugel othbaer
меси омислював глузд
як її відбувають

хороводи на Тіло Господнє ігри при
службі в Оксері

90 дзиґи, батіжки й таке подібне

[я чув про це в убиральні підходяще місце

щоб почути, що війна скінчилась]

небесна мушля зімкнулася вколо своїх перлів

καλλιπλόκαμα Іда.

95 З обнаженим мечем, як під Немі
день слідує за днем

і брехуни на сіракузькій набережній
змагаються ще з Одіссеєм
семеро словес на одну бомбу

100 dum capitolium scandet
уся решта може вибухнути

дуже міцні, чи спроможні вони скласти знов одне
як обидві половинки карбувальника або бирки?

воля Шуна і
105 володаря Вана воля

були як дві половинки карбувальника
1/2 шил.
у Державі Середини

Їхні прагнення як одне
110 directio voluntatis, як пан над серцем
двоє об'єднаних мудреців

非其鬼而祭之諂也志

і лорд Байрон скаржився, що він [Кун]
не залишив це у віршах
«половинки карбувальника»,

115 Вольтер, який вирішив сливе, як я,
щоб закінчити свого «Louis Quatorze»

а щодо розподільчої функції
1766 ante Christum
то вона передана, і держава *може* розподі-
ляти гроші
120 як це доведено при Саламіні
а щодо довідок про монополію
див. Талес; а кредит — Сієна;
так кредит, як і дискредитація;
«земля належить живим»
125 чинші з усього, що вона витворює з нічого,
має проклятущий банк; чиста несправедливість
і щоб відмінити вартість грошей, грошової
валюти
METATHEMENON
130 ми не розв'язали ще *цього* розділу
Le Paradis n'est pas artificiel
Κύθηρα, Κύθηρα,
Рухливо ὑπὸ χθονός вступає в світлицю архіву
людські образи висходять із γέα
135 Le Paradis n'est pas artificiel
ані мартин не злітає проти бурі так
як у спокійному повітрі
«немов стріла, і під поганим урядуванням
немов стріла»
140 «Не влучивши в бичаче око, шукає причину в собі»
«тільки цілковита щирість, точне визначення»
і свині не розумітися на помаранчах
навіть у тому випадкові . . .

оболоки над Пізою, над двома сосцями Теллюс, γέα
145 «Він не мав би», сказав Піранделльо, «обмежувати себе
Фройдом,
він (Кокто) занадто добрий поет.»

Пояснення до китайських словознаків у канто 77

口 рот, уста

非 не

其 власний, властивий

鬼 дух

而 і

祭 жертвувати себе, присвячуватися

之 є

諂 лестощі

也 таки, справді

Присвячуватися невластивому собі духові це (є) лестощі (плазунство)

符 половинки карбувальника

節 скеровування власної волі

志

CANTO LXXVIII
(Фраґмент)

By the square elm of Ida -- —

При прямокутному бересті Іди
    злетілося 40 гусей
(сестричка, що могла танцювати на шеляжкові)
    щоб улаштувати pax mundi
5 Sobr' un zecchin'!
Кассандро, твої очі мов тигри,
    з ненаписаним словом у них
Тебе теж я завіз у нікуди
    до притулку лиха, і тим
10 немає кінця мандрівці.
Шахівниця занадто ясна
прямокутники занадто правильні... театр війни...
добрий тобі «театр». Були такі, що не бажали,
    щоб він закінчився

CANTO LXXIX
(Фраґменти)

I like a certain number of shades in my landscape — —

30 Мені до вподоби певні відтіні в моєму праєвиді,
як от / «ти нікому не говорити, що я тобі стола робити»
або Вайтсайд:
«люблю собачок дуже
купати у калюжі»
35 (ні, це не до автора, а до собачої неприхильности)
з 8 пташками на одному дроті
чи радше на 3 дротах, п. Оллінґгем
новий «Бехштайн» електричний
і жайворонковий щебет не личить до пори року
40 тоді як погляд доброго негра підбадьорює
лихі не можуть дивитися щиро
Кашкети варти кватроченто повз a cavallo
їдуть верхи через краєвид Козімо Тури
або, як дехто гадає, Дель Косси;
45 проти течії до відвошивлення і за течією з тією самою метою
у напрямі моря
розмаїті воші живуть у розмаїтих водах
деякі вдачі звеселює контрапункт
звеселює контрапункт
50 а пізнього Бетговена новий «Бехштайн»
або на П'яцці Сан Марко, наприклад,
знаходить певне співзвуччя величин,
не у концертовій залі;
чи не буде це папський мажор, що лікується впріванням при бубні?
55 що за castrum romanum, що за
«розташувались по зимових постоях»
перебуває між нами?
мов молодий кінь ірже проти туби
сперечавшись про певні вартості
60 (Жанекен par esempio або Ораціо Веккії або Бронзіно)

Грецьке паскудство супроти Гаґоромо
Кумасака вірш грубуватий
скоро з Трої,
а простаки вже напали на Ісмар з Кікону
65 4 пташки на 3 дротах, одна пташка на одному
віддрук з intaglio залежить
частково від того, що на ньому відбито

. . . . . .

O Lynx, guard this orchard — —

О Рисе, бережи цей сад,
Тримайся здаля від Деметриної борозни

Цей плід несе в собі полум'я
210 Помона, Помона,
Жадне скло не ясніше, ніж кулі цього жару
яке ж то море ясніше за плоть ґранатових яблук,
що хоронять жар?
Помона, Помона,

215 Рисе, тримай варту при цьому саді
Який названо Мелаґрана
чи то полем Ґранатових яблук
Море не ясніше в блакиті
Ані Геліяди, світла приносниці

220 Тут рисі Тут рисі
Чи це рик у лісі
пардів або басаридів
або кроталів або ворушиться листя?

Кітеро, тут рисі
225 Чи прорветься дубняк розквітом?
Лоза розова тут у молодняку
Багряна? біла? Ні, лише барва упроміж
Коли ґранатове яблуко розверзається і промінь
напів проймає його

. . . . . .

Меліди й басариди поміж рисів
а скільки то їх? Ще більш поміж дубняком,
240 Ми тут ось чекаємо на висхід сонця
і на наступний висхід сонця
протягом трьох ночей серед рисів. Протягом трьох ночей
у дубовому гаї
і лози тучні своїми галузками
245 жадної лози без виквіту
жадній рисі не бракує квітчаної снасти
жадну Меліду не позбавлено винного глека
цей ліс названо Мелаґрана

О рисе, бережи духмяність мого сусла
250 Бережи його ясно, безхмарно

Ми лежали тут поміж калікантів та ірисів
Геліяди в лабетах шипшинних ґрон
Пахощі пінїй змішані з пелюстками троянд
О рисе, будь многотна
255 плямистохутра й гостровуха
О рисе, чи пожовтіли твої очі,
чи плямиста ти хутром і гостра вухами?

CANTO LXXX
(Фраґмент)

La beauté, "Beauty is difficult, Yeats" said Aubrey Beardsley — —

La beauté, «Краса важка, Єтсе», сказав Обрі Бірдслі,
610 коли Єтс його запитав, чому він малює потворне
або принаймні не Берн-Джонса
і Бірдслі вже ж знав, що недовго йому ряст топ-
тати, тож мусів
досягти свого швиденько

через віщо й не було більше Б-Дж в його витворах.

615 Отож вельми важка, Єтсе, краса, вельми важка.

CANTO LXXXI
(Фраґмент)

What counts is the cultural level — —

Те, що щось коштує, це культурний рівень,
дяка Бенінові за цей стіл — колишній ящик
«ти не казати нікому, що це я зробити»
70 з маски, що личила б і у Франкфурті
«Це тебе з землі піднімати»
Легкий мов галузка Кванон
І спершу розчарований у Шодді
голих підупалих набережних, тоді проте побачивши
75 колеса високих ридванів
і примирившися,
Джордж Сантаяна прибув на бостонську пристань
і зберіг до кінця життя оту легку *шепелявість*
еспанця
80 наче, так би мовити, непомітну чепурність
як ото Мусс вимовляв *в* замість *ў* Романьї
і говорив, що горе це ціла вистава
повторювана для кожної нової плакальниці
з тим, що вона допрацьовується до високої точки.
85 а Джордж Горас сказав, він, мовляв, дістане Беверіджа
(сенатора)
Беверідж не бажав промовляти й писати для газет
але Джордж дістав його, оселившися в його готелі
і нападався на нього при полуденку, сніданку й обіді
три статті
90 а мій старий пан далі уминав кукурудзу
тоді як Джордж йому ознаймував,
знайди безпанську землю
де принагідно стрінеш дикого крілика
або, можливо, просто збіглого

95 АОІ!
листок у течії
над моєю жарівнею нема Альтеї
Та

лібрето

Ще як літо зимно вмре
100 Несений плечем Зефіра
Я крізь неба знісся блиск
Дженкінс, Лоз — якстій «на-шістъ»
Дольмеч — твій постійний гістъ,
Чи він скрипку ту змайстрував
105 На підсил звуку вглиб і в висоту?
Чи встругав резонанс у лютню ту?
Дженкінс, Лоз — якстій «на-шістъ»
Дольмеч — твій постійний гістъ
Чи спроможен ти на вирази з'яв
110 Вийти з кореня листу?
Чи в хмарка́х той німб знайшов
Щоб не тінь їх вид явив?

Поясни ж мені, правду мов,
Чи Довленд, Воллер — гра і спів —

115 Очима хочеш ти убить мене
Не можу я винести їх краси

І 180 років сливе нічого.

Ed ascoltando al leggier mormorio
з'явилась нова шляхетність очей у моїм наметі,
120 чи духова, чи воплочена,
проте, що ховає очна опаска
або на карнавалі
ні одна пара не виявляла гніву
Бачив лиш очі й ставу очей,
125 барву, неправильність,
легковажні й неуважні, вони не наповнювали
весь простір шатра
ані не було місця там для повного Εἰδῶς
пронизливі, простромні

130 кидавши тінь потойбіч інших світел
небо ясне
ночі море
зелень нагірного озера
сяяли з немаскованих очей на відстані пів-
маски.
135 Що щиро любиш, те з тобою,
решта — відпад
Що щиро любиш, те тобі не вхоплять
Що щиро любиш, те твій справжній спадок
Чий світ — чи мій, чи їхній,
140 чи нічий?
Прийшло бо спершу зриме, отже — дотик
Те раювання, хай в покоях пекла
Що щиро любиш, те твій справжній спадок
Що щиро любиш, те тобі не вхоплять

145 Мурашка між її потвор — кентавр.
Покинь твою тщету, бо не людина
Створила мужність, вроду чи порядок
Покинь твою тщету, кажу, покинь.
В зеленім світі визнач власне місце
150 На щаблі винаходу або вміння,
Покинь твою тщету,
Paquin, покинь!
Шелом зелений вище штук твоїх.

«Поводь себе, щоб іншим був ти зносний»
155 Покинь твою тщету
Побитий пес під градом ти єси ,
Сорока пухла у примхливім сонці,
Сорока-білобока
Крізь крила хвіст не бачиш
160 Покинь твою тщету
Гнів дрібен твій
Нещиро живлений,
Покинь твою тщету,
До нищень бистрий, в милосерді скнарий,
165 Покинь твою тщету,
Кажу, покинь.
Коли ж, неробства зрікшися, ти дієш,
це вже не є тщета

Коли статечно в двері ти застукав
170 Що й грубий відчинив,
Коли живий з повітря звичай ти збираєш
або з старих очей неподоланний огнь
Це вже не є тщета.
Вся помилка лежить в неробстві,
175 вся — в спотиканні недовір'я.

На сусідній сторінці: «Мурашка між її потвор — кентавр». Монтаж із рельєфних зображень кентавра («китовраса») та дракона в Георгіївському соборі в Юр'єві-Польському (1230-1234) і мурашок із фільму Вота Дісні «Таємниці життя»

On the left page: "The ant's a centaur in his dragon world". Photo-montage: a centaur ("kytovras") and a dragon from St George's cathedral in Yuryev-Polsky (1230-1234, Kiev-Ukrainian culture-cycle) and ants from the Walt Disney film "Secrets of Life"

CANTO LXXXII
(Фраґменти)

and for all that old Ford's conversation was better — —

і попри все це була розмова старого Форда краща,
складалася бо з res, а не з verba,
не зважаючи на Вільямові анекдоти, мовляв,
Форді
ніколи не звихував ідею заради фрази

і мав більше humanitas жен

(Кітеро Кітеро)
З Дірцеєю в байдаку переправившися,
Радій, бідна тварино, любов слідує за тобою
Поки цвіркун стрибає,
але не цвірінькає в польових борознах
8-й день вересня
фа фа
ре
соль
пишуть пташки в дискантовому реґістрі
Террею! Террею!

. . . . . .

three solemn half notes — —

три врочисті півтони
їхні білі пухові груднинки чорно облямовано
на середньому дроті
periplum

CANTO LXXXIII
(Фраґменти)

And now the ants seem to stagger — —

А ось мурашки видаються хилитливими,
коли висхідне сонце наздоганяє їхні тіні,
розмах цей повнотою окриває гори
90 він сяє й дробиться
він живить своєю щирістю
не завдає ран
вистававши понад землею, він наповнює дев'ять піль
до небес

95 Щедрий спільник справедливости,
зчленовується він з ходою
коли його нестає, настає виснаг

Коли справедливості збираються разом,
як ото сідають птахи,
100 він б'є живущим джерелом

Якщо діла не пов'язано й не накопичено в серці,
настає виснаг

. . . . . .

and Brother Wasp is building a very neat house — —

а Сестричка Оса будує собі вельми охайний дімочок
з чотирьох покоїв, один виглядом наче кремезна
індійська пляшка
La vespa, *la* vespa, глина, ластів'ячим кшталтом
тож коли я марю про Брачельонде й про Перуджу
130 і про великий водограй на П'яцці

чи про кота старого Буляґайо, що добре націленим
скоком

міг обернути клямку в дверях,
Спадає мені на думку, що п. Волз мусить бути джиґу-
ном-бойовиком
серед синьйорин
135 і у теплі після холоднуватого висходу сонця
чадо, зелене, мов отава,
висунуло голівку чи кібчик
із пляшки Madame La Vespa

рута проростає знов,
140 не зважаючи на Джонсових гризунів,
як уже й конюшина на гориллячій клітці
є й чотирилисник у ній

Коли свідомість коливається на травинці,
то й ніжка мурашки врятує тебе
145 листок конюшини пахне й смакує, як і її квіточка

Чадо низійшло,
з глини бараку до Теллюс,
однакове барвою, посувається воно між травинок
і вітає тих, що мешкають у XTHONOS ΧΘΟΝΟΣ

. . . . . .

A fat moon rises lop-sided over the mountain — —

195 Тучний місяць сходить із креном над горою
Очі, тим разом мій світ,
А йдуть проз і дивляться *із* моїх
між моїми повіками
море, небо й ставок
200 поперемінно
ставок, небо, море

вранішній місяць проти висходу сонця
немов кусень найкращого гелленського карбу

und

205 Mir sagen
Die Damen
Du bist Greis,
Anacreon

CANTO LXXXIV
(Фраґмент)

These are distinctions in clarity — —

Це відміни ясности

90 мінь 明 це відміни

Джон Едемс, брати Адами
там лежить наша духова норма

наш 中

якому ми повинні виявляти нашу
95 повагу

SECTION: ROCK-DRILL
85—95 de los cantares

CANTO LXXXV
(Фраґменти)

a gnomon — —

ґномон,
Наше знання походить із спостереження тіней;
10 Королева Бесс перекладала Овідія,
Клеопатра писала про грошовий обіг — —

. . . . . .

"Birds and terrapin lived under Hia — —"

«Птахи й террапін жили під Гія,
хижаки й риби дотримували порядок,
Ні гуляй-води, ні гуляй-вогнища не впадали в надмірність»
і
45 моуа
поу
ґнінь

. . . . . .

Neither by chinks, nor by sophists — —

Ані в чінків, ні в софістів,
ані в гінду незрілих;
Данте, поза Сент Віктором (Рікардусом),

60 Еріґена з грецькими загальниками у своїх віршах.
Ї Їн послав молодого короля насамоті
при гробівці Т'ань думати над тим,
що провадиться суцільна війна проти CONTEM-
PLATIO

. . . . . .

Baros metetz en gatge!
Олександер сплачував борги своїм військам.

CANTO LXXXVI
(Фраґменти)

"No more wars after '70" (Bismarck.) — —

«Жадних воєн після '70» (Бісмарк.)
»Dummheit, nicht Bosheit», сказала стара Марґарита,
(або Елеонора? високопоставлена вдова)
«Sono tutti eretici, Santo Padre,
ma non sono cattivi.»

10 Розум (Kaiser'a) наче розкидані гральні кості у скриньці.

. . . . . .

"No wars after '70" — —

65 «Жадних воєн після '70.»
«Nicht Bosheit, Dummheit!»
«Sono tutti eretici, Santo Padre,
ma non sono cattivi.»
Це все не може бути в одній мові»
«Вони всі прот'и, ВАША СВЯТОСТЕ,
але вони не злі люди.

. . . . . .

Section Rock Drill — —

95 Відтинок Рок Дрілл.
Олександер сплачував борги своїм військам. Вони гадали, тут, мовляв, десь пастка, але він виставив таблиці
скраю табору: «Кожен рахунок буде сплачено.»
OBIT apud Babylonios
(дата . . . поза Арріяном).

І у великому написі Гамурабі:
ВОНИ БРЕХАЛИ.

. . . . . .

"What" (Cato speaking) "do you think of murder?" — —

«Як» (мовив Катон) «ви думаєте про
вбивство?»
Та хтось із Габсбурґів чи інший
120 орав свою імперіяльну борозну,
І дорога старої Терези все ще є в Бельгії.
Обтінена деревами
а її таляри
були в обігу в Африці,
125 стандартні за нашого часу
«літери через карбування монет»
Клеопарта писала про власне карбування монет.

CANTO LXXXVII
(Фраґменти)

... between the usurer and any man who — —

... між лихварем та кожним, хто
бажає робити добру справу
(perenne)
безвідносно до продукції —
5 відповідальність
за вжиток грошей або кредиту.

. . . . . .

Mont Ségur, sacred to Helios — —

Гора Сеґюр, посвячена Геліосові,
і призначення San Bertrand de Comminges.
145 «Де тільки»
сказав Фробеніюс «знаходимо ми ці малюнки, ми
знаходимо воду не більш як на шість футів,
І безголовим глиняним левам лишено місце для голови.»
Вевірки мудрі, либонь від суворої зими, білки
150 Індіяни кажуть: коли бур'яни високі.

. . . . . .

Justice, directio voluntatis — —

Справедливість, directio voluntatis,
205 або contemplatio, як то визначив Рікардус у «Benjamin Major».

CANTO LXXXVIII
(Фраґменти)

That these are the Histories — —

Це історія
АБО,
отже, повторія:
Що Т'ань зробив доступними копальні міді
100 (розподільча функція грошей).
Нічого, на що б він покладався, *джунцзи,* під небом,
не було нічого, на що б він покладався,
Абож монополія, Талес, загальна практика, хоч і погана,
Антонін позичав гроші на чотири відсотки
105 то була вершинна точка імперії
(Римської)

. . . . . .

Père Henri Jacques still — —

Отець Анрі Жак усе ще
бесідував із сенніном на Тайгоку,
«Ці люди» сказав п. Чжеу «повинні б
150 бути як брати. Вони читають ті самі книги.»
мавши на увазі китайців та японців.

CANTO LXXXIX
(Фраґменти)

Sagetrieb, or the — —

Sagetrieb або
усне передання.
«Десятеро», сказав Убальдо, «які нападуть на кулеметне гніздо,
щоб хтось додав до свого ймення бодай на крихітку.»
«Жадного собаки, жадної кози.»
мовив Пампеллі.

. . . . . .

Thalers from Maria Teresa — —

Таляри від Марії Терези,
дорога все ще там у Бельгії.
Борозна цісаря,
Антонін: Закон керує морем,
мавши на думці Lex Rhodi,
у поняття грошей вмішувано ренту й забезпечення,
Цей відтинок наличковано: Рок Дрілл.

CANTO XC

Animus humanus amor non est,
sed ab ipso amor procedit, et
ideo seipso non diligit, sed amore
qui seipso procedit.

"From the colour the nature — —"

«З барви природа
& через природу знак!»
Благословенні духи споюються
мов в одному ясені Іґдрасілі.
Бавкіда, Філемон.
Касталія це ім'я того джерела у бганці пагорба,
море нанизу,
вузьке узбережжя,
Templum aedificans, ще не мармуровий,
«Амфіон!»

І від Сан Ку

до простору в Пуатьє, де можна стояти
не кидаючи тіні
Це Sagetrieb,
це передання.

Будівники зберегли пропорції
чи Жак де Моле
знав ці пропорції?
і чи був Еріґена наш?
Барка місяця над молошно-блакитною водою.
Кутера δεινά
Kuthera sempiterna
Ubi amor, ibi oculus.
Vae qui cogitatis inutile.
quam in nobis similitudine divinae
reperetur imago.
«Матір Земля на твоєму лоні»
сказав Рандолф
ἠγάπησεν πολύ
liberavit masnatos.
Касталія подібна до місячного сяйва
і хвилі здіймаються й падають,
Евіта, пивоварні, semina motuum,
до висхлої трави, зараз дощ
не зарозумілий із свого єства,
а навіжений як на сприймання,
Сивилла,
з-під купи жорстви
m'elevasti
з затупілого кута потойбіч болю
m'elevasti
з Еребу глибоколежачого
з вітру підземного
m'elevasti
з затупілого повітря й пороху
m'elevasti
через великий лет
m'elevasti
Ісіда Кванон
з рогу місяця
m'elevasti
віпера ворушить порох,
синя гадюка
слизає з скельного ставка
І тепер вони беруть світла наниз до води

лямпи пливуть від веслярів геть
кігті моря тягнуть їх за межі.
„De fondo“ сказав Хуан Рамон,
як то робить русалка, нагору
60 але світло прямовисно, нагору
і до Касталії,
вода бушує від скелі
і в мілкому ставку, як в Аретузі,
втихомирення в папірусах.
65 Гай має свій олтар
під берестами, в тому храмі, мовчки
самотня німфа над ставком.
Вей та Ган зливаються в гоні
дві річки у спільному гоні
70 світла рибина й пливучі уламки
відчахнута галузка за течією
і води ясно пливуть
Поза тягарем, де аніяка душа не рухається,
«птахи для душі» сказав Рікардус,
75 «звірі ж це те, що обходить тіло, щоб знати, як»
Gaio! Gaio!
До Зевса з шістьма серафимами перед ним
Архітект від маляра,
камінь під берестом
80 Набирає тепер форми,
rilievi,
кучер каменя скраю
Faunus, sirenes,
камінь набирає форми в повітрі
85 ac ferae,
cervi,
великі кицьки наближаються
Пардус, леопарди, Багіра
спрямовані сюди з лісової місцевости,
90 лісової місцевости ἐπὶ χθονί
дерева здіймаються
і ось широкий моріг між ними
οἱ χθόνιοι миро та ливан на олтарному камені
струять пахощі,
95 а де не було нічого,
нині хутряне збіговисько

і в гіллі нині голоси
сіре крило, чорне крило, чорне крило з малиновим вистрілом
і парасолі пиній
100 як у Палятині,
як у пінеті. χελιδών, χελιδών
Для процесії Тіла Господня
з'являються ось корогви
з'являється звук флояри
105 οἱ χθόνιοι
до нового лісу,
грубий дим, багряний, здіймається
ясне полум'я ось на олтарі
кришталева лійка повітря
110 з Еребу визволені
Тіро, Алкмена, вільні тепер, сходять угору
e i cavalieri,
сходять угору,
жадних тіней більш,
115 світла серед них запалено,
а темна тінь мужности
Ἠλέκτρα
ще похнюплена неправотою Егіста.
Дерева вмирають, а мрія триває
120 Не любов, лише що любов струмує з нього
ex animo
і не може, отже, захоплювати в самій собі
лише тільки в любові, що струмує з нього.
UBI AMOR IBI OCULUS EST.

CANTO XCI
(Фраґменти)

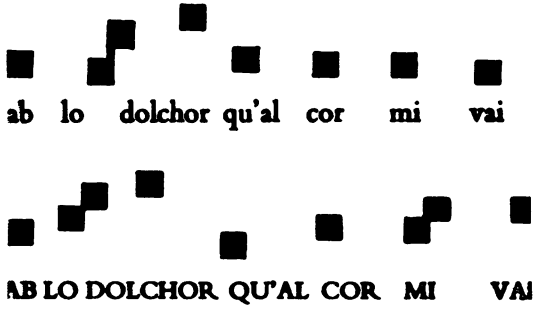

даби тіло світла ізійшло
з тіла вогню
І даби очі ваші вийшли на поверхню
з глибини, в яку були вони занурені,
Реїна — на 300 років,
і нині занурені
Даби ізійшли очі ваші з своїх печер
& світло тоді
як падубовий листок
qui laborat, orat
Так Ундіна прибула до скелі,
під Чірчео
і камінні очі знову зорять у напрямі моря
Так Аполлоній
(якщо то був Аполлоній)
& Гелена з Тіру
від Пітагора
від Оцеллюса
(риба-водій, et libidinis expers, із Тіру;
Юстініян, Теодора
з бурого листка й гілочки

ВЕЛИКИЙ КРИСТАЛ
25 подвоює сосну, й до оболока.
pensar di lieis m'es ripaus
Панна Тюдор спонукала їх до руху ґалеонами
з глибини ока, versus armada
з зеленої глибини
30 він бачив це,
з зеленої глибини ока:
Кристальні хвилі течуть і тчуть ізціління
Світло compenetrans духами
Царівна Ра-Сет піднеслася
35 до великих колін каменя,
Вона ввіходить у захоронок,
великий оболок навколо неї,
Вона ввійшла в захоронок кристала
convien che si mova
40 la mente, amando
XXVI, 34
Світлю & текучий кристал
ніколи джин у різьбленому склі не має такої ясности
Це ж бо Дрек бачив пишноту й суднотрощ
45 у такій ясності
Боги рухаються в кристалі
іхор, amor
Писар Природи, Дж. Гейдон.
Тут Аполлоній, Гейдон
50 сюди Оцеллюс
«до цого хана»
Золотий соняшний човен
веслом, не вітрилом

. . . . . .

Ra-Set over crystal — —

Ра-Сет над кристалом

рухається

у Цариціному оці відблиск

70 & суднотрощ —
зелена глибінь морської печери
ne quaesaris.
Він не питався
ані не хитався, дививши́сь, ні не боявся лісової цариці,
Артеміди
75 це Діяни б то
ані не вбивав інакше, як тільки мисливським звичаєм,
sanctus.
Так співано:
Leafdi Diana, leove Diana
80 Heye Diana, help me to neode
Witte me thurh crafte
whuder ich maei lidhan
to wonsom londe.
Rome th'ilke tyme was noght.

CANTO XCII
(Фраґменти)

„A chi stima . . .“
(Ґвіччардіні)
. . . l‘onore assai“
& з ставочка срібних кружалець
25 походить тиша як сафір
Ра-Сет у своєму байдаку ось
над глибоким сафіром
лише дитина бавилась під хвилею . . .
e piove d‘amor
30 in nui
велика ріка, примари занурюються в кристал
& до Пінелли . . .
Але «Її любов» сказ. Гевлет
«наче клітка, має брусся,
35 що розбило мені голову, шукавши доторку до зірок.»
Для іншого ж падав дощ, мов із срібла.
La Luna Regina.
Не злото, як в Екбатані
О Анубісе, стережи цей портал
40 як келійку, гору Сеґюр.
Sanctus
щоб кров не забруднила цей олтар
ex aquis nata

. . . . . .

Le Paradis n‘est pas artificiel
але є вибоїстий,
Одна мить,
одна година.
70 Тоді агонія,
тоді одна година,
тоді агонія,

Іларій спотикається, та Божа Думка надщедра
неустаюча
75 improvisatore
Omniformis
неспокійна

. . . . . .

105 „Hans Sachs“
сказ. Schnitz Brandt
„war ein Schuh-
macher und poet dazu.“
Втім, чи бачив, як армада
110 повертала назад?
Навряд... з морських печер
300 років.
Nein! aber in Wolken.
І проти лихварства
115 і проти приниження святощів,
За 40 років надививсь я на це,
нині повіддю, немов Янь цзи,
ще й знечулення
25 сотень років знечулення
120 2 тисячі років, знечулення
Після Аполлонія, знечулення
& маленьке світло з кордону:
Еріґена,
Авіценна, Рікардус.

CANTO XCIII
(Фраґменти)

«За рай людині править її добра вдача»
сказ. Каті.
„panis angelicus“ Антеф
Дві 1/2 одного карбувальника
5 мавши власну думку, посприяти йому

. . . . . .

By olibanum, the polite salutation, the smoke sign — —

При olibanum, чемне привітання, знак куренням;
30 Не непокойте духів.
„non fosse cive“
Дант це мав,
Певне почуття ввічливости
і з Евону (звідки цього й не підозрювали)
35 Як у «драконів, що в них мов на живіт»,
або «хутряне господарство»,
Плин з галуна у Тольфі
— Папське воно було.
І Медічі збанкротували
40 Акцептувавши непомірні вклади.
„Te voilà, mon Bourienne.“
corrent‘ attractiva,
з уреусом, блакитним,
з тюркісу й злота,
45 Ісіда, з тюркісу й злота.

Peitz trai pena d'amor Que Tristans l'amador
Qu'a suffri mainta dolor
per Iseutz la bionda
Спершу пелюстки а тоді зимний дощ
50 моріг Касталії знову
Peitz trai pena d'amor
Que Tristans l'amador
Qu'a suffri mainta dolor
Per Iseutz la bionda
55 Спершу пелюстки
а тоді зимний дощ
Через моріг Касталії знову
Самогубство не серйозне з переконання
Треба вибити спершу якісь прикрощі.
60 З чисто фізичної депресії, c'est autre chose.

. . . . . .

Though Jacopo Sellaio included it — —
100 Втім Якопо Селляйо включив це
„e solo in lealtà far si diletta"
e „d'udir . . . prode" так старих часів, як і нашого,
і ще й інший пункт
600 років перед Бомарше
105 38 сотень років після KATI

„compagnevole animale"

або „Perché" сказав Босс
„vuol mettere le sue idee in ordine?"
„Pel mio poema."
110 belezza (поза межами Перуджі,
сидіння на трьох мішках із пральні,
pargoletta
„onestade risplende". Dio, la prima bontade

що може бути написано і (чотири)

115 звідки й рече Авґустин.

Алессандро і Саладін і Ґаляссо ді Монте-
фельтро
і згадує про розподільче правосуддя, Данте б то, у
«Бенкеті»
Чотири, одинадцять
„cui adorna esta bontade". Знати порядок денний,
120 для найграничнішого своїх чеснот,
своїх власних.
Усе те може бути дещо нудним для читача
і виглядати пласким
und kein Weekend-Spass
125 п. Геплі надіслав брошурку до Швайцарії
і його друг банкір відповів «urgente»:
«знищити це є farlo sparire.»
Шіверз прийняв (знову) призначення
і «Alfalfa» нема більше у «Хто є хто»,
130 поширеному виданні.
Смерть Ґренфела була (подібно до деяких інших)
підозріло раптова.
Бард Евонський згадував тему,
Данте згадував тему,
135 а осяйні профчики сперечаються про інші уриви-
ки
in abuleia
або в цілковитому невігластві
Чотири тисячі років після KATI

Крейдяна блідість Теффі, коли я згадав був Захарова
(1914)
140 І генерала Вузіса, коли він прочитав ім'я Акваронe
30 років пізніше
або як Уб сказав: «десятеро для нападу на кулеметне
гніздо,
щоб хтось додав до свого ймення бодай на кри-
хітку.
Осіннє листя вієтьcя з моєї долоні,
145 agitante calescemus . . .
і вітер холоднішає проти осени.

Lux in diafana,
Creatrix,
oro.
150 Ursula benedetta,
oro
Через години захоплення,
per dilettevole ore,
веділе ваших наступників,
155 Ізольт, Ідона,
причащення до співзахоплення,
Пікарда,
співзахоплення
Через окрилену голову,
160 через кадукей,
співзахоплення;
Через роги Ісіди-Люни,
співзахоплення.
Чорна пантера лежить під своїм трояндним кущем.
165 J'ai eu pitié des autres.
Pas assez! Pas assez!
Для мене нічого. Та аби дитина
йшла у мирі до своєї базиліки,
Світло бо там сливе суцільне.

CANTO XCIV
(Фраґменти)

CODE. V. 27, the paragraph preceding 2. — —

ЗБІР ЗАКОНІВ. V. 27, параграф передує 2.
Збірник законів V. iv, 23,5. названо також «скавучи-кіт»
Кунові, щоб оминути їхнє оточування,
60 «Пісням», щоб уникнути абстракцій,
Менцієві, Данте та Аґассізові
щоб засівати Gestalt,
співжаль, так, до заражених,
але зберегти протизаразні засоби,
65 нехай ллється світло.
Аполлоній уклав мир з тваринами
Не було жадної крови на Кіпріянових олтарях
Юстініян включив це речення:
«з прихильности» додаток, 127
70 Від володаря-яструба
Ґот, Аґду
Праббу з Копту, володарка Аш
нехай Ісіда збереже тебе
Маніс заплатив за землю
75 1 бур: 60 мірок, lo staio, 1 мана срібла
як сказано на чорному обеліскові
десь бл. 27 0 4
у продовгастих човнах на схід від Абідосу

темінь, чи бажана вам
80 темінь, caligine?
1/2 року, щоб здобути цину —
Аґада, Ґана . . .
1/2 року, щоб здобути цину.

. . . . . .

Said ANTONINUS — —
170 Рік АНТОНІН:
«Закон керує морем»
мавши на думці Lex Rhodi
Дочка жерця сонця у Вавилоні
сказала Філостратові записати це свідчення
175 від ТІяни

. . . . . .

The boat of Ra-Set moves with the sun — —

Човен Ра-Сет рухається з сонцем.
«Будувати світло

230 日 жіг

新 гсін

сказав Оцеллюс.

CANTO XCV
(Фраґмент)

Deus est anima mundi,
    animal optimum
                et sempiternum.
10 Tempus est ubique,
                non motus
                in vesperibus orbis.
Expergesci thalamis, gravat serpella nimbus
На дикі тиміяни туман лягає вагою.

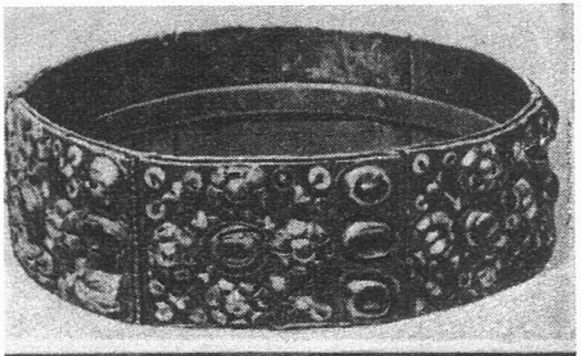

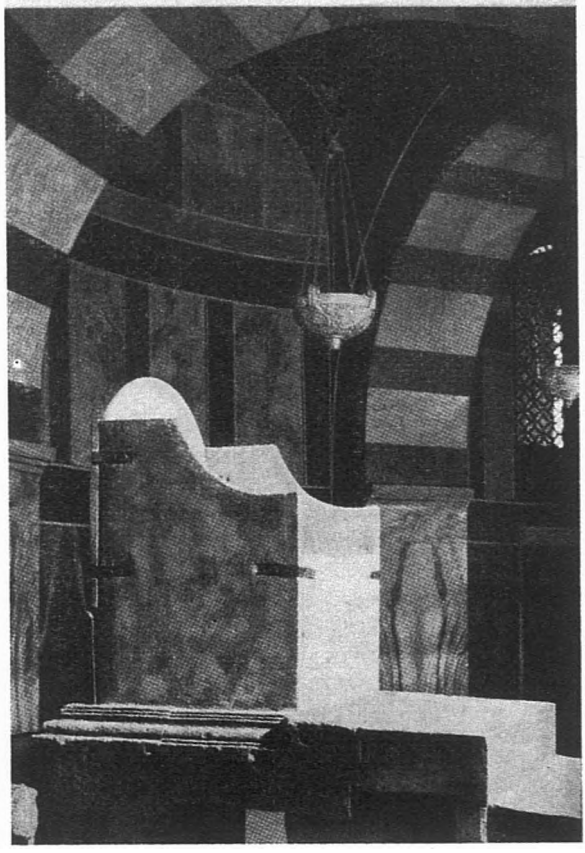

Угорі: *т. зв. «Залізна корона» Теоделінди (собор у Монці під Міляном).* ***Нанизу:*** *трон Карла Великого (собор в Аахені)*

Above: *the so-called «Iron Crown» of Theodolinda (cathedral at Monza near Milano).* ***Beneath:*** *Charlemagne's throne (cathedral in Aachen)*

THRONES:
96—109 De Los Cantares

CANTO XCVI
(Фраґмент)

Theodolinda, Theoderic from Brunhilda — —

Теоделінда, Теодоріх від Брунгільди
Roma caput Ecclesiae, перси в Єрусалим
і мій дід забрався геть звідти, де сьогодні Юґославія
з луком, стрілами й вовком-проводирем
аж поки дідусь не видався зголоднілим,
comes itineris
Ротарі злигався з аріянською єрессю
розташував отця сина духа за її порядком
супроти чого ми католики обстоюємо рівність,
І тут, 77 років, льонґобарди були в Тічіно,
і Ротарі звелів записати для себе деякі закони
і передмову, в ужитку вже й дурманне зілля,
навіть культ змії, 585
полюбовниці, попивенції, і вбивство у
базиліці Сан Джованні.
Констанцій Авґуст здер латунну дахівку з Пантеону,
сплавив її кораблем до Царгороду,
а його пристукнули в купелі
у Сіракузах. 620
Реїна каже, льонґобарди виплощували золото для Св. Михайла
(Мінь 95, 620)

Седвальд, Архитриклін
Із золотого басейну, королі лежать за чергуванням поколінь
Кунінґперт чепурний, ще й вояк . . .
de partibus Liguriae . . . lubricus
55 Аріперт пустився дна, auro gravatus, бо носив золото
Хто має знати горлову ноту прив'язаного дрозда
вітром у чагарнику падубів
Потоки наплили на Вія Лята
і від Св. Петра наниз до мосту, Понте Мільвіо
60 et quia Каролюс наслідував Піпінові,
син не Плектруди, а Альпаїди
Чекавши, чекавши, Мартел батько Піпіна,
Піпін Шарлеманя,
Син Альпаїди, один з них, а не Плектруди
65 порожня труна за Сан Дзено, праворуч, як стояти навпроти,
ще один парубчак у Міляні, «сім кардиналів присутнили на його похороні»,
apud Піктавіюмі, Аквітанії, Нарбонні та Проенсі.
Мартел, це буде у «тридцятих»,
Льонґобарди pro Carolus:
70 ACTUM TICINI IN PALATIO,
et Arminium, камінь у Модені при амвоні . . .
послав свого сина до Люїтпранда стригтися,

дотримував миру з франками та аварами

verbo et actu corruscans

75 середнього ймення, що мав Вань, нема в Метьюза
другого року Ейрени послав Констанцій до Carolus Magnus
sardonix pario, lilia mixta rosis,
у Тіяні якась ідея, що її не схвалено.
ДІОКЛЕТІАН, 37-й по Авґусті, гадав: більше, коли їх оподаткувати,
80 ніж якби ми їх знищили. Haud procul Salonis
неподалець від Салону otio senuit, спокійно старівся,
і позірний Сатурн започаткував грошову валюту
«деревина перемінюється вапняком»
Vespasiano serenitas . . . urbes renovatae

За Антоніна, 23 роки без війни . . . apud Eboricum,
Северова жінка говорила з Філостратом про життєпис
і бл. 1165 за місточисленням (A. U. ab urbe)
Ґалля Пляцідія,
Pictorum,
вандали,
«дано назву Босфору від бичого збору»
угода з льонґобардами за Юстініяна,
ґоти геть з Верони et Brixia,
всеіталійське «покойся в мирі» під законом.
Пам'ятка архіварам та бібліотекарям:
Берніколі в Равенні, і той наведи-ломоту, що
написав таку елеґантну поштівку.
Денеякий ґатунок ембарґо, Теодора померла на 19-му
Юстініяна.
І гендлярі грішми Аблявій з Марцелом
гадали, вони можуть Юстініяна пристукнути.
Злива примх сполоскала цілу Европу.
Та могло б бути навіть і два Абдули
а нікого б то не розсердило.
Це варт замітити. Маю на увазі
особистість, коли кажуть «орієнтальне». Третій багай
не сказав нічого вартого уваги. Едґар Воллес мав свій
ріб скромности.
Цедуал вирушив до Риму, охрищений 689 з якогось
розрахунку

Canto 98

聖諭

Sheng [4] yü [4]

La barca di Ra Set muove e'l sol con ella
« a noi consolidare la luce » disse Ocello:
Agada, Ganna, Faasa 新 *hsin* [1]
Rinnovatevi
Τὰ ἐξ Αἰγύπτου φάρμακα
Leucothea affidò il suo velo ad Ulisse
Χρόνος
πνεῦμα θεῶν
καὶ ἔρως σοφίας
Il Tempio, hieron, non si vende.
Palpandola l'anima si conobbe,
quando altri strepitavano di Eléna
Un greco non vende schiavi all'estero
ne quaesaris
Miniere, latomie, saline siano Statali
vigevano sindacati a Bisanzio
ius italicum, more Sabello, le donne
non portan più scialli neri in Piazza
per Demetra, more Sabello.
(Ut facias pulchram)
Senza fuoco non c'è il vedere.
Ed assottigliavano le pale dei remi
θῖνα θαλάσσης
nel nulla una coscienza soltanto.
In Bisanzio al 12% per un millennio
Fra i Mancù legale at 36,
e poi venne la Consegna.
Anselmo: una parte, svegliatezza, che s'incarna,
quindi: Trinitas; un'altra parte rimane
[Spirito.
« Il corpo è dentro » disse Plotino,
Ma Gemisto: « Son Dei per gaiezza »;
per sveltezza nel comunicare
et in nebulas simiglianza
κατ' ὁμοίωσιν *Deorum*
i loro passi: fiamma ventilata
per la legge si combatta, est necessitas, e poi
[confini
— parentesi eraclitea —
Leucothea risorse terebinto
— Orchamus, Babylon —
resistendo Apollo.
Pazienza, arriverò alle Saline, anche.
Est deus in nobis.
E ancora sacrificano a quel gabbiano
est deus in nobis
Χρήδεμνον
Essa, stirpe di Cadmo,
e a noi la trina di neve si distende come
[spuma marina
Yeats, Possum e Wyndham
senza base di sotto.

不

Orage n'aveva.
« Per ragione vale »
Neri scialli per Demetra.
« Quanti non analfabeti? » « Undici — scrisse
[Cutting,
il Senatore « e suppongo D. L. Morrow ».
Per Demetra neri scialli.
Il gatto parla — μάω — con accento greco,
Maometto simpatizzando: « fa parte della
[religione »

The boat of Ra-Set moves with the sun
« but our job to build light » said Ocellus:
Agada, Ganna, Faasa 新 hsin [1]
Make it new
Τὰ ἐξ Αἰγύπτου φάρμακα
Leucothea gave her veil to Odysseus
Χρόνος
πνεῦμα θεῶν
καὶ ἔρως σοφίας
The Temple (hieron) is not for sale.
Getting the feel of it, of his soul,
while they were making a fuss about Helen
No man in Greece will sell a slave out of his country
ne quaesaris
Mines, quarries, salt-pans, of the state,
a guild system in Constantinople
ius Italicum, *more Sabello,*
no more black shawls in the Piazza
more Sabello, for Demeter.
« Ut facias pulchram »
there is no sight without fire.
Thinning their oar-blades
θῖνα θαλάσσης
nothing there but an awareness
In Byzantium 12 % for a millennium
The Manchu at 36 legal, their Edict
the next pass.
Anselm: that some is incarnate awareness,
thus trinitas; some remains spiritus.
« The body is inside ». Thus Plotinus,
But Gemisto: « Are Gods by hilaritas »;
and their speed in communication.
et in nebulas simiglianza,
κατ' ὁμοίωσιν Deorum
a fanned flame in their moving
must fight for law as for walls
— Herakleitos' parenthesis —
And that Leucothoe rose as an incense bush
— Orchamus, Babylon —
resisting Apollo.
Patience, I will come to the Commissioner of the Salt Works
in due course.
Est deus in nobis. and
They still offer sacrifice to that sea-gull
est deus in nobis
Χρήδεμνον
She being of Cadmus line,
the snow's lace is spread there like sea foam
But the lot of 'em, Yeats, Possum and Wyndham
had no ground beneath 'em.

不

Orage had.
Per ragione vale
Black shawls for Demeter.
« Eleven literates » wrote Senator Cutting,
« and, I suppose, Dwight L. Morrow ».
Black shawls for Demeter.
The cat talks — μάω — with a greek inflection,
Mohammed in sympathy: « is part of religion »

CANTO XCVIII
(Фраґменти)

Човен Ра-Сет рухається з сонцем
«Та наша служба — світло будувати» сказав Оцеллюс:
Аґада, Ґана, Фааса

新 гсін[1]

5 Оновіть це

. . . . . .

"De libro Chi-king", wrote his father: "Ostendit, incitatque" — —

«De libro Джі-кінь», писав його батько: «Ostendit, incitatque,
що ви можете збирати жнива у сяйві сонця
155 Душа, сказав Плотін, тіло всередині.
«Через Hilaritas», сказав Ґемісто, «через hilaritas: боги,
і через швидкість у зв'язку.
Ансельм урвав дещо в базіканні й тоді ще раз, щоб було тихо.
Так уповноважили боги джона-ячміня, Же цзу,
160 І Візантія тривала довше, ніж Манджу
з-за чиншового внеску (%)

На сусідній сторінці: початок канто 98 з рівнобіжним італійським перекладом Мері де Рахевільц
On the left page: beginning of Canto 98 with the parallel Italian translation by Mary de Rachewiltz

«L'Illustrazione Italiana», Settembre 1958. Exclusive Serial Rights per il testo inglese e la traduzione

Думка будується з Sagetrieb
і тут ми боржники Баллера
і отого volgar' eloquio.
165 Всупереч Метьюзові, цей Вань був таки стиліст.
Уен-лі не допоможе вам промовляти до них,
Йонь-джінь ще раз опублікував едикт
Але уповноважений щодо соли спустив його народові
який, на погляд Баллера, любить говорити цитатами;
170 думати цитатами:
«Не посилайте нікого іншого платити.»
Делькруа був за повторення.
Баллер гадав, що релігія потрібна.

. . . . . .

II. Ten thousand years say men have clans and descendents — —

II. Десять тисяч років говорять, що люди мають роди
й спадкоємців.
195 III. Там є округи. Уникайте позовів.
IV. Без збіжжя не їстимете, ба й не плекатимете шовковичної черви,
Імператорський зразок був — оранка.
V. а тоді не марнуйте,
І не зішкрябуйте заліза з голки.
200 VI. Десять тисяч років: поліпшувати звички вчених
«як віл у святкових шорах»
або як мул із сідлом хитрої роботи;
Щоб книги, які ви читаєте, були
джень
кінь
205 ut supra
А ваші друзі були здатні їх читати.
Шістнадцятьох обскакано чиншовим внеском (%)
Візантія досить таки триваліша.
210 «від ребра до щоки, чиє куштування коштовне»
Панна Мітфорд (або яка ще там) гадала, що воно було
«ґотичне»
«Рай», XIV: це світло не роз'єднує.
VII. Не треба байди бити.
VIII. Укладайте закони ясною мовою.
215 IX. Ю-ан налигував корів, що ґедзались, і годував їх.

Десята стаття існує для

пен 本

єг 業

ne ultra crepidam,

220 Лише встановіть це. Що знають діти про лихе?
І XV-е. Не якась закріплена сума.

Це походить від Мань Цзу 孟

XVI. Не піддавайтесь гнівові.
XII-е. «Стосовно тих, хто брешуть перед судом!»
225 (У 1670 Кань Гсі) а на те Йонь Джінь:
«Щоб ви чули це незатьмарено»

Deliberate converse 毋忽

і з барвою Природи

Йонь Джінь, канто 61

230 про світло про 顯明 гсієн мінь,

шовковими струнними акордами соняшного світла,
Хордами соняшного світла (Pitagora)
non si disuna (xiii)
235 Пишнота
2-й рік
2-й місяць
2-й день

про *Шенъ* 聖

Едикт. 諭

240 «Кожен рік у Старшій Весні, а це перший день провесни,
Глашатай запросить вашу слухняність.
Існує шість обрядів для врочистости
і щоб усі збіглись доосередньо!
І не губити життя через запальність.

CANTO XCIX
(Фраґменти)

IV. There are functions — —

IV. Існують функції.
Пацюче гризіння й пташе клювання: позови,
щур сосни й кицька дуба, вевірка для вас,
горобець, коноплянка, пацюче гризіння й синички
65 кидаються в закон без обґрунтування;
в'яжуть вузли в руйнування майна
fei (чотири), марнують час, борсаються в ділах,
Організація — функціональна
і вона призначена зберігати плавність . . .
70 починається на рівні округи . . .
Мокре до нитки від нахилу роздмухувати змагання,
успіх як запечатані двері,
мовляв, залізо не зішкрябується з вістря голки.

Можна досягти безсторонньої справедливости, оравши й половши,
75 якщо люди війни знатимуть «Пісні».
Шануймо здорову людську думку в обігу.
Ви не зможете обійтися без клясиків . . .
Підточується народ, бо вони не мають твердих засад

І з-поміж таойців твердить Джу:
80 без взаємин з небом, із землею
або з чимсь у засягу порядку,
лише повнотою суб'єктивно, стогнавши під Драконом, верескливим тигром, живим сріблом, пілюлями, фармакопеєю,

І Бгуд спорохніло: оті плотівники споживають,
85 не доглядаючи своїх садиб
Звідси походять зауваження вченого Редсона.

Держава — корпоративна
ніби з пульсом у своєму тілі
& з ритуалом Джоу @ коріння від цього
Коріння крізь усе від цього,
один звук у всьому громадському навчанні:
Це не витвір красного письменства
ані витвір однієї людини:
Шість родів діяльности, дочірній ступінь, взаємообмін,
Щирість від давнього до нинішнього,
одностайність
Без мілин у слововжитку
ані в роз'єднанні;
Мілкі гордощі, слабкі роз'єднання
І провадження часу в пусканні поголосок;
речі геть від осередку, поговір, блягузкання;
Глузи; лайка й веремія; manesco
і ціла родина страждає.
Ціле плем'я — з тіла одного чоловіка,
яким же іншим робом ти його уявив би?
Прізвище і 9 мистецтв.
Батькове слово — співчуття;
Синове — синівство.
Братове слово: взаємність;
Слово молодшого: шана.
Маленькі пташки співають у хорі,
Гармонія існує в пропорції гілок
як ясність (джао[1]).
Співчуття, коріння дерева й джерело води;
Держава: порядок, внутрішня границя;
Закон: взаємообмін.
Що є устава поза взаємообміном?

Якщо впорядковано одне село
то долина осягне чотири моря.

. . . . . .

515 Усе, чого я бажаю, це великодушний дух у звичаях
поперше /серце призвоїтого вимагає душевного
здоров'я в житті
(ні, це не міститься в тексті)
Нехай аналізує облудні програми
і обманні установи
520 Фу жен поручає небо, землю, середину
і зростає.

CANTO C
(Фраґмент)

Count Usedom: Bismarck, like all germans, fanatic — —

Грабя Узедом: Бісмарк, подібно до всіх німців,
фанатик,
Фанатик миру. 1868 у грудні.
(пор. /жадних воєн після '70)
Гльодвіґ проти кари на горло
І за представництво, буд-яким робом, ремісників.
Ультрамонтани
плуталися з Францією
а тоді з Австрією, аристи неуки
плюс неграмотність плутів.
«ІСУСЕ!»
Прорекла королева 1584 року Божого, «стерлінґи
хунтів стерлінґів скільки ж то? 13 000. Бодай їх і не шукати.»
З оранки полів походить справедливість,
а коли слова не мають ваги
Фон Мольтке, Фонтенбльо, 1867, «полювання на оленів»
«In locis desertis
«laetamur, silvis in mediis.
«tondentur, occiditis, mulgentur
«quibus agrum colitis,
«Cruorem funditis,
«carnes intrinsecus vos onerant
«Corporum sepulcra mortuorum viventia.»
Амвросій «De Brachmanorum».
«Щоб Вірджінія була суверенна», сказав Енді Джексон
«ніколи не відділена від . . .»
ОЙ БОЖЕНЬКУ ! ! ! отой десятий відтинок . . .
перша-ліпша частка від . . .
ДО СТА ЧОРТІВ.

CANTO CII

This I had from Kalupso — —

Це мав я від Калюпсо,
яка мала це від Гермеса
«одинадцять учених і, гадаю,
Двайт Л. Морро»
5 установу обрано,
резиденцію пропоновано, не як в Англії
«Корабельний вантаж Залізо»
збрехала Паллада
а те що Пенелопа чекала
10 keinas . . . e Orgei. рядок 639. Левкотоя
випросталась, мов кущ ладану,
спротивляючись Аполлонові,
Орхам, Вавилон
І через 500 років
15 приношала той корч морській чайці,
Феаки,
вона, з Кадмового роду,
Сніжне мереживо прала отут, мов би піну морськую

Але сила-силенна їх, Єтс, Поссум, старий Віндгем

20 не мали ґрунту під ногами
Чорні серпанки усе ще носили із-за Деметри
у Венеції,
за моїх часів,
за моїх юних часів
25 OIOS TELESAI ERGON . . . EROS TE
Киця каже μάω
(няв) з грецькою флексією.

Ячмінь це хребет людський,
40 сотиків за моїх часів
30 один корець.
У Прокопа один франк п'ятнадцять за полуднання
і десять сантимів на-чай стравоносові. Noi altri borghesi
не могли зійти до п'яцци. Ми гадали, що зможемо кон-
тролювати . . .
І те, що ви пливете під вітрилами переливчастою во-
дою . . .
35 під повіками . . .
Вінкельман занотував повіки,
Єтс два місяці над Ронсаровим сонетом.
«Жак Отець» на вивісці поблиз Ле Портелю,
і бельгійці вимовляли це раз-у-раз.
40 Ева поліпшила отой рядок про Freiheit.
«50 років більше на Біржі»
або, як кажуть, мовляли, він не міг би мати.
Свен розбив собі колінні чашечки, приземлившися,
по тому як здерся на 30-футовий вал,
45 і зберіг свою бадьорість,
інший же парубок провисів цілу ніч на линвах
і бачив, як двоє ще інших зірвались.
Узяв Z для хвоста KatZe
див. Фробеніюс про relative Dummheit школярів та вчи-
телів
50 «Книгозбірні» (Інґрід) «не мають Domvile.» Січ. 1955
що й було природно
«pseudos d'ouk . . . ei gar pepneumenos»
сіяли ячмінь з жертвоприносинами (Лакедемон)
Але з пам'яттю Левкотої у тому ладані
55 цілий Вавилон не був спроможен це вдержати
в межах.
«для моїх сучих очей» в Іліоні
мідь і вино, немов ведмежати
у світлі сонця, тож Аталанта
барва як aithiops
60 сяйво либонь
oinops
мов лак у світлі сонця
haliporphuros,
рудаво-золоте

65 у повітрі збережене, не кармін, не полум'я, ориХалк,
le xaladines
освітлено блиманням смолоскипа,
і з природи знак.
Левенята прихильні там
70 ліворуч від Сан Марко
AISSOUSIN,
духи,
Береніка, пізнє сузір'я.
«Ті самі книги» сказав Чжеу
75 вони б повинні бути як брати.
Кришталево,
південний схил під ялівець,
Дика гуска слідує за птахом сонця,
у горах; сіль, мідь, коралъ,
80 мертві слова не в моді
KAI ALOGA,
природа APHANASTON,
глиця жаготить, мов червоний дріт
OU THELEI EAEAN EIS KOSMOU
85 бажання вирватися з усесвіту
amnis herbidas ripas
Антонін;
Юліян
не бажав бути споклоняємим
90 «Так тісно, що мертві не могли падати»
Марцелін
«мертвий парубок поперед мене з розваленою головою
не міг упасти.»
XXIII, 6, і там же
95 Assyrios fines ingressus,
Будував житниці, sueta annona,
звичайно, наличкований «одступником».
Quem mihi febricula eripuit,
Доміціян, infaustus
100 намагався купити мир за гроші.

CANTO CIX

Pro Veritate . . .
curtilagia teneant,
досить землі вколо кожного з них
16 футів з половиною до межевої тички
5 виняток, коли йдеться про матроса, ітд.
містечко, узбережжя й цегляна кладка
Ліноші, матір дрібних заробітків
EPARXON
Випродують те саме у крулевстві та купують анґельські
10 не вивозять монет, платівок і злитків з країни,
Donaison, акліматизований
8 Н.6 для готівки лише в розміні
5 Н.4. три місяці кредиту
і книги не введено в межі.
15 Жадного хлопійка не могло муляти його (Літлтонове)
писання
довге у виготуванні,
vocabula artis
Ані законні вирази не повинні були бути замінені,
Бректон:
20 Нечемно судити про частину, нехтувавши ціле
nemo omnia novit
У людських серцях на скелі розуму
і вони не змогли бути
«вибачено службою присяжних»
25 не було жадних присяжних за його, Сповідника, часів.
Люб'язноші з Амбракії
veigne en Court
і Селляйо
намалював оту богиню
30 le Concord del fine
Кок
συμβαίναι
на 43-му Єлисавети

Finc не може вилучити ascun chose
35 continuance solonques le purpot
CHARDE dit estre certaine.
in quex le terre demeure
(liver dit)
упевненість породжує спокій
40 не заради тримання чогось в оренді, лише для ясности
«de ses vicines».
Час матір Манора
ані не може володар створити новий звичай
у ладному відбиткові
45 tempora non regum
з яструбом, парою озолочених острогів чи подібним
Баня це пагорб
лігво: долина, arundinetum
drus це древо дрімуче
50 Si nomina nescis perit rerum cognitio
nemo artifex nascitur
Десять родин у заставі і головна застава
Хоча єпископат розв'язано
місто зостається

55 Туан et consuetudo

«Із вдячним почуттям обурення до Водсворза, 20 шилінґів
15. травня,
Ратуша у Гартфорді
Карл, Божою Милостю, '62
60 Брювен, Кенфілд,
Установа politique
і самий тільки жест
За розпорядженням, спадкоємці, наступники, Вулкот, Толкот, постійна
Печатка, Правитель, Райця та 12 дорадників
65 2-ий четвер, травень і жовтень
Присяги, Корабель, транспорт і перевезення
за їхньою звичайною печаткою

і не перешкоджати рибальству
при засолюванні
70 у Нерроґенсеті
і на півдні у морі
Копальні, Мінерали Дорогоцінне Каміння Ка-
меноломні
Як від нашого Манора Іст Ґрініч
у Соккеджі, не Capite
75 Одна п'ята всіх руд Злото й Срібло
23. квітня, Вестмінстер
ГОВАРД
Крило немов польовий шпат
і хватка лапок для втримання рівноваги
80 Зелене жовте сяйво сонця, швидше,
Азалії на сніговому схилі.
побоювання, що він перешкоджатиме і не підпише на-
каз про рушення,
одержано, сказав Монро, щоб його спекатися
(Едді)
85 Він побував усюди по лікарнях
Судова розправа була в Атенах
Хто для мостів
reparando
Для кожної нової хати 4 акри
90 Stat de 31 Eliz.
Angliae amor
І фальшиве каміння не саджати у щире злото
королеві виставляти тільки вартість
і встановлювати ціну кількости
95 auxy soit signe teste leopard
Ясно глибоко на віддалі від Таорміни
високе бескеття й блакить під ним
форма врізана у шию лютні, звук із чаші
Дубові галузки самотньо над Селльої
100 Це крило кольору польового шпату
phylotaxis
Над хвірткою брами
ІНО Ινώ Кадмейя
Еріґена, Ансельм,
105 поєдинок між Гербертом та Ремюза
Геліос,

Καλλιαστράγαλος Іно Кадмівна,
Сан Доменіко, Санта Сабіна,
С-та Марія Трастевере
110 у Космедіні
Le chapeau melon de St Pierre
Ви у каяку (piccioletta) айстровому он там!

UKRAINIAN is spoken to-day by over 45 million people. Numerically, Ukrainian-speaking people are second in the Slavic family of nations (after the Russians) and fifth in the whole of Europe (after the Russians, the English, the French, and the Germans).

The Ukrainian language stands out as an independent creation, with a distinct character of its own though, like other languages, it shows many qualities similiar to those of the languages spoken in the neighbouring countries. This is especially visible in relation of Ukrainian to other Slavic languages. Contemporary Ukrainian, however, has many characteristics in its phonology ("ikannya"; hard consonants before e, i; g = h; identification of y and i, etc.), in the stress, formation of words, syntax, and vocabulary which distinguish it from Russian and other languages. The pecularities of Ukrainian formed the basis on which the Imperial Russian Academy of Sciences in St. Petersburg recognized it as a separate language different from Russian (1906).

Like other languages, Ukrainian has many dialects (North- and South-Ukrainian with East and West subdivisions). Apart from dialects, there exists a literary standard Ukrainian used in public offices, schools, literature, press, broadcasting, etc.

The oldest literary language in the Ukraine was the Old Church Slavic which came to Ukraine from Bulgaria at the time of the acceptance of Christianity by Volodymyr the Great of Kyiv in 988. This Church Slavic became greatly modified, „ukrainianized", so as to conform to the language spoken by the common people. Highly expressive elements of it are to be found in „Prince Ighor's Raid" (end of the 12-th century). A language so formed was in use up to the end of the 18-th century.

A new era started in 1798 with the publication of Ivan Kotlyarevskyj's „Aeneid", which was written in the language spoken by the common people. Kotlyarevskyj was followed by Hryhorij Kvitka-Osnovyanenko, Amvrosij Metlynskyj, Yevghen Hrebinka, Panteleymon Kulish, Taras Shevtchenko, and others. All of them (and particularly Shevtchenko, 1814—1861) established the standard of modern literary Ukrainian, largely based on the South-Eastern dialects. Its further progress was secured by such 19-th century writers as Marko Vovchok, Leonyd Hlibiv, Oleksa Storoshenko, Markian Shashkewych, Ossyp Yuriy Fedkowych, Panas Myrnyj, Ivan Nechuj-Levyckyj, Ivan Franko, Mykhaylo Kotsyubynskyj, Lessya Ukrayinka, and by the writers of the 20-th century: Yuriy Yanovskyj, Pavlo Tychyna, Maksym Rylski, Yevghen Malaniuk, Yuriy Klen, and in exile especially by Vassyl Barka, Mykhaylo Orest, Olegh Zuyevskyj, Wadym Lessytch, and others.

Professor Jaroslaw B. Rudnyckyj

ДОДАТОК I

Зразки перекладів Е. П. з інших мов

APPENDIX I

Some specimens of E. P.'s own translations from other languages

Guido Cavalcanti

SONNET VII

Who is she that comes, makyng turn every man's eye
And makyng the air to tremble with a bright clearenesse
That leadeth with her Love, in such nearness
No man may proffer of speech more than a sigh?

Ah God, what she is like when her owne eye turneth, is
Fit for Amor to speake, for I can not at all;
Such is her modesty, I would call
Every woman else but an useless uneasiness.

No one could ever tell all of her pleasauntness
In that every high noble vertu leaneth to herward,
So Beauty sheweth her forth as her Godhede;

Never before was our mind so high led,
Nor have we so much of heal as will afford
That our thought may take her immediate in its embrace.

The original text:

SONETTO VII

Chi è questa che vien, ch' ogni uom la mira,
Che fa dí clarità l' aer tremare,
E mena seco Amor, sí che parlare
Null' uom ne puote, ma ciascum sospira?

Ahi, Dio, che sembra quando gli occhi gira?
Dicalo Amor, ch' io nol saprei contare:
Cotanto d'umilità donna mi pare,
Che ciascun' altra in vêr di lei chiam' ira.

Non si potria contar la sua piacenza,
Ch' a lei s' inchina ogni gentil virtute,
E la beltate per sua Dea la mostra.

Non fu sì alta già la mente nostra,
E non si è posta in noi tanta salute,
Che propriamente n' abbiam conoscenza.

The same sonnet translated into Ukrainian by Mykhaylo Orest:

Ґвідо Кавальканті

СОНЕТ VII

О хто вона, що йде, щоб очі дивувати,
Що будить в ясному повітрі трепетання?
Вона веде любов — і ронить грудь зідхання,
Бо все багатство слів тут мовкне, небагате.

Душе, як погляди її знести б могла ти?
Любові втіленій не можу скласти дань я!
Так вабить скромністю ця надзвичайна паня,
Що кожну мусів би, здається, гнів поняти.

Мій Боже, як повім про всі її принади!
Поклін їй віддають похвальні всі чесноти,
Являє в ній краса свій вицвіт і богиню.

Чи знав наш дух таку високу благостиню?
І сил у нас нема, щоб чар цей побороти:
Весь ум наш перед ним — без влади і без ради.

PLANH FOR THE YOUNG ENGLISH KING

That is, Prince Henry Plantagenet, elder brother to Richard Coeur de Lion.
From the Provençal of Bertrans de Born 'Si tuit li dol elh
plor elh marrimen.'

If all the grief and woe and bitterness,
All dolour, ill and every evil chance
That ever came upon this grieving world
Were set together they would seem but light
Against the death of the young English King.
Worth lieth riven and Youth dolorous
The world o'ershadowed, soiled and overcast,
Void of all joy and full of ire and sadness.

Grieving and sad and full of bitterness
Are left in teen the liegemen courteous,
The joglars supple and the troubadours.
O'er much hath ta'en Sir Death that deadly warrior
In taking from them the young English King,
Who made the freest hand seem covetous.
'Las! Never was nor will be in this world
The balance for this loss in ire and sadness!

O skilful Death and full of bitterness,
Well mayst thou boast that thou the best chevalier
That any folk e'er had, hast from us taken;
Sith nothing is that unto worth pertaineth
But had its life in the young English King
And better were it, should God grant his pleasure,
That he should live than many a living dastard
That doth but wound the good with ire and sadness.

(continued p. 284)

ПЕРЕКЛАД ЦЬОГО ПЛАЧУ БЕРТРАНА ДЕ БОРНА БЕЗПОСЕРЕДНЬО З ПРОВАНСАЛЬСЬКОГО ОРИҐІНАЛУ

The same Planh translated into Ukrainian by E. G. Kostetzky from Bertran de Born's Provençal original

Весь разом біль і журби і печаль
І скорб і втрати і нашестя лих,
Що їх зазнав наш світ, чий уділ — жаль,
Се тільки сповид прикрощів легких,
Коли ось вмер король-юнак Англійський!
У спадок — слава й молодість сумна,
Земля понура, темна і смутна,
Безрадісна, жалоби повна й горя.

Полонить туга, болість і печаль
Осиротілих воїнів двірських,
Співець пригнічен і гудець-скрипаль,
Бо владна смерть усе взяла від них,
Бо бранцем їй король-юнак Англійський.
Щедрота стала скнарістю без дна,
Возміздя, леле, втрата ся не зна',
Для того б не достало сліз, ні горя.

Могуча смерте, втілена печаль,
Хвалися: ліпший лицар з-між усіх,
Що світ їх знав, тепер тобі васаль.
Немає бо серед чеснот таких,
Що б їх не мав король-юнак Англійський.
Була б же воля Божа суджена,
Щоб він жив, а не підла множина
Спричинників самих страждань і горя!

(далі ст. 285)

From this faint world, how full of bitterness
Love takes his way and holds his joy deceitful,
Sith no thing is but turneth unto anguish
And each to-day 'vails less than yestere'en,
Let each man visage this young English King
That was most valiant 'mid all worthiest men!
Gone is his body fine and amorous,
Whence have we grief, discord and deepest sadness.

Him, whom it pleased for our great bitterness
To come to earth to draw us from misventure,
Who drank of death for our salvacioun,
Him do we pray as to a Lord most righteous
And humble eke, that the young English King
He please to pardon, as true pardon is,
And bid go in with honourèd companions
There where there is no grief, nor shall be sadness.

Поймає сей безсилий світ печаль,
Любов щезає, никне глузд утіх,
Понад усім болючих змін скрижаль,
Черговий день не вартий днів булих.
Ось долі суд — король-юнак Англійський:
Прекрасне тіло, вдача витворна —
Усе відлинуло, немов мана,
З юдолі безутіхи, болю й горя.

Того, Хто, нашу зваживши печаль,
Прийшов у світ наш викупити гріх
І смерть прийняв, до нас бо мав співжаль,
Його, Володаря чинів благих,
Благаєм: хай король-юнак Англійський
Відпущен буде з друзями сповна
І хай шляхетних прийме сторона,
Де вже немає ні журби, ні горя.

Нагробок Генрі Плантаґенета, «короля-юнака Англійського», в Руанському соборі, до і після реставрації. Рисунки з колекції Бодрі в Руанській книгозбірні (ліворуч і посередині) та в «Le Musée départemental des Antiquités de la Seine-Inférieure», Rouen [1954] (праворуч)

Statue of the tomb of Henry, the "jove rei engles" in the cathedral at Rouen, before and after restoration. Drawings from the collection Baudry, Bibl. Rouen (left and middle), and in "Le Musée départemental des Antiquités de la Seine-Inférieure", Rouen [1954] (right)

Ci-jointes des calques, dues à l'amabilité de Madame J. Dupic, Directrice des Bibliothèques de la Ville de Rouen

Joachim du Bellay

ROME

‚Troica Roma resurges.' — Propertius

O thou new-comer who seek'st Rome in Rome
And find'st in Rome no thing thou canst call Roman;
Arches worn old and places made common,
Rome's name alone within these walls keeps home.

Behold how pride and ruin can befall
One who hath set the whole world 'neath her laws,
All-conquering, now conquerèd, because
She is Time's prey and Time consumeth all.

Rome that art Rome's one sole last monument,
Rome that alone hast conquered Rome the town,
Tiber alone, transient and seaward bent,
Remains of Rome. O world, thou unconstant mime!
That which stands firm in thee Time batters down,
And that which fleeteth doth outrun swift time.

Arthur Rimbaud

ANADYOMENE

As it might have been from under a green tin coffin-lid,
A woman's head with brown over-oiled hair
Rises out of a theatre box, slow and stupid
With ravages in rather poor repair.

Then ups the fat grey neck and bulgy shoulder-blades,
The shortish back going out and in
And the fat, in clumsy slabs under the skin,
Seems ready to emerge without further aids.

The original text:

VENUS ANADYOMENE

Comme d'un cercueil vert en fer blanc, une tête
De femme à cheveux bruns fortement pommadés
D'une vieille baignoire émerge, lente et bête,
Montrant des déficits assez mal ravaudés.

Puis le col gras et gris, les larges omoplates
Qui saillent; le dos court qui rentre et qui ressort;
La graisse sous la peau paraît en feuilles plates
Et les rondeurs des reins semblent prendre l'essor . . .

Sophokles

FROM „WOMEN OF TRACHIS"

Khoros:

Phoebus, Phoebus, ere thou slay
and lay flaked Night upon her blazing pyre,
Say, ere the last star-shimmer is run:
Where lies Alkmene's son, apart from me?
Aye, thou art keen, as is the lightning blaze,
Land way, sea ways,
in these some slit hath he
found to escape thy scrutiny?

Confucius

CHUNG YUNG — THE UNWOBBLING PIVOT

From: Part two. Tsze's Second Thesis

XVII

1. Kung said: Shun was a son in the great pattern, that is his glory; in knowing himself he was a sage and he acted on the clarity of his self-knowledge; for honors he had the Empire, possessing all inside the four seas; he offered the sacrifices in the ancestral temple and his descendents offered them there to him.
2. One would say that having this capacity for seeing clearly into himself and thereby directing his acts, he perforce came to the throne, perforce had these high honors, perforce this enduring fame, and longevity.
3. From of old, Heaven in creating things, of necessity concentrates their materials in them, with energy and in due proportions, and thence it comes that it nourishes the vigorous tree and fells that which is ready to fall.

- Cf. Shi King, III, 3, VI, 1.

4. The Book of Poems says:

Our joy is the Honest Prince
Worthy of affection
Ornament of our culture
True hearted and a good magistrate.

His virtues have coordinated the people
And brought them into harmony with nature
His happiness and prosperity are from heaven
And he has nourished this heavenly fortune;
He has augmented his destiny
And reinforced the beneficence of the elements.

- Shi King, III, 2, V, 1. (Cf. Odyssey I, 34.)

(continued p. 292)

ПЕРЕКЛАД ВІДПОВІДНОГО МІСЦЯ ЗА ТЛУМАЧНИМ ТВОРОМ ЛІН ЮТАНЯ «МУДРІСТЬ КОНФУЦІЯ»

The corresponding quotation translated into Ukrainian from Lin Yutang's commentary work "The Wisdom of Confucius"

Конфуцій зауважив: «Імператора Шуна можна либонь у найправдивішому глузді слова назвати побожною людиною. Своїми моральними почуттями він був святий. Гідністю свого посту він був володарем імперії. Багатством належало йому все, що містить білий світ. Після його смерти його духові приношувано жертви у храмі прабатьків, а його діти й онуки приносили йому жертви й далі протягом життя численних поколінь.

Позначений високими моральними властивостями безумовно досягне відповідно високого становища, відповідно великого багатства, відповідно великого імени та відповідно високого віку.

Бо, дававши життя всім створінням, Бог, поза сумнівом, визначає міру Своєї щедрости за їхніми властивостями. Так плекає й зберігає Він дерево, повне життя, тоді як дозріле до занепаду Він від'єднує й знищує.»

У «Книзі пісень» говориться:

Великий та шляхетний князь надав
Усім своїм чинам глузду права.
Дух його мудрости опанував
Селян і шляхту, збірноту, двір.
Так надало йому небо, що коронувало його предків,
Незліченні почесті, знані будь-коли.
Бо небо охороняє й захищає того,
Кому уділено завдання вступити на престіл.

Це вірно остільки, оскільки тому, хто відзначається видатними моральними властивостями, уділюється божественне завдання посісти імператорський трон.

(далі ст. 293)

5. Who has this great power to see clearly into himself without tergivisation, and act thence, will come to his destiny (that is a high destiny).

XVIII

1. Kung said: King Wan alone of men had no cause for regrets. His father was King Ki, his son Wu; the first laid the sound basis for the Empire and the second transmitted it with honor.

2. King Wu completed the work of the Kings Tai, Ki and Wan. He buckled on his armour but once, and with that once conquered the Empire, without losing his spotless reputation in the world. His title was „Son of Heaven", he had what lies within the four seas, he offered the sacrifices in the ancestral temple and his descendents maintained him with the same rites. So they nourished his spirit.

3. King Wu received the „Decree" [was confirmed by heaven as Emperor] in his old age; the Duke of Chow completed the just and splendid labors of the Kings Wan and Wu, and established posthumous titles for the Kings Tai and Ki, he honored the earlier Dukes with Imperial ceremonies, and extended the order of ceremonies to the princes and great officers, to the rest of officers and scholars and to the people. Thus if the father was a grand officer and the son a scholar, the funeral was of a grand officer and the sacrifice that of a scholar; if the father was a scholar and the son a great officer the funeral was of a scholar and the sacrifice of a great officer.

Mourning for a great officer was for one year; for the Emperor three; in wearing mourning for one's father or mother there was no difference because of rank; in this noble and plebs were the same.

XIX

1. Kung said: How high was the filial sense [sensibility] carried by King Wan and the Duke of Chow!

2. Filial pity is shown in the rectitude and precision wherewith one executes the will and completes the work of one's forebears.

3. In the Spring and Autumn they set in order and adorned the sacred halls of their forebears. They set out the sacred vessels, donned the ceremonial robes and offered the sacred fruits of the season.

4. With the rites in the ancestral temple they distinguished the degrees of the Imperial family, disposing the participants

(continued p. 294)

Конфуцій зауважив: «Правдоподібно імператор Вен був людиною, якій судилася повнота щастя. Його батько, імператор Чі, був так само вартою уваги людиною, як і його син імператор Ву. Його батько поклав засновний камінь його дому, а його син продовжив його діло. Імператорові Ву, який мав провадити далі справу, розпочату від його діда імператора Чі та його батька імператора Вена, вистачало лише ебратись у броню, щоб уся держава підлягла йому. Гідністю свого посту був він володар іімперії. Багатством належало йому все, що тільки містить білий світ. Після його смерти його духові приношувано жертви у храмі прабатьків, а його діти й онуки приносили йому жертви й далі протягом життя численних поколінь.

Небо покликало імператора Ву до володарювання, коли він був уже старою людиною. Його брат князь Чжоу приписав удатне заснування імператорського дому так само моральним властивостям імператорів Вена та Ву. Він зводив імператорський титул на Великого Імператора (Венового діда) та імператора Чі (Венового батька). З імператорськими почестями приносив він жертви всім князям дому, які володарювали раніше.»

(«Цього правила тепер дотримуються всі, від володарних князів, шляхти й панів аж до найнижчих верств народу. Якщо батько був шляхтичем, а син тільки благородним паном, то батька по його смерті ховають з усіма почестями для шляхтича, але жертви приносять йому як благородному панові. Коли ж батько — благородний пан, а син — шляхтич, то батька по його смерті вшановують похороном благородного пана, зате жертви приносять йому як шляхтичеві. Правило для родичів відбувати жалобу протягом року серед шляхетного стану являє собою зобов'язання. Родичі ж імператора зобов'язані відбувати жалобу по ньому протягом аж трьох років. У відбуванні жалоби по батьках існує лише одне правило. Тут немає жадної різниці між шляхтою та народом.») (Процитований у дужках фраґмент міститься у первісному конфуціянському тексті. Своїм змістом, проте, він скидається більше на коментар.)

Конфуцій зауважив: «Імператор Ву та його брат принц Чжоу були справді надзвичайно побожними людьми. Обов'язок дітей полягає тепер у тому, щоб успішно провадити далі незавершену справу предків і передати її у спадщину нащадкам.

Навесні й восени впорядковували вони храм прабатьків, підготовлювали жертовні сосуди, виставляли знаки й спадкові речі родини і приносили відповідні до пори року жертовні дари.

Ранґовий порядок при церемоніях у храмі прабатьків полягає насамперед у тому, що приналежні до родини ступенуються за їхнім

(далі ст. 295)

according to rank, they indicated also the worth of services rendered. The subalterns presented the cup in the general toast, and thus even the most humble had their part in the rites. In the banquets that followed the guests were arranged „according to hair" [as to its color, i. e., according to age].

5. They sat in the seats of their forbears, they followed their ceremonies, they executed their classic music. They honored those whom their forebears had honored, showed love to those whom their forebears had held in affection, and greeted the dead as though they were present in person.

6. With the rites to earth and heaven they honored the God of Heaven; with the ceremonies in the ancestral temples they paid homage to their forebears.

He who understands the meaning and the justice of the rites to Earth and Heaven will govern a kingdom as if he held the lit up in the palm of his hand.

щаблем кревности. Ранґ беруть до уваги також і з огляду на суспільний стан. Нарешті, беруть до уваги й заслуги з погляду моральної вартости.

Коли під час загальної трапези п'ють за здоров'я суспільства, то нижчі ранґом виголошують здравицю перед вищими, що має появляти визнання найнезначніщих. Наприкінці влаштовують особливе частування старих, щоб тим робом ушанувати перевагу старости.

Найвище здійснення правдивого синівського обов'язку полягає в тому, щоб улаштовувати збори на тих самих місцях, де до нас збиралися батьки; дотримувати той самий церемоніял, що його дотримували вони до нас; грати ту саму гудьбу, що її грали вони до нас; ушановувати тих, кого вшановували вони; любити тих, до кого справді лежало їхнє серце; служити померлим так, якби вони були ще серед живих, і відсутнім так, якби вони ще були присутні.

Приносити жертви небу й землі — належить до служби Божої. Дотримувати церемонії у храмі прабатьків — належить до культу предків. Хто збагнув глузд приношуваної небу й землі жертви і значення, яке має вшанування прабатьків улітку й восени, той спроможний управляти країною так само легко, як і вказати пальцем на долоню.»

THE CONFUCIAN ODES, the classic anthology defined by Confucius.

Part II. Elegantiae, or Smaller Odes. Book 3. Red Bows.

VII
(181)

Wild geese with a „whish" of wing,
officers go to the waste.
„Toil, you lone fish."

From wing, geese nest in marsh,
we scholars raise a wall,
5 000 toise in all to each day's stint
where quiet homes shall rise
from our toiled agonies.

Wild geese cry harsh a-wing
(wise see the toil)
Fools call us proud
and say:
Too loud.

ДОДАТОК II

Відкритий лист Е. П., опублікований незабаром по його повороті до Італії у вересневому числі за 1958 журналу «L'Illustrazione Italiana»

APPENDIX II

A letter of E. P. in «L'Illustrazione Italiana», Settembre 1958.

Звичайно ж, я радий, що знову повернувся до своїх, а, крім того, я віднайшов ще й начерки однієї неопублікованої досі поезії. Властиво, я шукав три місяці абсолютного спокою, який мені, проте, не був забезпечений. Навпаки, мене опрацьовувано всілякими запитаннями: «Що ви думаєте про Хрущова?», «Що про Америку?», «Що про університети у США?»

З приводу другого питання можна б написати цілий — ні, цілих десять томів, перше потребувало б ще досліджень, а щодо третього, то я просто знизав би коротко плечима. Крамнички, в яких не вивчають історію США, де аж кишить від глупоти і де не в ходу твори Джона Едемса, Фан Бурена, Алекса дель Мара, Брука Едемса. Невеличка коверта з «фундаторськими грішми», яку дарують «заховувачам». Жахливий розпад від тих часів, коли я, молодий чоловік, протестував проти хиб та помилок, які видаються тепер жалюгідно малими у порівнянні з нинішнім віроломством. Одна-єдина, мимоволі «таємна» книжкова серія, як то Пор любив визначати часописи ієрархів з-поміж «оскаржених». «The square dollar series» бореться за те, щоб підготувати студентів до сприйняття історичних знань, які повинні їм допомогти збагнути панурґію провідних кіл і ворогів громадської пристойности.

Я потребую спокою, три «культуральних» листи чекають на мене. Пані Сарторіс пересилає мені автограф Ремі де Ґурмона, з приводу першого перекладу «Les Chevaux de Diomède», і число «Egoist», в якому цей переклад був з'явився друком, а саме у фейлетонному відділі. Цей переклад, звичайно, повинен би був з'явитись у книжковій формі, але прийшла війна (1914).

Якийнебудь йолоп заперечує або заперечив вартість Бранкузі, і ось катавасія триває далі.

Один видавець бажає порад, нюансів ітд. з приводу роману досі незнаного Шателя (Жана), у всякому разі я мушу бодай щось відповісти, але переважає в мене прокляття й бажання послати «культуру» в якусь темну «bolgia»[1]).

---

1) Дослівно «кешеня»; так називаються відділи в Дантовому пеклі. — *І. К.*

Ще хочу згадати, що з Канто 98 я почав заходжуватися коло священного передання Кань Гі (або Кань Гсі, пишіть як це вам до вподоби, бо жадна абеткова транскрипція не віддає китайський звук, і я ніколи не зустрічався з двома китайцями, які вимовляли б два слова на той самий ріб) «мей жін пу гао».

Канто 99 з'явилося цього місяця у «Virginia Quarterly». Канто 98 оцінюють як «поетичніше», проте обидва — принаймні як сподівається автор — доведуть, що вся поема має єдину структуру. Саме — що десять канто про імператорів Катаю, Держави Середини, канто 52 — 61, продовжуючи тему канто 13 (конфуціянський мотив), провадять до канто 98 та 99, які являють собою виклад переключеної у чин етики Конфуція і чудового управління Манджурців, — як учення про державу. Si monumentum requiris. Простіше я цього не можу зробити.

Дозволите попрощатися.

ЕЗРА ПАВНД

Брунненбурґ, 22. липня 1958.

新

ДОДАТОК III

Зразки перекладів з Е. П. іншими мовами

APPENDIX III

Several of E. P.'s poems translated by different poets into their languages

CANZONE

Ama il tuo sogno
Ogni inferiore amore disprezzando,
Il vento ama
Ed accorgiti qui
Che sogni solo possono veramente essere,
Perciò in sogno a raggiungerti m'avvio.

(Giuseppe Ungaretti)

MOTIVO

Un vento lieve udii che mi cercava
Dentro quiete foreste,
Un vento lieve vidi e mi cercava
sopra il mare sereno.

E dentro boschi oscuri
mi sono incamminato,
E su acque silenziose, notte e giorno,
Cercando il vento lieve.

(Salvatore Quasimodo)

DA: E. P.: ODE POUR L'ELECTION DE SON SEPULCRE

V

Ne è morto una miriade,
E degli meglio, fra tutti gli altri,
Per una scanfarda spremuta,
Per una civiltà scassata,

Fascino, fresche bocche sorridenti,
Veloci sguardi ora sotto le ciglia della terra,

Tutto per duo palate di statue in pezzi
E per qualche migliaio di libri squinternati.

(Eugenio Montale)

DA: CANTO XIII

Kung vagò
dal tempio dinastico
nella cedraia . . .
lungo il fiume inferiore,
Khieu Tchi con lui e
Tian dalla voce profonda
Disse Kung: „siam ignoti,
Ti farai auriga
per aver la celebrità?
O io dovrei condur carri da caccia?
O farmi oratore, o arciere?"
E Tseu-lou: „Io ordinerei le fortezze" rispose,
E Khieu: „S'io fossi Signor d'una provincia
La ordinerei meglio di questa."
E Tchi disse: „Preferisco un tempietto al monte,
Ed osservare i riti
prescritti."
Tian accarezzò le corde,
E il liuto suonò in sordina,
dopo aver tolta la mano,
Guardò il suono alzarsi come fumo fra le foglie,
e disse:
„Al pozzetto, lungo il fiume,
Dove i ragazzi schizzan dai trampolini,
E si suona le mandole fra i cespugli."
E Kung a tutti sorrise.
Poi Thseng-sie domandò:
„Chi ha dato la retta risposta?"
„Tutti, secondo il temperamento d'ognuno."
E Kung minacciò Yuan Jang,
più vecchio di lui,
Che diceva acquisir sapienza
Gingillandosi lungo la strada.
E gli disse:
„Vecchio idiota, smettila,
Alzati e fatti utile."
E disse:
„I talenti d'un neonato
si rispettano dal primo vagito,

Ma un cinquantenne ignorante
non merita rispetto alcuno."
Ed ancora: „Il principe che si circondi
Di savi ed artisti
usufruirà delle sue ricchezze."
Disse e scrisse su tavolette di bambù:
„Chi non ha ordine in sè
Non l'importà ai circostanti;
Di chi non ha ordine interno
La famiglia non agirà coordinata;
Un principe senza ordine interno
Non l'imporrà nei suoi domini."
E dava le parole:
„Ordine" e „deferenza fraterna"
Non parlò dell' oltretomba.
Ma disse:
„Chiunque può oltrepassare,
Facile è tirare oltre,
La media é difficile."

(Mary de Rachewiltz)

Еспанський (кастільський)
Spanish (versión castellana)

DEL CANTO LXXXI

La hormiga es un centauro en su mundo de dragón.
Humilla tu vanidad, no fué el hombre
El que hizo el valor, o hizo el orden, o hizo la gracia,
    Humilla tu vanidad, digo, humíllala.
Aprende del mundo verde el lugar que te puede corresponder
En invención a escala o verdadero arte,
Humilla tu vanidad
                Paquin ¡humíllate!
El casco verde ha sobrepasado tu elegancia

„Domínate a ti mismo y entonces otros te acatarán"
    Humilla tu vanidad
Eres can golpeado bajo el granizo,
Urraoa hinchada al veleidoso sol,
Medio negra, medio blanca
Y ni siquiera distingues el ala de la cola
Humilla tu vanidad,
        Cuán pequeños tus odios
Alimentados en la falsedad,
        Humilla tu vanidad,
Violento en destruir, avaro en caridad,
Humilla tu vanidad,
        digo, humíllate.

Pero el haber hecho en vez del no hacer nada
        esto no es vanidad
El haber, con decencia, llamado
Para que un Obtuso abra
        El haber recogido del aire una viva tradición
ode un magnífico ojo anciano la llama invicta
Esto no es vanidad.
    Aquí el error está todo en lo que no se hizo,
todo en la timidez que titubeó.

(José Vázquez Amaral)

Португальський (Бразілія)
Portuguese (Brazilia)

CANTO XII

E sentamos aqui
sob a muralha,
Arena romana, de Diocleciano, les gradins
quarante-trois rangées en calcaire.
Baldy Bacon
comprou todos os vinténs de cobre em Cuba:
Un centavo, dos centavos,
disse aos peões „tragam todos".
„Todos para a cabana do patrão", disse Baldy,
E os peões trouxeram;
„para a cabana do patrão êles trouxeram",
Como diria Henry.
Nicholas Castaño, em Havana,
Tinha também alguns centavos, mas os outros
Deviam pagar porcentagem.
Porcentagem quando queriam centavos,
Centavos públicos.
Interêsse de Baldy:
Negociar com moeda.
„Nenhum outro negócio me interessa"
Dizia Baldy.
Dormindo acorrentado a dois negrões retintos,
Guarda regia, acorrentada a sua cintura
Para impedi-los de escapar durante a noite;
Já estava impopular entre os cubanos;
A febre o reduziu a 49 quilos.
Voltou para Manhattan, para Manhattan finalmente.
Rua 47, 24 Leste, quando encontrei com êle,
Metido em negócio de impressão, i. é, agente,
à cata de velhas amizades,
Escritório na Rua Nassau, distribuindo empregos aos tipógrafos,

Comércio de papelaria,
e mais tarde, seguros,
Riscos de empregadores,
seguros de todo tipo,
Incêndios em bordéis etc, comissões,
Fazendo 15 ou mais dólares por semana,
Pollon d'anthropon iden,
Marcou as emprêsas de navegação mais relaxadas,
onde um homem corria maior risco
De perder uma perna em guindastes emperrados;
Fogo também, como no caso do puteiro,
Em que chegou, Hermes miraculoso, por acaso,
Dois minutos depois que os *ángeles* do proprietário
Tinham saído à sua procura.
Juntou para sua gente 11,000 em quatro mêses
naquêle negócio em Cuba,
Mas êles foram pro buraco,
Também cavou 40,000 pacotes,
Certa vez, mas queria „engulir Wall Street inteira".
E ficou limpo em três semanas.
Habitat cum Quade, grande praça,
Mons Quade, que usava um monóculo na ponta de uma larga fita negra.
(Referido em outra parte)
Dos Santos, José Maria dos Santos,
Ouvindo que um navio de cereais
Naufragara no estuário do Tejo,
Arrematou-o em leilão, nemo obstabat,
(Foi o único lance). „Camarada louco!" „Milho
Estragado pela água salgada,
Não vale nada, de que lhe servirá?". Dos Santos.
Tudo podre com a água do mar.
Dos Santos português lunático arrematou-o,
Hipotecou então todo o seu patrimônio
e tot lo sieu aver,
E comprou leitõezinhos, porcos, porquinhos,
Porcos marrãos, por todo Portugal,
alimentados com a carga,
A primeira vara empenhada para comprar a segunda,
und so weiter,

Porcos de Portugal,
cevados fartamente na estação de engorda,
E Dos Santos engordou, um grão-senhor de Portugal
Ora reunido aos ancestrais.
E tudo com cereal encharcado de água
(Agua provàvelmente fresca no estuário)
Và pro inferno Apovitch, o mundo não acaba em Chicago.
John Quinn
numa reunião de banqueiros,
cheio com tôdas as histórias de infortúnio,
cheio com sua florescente fatuidade
e suas finas listas brancas
Tecidas no rebordo interior de suas vestes
De modo a parecer que usavam dois coletes,
Contou-lhes a História do Honesto Marinheiro.
Cheio com o decôro todo
ao sentarem-se, os presbiterianos graduados
Diretores, especuladores de companhias de arrendamento,
Diáconos de igrejas, donos de cortiços,
Alias usurários in excelsis
quintessencial essência de usurários,
Os provedores de empregos, choramingando os seus 20%
e os tempos bicudos
e a queda dos valores brasileiros
(valores S.A.)
E a incerteza geral de todo investimento
Salvo investimentos em prédios para novos bancos
produtivos de prédios bancários
E que não facilitam a distribuição,
Cheio com os seus modos de torcer a bôca
nos tocos de charutos,
Disse John Quinn:
Era uma vez um pobre e honesto marinheiro, um beberrão de marca,
Um cabra safado, um salafrário, verdadeira esponja, e
A bebida acabou por mandá-lo ao hospital,
E foi operado, e lá havia uma pobre puta que
Teve um filho na enfermaria de mulheres, enquanto
Tratavam do marujo, e lhe trouxeram o garoto
Quando voltou a si, e lhe disseram:
„Olhe o que tiràmos de dentro de você!"

E êle olhou pr(aquêle troço, e sentiu-se melhor,

E quando deixou o hospital, largou de beber,
E quando viu que já estava em bôa forma
engajou-se em outro navio
E economizou o pagamento
e continuou a economizar o pagamento,
E comprou uma parte do navio
e por fim tornou-se dono da metade
Depois de um navio
e com o tempo de uma linha inteira de vapores;
E educou o garoto
e quando o garoto estava no colégio,
O velho marinheiro sentiu-se mal de novo
e os doutores disseram que êle estava nas últimas,
E o garoto veio para a beira da cama,
e o velho marinheiro disse:
„Filho, sinto muito não poder aguentar um pouco mais,
Você é moço ainda.
Eu lhe deixo res-pon-sa-bi-li-da-des.
Pena que eu não possa esperar até que você cresça
E se sinta mais capaz de levar nosso negócio adiante . . ."
— Mas, pai, não,
Não se preocupe comigo, eu estou bem.
Trata-se de você, pai.
„Aí está, meu filho, você acaba de dizer.
Você me chamou de seu pai, e eu não sou.
Não sou seu papai, não.
Eu não sou seu pai, mas sua mãe", disse êle,
‚Seu pai era um rico negociante de Istambul'."

(Augusto de Campos
Décio Pignatari
Haroldo de Campos)

DU CANTO LXXXI

La fourmi est un centaure dans son monde de dragons
Mets bas ta vanité, ce n' est pas un courage d'homme
Ou ordre fait, ou grâce faite
Mets bas ta vanité, je dis mets bas ta vanité
Apprends du végétal où peut-être ta place
Dans l'échelle de l'invention ou de l'art véritable
Mets bas ta vanité
Paquin mets bas
La verte écorce dépasse ton élégance
Maîtrise-toi, alors les autres te supporteront
Mets bas ta vanité
Tu es un chien battu sous le grésil
Une pie gonflée dans le soleil changeant
A moitié noir, à moitié blanc
Ne sachant l'aile de la queue
Mets bas ta vanité
Combien mesquines tes haines engendrées en fausseté
Mets bas ta vanité
Prompt à détruire, mesquin en charité
Mets bas ta vanité
Je dis mets bas.
Mais d'avoir fait, au lieu de ne pas faire
Ceci n'est pas vanité
D'avoir avec décence heurté
Pour qu'un Blunt ouvre
D'avoir arraché à l'air une tradition vive
Ou d'un vieil oeil fin la flamme inconquise
Ceci n'est pas vanité
Ici l'erreur est toute dans le non fait
Toute dans le doute qui trébucha.

(René Laubiès)

DE AEGYPTO

Ich, ja ich, bin der, der die Straßen kennt,
Die durch den Luftraum gehn und deren Wind mein Leib ist.

Ich hab die Herrin des Lebens gesehen,
Ich, ja ich, der mit den Schwalben fliegt.

Grün und grau ist ihr Kleid,
Das im Wind nachschleppt.

Ich, ja ich, bin der, der die Straßen kennt,
Die durch den Luftraum gehn und deren Wind mein Leib ist.

Manus animam pinxit,
Meine Hand hält den Griffel

Das untadlige Wort zu schreiben . . .
Mein Mund dem reinen Gesang!

Wer hat den Mund zu empfangen
Das Lied vom Lotos zu Kumi?

Ich, ja ich, bin der, der die Straßen kennt,
Die durch den Luftraum gehn und deren Wind mein Leib ist.

Ich bin die Flamme, die im Licht aufsteigt,
Ich, ja ich, der mit den Schwalben fliegt.

Auf meiner Stirn steht der Mond,
Unter meinen Lippen die Lüfte.

Der Mond eine Perle in saphirnen Wassern,
Kühl meinen Fingern die gleitenden Wasser.

Ich, ja ich, bin der, der die Straßen kennt,
Die durch den Luftraum gehn und deren Wind mein Leib ist.

(Eva Hesse)

MÄDCHEN

Der Baum trat in meine Hände ein,
Der Saft stieg in meinen Armen auf,
Der Baum wuchs in meiner Brust —
Abwärts,
Und Äste schlugen aus mir wie Arme.

Baum bist du,
Moos bist du,
Veilchen bist du mit dem Wind darüber.
Ein Kind — *so* groß — bist du,
Und all das ist Torheit für die Welt.

(Eva Hesse)

APPARUIT

Goldne Rose, Haus, im Portal erschaut' ich
dich, gemeißelt Wunder aus Feinstem, eine
Kündung. In der Lampe verzuckt das Leben,
wunder-befangen.

Rot und taukühl neigen die Rosen sich, wo
du von fern, dich regend im Glanz der Sonne,
Leben trinkst von Erde und Luft, dem Stoff, der
golden umwebt dich.

Grün die Wege, dein jener Felder Atem,
breit das Land, den stählernen Gang doch wagtest
dunkel du, es ließ der erschreckte Äther
eher allein dich.

Raschgemut in der goldenen Muschel warfst du
ab des Leibes Hülle, erschienst geschwind, und
hell dein Erker strahlte, betäubtes Leuchten
flüchtig umgab dich.

Halb der Schulter Zeichnung, von Licht umstrandet
blitzend schien die Kehle, die allerlieblich-
ste, zerbrechlich zart Alabaster, ach und
rasch im Entschwinden.

Goldkleid um dich, bis zur Vollendung köstlich,
hin wie Wind! Von magischer Hand die Kleidung!
Du Geringes, du, als die List befiel dich,
wagtest so Dreistes?

(Elisabeth Kottmeier)

FRAGMENTE AUS CANTO LXXIX

O Luchs, bewach diesen Obsthain,
Halt dich aus Demeters Furche

Diese Frucht hat inwendig ein Feuer,
Pomona, Pomona
Kein Glas ist lichter als dieses Flammenfleisch
welch Meer ist heller als der Leib
des Granatapfels, der die Flamme birgt?
Pomona, Pomona,

Luchs, behüte den Obsthain
der Melagrana genannt wird
oder Granatapfel-Feld
Das Meer ist nicht heller in Bläue
noch die Heliaden, die das Licht herholen

Hier sind Luchse Hier sind Luchse,
Hört man im Wald einen Laut
von Parder, von Bassaride
von Crotale von raschelndem Laub?

Cytera, hier sind Luchse
Wird das Eichengesträuch ausschlagen?
In diesem Unterholz ist eine Rosenranke
Rot? Weiß? Nein, ein Farbton dazwischen
Ist der Granatapfel offen und fällt das Licht
halbwegs durch ihn

. . . . . .

Mäliden und Bassariden unter Luchsen;
wie viele? Mehr noch sind unter den Eichen,

Wir sind hier, wir erwarten den Sonnenaufgang
und den nächsten Sonnenaufgang
drei Nächte lang unter Luchsen. Drei Nächte
im Eichengehölz
und die Ranken sind dick in den Ästen
keine Ranke ohne Blüte,
Keinem Luchs fehlt das Blumentau
keine Mälide ohne Wein-Krug
dieser Wald heißt Melagrana

O Luchs wahr meinem Most die Blume
Bewahr ihn klar ohne Trübung

Wir lagen hier unter Schwertlilie und Kalicanthus
Die Heliaden verstrickt in Wildrosen-Ranken
Pinienduft mengt sich mit Rosenblättern
O Luchs, sei zahlreich
spitzohrig, gefleckten Felles.
O Luchs, wurden dir deine Augen gelb,
spitzohrig, gefleckten Felles?

(Eva Hesse)

Шведські
Swedish

GAMMAL VISDOM, GANSKA KOSMISK

So-Shu drömde
och sedan han drömt att han var en fågel, ett bi
och en fjäril,
undrade han varför han skulle försöka känna sig
som någonting annat.

Därav hans belåtenhet.

MÖTET

Medan man talade om den nya moralen
såg hon på mig, forskande, oavbrutet.
Och när jag reste mig för att gå
var hennes fingrar silkeslena
som en japanesisk pappersservett.

ALBA

Så sval som de bleka fuktiga bladen
på en liljekonvalje
låg hon bredvid mig i gryningen.

FU I

Fu I älskade de höga molnen och berget.
Ack, han dog av alkohol.

UR CANTO XIII

Kung vandrade
förbi det dynastiska templet
Och genom cederdungen
och ut vid flodmynningen,
I hans sällskap Khieu Tchi
och Tian den lågröstade
Och „Vi äro okända“ sade Kung.
„Ni vilja ägna eder åt stridsvagnarna?
Då skola ni bliva kända.
Skulle jag kanske ägna min dag åt stridsvagn, eller åt bågskytte
Eller åt att giva offentliga tal?“
Och Tseu-lou sade: „Jag skulle ställa försvaret i ordning.“
Och Khieu sade: „Vore jag landshövding någonstädes
Skulle jag införa bättre ordning än här.“
Och Tchi: „Jag skulle föredraga ett litet bergstempel
Med god ordning i ceremonierna,
med ett lämpligt fullgörande av ritualen.“
Och Tian sade, med handen på lutans strängar
Som ljödo lågt ännu
när hans hand hade lämnat dem,
Och ljudet steg upp som rök mellan löven
Och han såg efter ljudet:
„Den gamla badsjön
Och pojkarna som kasta sig i från plankor
Eller sitta i snårskogen och spela mandoliner.“
Och Kung log lika gott mot dem alla.

UR CANTO LXXXI

Vad du troget älskar återstår,
resten är slagg
Vad du troget älskar skall ej rövas från dig
Vad du troget älskar är din sanna arvedel
Vems värld, min värld eller de andras
eller är det ingens?

Först kom det sedda, därefter det gripbara
Elysium, om också i Helvetets salar,
Vad du troget älskar är din sanna arvedel

Myran är en centaur i sin drakvärld.
Slå ned din fåfänga, ej människan
Har skapat modet, skapat ordning eller nåd,
Slå ned din fåfänga, jag säger dig.
Lär av den gröna värld din rätta plats
I skaparordning och sant konstnärskap,
Slå ned din fåfänga
Paquin slå ned!
Den gröna hjälmens sken förtar din elegans.

„Kuva dig själv, andra skola dig vörda"
Slå ned din fåfänga
Du är en slagen hund under en hagelstorm,
En uppsvälld skata i ostadig sol,
Halvt svart halvt vit
Ej kan du skilja stjärt från vinges form
Slå ned din fåfänga
Hur fult du hatar
Fostrad i falskhets knä,
Slå ned din fåfänga,
Snar till förstörelse, snål i barmhärtighet,
Slå ned din fåfänga,
Jag säger dig slå ned.

Men att ha gjort — där icke göra vore möjligt
är ej fåfänglighet
Med ödmjukhet ha knackat på
Att en glömd må öppna
Att ur luften ha samlat en livfull tradition
och ur ett fint gammalt öga den obesegrade lågan
är ej fåfänglighet.
Här ligger villfarelse blott i det icke gjorda,
blott i misströstans svekfullhet — —

(Lars Forssell)

KOM, MINE SANGER

Further Instructions

Kom, mine sanger, la oss gi uttrykk for våre lavere
lidenskaper,
La oss gi uttrykk for vår misunnelse overfor mannen
som har en trygg jobb og ingen bekymringer
for fremtiden.
Dere er svaert dovne, mine sanger.
Jeg er redd dere får et sørgelig endeligt.
Dere står og henger i gatene,
Dere lusker rundt hjørnene og ved bussholdeplassene,
Dere gjør nesten ingenting i det hele tatt.
Dere gir ikke engang uttrykk for vår indre adel,
Dere kommer til å få et sørgelig endeligt.
Og jeg?
Jeg er blitt halv-skrullet,
Jeg har snakket så meget til dere at jeg nesten ser
dere rundt meg,
Forvorpne små best, skamløse, uten en tråd på
kroppen!
Men du, den myeste av sangene i flokken,
Du er ikke gammel nok til å ha gjort stort ugagn,
Jeg skal skaffe deg en grønn kjortel fra Kina
Med drager brodert på,
Jeg skal skaffe deg den skarlagenrøde silkenbuksen
Fra statuen av Kristus-barnet i Santa Maria Novella,
Så de ikke kan si vi mangler smak,
Eller at vi ikke er fine nok i denne familien.

(Carl Frederik Prytz)

CINO
Kampania włoska 1309, trakt

Bah! O kobietach piałem w trzech stolicach,
Ale to wszystko jedno;
Teraz zaśpiewam o słońcu.

Wargi — i słowa — a ty w sieć je chwytasz
I sny i słowa, które jak klejnoty,
Dziwne zaklęcia starego bożyszcza,
Kruki i noce i powab —
Znikają;
Które się stały duszami mej pieśni.

Oczy i sny i wargi — i noc przeszła.
Będące ponad drogą jeszcze raz —
Znikają.
Niepomne w wieżach z naszego śpiewania,
Zawsze zwolenne Wiatru-przebiegania,
Śnią w naszą stronę i
Wzdychając, rzeką: „Gdybyż Cino,
Porywczy Cino o zmyślnym spojrzeniu,
Radosny Cino, sam żywy śmiech,
Cino ze śmiałków, z kpiarzy,
Schodzący łatwo na manowce Cino,
Osiłek pośród swoich,
Włóczęga dawnych dróg pod światłem słońca —
Gdybyż Lutnista Cino tutaj był!

Raz, dwa razy na rok —

Mimochodem mówią tak:
„Cino?“ „O, Cino Polnesi!
Ten śpiewak? O nim mówicie?“
„Tak, przeszedł raz naszą drogą,
To chwacki towarzysz, lecz . . .

(Tacy sami są wszyscy włóczędzy),
Zaraza! Czy sam je poskładał
Te pieśni, czy cudze nam śpiewał?
Lecz Ty, Panie Mój, jak twe miasto?"

Lecz ty, „Panie Mój", Boże odpuść!
Bo i wszyscy, których znałem, drzwi zatrzaśli,
A tyś, Cino, był Bez Ziemi, jako zawsze,
O Sinistro!

O kobietach piałem w trzech stolicach.
Ale to wszystko jedno.
Teraz zaśpiewam o słońcu.
... jak? ... najczęściej miały oczy szare,
Ale to jedno, teraz zaśpiewam o słońcu.

„Fojbie Apollo, patelnio stara,
Dnia Zeusowej egidy chwało,
Z bławatnej stali tarcza nad nami —
Niebo — za guz ma żywy twój blask!

„Phoibie Apollo — na naszą drogę
Śmiech twój się w kantyk zmieni podróżny;
Ponieść każ troskę prądowi iskier!
Kto bieży, mija chmurę i deszcz.

„Szukając wiecznie nowych gościńców
W raje — własnoście słońca...
. . . . . .

O kobietach piałem w trzech stolicach,
Ale to wszystko jedno.

Będę śpiewał o białych ptakach
Na błękitnych wodach niebios,
O chmurach, które roszą ich morze.

LITANIA NOCNA
NIGHT LITANY

O Dieu, purifiez nos coeurs!
Purifiez nos coeurs!

Oto linie położyłeś dla mnie
w nadobnych miejscach,

A i piękność tej twojej Wenecji
pokazałeś mi,
Aż jej wdzięk przemienił się we mnie
na sprawę łez.

O Boże, ile wielkiej czułości
musieliśmy czynić w przeszłych dniach,
czynów zapomnieć,
Że nam dałeś takie oto cudo,
O Boże wód!

O Boże nocy,
Jakież wielkie nieszczęście
Ogarnie nas,
Że już teraz tak nas wynagradzasz,
Nim mogło przyjść?

Boże milczenia,
Purifiez nos coeurs,
Purifiez nos coeurs,
Bo wiedzieliśmy
Ową świetność cienia
podobieństwa służebnicy twojej,
Zaiste, świetność cienia
Piękności twojej przeszła
Na odbicia we wodach
W tej twej Wenecji.
I w obliczu świętości
Cienia służebnicy twojej,
Ukryłem moje oczy,
O Boże wód.

Boże milczenia,
Purifiez nos coeurs,
Purifiez nos coeurs,
O Boże wód,
uczyń czystymi serca w nas,
Bowiem widziałem
Odbicie twej Wenecji,
Płynące wierzchem wód,
A gwiazdy twoje,

Czy to widziały, wychyliwszy się z biegów,
Czy one to widziały,
O Boże wód?
I jako są twe gwiazdy
Milczące dla nas w dalekim swym bieżeniu,
Tak i me serce
zarówno zmilkło we mnie.

Purifiez nos coeurs,
Boże milczenia,
Purifiez nos coeurs,
O Boże wód.

Δώρια

We mnie bądź jak zmiany wieczyste
zimnego wiatru, a nie jak
Które mijają, rzeczy —
wesele kwiatów.
Miej mię w twardej samotni
grani bez słońca
I szarych wód.
Niech mówią o nas miękko bogowie —
Po wszystkim.
Cieniste kwiaty Orkusa
Wiedzą o tobie.

OGRÓD
THE GARDEN

En robe de parade.
SAMAIN

Jak pęk jedwabnych nici zwiany na ścianę
Stąpa u sztachet po ścieżce w Ogrodzie Kensingtońskim
I umiera, członek za członkiem,
na pewien rodzaj emocjonalnej anemii.

A naokoło hałastra
Brudnych, krzepkich, nie-do-zabicia dzieci nędzarzy.
Oni posiędą ziemię.

Na niej kończy się rasa.
Jej nuda — to wykwint i nadmiar.
Chciałaby, by ktoś się do niej słowem odezwał
I prawie że się boi, że to ja
popełnię tę niedyskrecję.

EPIGRAMATY

CAUSA

Łączę te słowa dla czworga ludzi,
Kilkoro innych może je posłyszeć;
O świecie, jak mi żal ciebie:
Nikt nie zna tych czworga ludzi!

Τὸ Καλόν

Nawet we snach odmówiłaś mi siebie,
Wysyłając mi dziewki służebne.

EPITAFIUM
EPITAPH

Leucis, która zamyślała wielką miłość,
Skłonna jest — w końcu — wygadzać.

CODA

O Pieśni moje,
Czemu tak chciwie, tak natarczywie patrzycie w ludzkie
twarze?
Czy chcecie wśród nich odnaleźć — swoich umarłych?

WACHLARZ DLA JEJ CESARSKEJ MOŚCI
FAN-PIECE, FOR HER IMPERIAL LORD

Wachlarzu z białego jedwabiu,
czysty jak szron na liściu trawy:
Ciebie też na bok odłożono.

TS'AI CHI'H

Płatki padają w źródło,
pomarańczowe płatki róży —
Ochra ich lgnie do kamienia.

SPOTKANIE
THE ENCOUNTER

Przez cały czas, gdy omawiali moralność nową,
Badały mnie jej oczy.
A gdy powstałem, by odejść,
Palce jej były jak tkanka
Japońskiej chusty z papieru.

KOBIETY PRZED SKLEPEM
WOMEN BEFORE A SHOP

Przyciągają je błyskotki z imitacji bursztynu i fałszywego
turkusa.
„Swój swojemu pochlebia": owe lepkie żółcie.

WYSPA NA JEZIORZE
THE LAKE ISLE

O Boże, o Wenero i ty, Merkury, opiekunie złodziei,
Daj mi w właściwym czasie, proszę cię, sklepik z tytoniem,
Z małymi lśniącymi pudłami,
ułożonymi porządnie na półkach
I w nich dający się skubać wonny kawendisz
i szag włochaty
I jasną wirdżinię
luźno, w gablotkach za przeźroczystym szkłem
I parę szalek niezbyt zasmarowanych
I niech po drodze tu wpada jedna, czy druga kurewka na
słówko,
Na przymówkę i żeby sobie uładzić trochę włos.

O Boże, o Wenero i ty, Merkury, opiekunie złodziei,
Puść mi w dzierżawę sklepik z tytoniem,
lub daj mi się ustalić w jakimś zawodzie,
Byle nie w tej cholernej pisarskiej profesji,
gdzie mózg wysilać trzeba przez cały czas!

STARODAWNA MĄDROŚĆ, PRAWIE KOSMICZNA
ANCIENT WISDOM, RATHER COSMIC

So-Shu śnił —
I że był ptakiem we śnie, pszczołą i motylem,
Nie wiedział dobrze, dlaczego miałby czuć się czym innym,

Stąd jego radość.

ŻEGNAJĄC SIĘ W POBLIŻU SHOKU
LEAVE-TAKING NEAR SHOKU

„Sanso, król Shoku budował drogi"

Mówią, że drogi Sanso strome są,
Jak góry prostopadłe.
Ściany podnoszą się wprost w ludzką twarz,
Chmury wyrastają z pagórka
przy końskiej uździe.

Na brukowanym gościńcu Shin słodkie drzewa,
Ich pnie przedzierają się przez bruk,
Nagłe powodzie obdzierają z nich lód
w środku Shoku, dumnego miasta.

Fata ludzkie z góry ustalono —
Nie potrzeba się radzić wróżbiarzy.

MOEURS CONTEMPORAINES

I

Pan Styrax

1

Pan Hekatomb Styrax, posiadacz dużego majątku
i dużych muskułów,
Sawant i alpinista, ożenił się mając lat
dwadzieścia osiem,
A był jeszcze dziewicą, (virgo),
W średniowiecznej łacinie „virgo" przybrało męski rodzaj;
Jego niedomogi
Pędzały żonę z jednych ekscesów religijnych w drugie.
Porzuciła proboszcza,
Bo nie dostało mu gwałtowności;

Jest teraz arcykapłanką
Nowoczesnego kultu etycznego,
A przecież nawet dziś pan Styrax
Nie wierzy w estetykę.

2

Brat mu zeszedł na psy,
Ale zięć pana Styraxa
Sprzeciwia się perfumowaniu papierosów.
Jak mawiał Niccolo Machiavelli:
„W ten sposób sprawy biorą swój obrót";
Tak się utrzymuje mocarstwa.

HUGH SELWYN MAUBERLEY
Życie i kontakty

II

Domagał się wiek podobizny
Grymasu w obrotach coraz szybszych,
Czegoś na „sceno-płaszczyzny",
W każdym razie nie wdzięków attyckich;

Na pewno nie! olśnień niejasnych
Wewnętrznego wzroku;
Kłamstw raczej,
Niż parafraz klasycznych toków!

„Domagał się wiek" odlewów gipsowych,
Zrobionych — byle szybciej,
Kina prozy, nie! cięć alabastrowych,
Czy „rzeźby" w rytmie.

IV

Bili się — w każdym razie,
niektórzy z wiarą,
pro domo, w każdym razie...

Jedni prędcy do bójki,
inni dla przygód,
niektórzy — by przemóc słabość,
inni jeszcze z lęku obmowy,
jacyś — z pragnienia mordu, w wyobraźni,
by dojrzeć później...
inni wreszcie ze strachu, który wdraża w chęć mordu;

Padli niektórzy, pro patria,
nie „dulce“ i nie „decor’ . . . “
szli z okiem wlepionym w piekło,
wierząc w kłamstwa starców, potem bez wiary
wrócili w dom, do kłamstwa,
w dom, do oszustw wszelakich,
do łgarstw starych i świeżej hańby,
w dom lichwy starej jak świat, w piętra narosłej,
oszustów na placach publicznych.

Śmiałość jak nigdy przedtem, marnotrawstwo jak
nigdy przedtem.
Młoda krew i wrząca krew,
jasne lica i piękne ciała;

męstwo, jak nigdy przedtem

szczerość, jak nigdy przedtem,
rozczarowania, o jakich nigdy nikt nie słyszał,
ciągły wybuch histerii, wyznania w rowach,
śmiech z martwych brzuchów.

PROCHOM SEKSTUSA PROPERCJUSZA
HOMAGE TO SEXTUS PROPERTIUS

XI

1

Szorstkie kroki twej lekkomyślności!
Jedne po drugich.
Wiszę tutaj — postrach na kochanków.

2

Uciekać! Stąd, głupcze, nie ma ucieczki!
Pędź, jeśli chcesz, w Ranaus,
żądza pogoni za tobą.
Gdybyś wzbił się w powietrze na złoconym grzbiecie Pegaza,
Gdybyś miał Perseusza skrzydłate sandały,
By cię uniosły przez wyrwę w powietrzu,
Nie dadzą ci schronienia Hermesa tropy wysokie.

Amor oparł ci stopy na barkach, Miłość pędzi na karkach
kochanków,
ciężka masa na wolnych karkach.

Uciekasz sprzed swych oczu, nie z miasta,
Nie robisz nic, a knujesz przeciwko mnie spiski bezsilne,
W pół-śnie zastawiasz sidła,
które już znam...

A jednak każda świeża pogłoska razi mnie w uszy.

Wieści o tobie po całym mieście
i ani jednej — dobrej...

„Pocóż więc wierzysz wrogim językom?
„Piękność — to cel dla oszczerców.
„Kobiety śliczne wszystkie to wiedzą,
„Sławy twej nie wywabi trucizna.
„Febus nam świadkiem, ręce twoje — bez plamy."

Obcy kochanek poniżył kraj Heleny,
a odwiedziona jest, by żyła w domu;
Panią Cythary ukorzył jurny Mavors,
a przecież włada w czcigodnych niebiosach.

Oh, jakże dosyć tego,
u jam zroszonych
Muzy lgną do mszystych krawędzi;
u skalnych szczerb:
Zeusowe gwałty mądre w dawnych czasach
na ogniem zjętej Semeli, zbłąkanej Io!
O, jak zlatywał ptak z trojańskich krokwi!
Ida pokładła się z pasterzem, spała między owcami!

Nawet tam nie było ucieczki —
Ani na molo Hyrkańskim, ani w pogoni za brzegiem jutrzenki!

Wszystko ci przebaczają za igrów twoich jedną noc...
Choć stąpasz po Via Sacra, mająca ogon pawia za wachlarz.

PIEŚŃ III
CANTO III

Siedziałem na stopniach Dogany,
Bo za gondole dużo się płaci w tym roku,
I „tych dziewczyn" tam nie było, tylko jedna twarz,
I Buccentoro o kilkanaście metrów stąd, ryczał „Stretti",
I oświetlone w tym roku pale uwięzne u Morosinich,

I pawie w domu Kory, albo tylko możliwość pawi.
Bogowie płyną w lazur powietrza,
Jasne bogi, toskańskie bogi, w dom, nim roniła rosa.
Wcześnie światło: to pierwsze światło, zanim opadła rosa.
Bożkowie leśni, a z dębu — dryjada,
Z jabłoni — majlida,
Na przestrzał lasu, gdzie liście pełne głosów,
Poszept — i chmury chylą się nad jeziorem,
Bo ciążą im bogowie,
A we wodzie białe jak migdał pławaczki,
Woda ze srebra ubiera w szkliwo sutkę zwróconą do góry,
Jak to już widział Poggio.
Zielone żyły na turkusie,
Lub też: szare stopnie prowadzą w górę pod cedry.

Mój Cyd podjechał pod Burgos,
Aż do bramy bitej ćwiekami, pośród dwu wież,
Zakołatał głównią lancy — i wyszło dziecko,
Una niña de nueve años,
Na galeryjkę ponad bramą, między wieże,
By czytać ukaz, voce tinnula:
Że jest wzbronionem ludziom wszem mówić do Ruya Diaza,
jegoż karmić i jemu pomagać,
Pod męką serca wydartego, na ostrze piki zatknionego,
Obydwu oczu wyłupionych i wszytkich dóbr zaprzepaszczonych
„A tu, Myo Cid, są pieczęcie,
Wielka pieczęć i pismo."

A on przyjechał z Bivar, Myo Cid,
Nie zostawiając po sobie żadnych sokołów na grzędach,
Żadnych strojów w almaryjach,
Jeden kufer zostawił u Raquela i u Vidasa,
Wielką skrzynię z piaskiem — pod zastaw,
By mieć grosz dla orszaku;
By przedrzeć się do Walencji.
Ignez da Castro zamordowana, a ściana
Tu odarta, ówdzie podparta.
Ponura szkoda, złuszcza się barwa z kamienia,
Albo też leci w płatach gips, Mantegna ścianę malował.
Łachy z jedwabiu, „Nec Spe Nec Metu".

PIEŚŃ XLV
CANTO XLV

Wbrew Lichwie

Wbrew lichwie nie ma nikt domu z kamienia słusznego,
każdy blok cięty gładko, stawiony ściśle,
aby zamysł równał się marzeniu —
gdzie lichwa,
nie ma nikt raju al fresco na ścianie kościelnej,
harpes et luthes,
ani miejsca zwiastowania Pannie,
aureoli lśniącej od snycerzeń —
gdzie lichwa,
żaden Gonzaga nie opatrzy dzieci i nałożnic,
żaden obraz nie powstanie, by trwał — i z nim ludzie,
ale po to, by go sprzedać — i to rychło —
gdzie lichwa, grzech przeciw naturze,
chleb twój wyjmują zawsze ze szmat spleśniałych,
chleb twój suchy jak papier,
bez śladu górskiej pszenicy, mąki wybornej —
gdzie lichwa, linia grubieje,
gdzie lichwa, brak ścisłych rozróżnień
i nikt nie najdzie dla siebie miejsca, by mieszkać.
Kamieniarzom odbiera się kamień,
tkaczom ich krosna,
GDZIE LICHWA
nie dowiozą wełny na targ,
owce nie dadzą pożytków, gdzie lichwa.
Lichwa — to pomór, lichwa
stępia igłę w ręce dziewczyny,
sprytowi prządki kładzie kres. Pietro Lombardo
nie stał się przez lichwę.
Duccio nie urósł przez lichwę,
ani Pier della Francesca. Zuan Bellin' nie przez lichwę
i nie przez nią powstała „Calunnia".
Nie stał się Angelico przez lichwę; nie urósł Ambrogio
Praedis,
ani kościół z ciętego głazu, z napisem: Adamo me fecit.
Nie przez lichwę Św. Trofim,
nie przez nią Święty Hilary —
lichwa rdzą kryje dłuto,

kryje rdzą rzemiosło i mistrza,
wżera się w nić na krosnach,
nikt się już więcej nie uczy kanwy złotem przetykać;
turkus dostaje wrzodów od lichwy, nie wyszywa się
cramoisi,
szmaragd nie trafia do Memlinga —
lichwa morduje dziecko w łonie,
kładzie kres młodzieńczym zalotom,
wniosła paraliż do łoża, zalega
między młodą żoną i mężem
CONTRA NATURAM
Sprowadzili kurwy do Eleusis,
trupy się sadza do bankietu
na żądanie lichwiarzy.

Z PIEŚNI LXXXI
FROM CANTO LXXXI

I co naprawdę kochasz — pozostanie,
reszta to żużel
I co naprawdę kochasz, nie będzie ci wydarte
I co kochasz naprawdę — twoim jest prawym dziedzictwem,
Czyjkolwiek świat, czy mój, czy ich,
czy może niczyj?
Najpierw przyszło widziane, a potem tak dotykalne
Elizjum, choć to było w podworcach piekła
I co kochasz naprawdę — twoim jest prawym dziedzictwem
I co naprawdę kochasz, nie będzie ci wydarte

Mrówka — to centaur w swoim świecie smoczym.
Stłum swoją próżność, bo to nie z człowieczych
Rąk męstwo takie, ład, łaska pochodzi,
Stłum swoją próżność, powiadam ci, stłum!
Ucz się od świata roślin, gdzie twe miejsce
W dojściach stopniowych, li w sztuce rzetelnej,
Stłum swoją próżność,
Paquinie, stłum!
Zielony hełm cię pobił swoją elegancją.

„Przezwycięż siebie, a inni cię wyniosą"
Stłum swoją próżność

Jesteś jak bity pies w ulewie gradu,
Nadęta sroka pod słońcem kapryśnym,
Pstrokata
I nie odróżniasz skrzydła od ogona
Stłum-że swą próżność
Jak liche twe gniewy
Wzrosłe na fałszu,
Swoją próżność — stłum,
Żeś niszczyć skory, w miłosierdziu sknera,
Stłum swoją próżność,
Powiadam ci, stłum.

Ale coś zdziałać, a nie stanąć z dala
to nie jest próżność
Ale w poczuciu tego, co przystoi
Pukać, by jakiś Blunt otworzył
I tak — z powietrza — brać żywą tradycję,
z pięknego oka starca niezwyciężony płomień
To nie jest próżność.
Błąd tutaj wszystek w rzeczy zaniechaniu,
Wszystek w niewierze spod nóg tracącej grunt.

PIEŚŃ XC
CANTO XC

Animus humanus amor non est,
sed ab ipso amor procedit, et
ideo seipso non diligit, sed amore
qui seipso procedit.

„Wedle barwy — naturę
i poprzez naturę — znak!"
Duchy szczęsne spajają się w jedno
jak to w owym jesionie w Ygdrasail.
Baucis, Filemon.
Imię tego źródła w garbie wzgórza — Kastalia,
poniżej morze,
wąskie wybrzeże.
Templum aedificans, jeszcze nie marmur,
„Amfion!"

I od słów San Ku 三孤

do pokoju w Poitiers, gdzie mogłeś stanąć i
cienia nie rzucić,
Takim jest Sagetrieb,
taką jest tradycja.
Budownicy strzegli tej proporcji,
czy Jakób de Molay
znał owe proporcje?
czy nam Erigena przynależy?
Na wodzie sinej jak mleko galar księżyca
Kythera δεινά
Kythera sempiterna
Ubi amor, ibi oculus.
Vae qui cogitatis inutile.
quam in nobis similitudine divinae
reperetur imago.
„Matkę Ziemię trzymasz na łonie"
rzekł Randolph
ἠγάπησεν πολύ
liberavit masnatos.
Kastalia jak światło księżyca
i fale rosną, opadają,
Evita, piwiarnie, semina motuum
na spiekłą trawę, teraz deszcz
nie zuchwałym z usposobienia
a szalonym od tego, com widział,
Sybillo,
spod stosu gruzów
m'elevasti
z tępej krawędzi poza bólem
m'elevasti
z Erebu, gdziem na głębokościach,

z pomiotu podziemnego wiatru
m'elevasti
z otęchłego powietrza i pyłu
m'elevasti
wielkim porywem
m'elevasti
Izys Kuanon
od siebie, z rogu księżyca,
m'elevasti
żmija wije się w pyle,
wąż błękitny
ze stawu wśród skał się wyślizga
A ci pobrali światła, niosą je w dół, ku wodzie,
lampy puszczone ręką wioślarzy,
szpon morza wlecze je precz.
„De fondo" rzekł Juan Ramón,
jak syrena, wzwyż,
ale światło prostopadle, wzwyż
i do Kastalii,
woda tryska ze skały
i na płytkim stawie, mógłbyś rzec: Aretuzy
cisza wśród papirusów.
W gaju ołtarz stawiony
popod wiązy, w świątyni, bez słowa
nimfa sama nad stawem.
Wei i Han pędzą razem
obie rzeki wzajemne
ryby światłe, rozbitek-
-gałąź oddarta z powodzią
a ich wody czyste od spływu
Z ociężałości, gdzie umysł żaden ni kroku
„ptaki dla myśli" rzekł Richardus,
„zwierzęta względem ciała, by wiedzieć — jak"
Gaio! Gaio!
Zeusowi, z sześcioma przed nim serafami
Architekt, na wzór malarza,
ten kamień popod wiązem
Co właśnie kształt przybiera,
owe rilievi,
kamień kędzierzawy na skrajach,
Faunus, sirenes
kamień nabiera kształtu w powietrzu

ac ferae,
cervi,
nadchodzą wielkie koty.
Pardus, lamparty, Bagira
tu ściągnięte z dziedzin lesistych,
lasu ἐπὶ χθονί
wznoszą się drzewa
a między nimi bujna, rozległa polana
οἱ χθόνιοι mirra, olibanum z głazu ołtarza
sieją zapach,
gdzie nic nie było
gromada futer zwierzęcych
a na gałęziach teraz głosy,
szare skrzydło, czarne skrzydło, czarne skrzydło w rzut karmazynu
i parasole sosen
rzekłbyś: Palatyn,
rzekłbyś: pineta. χελιδών, χελιδών
Na procesję Bożego Ciała
schodzą się właśnie chorągwie
jawi się dźwięk fletu
οἱ χθόνιοι
w nowy las,
gęsty dym purpurą rośnie
i jasny płomień z ołtarza
kryształowy komin powietrza
z Erebu, wyzwoleni
Tyro, Alkmene, już wolne, pną się do góry
e i cavalieri
pną się,
nie ma już cieni,
pośród nich światła, zaniecone,
i mroczny cień męstwa
Ἠλέκτρα
jeszcze przygięta niecnotą Egista.
Drzewa mrą ale sen pozostaje
Nie miłość, ale że miłość z niego płynie
ex animo
nie może w sobie należć rozkoszy
a tylko w tej miłości co zeń płynie.
UBI AMOR IBI OCULUS EST.

(Jerzy Niemojowski)

KVATAN
April

Nympharum membra disjecta

Me přisle tre duhe
a trale mne na bok
dokud stromi maslinske
lehle rozrušne
na zeme:

Jasna žertva mezi jasnem mlem.

NADOMAŠNA KOČKA
Tame Cat

„Mene da odiha
se byvat u pjeknih žen.
A proći potrebe se lžat o takovih veći?
Opakuju:
Mene da odiha
rozmulvat z pjeknime
ženami, hoć
mluvime poze
dračle,
Šušeni je nevidenih prostapnikov
je i take rušne take izjašne."

SOLEŽSTVO
Coitus

Nazlatane phaloï prejarenik
se vbijo ke jarnu vjatru.
Ta' nene kod mrtvih bož
Nale pruvod svatečni,
Pruvod,
Giuliu Romanu,
hodne na leženstvo vaše duhi.
Dioné, tve noće napod nama.

Ros je na listku.
Noća namezi nama
nespokojna.

(Jiří Doufáček)

Японські
Japanese

舞い姿

カナの婚礼に

黒い眼の
おゝ、わが夢に通う女よ、
象牙のサンダル穿きて
数ある踊子に君にしくものなし、
舞う足の迅きものなし。

夜の明け離れる頃
君は天幕の中にいず、
井戸のほとりの
水甕もてる女達にもまじらず。

きぬぎぬの歌

花瓣　濡れた黒い枝の上の。

谷間の姫百合の
青白い濡れた葉の如くひややかに
彼女は夜明けに私の傍に横たわつた。

パピルス

春……
あまりに長く……
ゴングラ……

Угорі: «Танечна постать», нанизу (справа наліво): «Альба» та «Папірус», у перекладі Ріозо Івасакі
«Dance Figure», «Alba», and «Papyrus», translated by Ryozo Iwasaki

Oriya(India)

୩୨ ଏଜରା ପାଉଣ୍ଡ୍ କବିତା

The Coming of War:Actaeon

ଯୁଦ୍ଧର ଆଗମ ; ଆକ୍‌ଟେଅନ

ଲେଥେ—ପାତାଳର ବିସ୍ମରଣୀ ନଦୀ
ଆଉ ସବୁ ପ୍ରାନ୍ତରର ରୂପ ଭାସି ଉଠେ
ଭରିଅଛି ଗୁରିଆଡ଼ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆଲୋକ
କିନ୍ତୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣୀଭ.
ଧୂସରିତ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସାନୁରାଶି
ତଳେ ତାର
ବିରାଜେ ସମୁଦ୍ର
ମୁଗୁନି ପଥରଠାରୁ ଅଧିକ କର୍କଶ,
ଅସ୍ଥିର ସେ, ଗତି ତାର ନିତ୍ୟ ଅସ୍ଥଗିତ ;
ଉଦ୍‌ବିତାର ଗମନାଗମନେ
ହୋଇଛି ସେ ଉଚ୍ଚେ ଉଦ୍‌ବେଳିତ
ଅବସ୍ଥାନ ବିପଦସଙ୍କୁଳ ;
ତହିଁ ଉଚ୍ଚାରିଲା ଜଣେ :
"ଆକ୍ଟେଅନ୍ ଏଇ—ମୃଗୟାଜୀବୀ ସେ ଏକ
ପାଳିଛି ମୃଗ"
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ପଦ-ଦାଣେ ଆକ୍ଟେଅନ୍ ଏଇ !
ମନୋହର ତୃଣଶ୍ୟେନ ପରେ
ତୃଣ ପ୍ରାନ୍ତରର ସେହି ସ୍ନିଗ୍ଧତର ପରିବେଶ ପରେ
ଅସ୍ଥିର ସେ, ନିତ୍ୟ ଗତିଶୀଳ
ଆଶ୍ରୟର ସ୍ଥଳ ତାହା ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକର,
ନିଃଶବ୍ଦିତ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଏକ ।

«Нахід війни: Актеон», у перекладі Прафулли Чандри Даса
Translated by Prafulla Chandra Das

ଧ୍ୟାନ

ଯେତେବେ ମୁହଁ ଯନ୍ତ୍ରସହ କୁକୁରର କ୍ଷତହଳୀ ପ୍ରକୃତିର କରଇ
ବିଗ୍ରହ
ସେତେବେଳେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମୁଁ କରେ
ମଣିଷ ଅଟଇ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଜୀବ ।

କରଇ ବିଗ୍ରହ ଯେତେବେ ମଣିଷର କୁତୁହଳୀ ଗତି ବିଧିମାନ
ସତ ମୁଁ ଜାଣୁଛି, ବନ୍ଧୁ, ଘଟେ ମୋର ମସ୍ତିଷ୍କ ବିକୃତ ।

ଆଲ୍‌ବା

ପଲ୍ୟଳର କୁମୁଦ ଫୁଲର ଶ୍ୱେତ ଆର୍ଦ୍ର ଦଳ ଭଳି
ସୁଶୀତଳ ତନୁ
ଭ୍ରାନ୍ତରେ ମୋହର ପାଖରେ ବସିଥିଲା ସିଏ ।

ଶ୍ଳେଷ

ହେ ମୋର କବିତା,
ମଣିଷର ମୁଖେ କିପଁ। ତୁହି ଏତେ ଆଗହ ଓ
କୁତୁହଳେ ଗ୍ରହୁଁ,
ତାହାର ଭିତରେ ତୁଚ୍ଛ ଦୋଷିତ୍ୱକି ନିଜର ମରଣ ?

«Meditatio», «Альба» та «Coda» в перекладі Прафуллі Чандри Даса

«Meditatio», «Alba», and «Coda», translated by Prafulla Chandra Das

Іраксько-арабський
Iraq Arabian

Desmond Stewart, English Faculty, University of Baghdad

From Baghdad... "The River-Merchant's Wife"
زوجة التاجر النهري

رسالة

ازرا باوند

ترجمة

بلند الحيدري و ديزموند ستيوارت

عند ذاك كان شعري لم يزل منشورا على جبيني
وعند البوابة الامامية حيث كنت اتلهى بقطف الازهار
مررت على طوالة خشبية مشبهها بفارس
مررت بجانب مقعدي وانت تعبث ببرقوق ازرق
وهكذا استمريا نعيش في قرية (جوكان)
اثنان من الصغار بلا كره ولا شك

.....

وفي الرابعة عشرة تزوجتك يامولاي
ولكوني خجلى لم اضحك ابدا
منحنية وحدقة في الجدار
لم التفت خلفي ابدا وان نوديت الف مرة

.....

وفي الخامسة عشرة لم اعد مقطبة
وكم تمنيت لو يمتزج ترابي بترابك
الى الابد ابدا ابدا
ترى لماذا كتب عليّ ان اتسلق المرقب ؟

.....

وفي السادسة عشرة ارتحلت
ارتحلت الى كو-تو-ين-ها البعيدة على النهر لدى الدوامات الجنوبية
وها انت مستغيب منذ خمسة شهور
القرود تصوّت فوق رأسي بصخب مؤلم
لقد جررت قدميك بتثاقل عندما ارتحلت
والآن قرب البوابة تكاثف الطحلب ، الطحالب بانواعها
متعمقة لا تزاح
والرياح تسقط الاوراق قبل اوانها هذا الخريف
وكذلك الفراشات المتزاوجة
لقد اصفرت في آب
على حشائش (الحديقة الغربية)
انها تؤلمني .... انني اهرم
فان كنت قادما عن مضيق نهر كايكنك
اتوسل اليك ان تعلمني
لاخرج لاستقبالك حتى جو-فو-سا

... Buland Al Haidari (Iraq)

«Дружина річкового купця: лист» (з «Катай»),
у перекладі Буланда Аль Гайдарі

БІБЛІОГРАФІЯ

Твори Езри Павнда,
узгляднені в цьому виданні

Ezra Pound. Selected Poems. Edited with an introduction by T. S. Eliot. Faber and Faber, London (1948, reprinted from 1928).

The Cantos of Ezra Pound. A New Directions Book. Copyright 1934, 1937, 1940, 1948 by Ezra Pound. Fourth printing. Manufactured in the United States by the Vail-Ballou Press. New Directions Books are published by James Laughlin. New York Office — 333 Sixth Avenue — 14.

Ezra Pound. Section: Rock-Drill. 85 — 95 de los cantares. All'insegna del Pesce d'Oro, Milano, MCMLV. Copyright 1955 by Ezra Pound. Printed in Italy. This volume has been printed in conformity with the typographical instructions given by the author. Questa edizione originale dei Cantos 85 — 95 di Ezra Pound curata da Vanni Scheiwiller è stata impressa dalla Stamperia Valdonega di Verona in cinquecento esemplari numerati e in tre esemplari su carta japon „ad personam" per il 12 settembre 1955. — The same: New Directions, New York, 1956.

Ezra Pound. Canto 98. „L'Illustrazione Italiana", settembre 1958, anno 85, N. 9. Exclusive Serial Rights per il testo inglese e la traduzione (di Mary de Rachewiltz).

Ezra Pound. Canto 99. „The Virginia Quarterly Review". A National Journal of Literature & Discussion. Volume 34, Number 3, Summer 1958. Copyright, 1958, by The Virginia Quarterly Review, The University of Virginia. Second-class mail privileges authorized at Charlottesville, Virginia. The Virginia Quarterly Review is printed by the William Byrd Press, Inc., Richmond, Virginia.

The Translations of Ezra Pound. Introduction by Hugh Kenner. New Directions, New York, 1952.

Confucius. The Unwobbling Pivot & The Great Digest. Translated by Ezra Pound. With notes and commentary on the text and the ideograms together with Ciu Hsi's „Preface" to the Chung Yung and Tseng's commentary on the Testament. — The Chinese Written Character as a Medium for Poetry. By Ernest Fenollosa. An Ars Poetica. With a foreword and notes by Ezra Pound. Square Dollar Series, P. O. Box 6964, Washington 20, D. C. (1951).

Sophocles. Women of Trachis. Translated by Ezra Pound. This translation of „Trachiniae" also includes a detailed study „Ezra Pound's Translation of Sophocles" by Prof. S. V. Yankowski, a word-portrait of Pound today by Denis Goacher and a new „Manifesto of the Arts". New Directions, New York, 1955.

Rimbaud by Ezra Pound. Five French Poems. All'insegna del Pesce d'Oro, Milano, MCMLVII. Copyright 1957 by Ezra Pound. Printed in Italy. This booklet edited by Vanni Scheiwiller has been printed by Stamperia Valdonega, Verona, in 500 numbered copies. 9 April 1957.

Literary Essays of Ezra Pound. Faber and Faber, London, 1954.

Ezra Pound. Brancusi. „The Little Review", VIII, 1 (Autumn 1921).

The Classic Noh Theatre of Japan. By Ezra Pound and Ernest Fenollosa. Copyright 1959 by New Directions. First published as ND Paperbook No. 79, 1959, New York.

Ezra Pound. The Confucian Odes. The Classic Anthology Defined by Confucius. With an introduction by Achilles Fang. Copyright, 1954 by the President and Fellows of Harvard College. First published as New Directions Paperbook No. 81, 1959, New York.

Ezra Pound. Thrones: 96—109 de los cantares. Fourteen further cantos immediatelly succeeding Section: Rock-Drill. New Directions, New York, 1959.

Ezra Pound. Tre Cantos (XIII, XX, XXVII). Tradotti da Mary de Rachewiltz in collaborazione personale con l'Autore. All'insegna del Pesce d'Oro, Milano. Pagine di letterature straniere antiche e moderne. N. 1. Questo volimetto a cura di Vanni Scheiwiller è stato impresso dalla Stamperia Valdonega di Verona in 1000 copie numerate da 1 a 1000; l'8 febbraio 1954.

Ezra Pound. Canzone (Giuseppe Ungaretti); Motivo (Salvatore Quasimodo); La soffitta (Piero Jahier); Studio d'estetica (Vittorio Sereni); Da: E. P.: Ode pour l'élection de son sépulcre, IV (Giovanni Giudici), V (Eugenio Montale). — Poeti Stranieri del '900, tradotti da poeti italiani, a cura di Vanni Scheiwiller. All'insegna del Pesce d'Oro, Milano. Di questo volumetto a cura di Vanni Scheiwiller furono stampato dalle Off. Grafiche „Esperia" di Milano, il 31. 12. 1955, 2000 copie numerate.

Ezra Pound. Los Cantares de Pisa. Versión castellana de José Vázquez Amaral. Universidad Nacional Autonoma de México, Direccion general de publicaciones. Printed and made in Mexico. Impreso y hecho en México por la Imprenta Universitaria, Bolivia 17, México, D. F. 1956.

Ezra Pound. 17 Cantares (Augusto de Campos, Décio Pignatari, Haroldo de Campos). Portuguese, MS.

Ezra Pound. Poèmes Choisis. Trad. par René Laubiès. Editions Oswald, 2 Place Baudoyer, Paris 4, 1956.

Ezra Pound. Dichtung und Prosa. Im Einvernehmen mit dem Dichter ausgewählt and übertragen von Eva Hesse. Im Verlag der Arche, Zürich. — Dasselbe als Ullstein-Buch Nr. 129 im Ullstein Taschenbücher-Verlag GmbH, Frankfurt/Main, mit Genehmigung der Verlags-A. G. „Die Arche", Zürich, 1956.

Ezra Pound. Fisch und Schatten, und andere Dichtungen. Im Einvernehmen mit dem Dichter ausgewählt und übertragen von Eva Hesse. Copyright 1954 by Peter Schifferli Verlags AG. „Die Arche", Zürich.

Ezra Pound. Die Pisaner Gesänge. Vollständige Ausgabe. Übertragen von Eva Hesse. Im Verlag der Arche, Zürich. Copyright 1956 by Peter Schifferli, Verlags AG. „Die Arche", Zürich.

Ezra Pound. „motz el son" — Wort und Weise. Didaktik der Dichtung. Berechtigte Übertragung von Eva Hesse. Im Verlag der Arche, Zürich. Copyright 1957 by Peter Schifferli Verlags AG „Die Arche", Zürich.

Ezra Pound. Personae. Masken. Der ausgewählten Werke erster Teil. Autorisierte Übertragung von Eva Hesse. Im Verlag der Arche, Zürich. Copyright 1959 by Peter Schrifferli Verlags AG „Die Arche", Zürich.

Confucius: Die Große Unterweisung, aus dem amerikanischen des Ezra Pound übersetzt von Rainer M. Gerhardt. copyright by verlag der fragmente, karlsruhe, 1953.

Ezra Pound: Wie Lesen, übertragen von Rainer M. Gerhard. Copyright by verlag der fragmente, Karlsruhe in Baden, 1953.

Ezra Pound. Die Insel im See; Meditatio; Bild aus Orleans; Tanzende; Canto XVII. — Gedichte aus der Neuen Welt. Amerikanische Lyrik seit 1910. Eingeleitet und übertragen von Kurt Heinrich Hansen. R. Piper & Co Verlag, München. Copyright 1956 by R. Piper & Co. Verlag München.

Ezra Pound. 25 dikter. Tolkningar av Lars Forssell. Lilla Lyrikserien. Albert Bonniers Förlag, Stockholm. Tredje upplagan, 1954, Swedish.

Ezra Pound. Kom, mine sanger (Carl Frederik Prytz). „Dagbladet", Oslo, 26. VIII. 1955. Norwegian.

Ezra Pound. Litania nocna: „Orzeł Biały", Londyn. Żegnając się w pobliżu Shoku: Prochom Sekstusa Propercjusza XI; Hugh Selwyn Mauberley IV: „Odgłosy". Tygodnik informacyjno-publicystyczny. Londyn, 28 czerwca 1958. Rok II, Nr. 50. Pieśń XLV; Pieśń LXXXI (w. 135 — 175): Kontynenty — Nowy Merkurjusz. Londyn, wrzesień 1959. Rok I, Nr 9. — Tłumaczył Jerzy Niemojowski. Polish. Other translations by Jerzy Niemojowski from MS.

Езра Павнд. На станції метро. Переклад Ігоря Костецького, вмонтований в його репортаж «Гостина в печерників». «Українські вісті», Н. Ульм, різдвяне число 1950. Ukrainian.

Езра Павнд. Satiemus; Apparuit; Paracelsus in excelsis. Переклав В. Державин. «Україна і Світ», зошит 8—9, Ганновер, 1953. Ukrainian.

Езра Павнд. Дорія. Переклав Яр Славутич. «Україна і Світ», зошит 12 — 13, Ганновер, 1954. Ukrainian.

Езра Павнд. На вінчання у Кані Галілейській. Переклад з англійської Юрія Тарнавського. «Нові поезії 1959». Ч. І. В-во Нью-Йоркської Групи, Нью-Йорк, 1959. Ukrainian.

Езра Павнд. Canto XLV. Переклав Ігор Костецький. «Україна і Світ», зошит 19 — 20, Ганновер, 1959 (вміщено вкупі з передруком польського перекладу Єжего Немойовського та коментарями). Ukrainian.

Езра Павнд. Дорія; Імейро; Ітé. Переклади Богдана Бойчука. «Українська літературна газета», ч. 12 (54), грудень 1959, Мюнхен. Ukrainian.

Ezra Pound. Kvatan; Nadomašna kočka; Soležstvo (Jiří Doufaček). New Common Slavic.

Ezra Pound Kabita. Oriya translation of Ezra Pound's „Selected Poems". Published by: Prafulla Chandra Das, Cuttack — 2 (Orissa) India 1958. By arrangement with Author, c/o New Directions, N. Y., U.S.A.

Ezra Pound. Hugh Selwyn Mauberley (with the original) and selected poems (translated into Japanese by Prof. Ryozo Iwasaki). Tokyo, 1956.

Ezra Pound. The River-Merchant's Wife, translated into Iraqui by Buland Al Haidari.

ЗМІСТ CONTENTS

Біографічна нотатка (Curriculum, 5).
Тло поетичної місії Езри Павнда (The background of Ezra Pound's poetic mission, 7)[1]/.
PERSONAE OF EZRA POUND (1908, 1909, 1910): Дерево (The Tree, 21); Плач (Threnos, 22); Na Audiart (23); De Aegypto (26); І так у Ніневії (And thus in Nineveh, 27); Білий олень (The White stag, 28); Ґвідо запрошує вас так (Guido invites you thus, 29); Сестина: Альтафорте (Sestina: Altaforte, 30); На власне обличчя у свічаді (On his own face in a glass, 36).
RIPOSTES (1912): Н.Й. (N.Y., 39); Дівчина (A Girl, 40); Мореходець (The Seafarer, 41); Дорія (Doria, 44)[2]/; Apparuit (45); Пан помер (Pan is dead, 46); Поворот (The Return, 47).
LUSTRA: Тенцона (Tenzone, 51); Піддашшя (The Garret, 52); Договір (A Pact, 53); До Вістлера, американця (To Whistler, American, 54); Танечна постать (Dance figure, 55); Квітень (April, 57); Пісня ступенування (A Song of the degrees, 58); Ité (Ité, 59)[3]/; Dum capitolium scandet (60); Арід (Arides, 61), Meditatio (62); Coda (63); Надхід війни: Актеон (The Coming of war: Actaeon, 64); Лію Ч'е (Liu Ch'e, 65); На станції метро (In a station of the metro, 66); Альба (Alba, 67); Coitus (68); Зустріч (The Encounter, 69); Папірус (Papyrus, 70); Імерро (Imerro, 71)[4]/; L'Art, 1910 (72); Епітафії (Epitaphs, 73); Стародавня мудрість, сливе космічна (Ancient wisdom, rather cosmic, 74).
CATHAY: Красні строї (The Beautiful toilet, 77); Скарга самоцвітних сходів (The Jewel stair's grievance, 78); Чотири вірші відходу (Four poems of departure): Розстання над річкою К'янь (Separation on the river Kiang, 79), Прощаючися з другом (Taking leave of a friend, 79), Прощання поблизу Шоку (Leave-taking near Shoku, 80), Місто Джоан (The City of Choan, 80); Південний люд у холодній місцевості (South-folk in cold country, 82); Сеннінський вірш Какугаку (Sennin poem of Kakuhaku, 83); Валяда шовковичної стежки (у заголовку над текстом помилково надруковано: «шовкової»; Ballad of the mulberry road, 84).
ПОЕМИ З «LUSTRA» (POEMS FROM LUSTRA): Риба та тінь (Fish and the shadow, 87): Phanopoeia (88).
Г'Ю СЕЛВІН МОБЕРЛІ (ЖИТТЯ ТА ВЗАЄМСТВА) HUGH SELWYN MAUBERLEY (LIFE AND CONTACTS): E. P. Ode pour l'élection de son sepulcre: V (93); Yeux Glauques (93); Пан Ніксон (Mr. Nixon, 94); Посилка (1919) Envoi (1919) (95)[5]/.
ВШАНУВАННЯ СЕКСТА ПРОПЕРЦІЯ (HOMAGE TO SEXTUS PROPERTIUS): I (fragment, 99); V, 2 'fragment' 100); VII (100).
ЕСЕЇ (ESSAYS): Оглянувшись (1917) A Retrospect (1917) (105); Бранкузі (1921) Brancusi (1921) (115).
CANTOS: Як читати Канто (How to read The Cantos, 123)[6]/; Canto I (131); Canto II (134); Canto III (139); Canto IV (141); Canto VI (145); Canto VIII (148); Canto IX (fragment, 154); Canto XIII (157); Canto XVII (161); Canto XX (fragment, 164); Canto XXI (167); Canto XXVII (fragment, 172); Canto XXIX (fragments, 174); Canto XXX (177); Canto XXXI (fragment, 179); Canto XXXIII (fragment, 181); Canto XXXV (fragment, 185); Canto XXXIX (fragment, 187); Canto XLV (189); Canto LI (fragment, 194); Canto LII (fragment, 195); Canto LIII (fragment, 197); Canto LVI (fragment, 198); Canto LIX (fragment, 200); (Canto LXI) (fragment, 201); Canto LXVII (fragment, 203); Canto LXXI (fragment, 206): Canto LXXIV (fragments, 209); Canto LXXV (212); Canto LXXVI (fragments, 214); Canto LXXVII (fragment, 216); Canto LXXVIII (fragment, 220); Canto LXXIX (fragments, 221); Canto LXXX (fragment, 224); Canto LXXXI (fragment, 225); Canto LXXXII (fragments, 230); Canto LXXXIII (fragments, 231); Canto LXXXIV (fragment, 234); Canto LXXXV (fragments, 235); Canto LXXXVI (fragments, 237); Canto LXXXVII (fragments, 239); Canto LXXXVIII (fragments, 240); Canto LXXXIX (fragments, 241); Canto XC (242); Canto XCI (fragments, 246); Canto XCII (fragments, 249); Canto XCIII (fragments, 251); Canto XCIV (fragments, 255); Canto XCV (fragment. 257); Canto XCVI (fragment, 259); Canto XCVIII (fragments, 263); Canto XCIX (fragments, 267); Canto C (fragment, 270); Canto CII (271); Canto CIX (274).
Нотатка про українську мову (On the Ukrainian language, 278)[7]/.
Додаток I: зразки перекладів Е. П. з інших мов (Appendix I: some specimens of E. P.'s own translations from other languages, 279).
Додаток II: відкритий лист Е. П. в «L'Illustrazione Italiana» (Appendix II: a letter of E. P. in «L'Illustrazione Italiana», 297).
Додаток III: зразки перекладів Е. П. іншими мовами (Appendix III: several of E. P.'s poems translated by different poets into their languages, 301).
Бібліографія (Bibliography, 341).

---

1) By E. G. Kostetzky.
2) Переклад Яра Славутича.
3) Переклад Богдана Бойчука.
4) Переклад Богдана Бойчука.
5) Переклад Остапа Тарнавського.
6) By E. G. Kostetzky.
7) Проф. Ярослав Б. Рудницький. Prof. J. B. Rudnyckyj transscripts in his note phonetically Ukrainian «Kyiv», on p. 229 however the usual «Kiev» is to be found.

ВИДАННЯ „НА ГОРІ"

EDITIONS „ON THE MOUNTAIN"

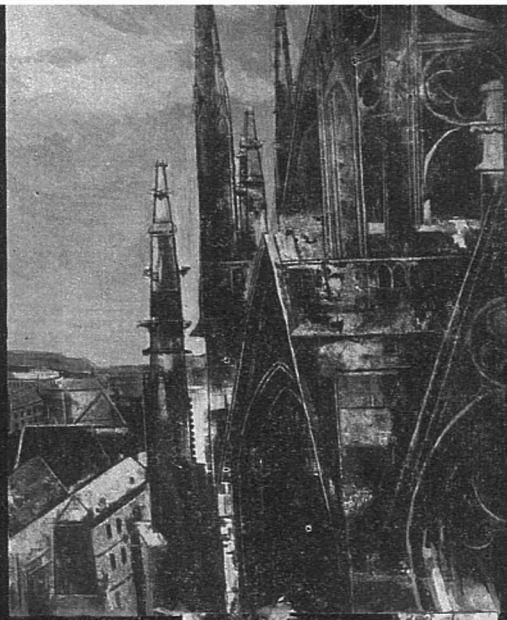

ВИБРАНИЙ

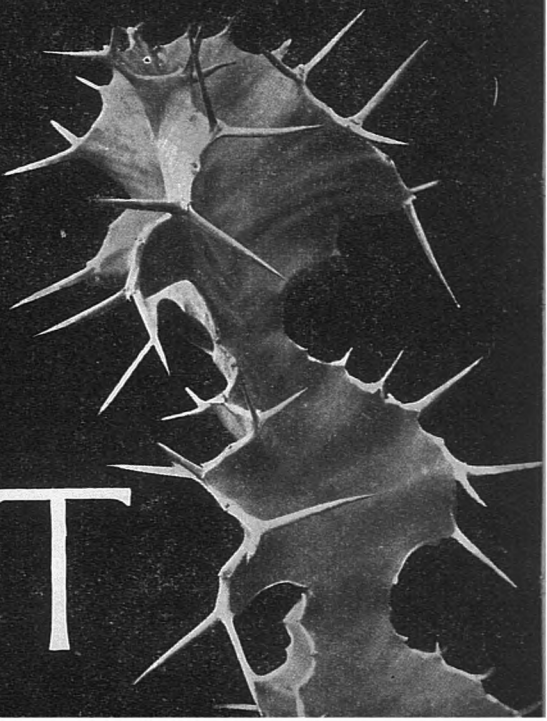

Т С ЕЛІОТ

Василь Барка
ТРОЯНДНИЙ РОМАН

Wassyl Barka
TROJANDENROMAN

in der deutschen Übertragung
von Elisabeth Kottmeier

From a letter of Claire Goll to Elisabeth Kottmeier 25. 8. 1959: "Erschüttert hat mich Barka, der mir völlig unbekannt war. Hier ist ein einmaliger Dichter, der seinen besonderen, nicht den herkömmlichen Weg geht. Er wirkt mit seinen starken, ergreifenden Bildern und Genitivmetaphern groß und kosmisch. Sie scheinen ihm in IhrerÜbersetzung sehr nahe gekommen zu sein, denn die Verse berühren einen direkt, nicht als Vermittlung."

Bi-lingual Ukrainian-German edition in cooperation with Kessler Verlag, Mannheim

Alexander Gretschaninov

MISSA OECUMENICA

From a letter of Erich Kleiber to E. G. Kostetzky 10. 8. 1953: „Ich habe die Missa durchgelesen und finde sie, obwohl im Stil etwas veraltet, r e c h t eindrucksvoll — —"

An offset-edition in cooperation with the
Pontificium Collegium Russicum, Roma

WEINSTOCK DER WIEDERGEBURT

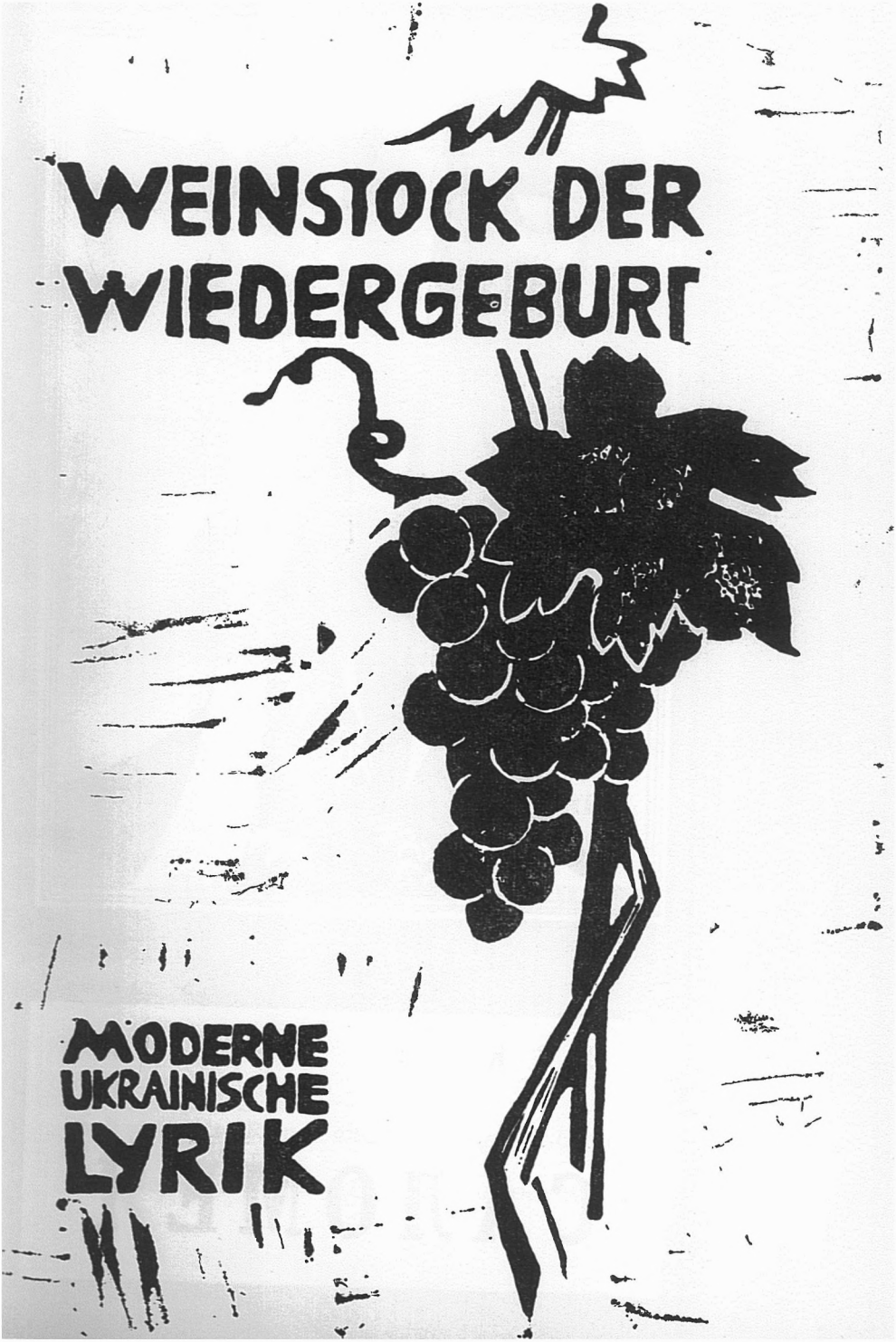

MODERNE UKRAINISCHE LYRIK

ОСКАР ВАЙЛД

САЛОМЕЯ

Вільям Шекспір

РОМЕО ТА ДЖУЛЬЄТТА

Shakespeare's „Romeo and Juliet" in the Ukrainian translation by E. G. Kostetzky

In cooperation with „Ukraine and the World", Hannover

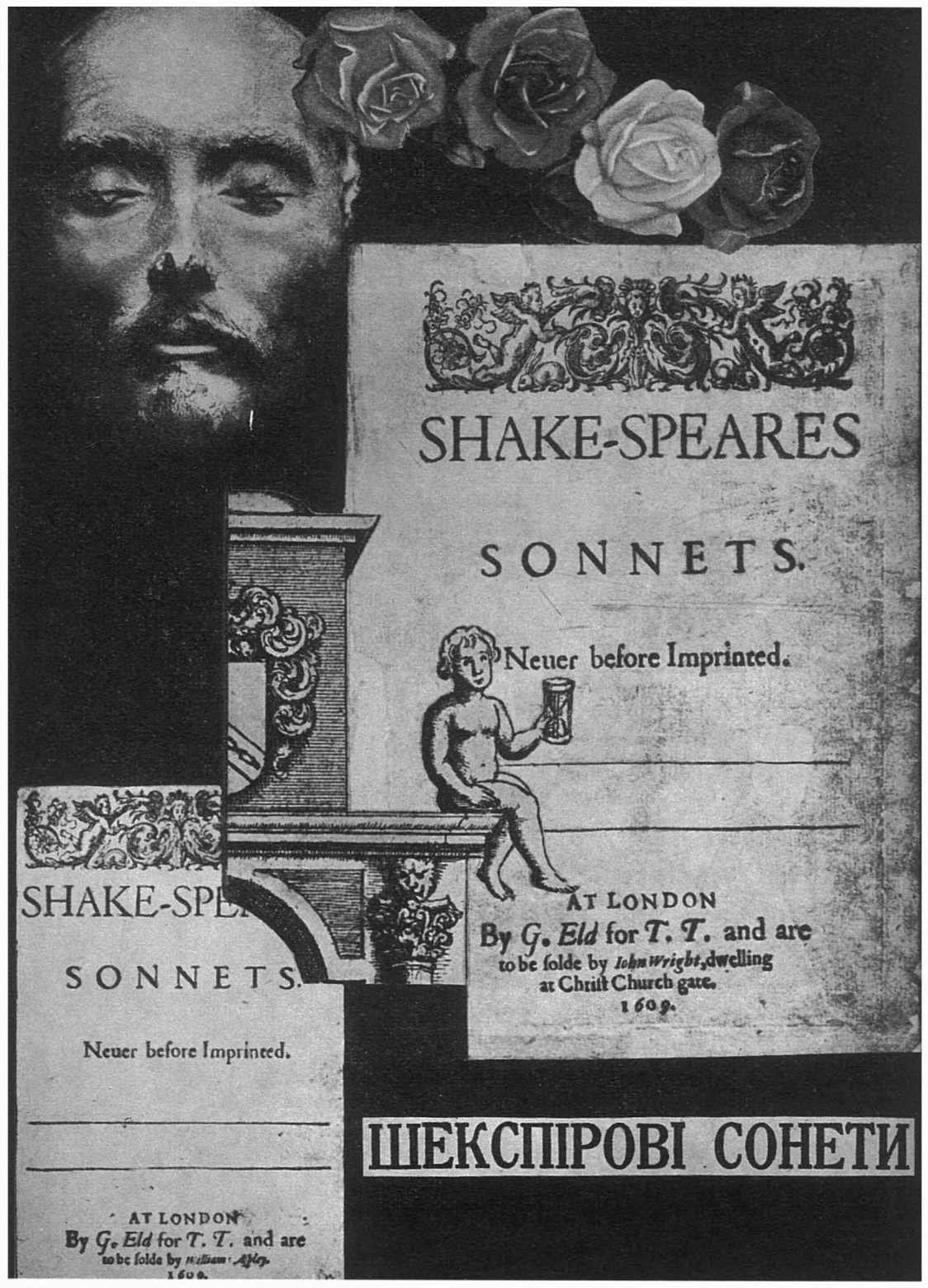
SHAKE-SPEARES
SONNETS.
Neuer before Imprinted.
AT LONDON
By G. Eld for T. T. and are
to be solde by Iohn Wright, dwelling
at Christ Church gate.
1609.
SHAKE-SPE
SONNETS.
Neuer before Imprinted.
AT LONDON
By G. Eld for T. T. and are
to be solde by William Aspley.
1600.
ШЕКСПІРОВІ СОНЕТИ

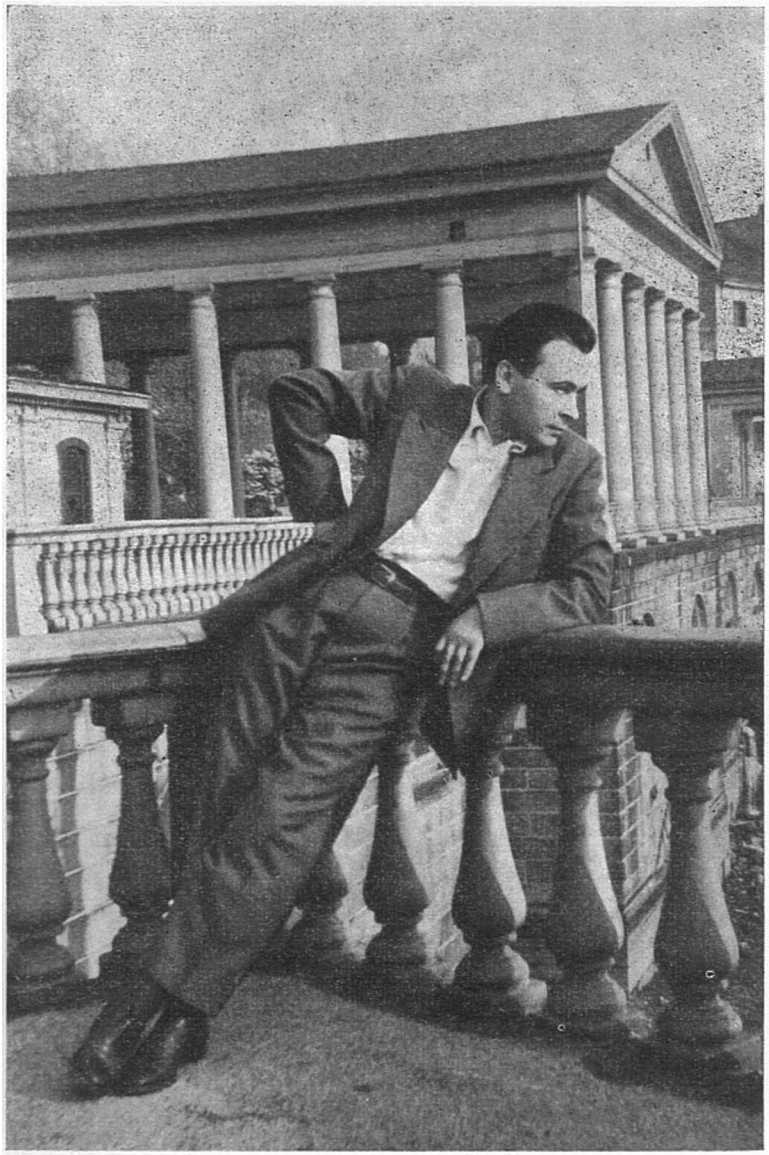

Олег Зуєвський

ПІД ЗНАКОМ ФЕНІКСА

Olegh Zujewskyj's Ukrainian poems, with an appendix (some translations into English, French, German, and Russian)

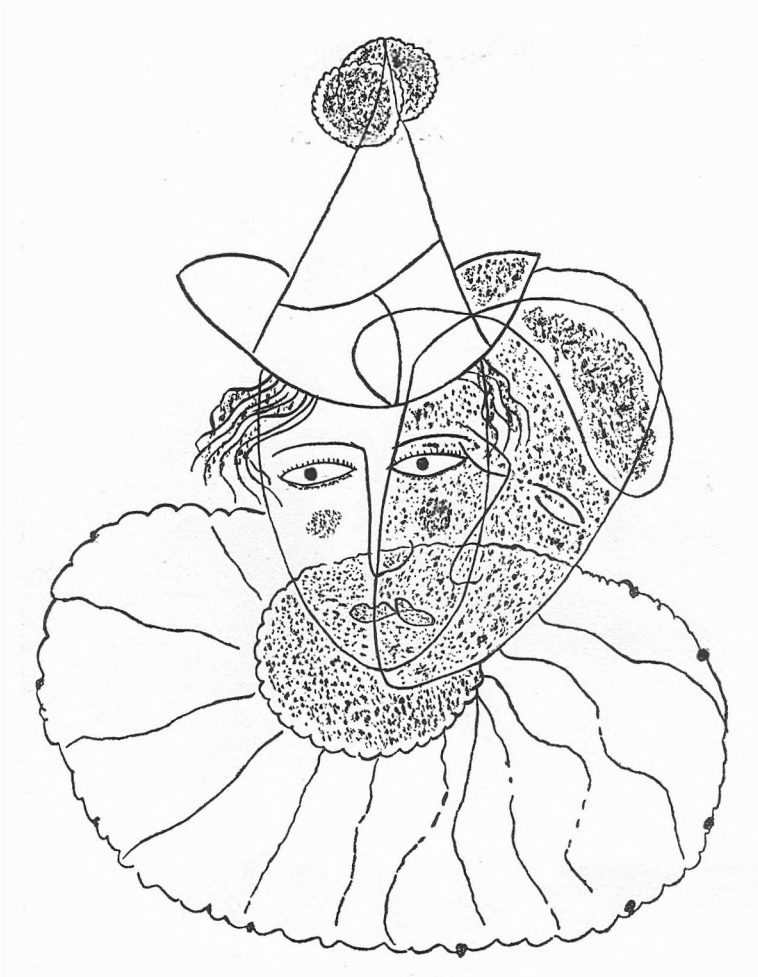

Вибраний

Ґарсія Льорка

Federico García Lorca's Selected Works (with fragments from „Yerma" and „Bodas de Sangre"), translated by different poets into Ukrainian and — in an appendix — into different languages

"In spite of the fact that Lorca's poems are untranslatable, the Ukrainian poets have done their best to render the famous Spanish poet into Ukrainian. As a rule, they have preserved the meter and rhythm of the originals and at the same time they have kept very close to the content. As one of the finest examples of such rendition, we point out 'Cada canción' translated by M. Kalytowska."

(«Symposium». Fall 1960. Published by the Syracuse University, Syracuse, N. Y.)

РИМИ І НЕРИМИ

МАРТА КАЛИТОВСЬКА

Marta Kalytowska's Ukrainian poems

Benjamin

Benjamin adolescentulus in mentis excessu. Audiant adolescentuli sermonem de adolescentia. Eligant adiuvent ad iuvenem p phe. Benjamin adolescentulus in mentis excessu. Quis sit benjamin iste multi nouerunt alii p scientiam alii p experientiam. Qui

magnitudo dilectionis. Certe si in laudem sapientie aliquid temptare voluerimus erit q̃ntumcũq; dixẽ. Quidem sapientia ardentius diligit. dulcius possidetur. Eius decor omnẽ superat pulcritudinem. eius dulcor omnem excedit suauitatem. Est enim ut ait q̃dam speciosior sole. ꝛ super omnẽ stellarum dispositionem. Luci q parcia inuenitur prior. Illa enim succedit

Richard of Saint Victor

ne loqui sufficiat. Est enim speciosus forma pre omnibus filiis iacob. ꝛ qualem rachel generare decuit. Nam lia q̃dem q̃ntum plures. pulcriores cũ liberos hẽre non potuit. Duas namq; ut legimus uxores. iacob habuisse cognoscitur. una lia altera rachel ducebatur. Lia secundior. rachel formos

sponsam multi eam assumere ꝛ amare facti sum fœmeo illius. Quid mirum si iacob in huiusmodi sponse amore flagbat. si talis ignis. si tanta dilectionis flammas temptare ꝗ potuit. O q̃ quid amabat. o qualiter in eius amore flagrabat. qui dixit. Super salutem ꝛ omnem pulcritudinem dilexi sapientiam. rachel enim hac ut

BENJAMIN MINOR

sapientie. lia desidium iustitie. Sed scim̃ septem annis iacob pro rachel seruisse. ꝛ cũ iudebant̃ ei dies pauci pre amoris magnitudine. Quid miraris? Secũdũ magnitudinem pulcritudinis. erat

De desiderio iustitie. ꝛ pcaute

Numquid de iustitia simpliciter dicis? Numquid ei iusti omnes esse uolumus. si iusti esse ñ possumus? Immo omnes

казімір едшмід

Selected Works of Kasimir Edschmid on the occasion of his 70-th birthday, in Ukrainian translations

At the same time with the Ukrainian Pound anthology the Polish translations of Jerzy Niemojowski are brought out in a separate small volume:

Ezra Pound

MASKA I PIEŚŃ

Antologia poezji

Przełożył

Jerzy Niemojowski

Before long a tri-lingual French — German — Ukrainian edition will be brought out:

LES ÉLUS CLAIRE ET YVAN GOLL

DIE AUSGEWÄHLTEN CLAIRE UND YVAN GOLL

ВИБРАНІ КЛЕР ТА ІВАН ҐОЛЛЬ

Готується до друку:

Вадим Лесич

КРЕЙДЯНЕ КОЛО

Поезій зошит сьомий

З ІНШИХ ВИДАВНИЦТВ

FROM OTHER EDITIONS

„Die Ukraine und die Welt“

УКРАЇНА і СВІТ

ЛІТЕРАТУРА, НАУКА, МИСТЕЦТВО І ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ

„Ukraine and the World“

Editor: Illja Sapiha
Hannover-Buchholz, Sibeliusweg 17
Western Germany

A literary unperiodical, occasionally with articles in English, French, and German languages. Permanent collaborators: Elisabeth Kottmeier, Mykhaylo Orest, Emanuel Rais, E. G. Kostetzky, and others.

T. S. Eliot (a letter published in "Ukraine and the World", 21, 1960): "It seems to me highly commendable that exiles from their country should produce a magazine of this format and of such serious contents."

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА

UKRAINISCHE LITERATUR-ZEITUNG
THE UKRAINIAN LITERARY MAGAZINE
NOUVELLES LITTÉRAIRES UKRAINIENNES

Redaktion: I. Koszeliwec

Адреса редакції:

München 2, Karlsplatz 8/III, Deutschland

Об'єднання Українських Письменників „СЛОВО“

Ukrainian Writers' Association „Slovo“, New York

Остап Тарнавський. Мости. Поезії. 1956.
Юрій О. Тарнавський. Життя в місті. Поезії. 1956.
Богдан Рубчак. Камінний сад. Поезії. 1956.
Вадим Лесич. Розмова з батьком. Поезій зошит шостий. 1957.
Богдан Бойчук. Час болю. Поезії. 1957.
Женя Васильківська. Короткі віддалі. Вірші. 1959.

В-во Нью-Йоркської Групи

Ukrainian New York Group of Poets

Богдан Рубчак. Промениста зрада. 1960.
Нові поезії 1959. Річник.
Нові поезії 1960. Річник.

Адреса для замовлень книжок з обох видавництв:
Bohdan Boychuk, 2337 Hudson Terrace,
C-19, Coytesville, New Jersey, U.S.A.

Інститут літератури, Мюнхен

Адреса для замовлень: M. Orest, Augsburg, Georg-Brach-Strasse 4/I, Western Germany

П. Филипович. Поезії. Редакція М. Ореста. 1957.
М. Зеров. Corollarium. Збірка літературної спадщини під редакцією М. Ореста. 1958.
Море і мушля. Антологія европейської поезії. Переклади М. Ореста. 1959.

Для читачів, які володіють польською мовою, «На горі» рекомендує книги з видавництва

INSTYTUT LITERACKI

1, Avenue Corneille, Maison-Laffitte (Seine-et-Oise), France

Kultura. Szkice, opowiadania, sprawozdania. Redaktor Jerzy Giedroyc.
Biblioteka „Kultury".

Крім того, в цьому ж видавництві українською мовою

Юрій Лавріненко. Розстріляне Відродження. Антологія 1917—1933. Поезія — драма — есей. 1959.

Для читачів, які володіють англійською мовою, «На горі» рекомендує такі книги з видавництва

New Directions books are published by James Laughlin
333 Sixth Avenue, New York City 14
U.S.A.

Charles Baudelaire. Flowers of Evil. The definitive and complete bi-lingual edition. All 163 poems with the best translation for each chosen in a seven-year search by the Jackson Mathews. $ 6.00.

John Donne. Some Poems and a Devotion. A handy sampling of Donne's influential work, including the celebrated „Bell Tolling" passage. $ 1.00.

Edouard Dujardin. We'll To the Woods No More. The famous French novel of the 1890's in which Dujardin invented the „internal monologue" technique. Introduction by Leon Edel. $ 3.00.

Goethe. Faust (Part 1). C. F. Macintyre's translation, recognized as the best in English. $ 1.15.

Christian Dietrich Grabbe. Comedy, Satire, Irony and Deeper Meaning. Translated by Barbara Wright. $ 5.50.

Friedrich Hoelderlin. Some Poems. A representative introductory selection beautifully translated by Frederic Prokosch. $ 1.00.

James Joyce. Exiles. The author's only work for the theatre, containing variations on some of the themes in „Ulysses". With an essay on the play by Francis Fergusson. $ 1.75.

James Joyce. Stephen Hero. Joyce's first version of „Portrait of the Artist as a Young Man". A new edition incorporating the recently discovered selecticns of the original MS. Foreword by John Slocum and Herbert Cahoon. $ 4.00.

Franz Kafka. Amerika. The fanciful adventures of a youthful immigrant in the land of opportunity. Kafka's only „optimistic" novel. $ 1.75.

Louise Labé. Love Sonnets. Frederic Prokosch has made brilliant translations of these exquisite 16th-century love poems. French originals „en face". $ 2.50.

Madame de Lafayette. The Princess of Cleves. Nancy Mitford's very modern translation reveals this love story, first published in 1678, in all its poignancy and charm. $ 1.75.

James Laughlin. Some Natural Things. A collection of poems. $ 2.00.
James Laughlin. The Wild Anenome, and Other Poems. (1957) $ 1.00.
Harry Levin. Toward Balzac. A broadly based introduction to the man and his work. $ 1.50.
Federico Garcia Lorca. Five Plays, Comedies and Tragicomedies. The Shoemaker's Prodigious Wife; Don Perlimplin; Doña Rosita the Spinster; The Butterfly's Evil Spell; The Billy Club Puppets (Los Titeres de Cachiporra). Translated by Graham-Luján and O'Connell with an introduction by Francisco Garcia Lorca. (1960) $ 4.75.
Federico Garcia Lorca. Selected Poems. A comprehensive selection, with the Spanish opposite the best available translations. Edited by Donald M. Allen and the poet's brother, Francisco Garcia Lorca, who also contributes an introduction. $ 2.00.
Federico Garcia Lorca. Three Tragedies. The House of Bernarda Alba; Blood Wedding; Yerma. Translated by O'Connell and Graham-Luján, with a biographical introduction by Francisco Garcia Lorca. $ 1.25.
Stéphane Mallarmé. Poems. The celebrated Roger Fry translations are given opposite the French originals. Introduction and commentary by Charles Mauron. $ 2.00.
Boris Pasternak. Safe Conduct. The paperbound edition of „Selected Writings" containing Pasternak's early autobiography, 3 short stories and selected poems. (1958). $ 1.35.
Pindar. Some Odes. Translations by Richard Lattimore cast for the modern ear. $ 0.50.
Rainer Maria Rilke. Poems 1906—1926. A complete collection of Rilke's poetry, most of it never before translated, written at the height of his poetic career. Translations with an introduction by J. B. Leishman. $ 4.75.
Dylan Thomas. Collected Poems. $ 3.75.
Giuseppe Ungaretti. Life of a Man. A selection from all of Ungaretti's poetry with the verse translations printed opposite the Italian originals. Translated and introduced by Allen Mandelbaum. (1958). $ 3.50.
Paul Valery. Selected Writings. The whole range of this great French poet-philosopher, in translations by various hands, with the original French of all the poetry. $ 3.50.
William Carlos Williams. Selected Poems. Chosen from all of Williams' volumes of verse, except „Paterson". Introduction by Randall Jarrell. $ 2.00.

FABER AND FABER

24 Russel Square
London England

T. S. Eliot. Collected Poems 1909 — 1935.
T. S. Eliot. Four Quartets.
T. S. Eliot. Murder in the Cathedral.
T. S. Eliot. The Family Reunion.
T. S. Eliot. Old Possum's Book of Practical Cats.
T. S. Eliot. Selected Essays.
T. S. Eliot. What Is A Classic? A lecture to the Virgil Society.
T. S. Eliot. The Idea of A Christian Society.
James Joyce. Finnegans Wake. 30s. net.
James Joyce. Pomes Penyeach. 2s. net.
Introducing James Joyce. A selection of Joyce's Prose made by T. S. Eliot. 6s. net.
Harry Levin. James Joyce. A critical Introduction. 8s. 6d. net.
A Skeleton Key To „Finnegans Wake" by Joseph Campbell and Henry Morton Robinson. 16s. net.
Irish Short Stories. Edited by George A. Birmingham. 8s. 6d. net.
Letters of J. B. Yeats. Edited by Joseph Hone. 16s. net.
A Little Book of Modern Verse. Selected by Anne Ridler. With an introduction by T. S. Eliot.
Faber Poetry: by W. H. Auden; Christopher Isherwood; George Barker; Rupert Brooke; Roy Campbell; Idris Davies; Walter De La Mare; Ronald Duncan; Lawrence Durrell; William Empson; Geoffrey Faber; Robert Greacen and Valentin Iremonger; Seán Jennett; Maurice Lindsay; Donagh MacDonagh; Louis MacNeice; Edwin Muir; Norman Nicholson; Herbert Read; Keidrych Rhys; Anne Ridler; Lynette Roberts; Michael Roberts; A. L. Rowse; Siegfried Sassoon; Stephen Spender; Henry Treece; Vernon Watkins.

Для читачів, які володіють італійською мовою, «На горі» рекомендує такі книги з видавництва

ALL'INSEGNA

DEL PESCE D'ORO

MILANO - VIA MELZI D'ERIL 6 - TEL. 90461

Vanni Scheiwiller — Italia

Opere di Clemente Rebora.
Camillo Sbarbaro. Primizie. A cura di Vanni Scheiwiller con una intervista di Cinzia Fiore e una versione di Gerardo Diego. 1958. L. 600.—
Poesie T'Ang. A cura di Giacomo Prampolini. Sesta edizione. 1957. L. 300.—
Massime degli antichi Egiziani. A cura di Boris de Rachewiltz. Quinta edizione. 1957. L. 300.—
Antiche Liriche Giapponesi. A cura di Toshiro Chiba e Giacomo Prampolini. Terza edizione. 1957. L. 300.—
Liriche amorose degli antichi Egiziani. A cura di Boris de Rachewiltz. Terza edizione. 1957. L. 300.—
Poesie degli indios Piaroa. A cura di Giorgio Costanzo. 1957. L. 300.—
De Moribus Brachmanorum liber Sancto Ambrosio falso adscriptus. 1956. L. 400.—
T. S. Eliot. Animula. Tre poesie tradotte da Eugenio Montale.
Antichi Poeti Provenzali. Tradotti da Diego Valeri. Seconda edizione aumenata.
E. E. Cummings. Poesie scelte. A cura di Salvatore Quasimodo. 1958. L. 600.—
W. C. Williams. A cura di Cristina Campo.
Orazio. Liriche. A cura di Enzio Cetrangolo.
Tu Fu. Desiderio di pace. A cura da Margherita Guidacci. 1957. L. 500.—
Scarabei dell'antico Egitto. A cura di Boris de Rachewiltz. 26 tavole in nero e una a colori. Seconda edizione 1957. L. 400.—
New York. Disegni di Orfeo Tamburi e 4 poesie di Archibaldo MacLeish (Versioni di Margherita Guidacci). 1958. L. 400.—
Omaggio italiano a Garcia Lorca. A cura di Vanni Scheiwiller.
Amuleti dell'Antico Egitto. A cura de Boris de Rachewiltz.

Для читачів, які володіють німецькою мовою, «На горі» рекомендує такі книги з видавництва

IM VERLAG DER ARCHE · ZÜRICH

Peter Schifferli Susenbergstrasse 50
Suisse

Gottfried Benn. Statische Gedichte. Fr. 3.80.
Werner Bergengruen. Dies irae. Fr. 2.80.
Werner Bergengruen. Der Pfauenstrauch. Fr. 3.80.
Werner Bergengruen. Die verborgene Frucht. Fr. 3.80.
Werner Bergengruen. Bärengeschichten. Fr. 3.80.
Georges Bernanos. Die heilige Johanna. Fr. 3.80.
Georges Bernanos. Der heilige Dominikus. Fr. 2.80.
Paul Claudel. Lobpreisung. F. 2.80.
Paul Claudel. Erkenntnis des Ostens. 3.80.
Gertrud von le Fort. Die Frau und die Technik. Neue Schriften zu den Problemen der Gegenwart. Ein kühnes Bekenntnis der grossen Dichterin. Fr. 3.80.
Romano Guardini. Vom Sinn der Schwermut. Fr. 3.80.
Romano Guardini. Vom Sinn der Gemeinschaft. Fr. 2.80.
Romano Guardini. Der heilige Franziskus. Fr. 3.80.
E. T. A. Hoffmann. Don Juan. Fr. 3.80.
Franz Kafka. Der Heizer. Fr. 2.80.
Sören Kierkegaard. Rufe zu Gott (Gebete). Fr. 2.80.
Federico Garcia Lorca. Granada. Aus dem Spanischen von Enrique Beck. Mit freundlicher Genehmigung des Insel-Verlages. Fr. 3.80.
Federico Garcia Lorca. Drei kurze Spiele. Einzige autorisierte Übersetzung aus dem Spanischen von Enrique Beck. Fr. 2.80.
Christian Morgenstern. Galgenlieder. Fr. 2.80.
Christian Morgenstern. Palma Kunkel. Fr. 3.80.
John Henry Newman. Zwiesprache des Lebens. Fr. 2.80.
John Henry Newman. Gebete. Fr. 2.80.
Rainer Maria Rilke. Portugiesische Briefe. Fr. 3.80.
A. de Saint-Exupéry. Der kleine Prinz. Fr. 3.80.
Sappho. Dichtungen. Übertragen von Emil Staiger. Fr. 2.80.
Reinhold Schneider. Der Bildungsauftrag des christlichen Dichters. Fr. 2.80.

Alfonsina Storni. Verwandle die Füsse... Die Gedichte der frühverstorbenen argentinischen Dichterin, welche aus der Schweiz stammte, erscheinen in dieser zweisprachigen Auswahl erstmals in deutscher Sprache. Fr. 3.80.
W. M. Treichlinger. Japanische Spruchweisheit. Fr. 2.80.
W. M. Treichlinger. Chinesische Spruchweisheit. Fr. 2.80.
Tuti-Nameh. Der Liebesgarten von Peilisan. Fr. 2.80.
Karl Heinrich Waggerl. Die Kunst des Müssiggangs. Fr. 3.80.
Thomas Wolfe. Geschichte eines Romans. Fr. 3.80.
W. B. Yeats. Gedichte. Fr. 3.80.

Arche: Sammlung HORIZONT:

Hans Arp/Hülsenbeck/Tzara. Die Geburt des DADA. Fr. 9.80.
Hans Arp/Sophie Taeuber. Zweiklang. In diesem Buch wird erstmals das Zusammenwirken des bedeutenden Künstler-Ehepaares in Wort und Bild zur Darstellung gebracht. Fr. 9.80.
Alfred Jarry. König Ubu. Das klassische Werk des französischen Surrealismus. Mit Zeichnungen von Picasso, Miró usw. Erste deutsche Übersetzung von Paul Pörtner. Fr. 7.80.
Walter Mehring. Dada — Berlin. Die sehr offenherzigen Erinnerungen an die Dada-Zeit in Berlin. Mit vielen Zeichnungen von George Grosz, Hans Arp, Ludwig Meidner, Haertfield etc. und anderen Dokumenten. Fr. 7.80.
Boris Pasternak. Bescheidenheit und Kühnheit. Fr. 7.80.

ERRATA

На ст. 14 переочено помилки: р. 7 зг. «мистецво» (м. б. «мистецтво»), р. 9 зн. «виданняя» (м. б. «видання»).

На ст. 84 заголовок вірша м. б. не «Баляда шовкової стежки», а «Баляда шовковичної стежки».

На ст. 281, у третьому р. зг. українського перекладу сонета Кавальканті замість «любов» повинно бути великою літерою «Любов».

Увага! До цього списку помічених помилок не належить цілий ряд винятків з нормативної пунктуації: відкриті й не закриті лапки або дужки, малі літери після крапки, а також різні написання того самого ймення (напр., «Пуатьє» і «Пуактьє», «Кітера» і «Кутера») тощо. Разом із своєрідним розміщенням віршованих рядків — зокрема в Канто — це все належить до поліграфічних особливостей авторського письма.

Вибраний Езра Павнд

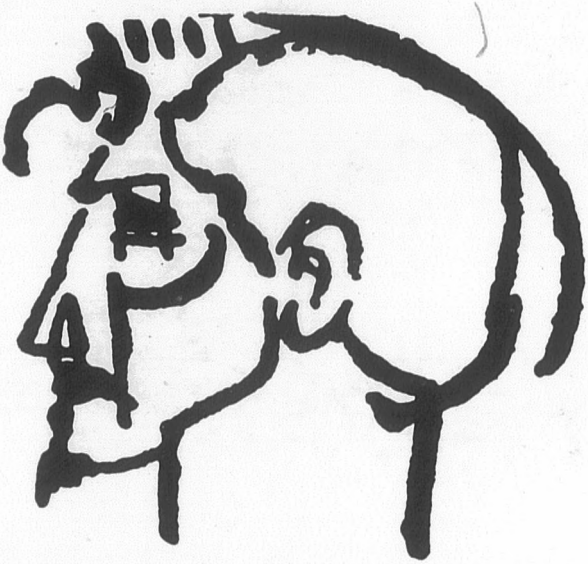

Z Pound